X. 5. 12

# Epigrammatum DELECTUS

Ex omnibus

Tum veteribus, tum recentioribus

# POETIS

Accurate decerptus, &c.

*Cum Dissertatione, de vera pulchritudine & adumbrata, in qua ex certis principiis, rejectionis ac selectionis Epigrammatum causæ reduntur.*

Adjectæ sunt elegantes Sententiæ ex antiquis Poetis parce sed severiori judicio selectæ.

---

*LONDINI*,
Impensis *Mosis Pitt*, ad insigne Angeli in Cœmeterio Divi Pauli. 1683.

X. 5. 12



113 — 13

76+258

# PRÆFATIO.

## I. Operis consilium & utilitas.

*Cum in adolescentibus instituendis duo spectari debeant, studia & mores, utrisque nos hoc colligendorum Epigrammatum labore inservire voluimus. Morum tamen præcipua apud nos cura, quia gravior, eorumque potissimum causâ ad hoc operis suscipiendum impulsi sumus, ut quantum in nobis situm erat, unum quasi ostium obstrueremus, quo in multorum animos certissima pestis illabitur.*

*Scilicet non levi nos dolore semper affecit infelix tot adolescentium casus, qui ad impurorum librorum lectionem curiositate primum allecti, hinc primos dæmonis afflatus hauriunt, & sic amissâ mentis castimoniâ, totâ deinde serie consequentis ætatis præceptam in tenera ætate prævitatem novis accessionibus cumulant.*

*Tanti, tamque præsentis exitii una provisio est, si penitus ab illis pestilentibus libris arceantur. Sed quoniam in iisdem multa sunt non mediocris elegantiæ, nec exigua utilitatis, quorum specie plerique ad eorum lectionem cum tanta sua pernicie illiciuntur, his penitus fraudari adolescentes durius, & ad illos ab iis abstrahendos alienius videbatur.*

*Optimum ergo semper eorum institutum esse judicavi, qui ex antiquorum libris obscœna resecare studuerunt,*

*eorumque nobis exemplum exequi, & ſimili beneficio juventutem promereri in votis fuit. Cumque non alios pernicioſiores noſſem, quam Epigrammatum ſcriptores, qui fœditatem ſuam, quo magis in animos penetret, jocis & ſalibus acuunt, eam mihi præcipuè partem ſelegi perpurgandam.*

*Hoc conſilio Catullum & Martialem in hoc genere ſummos in manus ſumpſi, cæteros deinceps luſtraturus. Ibi verò cohorrui, fateor, ad tot ſpurcitiarum aſpectum, vehementerque indignatus ſum tam abominandos Scriptores in Chriſtianorum, ne dicam in puerorum manibus relinqui, quos jam diu æternâ oblivione ſepultos & vindicibus flammis expiatos decebat.*

*Sed enim ut in viperis non omnia noxia, quædam etiam ad ſalutem accommodata, ſic non ubique illi virulenti ſunt, aliquando etiam innoxiè feſtivi; interque tot venena videre eſt pulcherrimos flores, & clariſſimarum ſententiarum fructus. Eos mihi decerpere curæ fuit, ne quis illorum ſpecie captus, imprudenter inter tot peſtes ſe demitteret; nec jam ullus bonis adoleſcentibus color eſſet, cur hos libros habere aut tractare averent.*

## II. Cur in Catullo & Martiali excerpendis minor quam in aliis adhibita ſeveritas.

*Hic verò anceps me diu deliberatio tenuit, quo pacto hunc delectum ita concinnarem, ut ſimul judicio prodeſſet & moribus. Duæ enim occurrebant viæ inter ſe oppoſitæ, ac ſuis quæque difficultatibus impeditæ: Prima, ut omnia promiſcuè nihil obſcœni habentia colligerem: Altera, ut contempto mediocrium Epigrammatum numero, elegantiſſima demum quæque ſecernerem?*

*Prior multò expeditior & minus laborioſa; at eadem*

*eadem parùm excolendis ingeniis opportuna. Latent enim in vulgarium lapillorum turbâ pretioſæ gemmæ, nec verum & urbanum ſalem ab illiberali dicacitate rudia puerorum ingenia facilè ſecernunt, ſi hæc confuſa ſimul & indiſcreta objiciantur. Blandiebatur mihi prima fronte poſterior, quippe qui ex Quintiliano didiciſſem optimis pueros ſtatim aſſuefaciendos: poſt tamen re maturius conſideratâ, difficiliorem illam, nec ſatis propoſito noſtro conſentaneam, reperi.*

*Primùm enim excellentium illorum Epigrammatum tanta paucitas extitiſſet, ut meritò veritus ſim ne nimis gravem hic libellus nimii faſtidii ſubiret invidiam, dum omiſſum quiſque quereretur, quod ſuâ opinione pulchrum eſſet. Deinde ne optima quidem ſatis elucent, niſi ex compaxatione deteriorum; nec minus ſæpe utilia ſunt vitiorum quàm virtutum exempla, cùm magna ſit judicii pars noſſe quid vitandum ſit. Poſtremò, quod præcipuum reor, non ſatis compeſceretur curioſitas adoleſcentum, ſi præter ea quæ decerpſimus, multa alia culta & faceta in his libris remanſiſſe cognoſcerent. Ergo cùm neutra meritò mihi placeret via, neceſſariò arripienda fuit quædam inter utraſque interjecta, illius licentiam fugiens, hujus ſeveritatem declinans, vel potiùs indulgentiâ utens, ubi neceſſarium fuit, ſeveritate, ubi liberum: quod à nobis quadam ratione perfectum, cujus his certiorem fieri lectorem non erit alienum.*

*Inter Epigrammatum Scriptores facilè principem locum obtinent Catullus & Martialis: ille orationis munditiæ, hic acumine & ingenio præſtans: iidem porrò tam infandis ſordibus referti, ut nihil deteſtabilius fieri poſſit. Ab his ergo cum maximè prohiberi adoleſcentes opus eſſet, ut id ipſi mollius ferrent, tantâ indulgentiâ Catullum ac Martialem excerpſimus, nihil*

*ut apud illos relinqueremus, nisi vilissimos quisquilias vel pestiferæ obscœnitatis sordes, quibus qui se doleat esse privatum, non pravo tantùm se, sed & insulso ingenio esse testetur.*

*Quare sicubi fortè Lector in his quæ decerpsimus vel frigidius acumen, vel aliusmodi vitium offenderit, nihil est quod judicium nostrum eâ re culpet. Non enim ista nos non vidimus vitia, sed iis propter illos quos diximus causas parcendum esse putavimus. Verùm ne hæc nostra facilitas cuiquam noceat, præfixo in limine Martialis indiculo, elegantissima quæque notabimus, & in præfixa Epigrammatibus Dissertatione eas constituemus regulas, ex quibus quid de quovis Epigrammate sentiendum sit, facilè possit intelligi.*

*Post Martialem verò, quia scriptores nec ita spurci, nec ita ab adolescentibus expetiti; liberam nobis, imo necessariam esse duximus accuratioris judicii veniam. In immensum enim excrevisset hic liber si omnia tolerabilia colligere vellemus. Quare multò jam restrictiores difficiliores que fuimus, ut illa promiscuæ farraginis incommoda vitarentur: ac nisi Epigramma aut elegans esset, aut aliquid contineret scitu dignius, nihil esse causæ visum est, cur eo frustra hunc libellum oneraremus.*

## III. Cur nonnullis mediocribus Epigrammatis aditus nonnunquam in hunc delectum patuerit.

*Fatendum tamen id quod res est, Lectoribusque jam inde à limine prædicendum, ne in ista quidem paucitate summam, & ab omni emendatam vitio pulchritudinem expectandam. Primùm, quod vix aut nusquam illa quam quærebamus absolutio & perfectio comparuit, ut si iis demum in hunc delectum aditus patuisset, in quibus*

*bus nihil esset reprehendendum, non jam aliquorum selectione, sed omnium pene rejectione opus fuisset. Deinde quod in nonnullis vel memorabilem eventum, vel clari alicujus viri elogium complectentibus utilitatem magis aliquanto, quam elegantiam secuti sumus, de quo multis in locis Lectorem, ac præsertim in Cæsaribus Ausonii commonefecimus. Postremo nè quid dissimulem, nonnullas hic etiam partes fortuna invitis nobis habuit; Sed habuit tamen. Nam ut sæpe Judicibus usu venit, ut postquam ex legum severitate continenter in plures animadverterunt, ex ipsa supplicium frequentia mitigentur, & cum nihilo minus nocentibus, remissius tamen & clementius agant: sic nos quoque cùm ex aliquo scriptore magnum Epigrammatum numerum acri Censurâ rejecissemus, nescio qua subibat misericordia, ipsiusque severitatis fastidium; ac sic affectis si quod occurreret aliquid argutiæ præ se ferens, licèt fortè quibusdam rejectis non melius, tamen repulsam eandem non ferebat. Factum id aliquando non negamus, sed rarissimè nec ferè usquam, nisi admonito Lectore.*

## IV. Quantum diligentiæ in excerpendis Epigrammatis adhibitum sit.

*Porrò ut vilius aliquod Epigramma ob eas quas diximus causas in hunc delectum potuit irrepere; sic fortè è diverso contigit, ut nos aliqua, vel elegantissima, fugerint; sive à nobis omnino lecta non sint, sive ut sit, inter legendum minus animadversa; de quo si quis nos admonere non gravetur, dabimus operam ut nè ipsum nos admonuisse pœniteat. Nec tamen si cujusquam Poëtæ, aut nulla, aut pauca admodum Epigrammata in hunc delectum ascita sunt, ideo statim colligendum vel illum*

a nobis ignoratum, vel certè indiligentius lectum. Hoc enim nos è contrario verè nobis videmur posse profiteri; acceptius longè hoc opus eruditis Lectoribus fore, si nossent quâ diligentiâ & patientiâ in conquirendis & excerpendis Epigrammatum Scriptoribus versati simus. Patientiam dico, quia & tam multi, & maximam partem sic infusi sunt, ut inopissimus sit qui tot ineptias sine tædio & fastidio legat. Nos tamen ad hanc molestiam alacres serendam alterum utilitas hortata est, quos nostro labore tantâ molestiâ liberari posse speravimus. Hac ergo spe & animo innumeros pene scriptores variarum ætatum & regionum, & in iis ad viginti Epigrammatum millia contrivimus, è quorum plurimis tamen nihil omnino decerptum est, & ideo ab eorum nominibus referendis abstinebimus, ne qui eos ornare non possumus, ad ignominiam nominasse videamur. Hoc tantum obiter admonebimus Lectorem, vix quicquam nobis in hoc genere ineptius visum, quam illos quas Germanorum Poëtarum delicias vocant, ingentibus voluminibus ingentem absurdissimorum Epigrammatum numerum complexas, & cujusdam Lancini Curtii obscenissimum simul & contemptissimum librum plusquam licet duobus Epigrammatum millibus constans. Erant in aliis quædam tolerabiliora, quæ tamen in hunc librum congeri, operæ pretium non est visum. Hæc enim vulgaria melius omnino nesciuntur, quàm cum meliorum studiorum dispendio discuntur; ut omittam multitudine mediocrium versuum onerari memoriam, ac paulatim judicii judicium imminuere; atque ita hunc mediocritati assuescere, ut vix unquam majus aliquid & grandius conari queat. Unde ad solidam eruditionem tendentibus nil utilius præcipitur, quàm ut multa exilia æquo animo ignorent, insipiens quo magis locum habet sapiens illud

Grotii

*Grotii dictum*; Nescire quædam magna pars sapientiæ.

V. De Sententiarum delectu ad calcem Epigrammatum adjecto; ejus utilitas, usus, abusus.

*Restat ut de nostra Sententiarum ex antiquis Poëtis selectione pauca dicenda sint, quam ideo cum Epigrammatis conjunximus, quod magnam hæc inter se cognationem habeant. Est enim sententia velut epigramma brevius, cùm præcipua Epigrammatis pars, nempe clausula ferè ejusmodi sententiis constet. Cæterùm tenuem hunc laborem & contemptum benè multis visum iri sat scio qui has γνωμολογίας ferè ad scholarum umbras relegant, & puerilem eruditionem redolere existimant. Quem in sensum, credo, nonnullorum eos insulsitas adduxit qui poëticas sententias sine delectu, sine judicio crepant, & temerè quovis inferciunt. Verum nobis secreto istorum abusu, rem ipsam per se spectantibus aliud longè judicii est. Nec modo hæc illustrium sententiarum selectio non contemnenda, sed è contrario perutilis, & digna in primis videtur quæ non ab adolescentibus tantum, sed à viris etiam firmati judicii studiosè tractetur.*

*Quid enim in librorum lectione sequimur, nisi ut judicium nostrum alamus & conformemus? Quid autem ad id aptius quàm ejusmodi sententiæ, quæ totidem quasi principia & pronunciata sint, ex quibus de plerisque humanæ vitæ officiis ac negotiis rectum ac verum judicium ferri possit? Quanti autem numerandum quod illæ gemmæ ex ingenti nugarum acervo, in quibus permixtæ jacebant, extractæ sunt? Nam quod sic avulsæ minus aliquanto delectant, quàm cùm in librorum continuatione leguntur, non tamen idcirco hic delectus aspernandus est. Delicatiùs enim in studiis versamur,*

si

*si levi voluptatis decessione magnum utilitatis accessionem redimere nolimus. Magnam autem prorsus affert illa selectio, in qua exiguo labore discere est quidquid ornatius, brevius, verius à Poëtis scriptum est, quæ quidem apud plerosque Poëtas legere nec mediocris operæ & grandis periculi res sit, propter innumeras ipsorum falsas obscænasque sententias.*

*Cavenda sunt tamen ea vitia quæ multos à sententiis ejusmodi abalienant; imprimisque nè tritæ nimis ac pervulgatæ producantur. Sunt enim quædam eximiæ licèt, quæ frequentiore usu putidæ quodammodo & odiosæ factæ sunt; sed has ob id ipsum nosse convenit, ut vitandas noveris. Deinde vitiosum perinde est uti vulgaribus, ac vulgaria nescire.*

*Alterum cautionis præceptum, nè crudæ quodammodo quovis ingerantur. Quod vitium nunc infrequentius, olim indoctioribus temporibus ita frequens fuit, ut etiam in quorundam, gravissimorum cæteroquin virorum scripta irrepserit, ut Joannis Sarisberiensis, qui ejusmodi poëticas lacinias sæpe ad nauseam congerit. Ac ille quidem in hoc apertè vitiosus, nec tamen ideo similiter accusandus quisquis aliquem ex Poëtis locum protulerit. Est enim ubi id decenter fiat, uti rectè nonnunquam ab Augustino, nonnunquam etiam à Bernardo factum est. Quanquam si est verè dicendum, in gravi & seria oratione fugiendum id potius quàm affectandum. Itaque præcipuus sententiarum fructus, non tam in iis laudandis situs, quàm in excolendo ingenio, quod ejusmodi pronunciatis mirabiliter tum instruitur ad judicandum, tum ad inveniendum acuitur. Hic est verus sententiarum usus, hâc abusûs declinandi ratio, quo declinato, nihil utilius aut præstantius. Nec verò illæ ferè semper ex Ethnicis petantur,*

*quod*

*quod ideo minoris æſtimandæ ſunt. Non enim quæ apud Ethnicos veritas reperitur, ideo Ethnica eſt, aut ideo veritas non eſt: Semper illa ex æterno & incorrupto, deſſuit ſole, qui licèt Chriſtianos abundantiori lumine perfuderit; tamen Ethnicis non ita ſe ſubtraxit, ut illos penitus à luce ſua ſecluderet. Quod etiam grævibus & eruditis Theologis quandocunque ipſorum libros attingunt pias & utiles commentationes ſuppeditat, dum ſecum conſiderant quid Ethnici cognoverint, quò progreſſi ſint, ubi ſubſtiterint & quàm longè obſcuris illis veritatis ſcintillis quæ apud Ethnicos fulſerunt revelatum fidei lumen excellat.*

*Hanc verò maximam ſanè utilitatem ex hoc illi delectu commodiſſimè capient, in quo breviter collectæ cernuntur, quæ ab Ethnicis veriſſimè de moribus ſcriptæ ſunt. Itaque quò plenior eſſet, viſum eſt adjungere etiam brevem illarum ſententiarum faſciculum, quæ quia in ore ſunt omnium, ideo proverbia dictæ ſunt, quod genus licèt apud noſtros ſorduerit, propter verborum, quibus vernacula proverbia conſtant, ruſticitatem, tamen apud alias gentes, & præſertim apud Hiſpanos magno in pretio eſt. Et certè dum fugiatur modo illorum abſurditas, qui proverbia paſſim ingerunt, non video cur ob id contemnendæ ſint præclaræ per ſe ſententiæ, quòd eas vita communis crebrius terat, cùm non ob aliud ſic terantur, quàm quia longè veriſſimæ etiam vulgo viſæ ſint. Hinc Auguſtinus vulgare proverbium in Concione ſacra afferens.* Sæpe, *inquit,* lingua popularis eſt doctrina ſalutaris. *Cæterum nè id quidem incommodi habent quas nos hic exhibemus. Nam quas ex Eraſmo ſumpſimus, eruditorum potiùs quàm vulgi ſententiæ ſunt, imò pleræque ab illuſtri quodam autore ſemel ſcriptæ, non communi ſermone contritæ. Quas verò ex*

*Hiſpanis*

*Hispanis & Italis decerpsimus, sunt quidem apud illos vulgares, at nostris contrà vulgo ignotæ, ut simul & veritatis utilitatem habeant, & gratiam novitatis. Nec diffiteor aliquas idantidem levioris notæ admixtas esse; vix ulla tamen credo reperietur quæ suâ prorsus utilitate careat.*

## VI. De notis ac titulis Epigrammatum.

*Atque hoc de ipso tum Epigrammatum, tum Sententiarum delectu, nunc de cæteris [illegible] nos ad hunc libellum contulimus breviter dicam. Inprimis ad multa utile putavimus, ne sine quibusdam notis prodiret in vulgus, cum sæpe in epigrammatis aliquid obscuritatis insit, quæ totam illorum corrumperet gratiam, nisi lumen quo illustraretur præsto esset; sed illæ nostro labori non semper acceptæ ferendæ sunt. Nam Martiali appositæ Farnabio debentur scriptori diligenti & erudito. Nonnullas tamen ex illis resecare, alias etiam nonnunquam adjicere ausi sumus, si quando ille vel aliquod omisisse, vel parum, vel nimis explanasse videretur, omnem tamen illarum laudem, si quæ in tam levibus esse laus potest, ad ipsum libenter ac merito transcribimus.*

*Reliquis epigrammatis, quoniam aliunde non suppetebant, notas addidimus, sed parcè, & iis tantùm locis quæ lectorem morari possent. Vehementer enim ingentibus illis commentariis infensi sumus, in quos homines otio abundantes quicquid didicerint, sine judicio inculcant. Siquis tamen locus inter scribendum ex aliquo scriptore sub styli acumen subiret, qui cum epigrammatis sententia congrueret, non semper repudiavimus, sed hujus rei hunc modum adhibuimus, ut*

*hujus-*

*hujuſmodi loca conquireremus nunquam, oblata non uſquequaque refutaremus; quæ tamen ipſa, ſi quis gravabitur, omiſſis illis faſtidio ſuo ſi libet obſequatur.*

*Pleriſque autem locis Epigrammatum titulos mutavimus, præcipuè ubi ficta aliqua aut ignobilis perſonæ eſſet inſcripta. Nam cum hæc ſit illorum utilitas, ut nos in totius epigrammatis memoriam redigant, & ut hoc veluti indicio, ſi quid fortè requiras in indice poſſis facilè reperire: utrumque qui præſtare poteſt, ridiculus* Gargiliani, *aut* Ceciliani *titulus, qui cum ſententia nihil habeat affine, nec ipſam ullo veſtigio demonſtret. Ergo his amotis alios ſubſtituimus qui vim epigrammatis quam maximè fieri potuit declarent, quod quam difficile ſit nonnunquam, præſertim ubi denſi ſenſus, non alius perſpicere poterit, niſi qui reipſa ſit expertus.*

*Verùm ut ex hujus libelli brevitate eum quem longè maximum exiſtimamus excolendi judicii fructum capiat lector, operæ me pertium facturum reor, ſi ante omnia hic illas exponam regulas quibus in epigrammatum ſelectione uſi ſumus; eas vero nos non ex ingenio vel ex ſolis hauſimus antiquorum libris, ſed quod longè potius ex virorum omni eruditione præſtantium, & multo vitæ elegantioris uſu veræ urbanitatis intelligentium ſermonibus, quos in his epigrammatis expendendis in conſilium adhibuimus. Itaque illorum hic, non noſtra judicia videbit Lector, eaque, modo ipſe non iniquus ſit, æqua, ni fallor, & accurata eſſe perſpiciet.*

DIS-

# DISSERTATIO

## De vera pulchritudine & adumbrata, in qua ex certis principiis, rejectionis ac selectionis Epigrammatum causæ redduntur.

### I. Cur in dijudicanda pulchritudine tam varient hominum sententiæ.

*Pulchri descriptio & fons.*

TANTÆ opinionum varietatis qua in dijudicanda scriptorum elegantia distrahi videmus etiam eruditos, ea mihi videtur esse causa, quòd nulli ferè rationem consulunt, & ex veris certisque principiis res expendunt, sed omnes temerè conceptam opinionem, ac impressum sibi fine animadversione ac judicio sensum in judicando sequuntur. Sic factum ut de formanda & accuratè cognoscenda veræ pulchritudinis idea, ex qua deinde cætera metirentur, pauci admodum laborarint, sed ut quidque animum nescio qua voluptate mulcebat, statim id pulchrum esse pronunciarint. Et tamen eâ regulâ nihil fallacius aut incertius, falsa enim & mentita

ementita pulchritudo imbutas pravis opinionibus mentes voluptate quadam afficit, easdemque verâ & solidâ sæpe non afficit. Itaque nil tam deforme est, quod non alicui placeat, nihil contrà tam undique pulchrum, quod non alicui displiceat. Sic ad ridicula cantica videmus exultare rusticos, & ad ineptos histrionum jocos tota nonnunquam theatra conclamant. Sic contrà non desunt quos Virgilius ac Terentius, quibus nil habent literæ elegantius, aut nil tamen, aut parum delectet; Tanta in consuetudine & anticipatis opinionibus vis est, ad delectationem vel asserendam vel amovendam. Ergo ut ab illa inconstanti opinionum turba recedatur, ad rationis lumen, quod unum certum ac simplex est, accedendum est, ac illius ope vera illa ac sincera pulchritudinis species investiganda, qua quicquid impressum est verè pulchrum & elegans est, à qua contrà quicquid abhorret, deforme & inelegans meritò dicendum.

Ea porrò rectà nos ad naturam deducet, & id generatim pulchrum esse decernet, quod tum ipsius rei naturæ, tum nostræ etiam conveniat. Quòd enim, verbi gratiâ, corpus aliquod aliqua parte vel redundans vel diminutum deforme habeatur, inde est quòd abhorreat à natura, quæ integritatem partium suarum deposcit, superfluitatem aspernatur. Omnium ferè quæ deformia censentur eadem ratio: semperque in illis animadvertere est vitium aliquod à natura rectè constituta dissidens. Nec tamen rem, ut pulchra dicitur suæ quamque naturæ congruere satis est, nisi etiam nostræ conveniat. Hæc enim animo constans & corpore sensibus prædito, utraque parte certas propensiones & offen-

offensiones habet, quebus vel alliciatur, vel abalianitur: Itaque visus certis coloribus jucundus movetur, auditus certo sonorum genere ducitur; animam etiam quædam delectant, quædam offendunt, prout quæque affectibus ejus vel consenserint vel repugnarint. Nec tamen quælibet hîc natura intelligenda est, cumquædam distortæ, depravatæ, vitiosæ sint; sed emendata & benè composita, ex cujus tantùm propensionibus de pulchritudine & venustate judicandum.

Hujus autem veræ pulchritudinis et vis est, ut non fluxa, mutabilis, temporaria sit, sed constans, certa, perpetua, omnibusque seculis peræquè placeat. Quamvis enim reperiantur tam pravo ingenio nonnulli ut eam despiciant; tamen & ii pauci sunt, & ratione possunt ad veritatem revocari, cùm falsa illa pulchritudo licèt tantisper habeat amatores suos, tamen illos non diu retineat, ipsa natura, quæ deleri non potest, quoddam ejus sensim fastidium ingenerante. Opinionum enim, ut præclarè Cicero, commenta delet dies, naturæ judicia confirmat.

Hæc si ad orationem transferri placeat, eam verè puchram esse dicemus, quæ tum ipsarum rerum naturæ, tum sensuum animique nostri propensionibus convenit; atque ut in oratione sonus, verba & sententia spectantur, illorum omnium cum duplici illa natura consensus ad pulchritudinem requiritur, quæ nobis ideo sigillatim explicanda sunt; ac primum de Sono.

DE

## DE SONO.

*Rara ejus venustas in imitatione rerum, frequens in suavitate. Naturalis ejus mensio in auribus.*

Primam illius naturalis pulchritudinis partem in Sono locavimus, quem à verbis in eo distinguimus, quod in verbis spectetur proprietas & significationis evidentia; in Sono jucunditas vel asperitas aures vel mulcens, vel offendens, aut quædam quasi rerum imitatio, quæ tristia flebiliter, incitata celeriter, aspera asperè dicuntur; atque hæc quidem dum oratio pronunciatur frequenter apparet, in scriptis autem, de quibus proprie dicimus, infrequentiùs: quanquam Virgilius admodum feliciter nonnunquam rerum ipsarum sonum, celeritatem, tarditatem carminis sono adumbravit. Nam illud, verbi gratia cùm audis, *procumbit humi bos*; nonne tibi videris corruentis bovis obtusum illum sonum audire? Aut hunc legis versum *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum*, nonne currentium equorum sonitus aures quodammodo verberat; Sed hoc, ut dixi, rarum, nec ferè ab ullo Poeta quàm à Virgilio observatum. Itaque maxima soni ac maximè vulgaris virtus & in deliniendis auribus sita. Tenuis quidem pulchritudo; sed tamen naturalis illa, eademque maximè popularis. Vix est enim ullus de plebe tam rudis, qui naturâ docente manca & mutila non aversetur; contrà plena, structa, finita non sentiat. Hinc Cicero rectè in Oratore. *Aures*, inquit, *vel animus*

*animus aurium nuncio, naturalem quandam in se continet vocum omnium mensionem, itaque & longiora & breviora judicat, & perfecta ac moderata semper expetit; mutila sentit quædam & quasi decurtata, quibus tanquam debito fraudaretur, offenditur; productiora alia, & quasi immoderatius excurrentia quæ magis etiam aspernantur aures, quod cum in plerisque, tum in hoc genere nimium quod est offendit vehementiùs, quàm id quod videtur parum. Nec verò multitudo pedes novit, nec ullos numeros tenet, nec illud quod offendit, aut cur, aut in quo offendat intelligit: & tamen omnium longitudinum & brevitatum in sonis, sic mensurum graviumque vocum judicium ipsa natura in auribus nostris collocavit.*

## *Meritò exigi à Poëtis soni jucunditatem. Asperitas multorum Poëtarum, præsertim Germanorum. Quidam nimis canori.*

Hanc igitur etiam soni jucunditatem confectetur necesse est, quisquis naturæ studet congruere; idque eò justius exigitur à Poëtis, quod ipsa poësis nihil aliud est quàm oratio modulata, & ad delinicendas aures certis numeris ac pedibus alligata. Quare meritissimò reprehenduntur, qui pedibus verba concludere conantes, auribus omnino servire negleverunt. Quo in vitio vehementer hærent multi epigrammatum scriptores, ac præcipuè qui Anthologiam græcam latinè reddiderunt, & Germani Poëtæ. Nam illi, verbi gratiâ, quis ferat inquam?

*Et nihil est quod non nihilum prius omnia fecit*
*Et nihilum fiet, quæ nunc aliquid, fuerint.*

*Is*

*Is te qui nihilum ante, quod es nunc, fecit ab illo*
*Quod nihilum es, nihilum, nunc quod es hoc fuiet.*
*Scilicet ut si aliquid, scelere è scelus hercle ni, eras nil.*
*Et scelere hoc aliquid cælo habile efficeret.*
Quid illo item Epigrammate durius?
*Ex tuo enim animo haut potes haut noviſſe meum illum*
*Qui ſuam in hac tu[illegible]um animâ ipſe animum.*
*Ex animo ergo ani[illegible] ex meo ita iſtæc*
*Muſa animi i[illegible] tui.*
Aut illo diſtich[illegible]
*Perge nec à vet[illegible]a tramite quidquam*
*Tu quod es, hoc, quoad hoc vivam ego ſemper ero.*

Sed ut magnopere vitioſum eſt in verbis auribus voluptatem prorſus negligere, quam verſus, uti diximus, ad aures demulcendas ſit inventus, ſic è diverſo non leviter peccant, qui auribus immodicè ſerviunt, & dummodo iis ſatisfaciant, nihil admodum de ſententia laborant; hoc ſtudium canoras nobis pepérit nugas, & inopes rerum verſus; in quod ſæpe numero incidunt qui aſſidua Poëtarum tractatione, poëticæ eloquutionis ac numeri facultatem comparaverunt. Nam illi cum affluant verbis elegantibus, vulgatas ſententias non indecoro fuco oblinire ferè conſueſcunt. Hoc in multis Buchanani, Borbonii, Barlæi carminibus & epigrammatis animadvertere eſt, quæ lectores quidem minus attentos ſæpe fallunt, ad repoſita & excuſſa, ob rerum ſcitulitatem, quoddam ſui ſtudium relinquunt. Quare in hoc quoque vitium ſedulò inquiſivimus, malóſque ex ejuſmodi ſonoris verſibus, qui nihil intus habérent, ſummavimus.

## *Verba quomodo rebus accommodanda.*

Nunc de verbis ac rebus naturæ accommodandis dicendum est, in quo, ut suprà dictum est, duplex natura considerandæ, vel earum scilicet, de quibus loquimur rerum, vel eorum à quibus audimur vel legimur.

Verborum autem cum rebus consensio in eo posita, ut grandibus grandia, humilia humilibus aptentur. Possit quidem omne genus orationis simplicitatem; sed ista simplicitas sublimitatem non refugit, nec incitationem, imò non minus vitiosum est alta & gravia tenuiter & demissè, quam demissa & tenuia altè & graviter dicere. Utroque enim modo ab ea disceditur, in qua positam pulchritudinem diximus, cum natura consensione. Ergo nec figuras, nec ornamenta quævis oratio recipit, nec rursum quævis repudiat; est ubi illa aptè collocentur, est ubi ineptè; rerum autem in eo est, ut ubique perfecta sit rerum verborumque concordia.

Porro, quod diligenter animadverti velim, & à paucis, omnino observatum est, ut verba rebus attemperes, non ipsæ res spectandæ, vel quales in se sunt, vel quales in mente dicentis, sed quales in mente audientium, vel legentium oratione informatæ sunt. Sic quia sub initio rudis adhuc supponitur auditor, simplicibus verbis earum de quibus rerum loqueris, notitiis imbuendus est, quibus postea quidvis possis superstruere. Hinc fit, ut de cuamliber atroci facinore dicendum sit, non prius liceat in illud atrocibus verbis invehi, quam in

mente

mente Lectorum ea ipſius ſpecies impreſſa ſit, quæ vim illam verborum atrocitatemque non reſpuat. Quo vitio illi premuntur, qui nondum incenſis Auditorum animis, & quid velint adhuc neſcientibus, ardentem orationem inferunt.

Ita optimè Virgilius orditur ſimplicibus verbis:

*Arma virumque cano, Trojæ qui primus ab oris*
*Italiam fato profugus, Lavinaque venit*
*Littora.*

Optimè Homerus ob hoc ipſum ab Horatio laudatus.

*Dic mihi Muſa virum captæ poſt tempora Trojæ*
*Qui mores hominum multorum vidit & urbes.*

At vitioſè Statius, & nimis ſubitò lectores in altum rapit his verſibus:

*Fraternas acies, alternaque regna profanis*
*Decertata odiis, ſonteſque evolvere Thebas*
*Piérius mentí cúlor incídit.*

Vitioſius etiam Claudianus nondum præparatis animis rumidos illos ingerit verſus:

*Inferni raptóres equos, afflataque cúrru*
*Sídera tænario, caligantéſque profundæ*
*Junónis thalámos.*

Hoc verò præceptum præcipuè teneri debet in epitheta, quæ cum rebus ſemper malè jungantur, ſi ab illa idæa diſſideant, quam impreſſam gerit Auditor. Eam ob rem vidi qui reprehenderent illud initium Lucani;

*Bella per Æmathios pluſquam civilia campos*
*Juſque datum ſceleri canimus.*

Rectè, inquiunt poſt expoſitam ſtragem Pharſalicam hoc epitheto, *pluſquam civilia*, uteretur, at ut illo Lectorem nihil tum tale cogitantem occupa-

rer, præpostorum fuit, & peccat in Horatianum illud: *Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem Cogitat.*

## *Quo pacto verba humano ingenio convenire oporteat. Prima ejus alienatio à verbis inusitatis unde profecta; huic quatenus obsequendum.*

Verùm convenire rebus verba parum est, nisi etiam hominum naturæ conveniant, in qua cerni licet generalem quandam offensionem in verba obsoleta, fordida, impropria, quam quidem malim naturalem quam opinabilem dicere, licèt super quadam opinione fundetur. Quamvis enim quod aliud vocabulum alio sit usitatius & elegantius meri sit hominum arbitrii, tamen inusitatis & impropriis offendi naturale est, ut usitatis propriisque delectari. Quidquid enim contra rationem fit, hoc ipso quia carere ratione perspicitur, offendit. Jam vero tritis vocabulis rejectis, inusitata consectari prorsus à ratione alienum est. Quanquam huic naturali offensioni accedit alia ex opinione profecta. Nam quia illa verba inusitata vulgo reprobantur, hinc cum quodam fastidio & contemptu in ipsa mente conjunguntur; ita ut vix pronunciari possint, quin se continuò simul efferat hic contemptus & fastidii sensus.

Ergo nè in offensionem illam sive naturalem, sive opinabilem incurrat prudens scriptor, usui sese libenter accommodabit; & quamvis illum instabilem nec diuturnum esse sentiat, malet tamen aliquando placere quam nunquam; illud modò cavebit, nè sycophantes identidem, in nulla præsertim Gallica

&

& muliercularum circulis locutiones, nec vulgo adhuc receptas, in ſcriptis uſurpet. Harum enim, ut ita loquar, brevior vita, quam ut in opus diuturnum illigari poſſint, ut omittam in hoc odioſam quandam affectationem eſſe, quæ orationi pondus authoritatemque detrahat.

Eſt ergo in vocum proprietate & elegantia pulchritudo quædam ac venuſtas non aſpernanda, ſed ea tamen temporaria, & quæ opinione qua uſus conſtat innixa, mutatâ opinione dilabatur. Quare aliam quærunt oportet, qui non uni ſeculo, ſed omnibus ſcribunt; eam nimirum quæ nihil habeat opinionis admixtum; qualis illa verborum cum natura conſenſus, quam deinceps explicaturi ſumus.

## INTERIOR QUÆDAM & magis arcana verborum cum natura conſenſus.

NAturam humanæ mentis ſi penitus introſpicere velis, & interiores in ea delectationum fontes rimari, robur quoddam in ipſa deprehendes, quadam infirmitate conjunctum, unde magna varietas & inæqualitas oriatur. Robore enim fit ut perpetuam remiſſionem gravetur; infirmitate contrà, ut perpetuam contentionem pati nequeat. Hinc eſt quod ipſi nihil diu placet, nihil ſui undique ſimile. Hinc in Muſica perfectum omnino contentum averſetur, quod compertum Muſicos induxit ut diſcordes ſonos, quas diſſonantias appellant, conſilio adhiberent.

cerent. Hinc fit denique ut quævis corporis exercitatio, etiam si voluptatis causâ primum suscepta, fiat ex perpetuitate supplicium.

Id verò etiam in oratione locum habet, imo ibi maximam natura teneritudinem prodit, altam illam & incitatam diu non patitur; rursus illâ humi repente & nunquam se attollente, ut longior sit, fatigatur stare, requiescere, erigi, dejici avet omnis auditor & lector. Inde nascitur tanta varietatis necessitas, quâ parvis grandia, concitata placidis, alta humilibus misceantur. Sed hæc fortasse parum in epigrammatis loci habent, quæ propter brevitatem varietatis minus indigent. Verum ista licèt generaliora commemorare non piguit, quod cætera magis argumenti nostri propria inde pendeant, inprimisque metaphorarum, quarum magna vel ad ornandam, vel ad vitiandam poesim vis est, usus & judicium. Nam si cur homines metaphoris delectentur attentius consideremus, non aliam invenietis causam nisi eam quam indicavi naturæ imbecillitatem, quæ rigidâ illâ veritate & simplicitate lassata metaphorarum à vero nonnihil absecedentium admixtione recreanda est. Hic verum & legitimum metaphorarum usum discas, earumque aridem adhibendas, ut discordes sonos adhibent Musici, ad collendum persectæ concentus fastidium; sed, quam crebrò illæ, quove loco usurpandæ sint, non exiguæ cautionis ac prudentiæ res est. Illud hic monuisse sufficiet, quia metaphoræ, hyperbolæ, & quæcunque à simplici & naturali loquendi more deflectunt, non propter se experuntur, sed tanquam nauseantis naturæ remedia, necessariæ quædam ascisciuntur, propterea magnam in



eis

eis moderationem esse servandam. Unde vere & recte à Quintiliano dictum: Modico & opportuno earum usu illustrari orationem, frequente obscurari, & tædio complevi. Quod vitium in multis, præsertim recentiorum epigrammatis sæpe deprehendas, ut infra quibusdam exemplis ostendemus. Sed tamen ne hoc in nimiam abeat severitatem, notandum est ea tantam pro metaphoris habenda, quæ à vulgari usu remota sunt, & duplicem ideam animo offerunt: unde fit quæ metaphora ita tritæ sint, ut jam quasi propriæ usurpentur, nec aliud quam rem ipsam ad quam explicandam adhibentur exhibeant, propriorum potius vocabulorum numero, quàm metaphorarum ducendæ sunt, nec sub iis quarum copiam reprehendimus tropis comprehenduntur.

## *De stilo nimis Metaphorico. Quædam epigrammata ob id rejecta.*

Est quidem Poëtis major quædam troporum venia, sed tamen suus est illis etiam modus, sua, ut loquitur Cicero, verecundia, præcipuùmque semper ornamentum ex simplicitate petendum. Quare longissimè à pulchro abervant illi apud quos tota quasi natura histrionicam agit, adeo nihil communi more eloquuntur, nihil tale effingunt, quale extra poëmata cernitur, sed omnia extollunt, deprimunt, mutant, & quandam veluti larvam omnibus induunt. Hæc nos de causa quædam epigrammata tanquam nimis metaphorica ex selectorum numero exclusimus, ut duo sequentia

Heinsii,

Heinsii, virl cæteroquin humaniorum literarum scientiâ clarissimi.

*Auriga lucis, ignei poli cursor,*
*Mediator æthræ, temperator horarum,*
*Ævi minister, circulator æterne,*
*Lustrator orbis, dissipator umbrarum,*
*Currus perennis, igneaque quadriga*
*Frenator ingens, qui diem vehis purum,*
*Rursumque vultum surripis tuum mundo,*
*Et candicantis oculis comæ flammam*
*Cras è lacertis Thetios tuæ rursus*
*Redibis: at nox occupat meum solem.* Doucam scilicet.

Itemque.

*Dulces alumni tollis, ignei fratres,*
*Parvæ cohortes, ignei poli cives,*
*Qui per serenos æthcris vagi campos*
*Mollesque eboreas ducitis levi planta,*
*Cum membra nostra molliter reclinata*
*Vinctosque sensus occupat sopor levis;*
*Cur nunc ut ante per domum cæli pium*
*Et è latebris, forniciscque inauratis*
*Puris fenestris tollitis sacrum vultum,*
*Abire tandem, non videbitis Doucam.*

In his epigrammatis præter congestas ad nauseam metaphoras, eatque duras & absurdas, aliud quoque vir sagacissimus vitium notabat, quod scilicet à mœrentis, & amici mortem lugentis animo, quem hic effingere voluit Heinsius, nil longius abesit, quam hæc epithetorum lascivia; Sed de verbis satis.

*Prima*

## *Prima ſententiarum virtus, veritas. Quantum in falſitate vitium ſit. Ubi de falſis epigrammatis.*

Nunc de ſententiis diſſerendum, quas item rebus ac perſonis accommodandas eſſe prædiximus. Rebus convenient, ſi veræ, ſi propriæ ſint, & quaſi interiores. Perſonis congruent ſi naturalibus vel offenſionibus, vel affectibus aptentur.

Prima igitur ſententiarum virtus, veritas. A rebus enim ipſis diſſidet, quicquid falſum eſt, nec ulla in falſitate pulchritudo, niſi quantum veritatem mentitur. Unde diſcas pulchritudinis fontem in veritate eſſe, deformitatis contrà in falſitate. Illa verò non à rebus modò abhorret, ſed etiam à perſonis. Ineſt enim nobis quidam inſitus veritatis amor, quædam in falſitatem offenſio, qua fit ut quæ nos ſpecie veri delectarunt, ubi falſa patuere, ingrata & injucunda fiant. Hæc ratio fuit viris eruditis, quorum jam ſæpe mentionem facio, ut ex hoc delectu multa epigrammata reſecarint, quorum præcipua ſententia ex falſo petebatur, ut, exempli gratiâ, illud Grotii, licèt carmine ſatis magnificum.

### *In Joannam Archeam vulgo* la pucelle d'Orleans.

*Gallica non unquam perituræ laudis Amazon*
*Virgo intacta viris, ſed metuenda viris.*
*Cujus non oculis ſedit Venus atque Cupido,*
*Sed Mars atque horror, ſanguineæque vices.*

*Hæc*

*Hæc est cui Salicæ leges, cui patria sese*
*Debet, & in veras reddita sceptra manus.*
*Nec fas est de morte queri, namque ignea tota,*
*Aut nunquam, aut solo debuit igne mori.*

Hæc commemorare non piguit, ut magis lectores perspiciant quale sit illud falsorum genus, quantumque abhorreat à natura, quippe quod ita ferè sit comparatum, ut ejus quod in eo affirmatur contrarium non minus plausibiliter dici possit, nihilo enim magis ineptè potuisset scribere Grotius:

*Sed fas est de morte queri, non ignibus illa*
*Debuit, at undis ignea tota mori.*

Certè si ejus originem indagari placeat, reperiemus ad illud non naturâ homines duci, sed inertiâ compelli. Non enim aliâ causâ ad falsitatis præsidium confugiunt, nisi quia veram ex rebus ipsis eruere pulchritudinem non valent. Certa quippe & definita veritas, mendacium infinitum & incertum: hinc illa ad inveniendum difficilis, hoc proclive & obvium, eóque etiam nomine spernendum.

Porro non in affirmationibus modò falsitas intervenit, sed etiam in affectibus effingendis, cum scilicet alicui personæ alii quam quos natura argumentúmque postulat affinguntur affectus, uti cerni licet in hoc Vultei epigrammate, ob id rejecto:

*Nuper marmoreum videns sepulchrum*
*Arverni benè cogniti mala in re*
*Cœpi sic tacitus loqui: Ad quid, oro,*
*Tot sumptus? Potuisset hoc sepulchrum*
*Reges claudere, sanguinémque Regum,*
*Hoc ignobile quod tegit cadaver.*

Pro-

*Prorumpo in lachrymas, fluunt abunde*
*Emissæ ex oculis genas per ambas,*
*Quidam me arguit, increpátque flentem,*
*Istis sic puto, talibúsve dictis;*
*Næ tu, quisquis es, impius videris*
*Pestem qui patriæ dolos sepultum.*
*Illi contrà egò: Fulleris sepulchri*
*Factuvam fleo, non fleo sepulti.*

Alienum sanè fuit hominem ititducere abunde lachrymantem, quod scelératus quidam & ignobilis nobili sepulchro esset condítus. Non enim misericordiam & lachrymas movent honores scelerátis habiti, sed potiùs iram & indignationem. Falsum ergo sibi induit affectum Poëta qui ibi lachrymátur, ubi irascéndum & stomachandum fuit.

## *De fabulosis Epigrammatis.*

Magnum igitur falsitatis vitium, idémque latissimè fusum, & multa quasi membra complexum. Ad hoc enim revocari possunt primum fabulosæ sententiæ, solita Poëtarum ourrícula, ubi nihil dicere habent. Cujus generis tanquam vitiosi, multa nos epigrammata rejecimus, ut illud Grotii ad Rodulphum Imperatorem, fabulis nimis refertum.

*Non tibi Mars tantum favet, invictissime ductor,*
*Quem toties hostem barbara signa tremunt:*
*Plebs quoque te Superum donis veneratur, & illud*
*A Zephyri munus conjuge Cæsar habes.*
*Ver dea perpetuum Batavis præscripsit Apelli*
*Pratáque victrici vivere jussa manu.*
*Animus Alcinoi decor est, & Adonidos hortis,*
*Nec Pharias animat longior aura rosas.*

*Prisca*

*Prisca Semiramios jactat Pomona labores,*
*Alta tamen tecti culmina scandit hyems.*
*Quo tibi fluxus honos Augustum sera triumphum*
*In quæ temporibus nil licet ista decent.*

Scio esse alia quoque in hoc epigrammate culpanda; sed nunc id unum vitium notamus, propter quod in exemplum affertur.

## De Æquivocis.

Referri etiam ad idem genus potest magna pars æquivocorum, quorum acumen ferè ex quadam oritur falsitate. Nam, verbi gratiâ, in illo Sannazarii Epigrammate.

*Jucundus geminos fecit tibi Sequana pontes,*
*Jure tuum potes hunc dicere Pontificem.*

Si pontificem accipias pro pontium fabricatore, vera sententia, sed inepta: ergo ut acuti aliquid includat, debet vox Pontificis accipi pro Episcopo, quo sensu falsum erit jucundum esse Pontificem. Similiter in illo epigrammate satis celebri:

*Surdastrum curare ferunt te Gallice Cosmam,*
*Et quod ei certam polliciteris opem.*
*Sed nihil efficies licèt omnem extenderis artem,*
*Nam malè perpetuos audiet ille dies.*

Accipe verbum *audiendi* pro ipso sensu, falsa erit sententia; quia illud corporis vitium sanari potest, accipe pro bono nomine, falsa item erit & inepta, quia falsum & ineptum est ideo fruftra laborare Medicum de sanando aurium vitio, quia famæ mederi non potest.

In his vitiis hærent omnia æquivoca, quorum proinde venustas valde exilis, imò nulla est. Olim quidem

quidem iſti generi aliqua laus fuit apud ſeclum prius: unde à Cicerone & Quintiliano elegantes dicuntur petiti ex amphibologia ſales: at nunc contrà meritò valde contemptum eſt, adeo ut æquivoca non modo non capient urbaniores, ſed etiam vitent. Illa tamen utcunque tolerabilia vel ceræ minus vitioſa ſunt, cum ſponte naſcuntur; at ſi quis ea afferæ meditata, aut in iis ſe ſibi placere ſignificet, jure inſuetus exiſtimatur. Inde eſt quod epigrammata, quorum elegantia ex æquivoco petitur, nullo ferè in pretio ſunt. Nam cum verſus nonniſi labore & induſtria componantur, rectè puſilli & anguſti animi exiſtimatur in tam levi argutia verſibus illiganda tempus conſumere. Nec omittendum eſſe hoc quoque in æquivocis incommodum, quod uni ita linguæ affixa ſint, ut in aliam transferri non poſſint. Propter has cauſas pauca nos ejuſmodi in hunc delectum admiſimus, & tantum ad exemplum vitioſæ formæ.

## *De hyperbolicis.*

Falſis item ſententiis accenſentur hyperboliceæ, non in uno aliquo verbo, nam de his jam ſuperius egimus, ſed in toto ſenſu, cujuſmodi eſt illud Auſonii intolerandæ abſurditatis.

*Fauſtulus inſidens formicæ ut magno elephanto*
*Decidit, & terræ terga ſupina dedit.*
*Mox idem ad morbum eſt malleatus calcibus ejus*
*Perditus ut poſſe vix retinere animam.*
*Vix tamen eſt ſatus: Quid vides, improbe Livor,*
*Quod ecidi? Ceidit non aliter Phaëton.*

Sic

Sic ille Græcos in eo imitatus, quorum mira fuit in hunc excessum proclivitas, ut videre est in eorum Anthologia, ejusmodi hyperbolis scatente. Ad eandem quoque rationem frequentes, nec qui infimo ingenio sunt, vel qui imperitis scribunt, unde talibus delectari magnum imperitiæ signum, quo vel monstrari debent, qui Rabelæsii fabulas tam ineptas, tam frivolis hyperbolis refertas legere, nedicam laudare non verentur.

## De litigiosis & controversis.

Porrò ad ideam falsorum genus accedunt litigiosæ ancipitesque sententiæ, de quibus ambigit lector, veræne illæ an falsæ sint. Quæ dubitatio quoniam omnem adimit jucunditatem, tollit etiam pulchritudinem.

Hoc nomine nunquam mihi probata est clausula illius Epigrammatis Martialis:

*Par scelus admisit Pharius Ammonius armis,*
*Abscidit vultus ensis uterque sacros.*
*Illud laurigeros ageres cum læta triumphos,*
*Victoribi Roma caput cum, lanieris, erat?*
*Ausus es atra quidem peior quam causa Pharia est,*
*Ausus es in Domino, prætitor, ille fibi.*

Subit enim lectoris animo tacita quædam molestia, quod Poëta tam fidenter dubiam sententiam pro certa sumat. Libenterque adversus illum reponeret sibi contra videri gravius illum delinquere qui Domino præstat facinus, quam qui sibi, nec deerunt rationes. Nam sibi peccantes ira, cupiditas, metus, ad facinus impellit, quibus vo-

luntas,

luntas, adeoque criminis magnitudo minuitur. At qui alteri in scelere patrando obsequitur, frigidus ad facinus accedit, quod longè majorem arguit pravitatem. Hæc & similia causari quis adversus Martialem posset, ejusque distichon sic immutare nihilo absurdius.

*Antoni tamen est melior quàm causa Photini,*
*Hic factus Domino, præstitit ille sibi.*

Quare totum hoc genus controversarum sententiarum elegantiâ vacat, & studiosè vitandum est iis qui pulchritudinem sequuntur, quam in una demum veritate invenient, & ejusmodi veritate, quam statim propositam lector agnoscat & amplectatur.

## *Alia sententiarum virtus, ut propriæ & interiores sint. Ubi de alienis, & accidentariis.*

Alteram sententiarum dum cum rebus comparantur virtutem esse diximus, ut propriæ & interiores sint, id est, ex rerum quasi visceribus erutæ, non longè accersitæ, vel ex externis accidentibus, rem tantum quasi comitantibus ductæ. Eâ lege innumeris frigidioribus epigrammatis liberati sumus quorum hic pauca exempla subjici placet.

Alienum & accersitum est illud Andoeni, de Lyra:

*In tam diversi cum sit concordia chordis,*
*Tam discors hominum non pudet esse genus.*

Quasi ad pudefaciendos de suis discordiis homines, nihil propius esse quam chordarum lyræ concordia.

Ex accidentibus rem concomitantibus, non ex ipsius rei visceribus deprompsum illud Germanici, ut aiunt, Cæsaris, verbum alloqui sacrificulum.

*Thrax puer adstitit glacie dum lustrat in Hebro.*

*Frigore concreto ponderat unda rapi.*

*Dumque imi partes rapido natarent ab amni,*

*Absidit venerem tabidus ictus eam.*

*Orbis quid frumenti mater non conderet urna?*

*Hoc peperi flammis, exterit ecce dolor aquis.*

Alia certè fuit illi matri incertæ dolendi causa, quàm quòd filius partim aquâ, partim flammâ esset absumptus, nec minus illa doluisse si vel totus in aquis periisset, vel totus in flammis. Non debuit ergo tam levi ἀφορισμῷ tota dolendi causa repeti, quæ omnes non materia doloris fuit.

Eodem vitio laborant descriptiones negativæ, in quibus enumerantur, non quæ cuique rei dotes insunt, sed quæ non insunt, quod jure quidam reprehendebant in hoc Epigrammate Barlei, alioquin versibus eleganti.

*Regia Borbonii soboles, quæ sæpius audum*

*Belgæ sibi facilem credidit esse Deum.*

*Scepriferis Magnis non, Magnifice, natus,*

*Et rarum Astrææ judice nomen habens.*

*Quem celebrat Batavum Ducem, modò Duxque togatum,*

*Et nec ut in terris, te simulatorem agit.*

*Non tibi barbaricum pectoris villera fucum,*

*Aut mendax Sidonia pingit ebur.*

*Non Iodus quod mittis ebur, quod Dodneta mannos,*
*Quæque gravem Libyam masculus ibat Eques.*
*Non bellatrices aquilas, captivâque bello*
*Oppida, non visis cerbasa rapta meis.*
*Nec Christum Lodoice damnes regemque dusimque,*
*Nomina nominibus non aliena tuis.*
*Maxima quin cupio dum mittere, maxime Regum,*
*Quo nequeo majus mittere, mitto Deum.*

Nimis certè longum circuitus esset enumerare quæ Regi non desunt tam leve munusculum intelligatur. Sed in clausula illud etiam durum quod libellum de Christo differentem, Deum & Christum appellat, quasi idem sit Christus, & libellus de Christo. Sed hæc vulgaris dedicationis, ut ita loquar, generis inopia, in quo scriptores non aliter fere de libris suis loquuntur quam si inter ipsum librum, & libri argumentum nihil interesset: ita si de Cæsare vel Catone scribunt, Cæsar, inquiunt, & Cato genibus tuis advolvitur; si de Cicerone, Eo, inquit, te Cicero compellat, & patronum adoptat; quæ omnia falsarum sententiarum generi recte accensuerit.

## *Sententiæ cum personis quæ ratione conciliandæ. De offensionibus vitandis: ac primùm de obscœnitate.*

Atque hæc quidem sententiarum cum rebus concordia facilius intelligitur: at verò earundem cum personis attemperatio, longè ad percipiendum difficilior, ad tractandum operosior. Tota enim hic humana natura penitus scrutanda est, ejúsque naturæ,

tæ propensiones, tum alienationes rimandæ, ut illas fugiamus, illis obsequamur. Nec enim fieri potest ut placeat quod naturam offendit, nec ut displiceat, quod eius propensioni obsequitur. Nos quædam tantùm hic delibabimus, sed quæ ad institutum nostrum sufficient.

Imprimis in natura hominum, quidam adversus turpia & obscœna pudor insitus est, idemque in optima quaque, & bene institutæ venerentior. Hanc pudorem offendunt omnes obscœnæ sententiæ, adeoque illæ alienæ à natura, deformes & inelegantes habendæ sunt. Nec refert quòd illæ quibusdam corruptis animis arrideant. Non enim elegantiæ est, uti diximus, corruptæ naturæ consuetudini, sed honestæ ac bene moratæ. Itaque totum hoc genus planè abest ab honestorum hominum sermonibus, nec nisi ab iis frequentatur, qui ut pietatis, sic genuinæ comitatis & elegantiæ sensu carent.

Ergo quod fœda omnia & lasciva epigrammata resecuimus, non modò moribus & pietati inservitum est, sed etiam urbanitati & elegantiæ, cujus nullum prorsus sensum habuisse se testantur veteres illi Catullus ac Martialis, qui tot liberorum sordibus libros suos oppleverè, eóque nomine non modò flagitiosi, sed etiam rustici, inhumani, & ut Catulliana verbis utar, *Caprimulgi ac fossores* habendi sunt.

## *De vilibus argumentis Epigrammatum.*

Nec verò solum turpem & obscœnam speciem, sed omninò quomodocunque vilem, deformem &

& ingratam Lectoribus objicere vitiorum & inelegans est. Hinc pro pulchris & elegantibus haberi non possunt illa epigrammata, quorum argumentum est vel vetula edentula, vel decrita lacerna poetaster, vel olens hircus, vel putidus natis, vel halluo in mensam vomens, quæ magna histrionibus jocandi leges. Nunquam enim acumine satis compensatur ista deformitas.

Ea de causa in iis quæ Martiali subjunximus epigrammatis, nullum ex illis asciviimus, multaque quæ occurrebant procul ablegavimus, quale illud Buchanani in quo strigosi senis ingratam & invenustam pingit imaginem.

*Nævole, dum clamas ut senectæ vincere possis,*
*Omnis homo est animal nocte diuque boans.*
*Jam tibi dilapsa est prope nonagesima messis,*
*Tam tremit effeta curva senecta gradu.*
*Vertice jam levi vix tres habere capilli,*
*Et cernis quantum noctua mane videt.*
*Semper ut è gelido distillat stiria naso,*
*Et fluit in madidos longa saliva sinus.*
*Nec tibi gingivâ dens unus vel alter inermi,*
*Nec plus rugarum simia scalpit anus.*
*Nævole, si pudor est, rugarum desine tandem*
*Omnis homo clamans, Nævole, nullus homo es.*

Vilius utidem argumentum, speciesque parum jucunda & elegans pendentis hominis, huic Sannazarii epigrammati fraudi fuit, quanquam aliquid festivitatis habenti:

*Quicquid erat Tripodum cunis Delphisque petisti,*
*Discere fortunam dum cupis Eune tuam.*
*At Deus extabis supra Regesque Deosque,*
*Veridico tandem reddidit ore tibi.*

*Tu tamen hinc vanos sumpsisti Gracule fastus,*
*Jam magni dominus, jam pater orbis eras.*
*Ecce crucem ascendis, non te Deus Esme fefellit,*
*Omnia sunt pedibus infertora suis.*

Sed Hæc honesta & tantùm villa: at cynica Martialis & Catulli libertas, quæ multa non quidem in moribus fœda, sed quæ tamen ab oculis & auribus removeri jubet humana comitas, suis nominibus eloquuntur, prorsus impudens & rustica habenda est, quare nunquam laudabunt elegantes vel illas Catulli voces: *Annales Volusi cacata charta*; vel illud Martialis de Catella: *Et desiderio coacta dentis, futtia pallia non fefellit ana.* Et multa alia longè sordidiora, quæ ne in exemplum quidem vitii libet afferre. Certè nimia fuit antiquis in hoc genere patientia, nec rarò miratus sum quomodo in Senatu Romano Cicero ferri potuerit, cum hæc adversus Pisonem declamaret. *Meminisse cœnum cum ad te quintâ ferè horâ cum Cæio Pisone venissem, nescio quo è gurgustio te prodire involuto capite, foleatum; & cum illo ore fœtido teterrimam mihi popinam inhalasses, excusatione te uti valetudinis, quod diceres te vinolentis quibusdam medicaminibus solere curari. Quam nos causam cum accepissemus; quid enim facere poteramus? Paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore atque fumo, unde tu nos tam improbissimè respondendo, tum turpissimè eructando ejecisti.*

## De Malignis Epigrammatis.

Est etiam in hominibus manuetioris ingenii innatum adversus malignitatem odium, præsertim quâ vitia corporis irridentur, vel fortunæ calamitates,

tates, aut quidvis demum quod accidit extra culpam. Nam quia nemo se horum casuum exortem videt, ideo ista dejici & irrideri molestè fert. Humanè Virgiliana Dido, cum ait,

*Non ignara mali miseris succurrere disco,*

facinulque in illam inde exoritur Lectorum favor, pulchrè item Seneca:

*Non est jocus esse malignum.*

At contrà inhumanè qui miseris insultant, & quæ non culpâ contracta sunt exprobrant, adeóque quendam illi in legentium animis odii & alienationis excitant sensum.

Propterea nos pauca admodum hujus generis cum nostro ingenio parere liberum fuit, asciviimus, multa contrà rejecimus, ut illud Audoeni frigidum & malignum,

*Ecce tibi nulli fuerant in vertice crines,*
*Nullus in infida stat tibi fronte pilus,*
*Omnibus amissis a tergo & fronte capillis,*
*Quid tibi jam restat perdere, calve? Caput.*

Nec nobis magis placebant tot ejusmodi in Martiali, quæ tamen non omisimus, propter superius posita causas.

## *De loquacibus Epigrammatis.*

Omnes naturæ offensiones colligere longum esset, nonnullas tamen libet addere, quòd magnam ab hac selectione epigrammatum turbam amoverint. Ergo præter ista longos etiam verborum circuitus, idémque sibi variis verbis ingestum natura fastidit. Ardet enim curiositate, & semper festinat ad exitum, multoque se detineri sermone, nisi

cum magno operæ pretio fert impatienter. Propterea non leve taedium afferunt loquacia epigrammata, & quæ longitudinem suam non satis sententiæ magnitudine pensant. quo vitio non nunquam premitur Martialis, in aggerendis vulgaribus laudibus quandoque nimius, aut in enumerationibus minutior, verbi gratia, in illo Epigrammate, quo percitum

*Pallida Tenedos dedicor mihi Tyrrha,*
*Cui nec lapillos præferat Erythræa,*
*Nec modo politum pecudis Indicæ dentem,*
*Nimiusque primus, liliisque non rubens,*
*Fragravit ore quod rosarium Pæsti,*
*Cui comparatus indecens erat pavo,*
*Inamabilis ciurus, & frequens Phœnix.*

*Adhuc recenti repet Eurotan Baetin*
*Quid inch in isto alio eandem Perennem toties*
*Quæ curarum pretium non ullis mercandum*
*Pecuniæ, per Thessalasque Hæmi*
*Pierios differ cantusque choroque sororum,*
*Quid Delphi a Phœbo? numinos habet area Minervæ*
*Hæc omnes fumeri? Pallidis arbor*
*Quid posset pedere Bacchi dare? inclinat varios pondere nigra comas*
*Præter acuta Helicon, & ferta, Tyriæque Deorum*
*Nil habet, & magnam semper inane sophos.*
*Quid tibi cum Cirrha? Quid cum Permessidos unda?*
*Romanum propius, divitiæque forum est.*
*Illic æra sonant: ac circum palatia nostra,*
*Et steriles cathedras, basia sola crepant.*

De

*De Vulgarismis.*

Qua ratione autem loquacitatem averlatur natura, eadem sententiis summis vulgarismos offendit. Est enim quædam loquacitatis species, claritatis & copiæ cum inopia, cum is, qui sermonis usu ne quidem eleganter peritiam, non ut nota ac erita repetantur. Ob hoc vitium innumera Epigrammata ab hoc delectu segregata sunt. Sed quia nil ita communius, afferendis ejus exemplis supersedeo.

*De minutioribus quibusdam, & verborum lusu.*

Displicet etiam non leviter minutior diligentia, quæ mentem à rebus avocat, ex quibus vera voluptas efflorescit. Hic lusus in verbis, quales sunt paronomasiæ, aliáque id genus allusiones, nisi extra artem sub finem succedant, non tam figuræ quàm vitia sunt, illique epigrammatis, quorum in eo positum est acumen, nil exilius, præsertim cum uni linguæ ita propria sint, ut in aliam transferri non possint, quod secuti nos, frivolas illas argutias præterimisimus, cujusmodi est illa Audoeni.

*Latronum finis, funis, mors ultima merces,*
*Furca capit furem, bina puto nomen habet.*

*At multa evasere, Dabit Deus his quoque finem;*
*Rarus funesto fur sine fune perit.*

Paulo festivius illud alterius Poetæ de Helvetio occiso nocty, licet vitiosum.

In

*In nive molle vagans nucea cado stipite victus,*
*Sic mihi nec, tum vita, nec fuit ante diem.*

## *Propensionibus naturæ quomodo obsequendum.*

Omnes illæ naturæ offensiones diligenter vitandæ, nec minus ejusdem propensionibus obsequendum, si modo illud quod sequimur pulchrum assequi volumus. Tantus enim in hominibus amor sui viget, nihil ut audire jucundè possint, nisi quod suis affectibus blandiatur. Quamobrem hæc epigrammata, merito pulcherrima censentur, quæ in nos affectus magis penetrant, eamque menti fere rendam obiiciunt, quam non modo interiore luce veritatem agnoscat, sed etiam interiori affectu, ut sibi blandissimam amplectatur; ut illa Martialis

*Multo virum fatali redimit qui sanguine tutam*
*Hæc vult laudari, quæ sine morte potest.*

Nam cum omnes mortem oderint, laudes & gloriam exoptent, nemo est qui non gaudeat, sine morte laudari posse. Et illud veteris Poetæ,

*Mitte superba pati fastidia, spemque caducam*
*Despice, vive tibi, cum moriare tibi.*

Habet enim, ut inquit Quintilianus, natura sublime quoddam, & impatiens superioris, quod suaviter palpat, qui ipsam ad contemnendum divitum fastum adhortatur.

Atque hæc de generalibus pulchritudinis & deformitatis fontibus, ad ferendum de quolibet carminis genere judicium fere sufficiunt. Sed illa

tamen

tamen ad propriam Epigrammatum naturam & leges & jura commodanda sunt, de quibus ideo quædam hic subnectere non erit alienum.

## *Epigrammatis nomen unde ductum, ejus finitio, forma & leges.*

Epigramma, ut notat Scaliger, idem quod inscriptio; sed cum multarum rerum exstet inscriptiones, vox ista tamen brevibus poematis proprie attributa, hinc adeo quod trophæis & statuis ejusmodi epigrammata inscribi solerent: atque inde nomen ad brevia poemata universe translatum. Definitur igitur epigramma, ut nec poema brevis cum simplici cujusdam rei vel personæ, vel facti indicatione.

Hujus formam quidam in gravi aliqua vel aliqua sententia quâ clausula constet ita collocant, ut epigramma negent esse quod ejusmodi clausulâ careat; sed perperam. Sunt enim quædam vel elegantissima, quorum æquabilis ubique majestas, & nihil habet clausula præcipuum, ut illud cujusdam autoris recentioris.

*Quod bellator hydros pacem spirare rebelles,*
*Deplumes trepidare aquilas, mitescere pardos,*
*Et depressa jugo submittere colla leones,*
*Prospectat Lodoicus equo sublimis aheno,*
*Non digiti, non artifices finxere camini,*
*Sed virtus & plena Deo fortuna peregit.*
*Armandus fidei vindex, pacisque sequester,*
*Augustam curavit opes, populique verendam*

*Regali*

*Regali nivoluit statuam consurgere circo,*
*Ut post civilis depulsa pericula belli,*
*Et circumdomitos armis felicibus hostes*
*Æternam domina Ludoicus in urbe triumphet.*

In nonnullis etiam simplex quædam mundities, ac mollis subtilisque festivitas placet, cujusmodi in nonnullis Catulli epigrammatis quæ in hoc delecta apposuimus, videre est.

Quidam tamen contrà animi, qui istiusmodi clausulas non modò non requirunt, sed etiam reprehendunt. Illa fere sunt præposteri quidam Catulli amatores, qui dum languidulas quasdam nænias endecasyllabis concluserint, mirè sibi videntur festivi & elegantes; quamvis nihil iis sit aut ingenius, aut facilius illis qui aliquem sibi launa linguæ usum paraverunt.

Quantulo, exempli gratia, putamus constitisse Borbonio clausulam hujus Epigrammatis ad Catulli exemplar effictam?

*Quare Patriciæ venite Musæ,*
*Plenæ mellis & elegantiarum,*
*Doctæ carmina candidi Pinonis?*
*Vos exoscular, ô piæ Camenæ,*
*Et totis relego lubens diebus*
*Isto tempore macerationis,*
*Pœnitudinis atque lachrymarum,*
*Duro Jupiter! & laborioso.*

Ex quo perduxerit hominem Christianum, & cæterorquin pium, perversa Catulli imitatio, qui in Christiani jejunii solemnitate explicanda, prophanum

num Jovis nomen usurpare non veritus est. Sed hoc missō, quid ineptius hoc versu, quamlibet Catulliano *duro Jupiter & laborioso*. In quem tamen ille eleganter existimat suum epigramma desinere, quia similem versum invenit in Catullo doctis Jupiter & laboriosis. Sed missis illis jejunis imitatoribus, de illis sententiis quibus clauduntur epigrammata verè licet affirmare magnam in iis elegantiam esse, dum eximiæ simp. & cum antecedente serie pulchrè cohærent. Nam cum nihil æquè ac clausula in Lectorum animis resideat, quid rectius quàm in illam conferri quæ præsertim in ipsorum animis insigni velis & adeoque meritò vitiosa censentur ea epigrammata, in quibus decrescit sententia, vel quorum clausula quasi additia & affixa est. hoc belle ex superioribus versibus fluit, quod victum cernere est in hoc illustri caveroqualis epigrammate.

*Qui Romam in media quæris novus advena Roma,*
*Et Romæ in Roma nil reperis media.*
*Aspice murorum moles, prærupta que saxa,*
*Obrutáque horrenti vasta theatra situ.*
*Hæc sunt Roma: viden velut ipsa cadavera tanta*
*Urbis adhuc spirent imperiosa minas?*
*Vicit ut hæc mundum, nisa est se vincere, vicit*
*A se non victum nequid in orbe foret.*
*Nunc victa in Roma victrix Roma illa sepulta est,*
*Atque eadem victrix, victáque Roma fuit.*
*Albula Romani restat nunc nominis index,*
*Qui quoque nunc rapidis fertur in æquor aquis.*
*Disce hinc quid possit fortuna, immota labascunt,*
*Et quæ perpetuo sunt agitata manent.*

Quatuor enim illi extremi versus planè superflui sunt,

sunt, frigidum acumen continent, quo superiorum versuum nitor nonnihil decoloratur.

## *Epigrammatum materia; inde divisio in varia genera. Primum genus & secundum.*

Epigrammatum autem materia res omnis, omnisque sententia, adeoque quot sententiarum divisiones, tot sunt etiam epigrammatum. Nos hæc potissimum genera notabimus, ex quibus intelligi etiam virtutes possunt.

Est igitur quoddam genus sublime, grande, magnificum, nobile argumentum nobilibus versibus persequens, nobilique sententiâ concludens; quale est illud Martialis de Scævola:

*Cum peteret Regem decepta satellite dextra,*
*Injecit sacris se peritura focis.*
*Et rapium flammis ipsis abire virum,*
*Urere quam potuit contempto Mucius igne.*
*Hanc spectare manum Porsena non potuit.*
*Major decepta fama est & gloria dextra,*
*Si non erraſſet fecerat illa minus.*

Talia sunt etiam Epigrammata Grotii de Ostenda, de curribus veliferis, Barclaii de Margareta Valesia.

Est aliud stylo paulo demissius genus, sed utilius graviúsque sententiâ; cujusmodi est illud verè eximium Martialis:

*Quod magni Thraſea, consummatique Catonis*
*Dogmata sic sequeris, salvus ut esse velis.*
*Pectore nec nudo stricto incurrere in enſes,*
*Quod feciſſe velim te Deciane facis.*

*Nolo*

*Nolo virum facili redimit qui sanguine famam,*
*Hunc volo laudari qui sine morte potest.*

Itémque.

*Amissam non flet cum sola est Gellia fratrem.*
*Si quis adest jussa prosiliunt lachrymæ,*
*Non dolet hic quisquis laudari Gellia quærit.*
*Ille dolet verè qui sine teste dolet.*

Et illud verè aureolum Epigramma:

*Quod te nomine jam tuo salutem,*
*Quem regem & dominum prius vocabam,*
*Ne me dixeris esse contumacem,*
*Totis pileæ sarcinis redemi,*
*Reges & dominos habere debet*
*Qui se non habet atque concupiscit*
*Quod reges dominique concupiscunt,*
*Servum si potes Ote non habere.*
*Et regem potes Ote non habere.*

Ex omnibus autem maximè Epigrammatum proprium genus illud vulgo existimatur, quod ingenioso laudatur acumine, altè animos penetrante, in quo item excellit Martialis, ut in illo.

*Tu setina quidem semper vel Massica ponis,*
*Papile, sed rumor tam bona vina negat.*
*Diceris hac factus valebs, quater esse lagena*
*Nec puto, nec credo, Papile, nec sitio.*

Et illud ejusdem.

*Munera quod scribis vidisque ingentia mittis,*
*Vis te munificum, Gargiliane, vocem.*
*Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno*
*Qui potes insidias dona vocare tuas.*
*Sic avidis fallax indulget piscibus hamus,*
*Callida sic stultas decipit esca feras.*

Quid

*Quid sit largiri, quid sit donare docebo*
*Si nescis Donа Gargiliane mihi.*

Quædam humiliora sunt, sed arguta & festiva, simplicitate nitescunt, quod animadverti licet in illo ejusdem Martialis Epigrammate.

*Exametris epigramma facis, scio dicere Tuccam*
*Tucca solet fieri, denique Tucca licet.*
*Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque Tucca, licetque*
*Si breviora probas, distichа sola legas.*
*Conveniat nobis ut fas epigrammata longa*
*Sit transire tibi, scribere Tucca mihi.*

Porro omnium & Epigrammatis virtutum nulla aut difficilior aut rarior quam scita tractatio sive commoda argumenti explicatio, nihil ut neque redundet, neque desit, nihil sit præposterum, nihil obscurum, nihil verbis impeditum, vel contrà nimis subitum, nec satis aptè præparatum; qua dote mirabilis sanè Martialis ita aptè, perspicuè, distinctè argumenta prosequitur, ut mediocribus cæteroquin sententiis tractationis venustate multum elegantiæ conciliet. Nam illo, verbi gratiâ, quid ingeniosius explicatum?

*Ne vivam si non totis Deciane diebus*
*Et tecum totis noctibus esse velim.*
*Sed duo sunt quæ nos distinguunt millia passûm*
*Quatuor hæc fiunt, cum redituras eam.*
*Sæpe domi non es, cum sis quoque sæpe negaris,*
*Vel tantùm causis, vel tibi sæpe vacas.*
*Te tamen ut videam duo millia non piget ire,*
*Ut te non videam quatuor ire piget.*

Et illud quid esset, nisi tractatione fuisset excultum & præparatum?

*Occurrit*

*Occurrit tibi nemo quod libenter,*
*Quod quacunque venis fuga est & ingens*
*Circa te, Lagurine, solitudo,*
*Quod sit scire cupis, nimis poeta es,*
*Hoc valde vitium periculosum,*
*Nam tantos rogo quis ferat labores?*
*Et stanti legis & legis sedenti,*
*Currenti legis & legis canenti;*
*In thermas fugio, sonas ad aures:*
*Piscinam peto, non licet natare:*
*Ad cœnam propero, tenes euntem:*
*Ad cœnas venio, fugas sedentem:*
*Lassus dormio, suscitas jacentem.*
*Vis quantum facias mali videre?*
*Vir justus, probus, innocens, timeris.*

Arguta quidem & festiva clausula, sed hujus tamen perspicuus decor ex superiori enumeratione pendet.

Habet Lector quid nos in his epigrammatis exarpendis spectaverimus; reliqua quæ ad hoc opus conferunt ex præfatione potuit accipere.

# ELEGANTIORUM

## Hujus Delectus Epigrammatum Indiculus.

Totus hic Delectus elegantia ab inelegantibus epigrammata secernit. Ab elegantibus elegantiora hic sejunget indiculus. Ex elegantioribus elegantissima asteriscus indicabit.

## LIBER.

## MARTIALIS.


| | | |
|---|---|---|
| I. | * *Quod magni Turaſce.* | pag. 1 |
| II. | *Iter ad Herculi.* | |
| III. | *Caſta ſuo gladium.* | |
| VIII. | *O mihi poſt nullos.* | Ibid. |
| IX. | *Sunt bona.* | 6 |
| XIII. | * *Cum peteret.* | 7 |
| XVIII. | *Amiſſum non flet.* | 10 |
| XXIX. | *Si quid Fuſce.* | 15 |
| XLV. | *Non plenum modo.* | 25 |
| XLVII. | *Qui pinxit.* | 26 |
| LVI. | *Tercentena.* | 32 |
| LVIII. | * *Ne valeam.* | 33 |
| LXIII. | *Es judex.* | 35 |
| LXVI. | *Capto tuam.* | 36 |
| LXVII. | *Carmina.* | 37 |


LXX.

| | | |
|---|---|---|
| LXX. | *Non dicam.* | 38 |
| LXXIII. | *Mutua.* | 39 |
| LXXVIII. | *Vicini festa.* | 42 |

**LIBER II.**

| | | |
|---|---|---|
| II. | * *Quod te nomine.* | p. 44 |
| III. | *Candidius nihil est.* | 45 |
| VIII. | *Quod non tarmine.* | 47 |
| X. | *Quinti ane.* | 48 |
| XI. | *Regum certa salus.* | 49 |
| XIII. | *Constituit.* | 50 |
| XX. | *Artis Phidiacæ.* | 54 |
| XXVI. | * *Occurrit tibi.* | 56 |
| XXVIII. | * *Exigis a nobis.* | 57 |
| XXXV. | *Esse nihil dicis.* | 64 |
| XXXVIII. | *Par fœlus.* | 65 |
| XLVI. | *Sitis Castalidum.* | 71 |
| LI. | *Et latet.* | 74 |
| LII. | *Nescis crede mihi.* | 75 |
| LIV. | * *Munera quod fœtibus.* | 77 |
| LVIII. | * *Tu serina quidem.* | 78 |
| LXI. | *O fœlix animo.* | 81 |
| LXXIV. | * *Esse quid boc dicam.* | 88 |
| LXXVI. | * *Sum fateor.* | 89 |
| LXXX. | *Quod tibi Decembri.* | 91 |

**LIBER III.**

| | | |
|---|---|---|
| V. | *Quinctum pro.* | p. 94 |
| XIII. | *Callidus effractu.* | 100 |
| XVI. | *Quæ mihi præterita.* | 102 |
| XXVI. | *Non donem tibi.* | 107 |

| | | |
|---|---|---|
| XXVIII. | *Profecit pero.* | 108 |
| XXX. | *Semper eris pauper.* | 109 |
| XXXVIII. | *Non de vi.* | 113 |
| XLII. | *Cum dubitaret.* | 115 |
| XLIII. | *Septem clepsydras.* | 116 |
| XLVII. | *Quod convivatis.* | 118 |
| LIII. | *Hexametris* | 122 |
| LIV. | *Sexagesima.* | 123 |
| LXV. | *Aera domi non sunt.* | 128 |
| LXXI. | *Fabat inæqualem.* | 130 |
| LXXIV. | *Discursus varios.* | 132 |
| LXXVI. | *Primum est.* | 133 |


## LIBER IV.


| | | |
|---|---|---|
| III. | *Quod te diripiunt.* | p. 237 |
| IX. | *Omnia Castor emit.* | 239 |
| XV. | *Rei sexte tuam.* | 243 |
| XVI. | *Sic tua Cyrna.* | Ibid. |
| XXVIII. | *Non horti.* | 248 |
| XXXII. | * *Miraris veteres.* | 251 |
| LXIV. | * *Ille ego jam scorpi.* | 267 |
| LXXIV. | *Vitam quæ.* | 273 |


## LIBER V.


| | | |
|---|---|---|
| III. | *Cum rogo te.* | p. 279 |
| IX. | *Contigit Ausoniæ.* | 281 |
| XI. | *Habet Africanus.* | 282 |
| XIII. | *Omnia promittis.* | 283 |
| XIV. | * *Genus Attic.* | Ibid. |
| XVIII. | *Ne laudet digna.* | 284 |
| XX. | *Quod nimium laudas.* | 285 |

LIBER VI.

E veteribus Poetis.

XVIII. *Omnia tempus edax.* p.326
XIX. * *Ingenium Domina.* ibid.
XX. *Barbara præruptis.* 327
XXII. *Quisquis es.* 328
XXV. *Græcia bellorum.* 330
XXVI. *Quisquis Cecropiæ.* ibid.
XXXVIII. * *Jupiter in parvo.* 333
LXXXVI. *Carmina qui quondam.* 337
LXXXVII. * *Quisquis compositio.* 339
LXXXVIII. *O qui perpetua.* 360

LIBER VII.

E recentioribus Poetis.

VIII. *Qui Romam in media.* p.366
XLV. *Odisti selium.* 377
XLIX. *Borboniæ spes.* 379
LI. *Dieres opum.* 381
LII. * *Nympha Caledonia.* 382
LXI. *Mutua cum centum.* 387
LXIX. *Nato hæc.* 390
LXXVIII. *Busta vides.* 396
LXXIX. *O Patria ô urces.* Ibid.
LXXXII. *Qui curiosus.* 399
LXXXIII. *Area parva ducum.* ibid.
XCI. *Hactenus immensum.* 405
XCII. *Jam sol à medio.* ibid.
XCIV. *Desinite in medio.* 408
XCVII. *Quod bellator.* 409


SCRIP-

## SCRIPTORUM UNDE ALI-

*qua Epigrammata in hunc delectum*
*inclusa sunt, recensio.*

MOnuimus in Præfatione, & hic etiam, lectorem admonendum putamus, ne istos tantum eorum hic nomina recognitos Scriptores, ecos à nobis & excusos arbitretur. Innumeros enim alios perlustravimus, è quibus si nihil excerpsimus, ea causa est, quod nihil in iis vsum sit nobis excerpendum. Quanquam æquum in nimis facilitatis partem peccaverimus, quam in nimiæ severitatis. Sunt enim quædam, quæ nos admisisse pœnitet, vix ullum quod exclusisse pœniteat.


POETÆ ANTIQUIORES.

MARTIALIS. Pag. 311
CATULLUS. 313
CICERO. 324
LAUREAS TULLIUS. ibid.
VIRGILIUS. 325
SENECA. 326
ANTHOLOGIA Græcorum Poëtarum. 333
CLAUDIANUS. 335
AUSONIUS. 346
SIXTUS III. Summus Pontifex. 356
D. PAULINUS. ibid.
MAGNUS FELIX ENNODIUS 357
BOETIUS. ibid.


POETÆ

POETÆ RECENTIORES.

SANNAZARIUS. P. 362
ANDREAS NAUGERIUS. 364
ANTONIUS TEBALDEUS. 365
THOMAS PORCATIUS. ibid.
JANUS VITALIS. 366
ANGELUS COLOTIUS. 367
POMPONIUS GAURICUS. ibid.
HERCULES STROZA. 368
THOMAS MUSCONIUS. ibid.
JOANNES AUDOENUS. 370
THEODORUS BEZA. 374
BUCHANANUS. 377
BIDERMANUS. 384
JANUS DOUZA. 385
BARLÆUS. 386
PASCHASIUS. 387
SCÆVOLA SAMMARTHANUS. 392
BARCLAIUS. 394
NICOLAUS BORBONIUS. 397
HUGO GROTIUS. 399
FAMIANUS STRADA. 402
VINCENTIUS GUINISIUS. 403

POETS' EXCURSIONS.

# EPIGRAMMATUM

## *Delectus Liber Primus.*

# MARTIALIS.

### Ad Lectorem. I.

1 *HIC est quem legis, ille quem requiris,*
*Toto notus in orbe Martialis.*
2 *Argutis Epigrammaton libellis:*
*Cui, Lector studiose, 3 quod dedisti*
*Viventi decus, atque sentienti,*
*Rari post cineres habent poëtæ.*

1 Se calamo digitoque commonstrat Poëta. 2 Epigrammatis (quod est poëma breve, cum simplici cujuspiam rei, personæ vel facti indicatione, aut ex propositis aliquid deducens) virtutes duæ sunt, Brevitas & Argutia, quibus venustatem addas. 3 *Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.*

## Librum edere periculosum. II.

1 *Argiletanas mavis habitare tabernas,*
*Cum tibi, parve liber, scrinia nostra vacent.*
*Nescis, heu, nescis* 2 *dominæ* 3 *fastidia Romæ:*
*Crede mihi, nimium* 4 *Martia turba sapit.*
5 *Majores nusquam ronchi: juvenesque, senesque,*
*Et pueri* 6 *nasum* 7 *Rhinocerotis habent.*
*Audieris cum grande* 8 *sophos,* 9 *dum basia captos,*
10 *Ibis ab excusso missus in astra sago.*
*Sed tu, ne toties* 11 *domini patiare lituras,*
*Neve notet lusus* 12 *tristis* 13 *arundo tuos;*
14 *Ætherias, lascive, cupis volitare per auras?*
15 *I, fuge; sed poteras tutior esse domi.*

1 Bibliopolarum tabernas in Argileto imo, in II Regione urbis. 2 *Romanorum verum dominorum.* 3 Censuræ judiciique notas ex oculis, vultu, nutu, supercilio, cæterisque motibus perspectas ipsum, fastidium. 4 Romani Marte oriundi. 5 Sonantiores sannæ & irrisiones nusquam sunt quam Romæ. 6 Ut dextra fidei, genua misericordiæ, supercilium gravitati & fastui, &c. ita nasus irrisioni dicatus, censuræ & acri judicio. 7 Cui ingens, cornu munitus, validus nasus. 8 Ab auditoribus acclamatum recitanti σοφῶς, θαῦμα, μαθλως, *Pulchrè, benè, rectè! Euge belle! Facetè, lautè, lepidè, nihil supra!* 9 Dum captas approbationes, quas veteres amplexu & basiis attestabantur. 10 Excipieris te quidem gremio, sed ut te sago in sublime jactent per ludibrium & procacitatem, ut solent canes excipere, quod ab Othone factitatum refert Sueton. cap. 2. exprobrarque illi famæ cupiditatem, qui ad astra tolli velit: vel ad Rhinocerotis nasum respicit, quo ursum seu urum in astra tulit. 11 Emendantis & ad limam revocantis. 12 Severa, censoria. 13 Calamus scriptorius. 14 prodire in vulgus gestis, versarique in hominum manu, imo jactaberis in astra. 15 *Epitrope Sarcastica.*

Ad

## Ad Marcum. III.

*DO tibi naumachiam, tu das Epigrammata nobis:*
*Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.*

Ex perſona Domitiani offenſi intempeſtiva poetæ (Epigrammata ſua Cæſari dum naumachiam pararet offerentis) interpellatione: & exitium poetæ carminibuſque in aquas abjectis minati. Naumachia, *combat naval.*

## Leo Cæſaris lepori parcens. IV.

1 *ÆTherios aquila 2 puerum portante per auras*
*Illæſum 3 timidis unguibus hæſit onus:*
*Nunc ſua 4 Cæſareos 5 exorat præda leones,*
*Tutus & ingenti ludit in ore lepus.*
*6 Qua majora putas miracula? ſummus & utrique*
*Auctor adeſt: hæc ſunt Cæſaris, illa Jovis.*

1 Domitiani leones lepori parcentes anteponit Jovis aquilæ Ganymedem rapienti. 2 Ganymedem Trois fil. 3 Solicitis ne puer excideret vel læderetur. 4 A Cæſare exhibitos. 5 Ne lædatur lepus impetrat. 6 Certè hæc ſunt majora, quod leoni magis propria præda ſit lepus, quam aquilæ puer, & conſequenter Domitiani hoc miraculum majus quam illud Jovis. *Adulatorie.*

## Ignavus qui ſeipſum occidit. V.

*QVod 1 magni Thraſeæ, 2 conſummatique 3 Catonis*
*4 Dogmata ſic ſequeris, 5 ſalvus ut eſſe velis,*
*Pectore nec nudo ſtrictos incurris in enſes;*
*Quod feciſſe velim te, Deciane, facis.*
*6 Nolo virum, facili redimit qui ſanguine famam:*
*Hunc volo, laudari qui ſine morte poteſt.*

1 Thraſ. Poeti conſtantis viri, imo virtutis ipſius, inquit Tacit. 16. Annal. Sueton. Ner. Arrian. Epict. lib. 1. cap. 1. &c. qui à Nerone juſſus mori, alacriter venas incidi juſſit, ſanguinem libans Jovi liberatori. 2 Omnibus numeris abſoluti viri, Stoici perfectiſſimi. 3 Qui ne Cæſarem victorem videret, ſe Uticæ interfecit; cui hinc cognomen Uticenſis. 4 Placita & decreta Stoica, *Mortem eſſe ad manum portum & libertatem à miſeriis. &c.* 5 Ut talem nolis tibi mortem conſciſcere, quod fecerunt illi. 6 Nolo virum qui molliter & deſperanter ad mortem quaſi remedium confugiat: hunc volo qui mala fortiter toleret perferatque.

## De Regulo pene oppreſſo. VI.

*Itur ad* 1 *Herculei gelidas quà* 2 *Tiburis arces,*
*3 Canaque ſulphureis Albula fumat aquis;*
*4 Rura, nemuſque ſacrum, 5 dilectaque jugera Muſis*
*Signat vicina* 6 *quartus ab urbe* 6 *Lapis:*
*Hic* 7 *rudis æſtivas præſtabat porticus umbras,*
*Heu quam pene novum porticus auſa nefas!*
*Nam ſubito collapſa ruit, cum mole ſub illa*
*8 Geſtatus bijugis* 9 *Regulus* 10 *eſſet equis.*
*Nimirum timuit noſtras Fortuna querelas,*
*11 Quæ par tam magnæ non erat invidiæ.*
*12 Nunc & damna juvant: ſunt ipſa pericula tanti:*
*Stantia non poterant tecta probare deos.*

1 Herculem deum tutelarem colentis. 2 Opp. ad 17. lapidem ab urbe Roma. 3 Ad planiciem Tiburi ſubjectam ſcaturiunt aquæ gelidæ, quæ à colore lacteo quem à venis habent ſulphureis, Albulæ dicuntur. 4 Villam Reguli. 5 Reguli ſcilicet oratoris, docti itaque Muſarum clientis. 6 Ex *miliario* miliarium totidém. 7 Inculta, immorata. *Patbos.* eademque ruinoſa. 8 In gelidis hiſce porticibus geſtari veteres ſoliti eſſedo junctis mulis, vel aſinis vel valetudinis cauſa.

9 Hic

9 Hic fuit Reg. ille quem Plin. epiſt. 5. lib. 2. Regem improborum & bipedum nequiſſimum appellavit, quem tamen pœta palpat. 10 Jamque exceſſiſſet. 11 Ut quæ communem deſiderantium querentiumque, ſi Regulum oppreſſiſſet, invidiam diram ferendo non eſſet. 12 Hæc quidem damna fructui nobis & voluptati ſunt, hæc pericula vel magno pretio ſubeunda, quæ argumento ſint nos diis curæ eſſe, ut in Regulo ſervato deorum providentiam agnoſcamus. *Scilicet is ſuperis labor eſt, ea cura quietos Sollicitat.* 13 Sed ruentia mox ut Regulus geſtari deſiit, deorum providentiam & bonitatem arguunt.

## De Arria & Pæto. VII.

1 *Caſta ſuo gladium cum traderet Arria Pæto,*
*Quem de viſceribus traxerat ipſa ſuis:*
*Si qua fides, vulnus quod feci, non dolet inquit;*
2 *Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.*

1 Cæcinæ Pæto, qui in partibus Scribonianis contra Claudium fuiſſet, ad mortem adacto, uxor Arria extractum è ſuo vulnere pugionem marito porrexit, cum voce: *Non dolet*, Tacit. An. 16. Dio. lib. 60. Plin. lib. 3. epiſt. 16. egregiè. 2 Tu. n. vita mea mihi charior.

## Vive hodie. VIII.

1 *O mihi poſt nullos Juli memorande ſodales;*
*Si quid 2 longa fides, caſtaque jura valent:*
3 *Bis jam pæne tibi conſul trigeſimus inſtat,*
*Et numerat 4 paucos vix tua vita 4 dies.*
5 *Non bene diſtuleris, videas quæ poſſe negari;*
*Et ſolum hoc ducas, quod fuit, eſſe tuum,*
*Exſpectant curæque 6 catenatique labores,*
*Gaudia non remanent, ſed fugitiva volant.*

*Hæc utraque manu 7 complexuque assere toto :*
*Sap: fluunt ito 8 sic quoque lapsa sinu.*
*Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.*
*Sera nimis vita est crastina ; vive hodie.*

1 Transcriptus hic versus ab Ovid. 4. eleg. 1. Trist. 2 Veteris & probatæ amicitiæ, per annos 34. fides. 3 Pene jam sexagenarius es. Romanos à consularibus numerasse fastis notum est. 4 Reliquæ vitæ tibi jam sexagenario: vel, præteritæ, cum tibi ærumnis curisque distracto perpauci illuxerint dies felices & hilares. 5 Non prudenter feceris differendo voluptates in futurum tempus quod incertum est. 6 Invicem connexi, ubi *Finis alterius mali gradus est futuri.* 7 Vindica, supinis manibus accipe, obviis ulnis amplectere. 8 Etiam dum capessis & amplexaris.

## In bono libro non omnia bona. IX.

*SUnt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,*
*Quæ legis hic : aliter non fit, Avite, liber.*

Modestè & per jocum librum suum excusat quasi ex bonis & malis erpigammatis compactum. *tamen æquus Judex compenset vitiis bona : pluribus hisce (si modo pluris illis bona sunt) inclinet.*

## De vino optimo vili permisto. X.

*QUid te, Tucca, juvat 1 vetulo miscere Falerno*
*2 In Vaticanis condita mastа cadis ?*
*Quid tantum fecere boni tibi pessima vina ?*
*Aut quid fecerunt optima vina mali ?*
*3 De nobis facile est : scelus est 4 jugulare Falernum,*
*Et dare 5 Campano 6 toxica sæva mero.*

Cam-

*Convivæ meruêre tui fortaſſe perire :*
*Amphora non meruit tam pretioſa mori.*

1 Quod annos ferat vivatque, laudato. 2 Vile & peſſimæ notæ vinum è colle Vaticano qui Janiculo conterminus. 3 Nos jugulare tibi fortè pro levi eſt. 4 Infuſò Vaticano Falernum occidere. *Metaph.* ſublato vini calore animali (quem ab anima viris habet) in acetum vertere, quod & bibentes jugulare videtur. 5 Falerno è Campania. 6 Vaticana, quæ venenum appellat, toxicum autem à taxo venenata arbore, vel τοξὸν τὸ τόξον arcus, tela, quæ Barbari veneno tingunt.

## De vetula edentula. XI.

*Si memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes :*
*Expuit una duos tuſſis, & una duos.*
*Jam ſecura potes totis tuſſire diebus ;*
*Nil iſtic, quod agat, tertia tuſſis habet.*

## In Boletorum voracem, XII.

*Dic mihi quis furor eſt ? turbâ ſpectante vocata,*
*Solus boletos, Caciliane, vorat.*
*Quid dignum tanto tibi ventre, gulaque precabor ?*
*Boletum, qualem Claudius edit, edas.*

Boleti, *excellens champignons*, notiſſimum gulæ irritamentum, & ut jocatus eſt Nero, *cibus Deorum*. Namque venenato boleto Agrippina Claudium Cæſarem extinxit, qui deinde Imperatorum Romanorum more conſecratus eſt, & in Divorum numerum relatus. *Vilibus ancipites fungi ponentur amici, Boletus domino : ſed qualem Claudius edit, &c.*

## De Mucio Scævola. XIII.

*CUm peteret 1 regem decepta 2 satellite dextra,*
*4 Injecit sacris se peritura focis.*
*Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,*
*Et raptum flammis jussit abire virum.*
*Urere quam potuit contempto Mucius igne,*
*Hanc spectare manum Porsena non potuit.*
*5 Major decepta fama est & gloria dextra.*
*Si non errasset, fecerat illa minus.*

1 Porsenam historia nota ex Livio 2. 2 Scriba, quem pari cum rege ornatu sedentem, regem credidit. 3 Mucii Scævolæ. 4 Accenso ad sacrificium foculo. Porsena tanta viri constantia attonitus ex sævo hoste pietatem induit, Mucio ad suos remisso. 5 Acclamatio epigrammatis encomiasticis solennis. Majorem scilicet laudem meretur constantia ultrix manus errantis, quam tanti facinoris fiducialis inceptio.

## Ad Fauſtinum ut libellos in lucem edat. XIV.

*EDe tuos tandem populo, Fauſtine, libellos,*
*Et cultum docto pectore profer opus:*
*1 Quod nec Cecrophia damnent Pandionis arces,*
*Nec fileant * noſtri, 2 prætereantque 3 ſenes.*
*Ante fores flantem dubitas admittere famam?*
*4 Teque piget curæ præmia ferre tuæ?*
*5 Poſt te victura per te quoque vivere chartæ*
*Incipiant, 6 cineri gloria ſera venit.*

1 Quod probent Græci ac * Latini. Cecrops a. Athenarum conditor: Pandion inſtaurator, arces in tutela Palladis Athe-

Athenarum præſidis. 2 Non præstereant, id eſt omne laudis punctum illi tribuant. Metaphora à ſuffragiis quæ in tabulas cereas referebantur per puncta: è quibus plurimorum cenſu magiſtratus *creari*; pauciorum, à populo *agitari*: nullorum *præteriri* candidatus dicebatur. Horat. ad Piſones; *Centuriæ ſeniorum agitant*, &c. 3 Qui maturioris judicij, vel alludit ad Centurias ſeniorum, *ut modo*. 4 Noli te dulciſſimo ſtudiorum fructu defraudare, nominis ſcilicet immortalitate, & famæ in vivis dulcedine. 5 Ingenij tui fœtus, te potius in vivis, & ipſe vivus ingrediatur, quam poſthumus edatur. 6 Vivus itaque fruere famæ dulcedine.

## De Acerra Bibace. XV.

1 *Heſterno fatere mero qui credit Acerram*
*Fallitur, 2 in lucem ſemper Acerra bibit.*

1 Negando magis affirmat, excuſando Acerram acriùs incuſat. 2 Comportationes in lucem protrahit, adeoque noctis non diei heſternæ merum olet.

## In Plagiarium. XVI.

*Fama refert noſtros te, Fidentine, libellos*
*Non aliter populo, quam recitare 1 tuos.*
*Si mea vis dici; gratis tibi carmina mittam.*
*2 Si dici tua vis; hæc eme, ne mea ſint.*

1 Pro tuis. 2 *Nam quod emis, poſſis dicere jure tuum.*

## Non amo te. XVII.

*Non amo te, Sabidi, nec poſſum dicere quare.*
*Hoc tantum poſſum dicere; non amo te.*

Odi.

Odi te, Sab. gratis: neque enim odii mei rationem reddere valeo, an ab animi pravitate, morum dissimilitudine, & syderum contrapositione, antipathia, genio infesto, seu malo omine. Ita Senecæ Thyestes: *vapior & nescio quo, sed vapior*, & *Nihil timendum video, sed timeo tamen*; vel ingurius, merito te odi, neque tamen per modestiam licet effari odii mei causam; vel propter oris tui impuri graveolentiam non sustineo apud te longiore uti sermone, hoc tantum dico, *Non amo te.*

## Fletus sine teste. XVIII.

*Amissum non flet, cum sola est Gellia, patrem,*
*Si quis adest, jussæ prosiliunt lacrymæ.*
*Non dolet hic, quisquis laudari, Gellia, quærit,*
*Ille dolet verè, qui sine teste dolet.*

Quisquis è lacrymis laudem capeat, quæ turpius nunquam fluunt quàm ubi finguntur.

## De pietate fratrum. XIX.

*Si[1], Lucane, tibi, vel si tibi[2], Tulle, darentur,*
*Qualia Ledæi fata Lacones habent:*
*Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,*
*Quod pro fratre mori vellet uterque prior:*
*Diceret infernæ & qui prior isset ad umbras;*
*2 Vive tuo, frater, tempore, vive meo.*

[1] Nobile par fratrum, quorum pium amorem celebrat Plinius Sec. epist. 18. lib. 8. 1 Si posseris per mortem alternam vobis invicem indulgere vitam, quod de Castore & Polluce Lacedæmoniis Ledæ filiis ferunt pœtæ. 2 Ego in æterna mortis conditione manebo, ut tu in æternum vivas.

Alicna

## Aliena malè recitans. XX.

*Quem 1 recitas, meus eſt, ô Fidentine, libellus:*
*Sed malè cum recitas, incipit eſſe tuus.*

1 Pro more poëtarum, qui carmina ſua recitabant publicè in ædè Apollinis Palatini, theatris, templis, hortis, &c vel privatè & coram paucis.

## Laus viri boni. XXI.

*Si quis erit, raros inter numerandus amicos,*
*Qualem priſca fides, famaque novit 1 avos:*
*Si quis 2 Cecropiæ madidum Latiæque Minervæ*
*Artibus, & vera ſimplicitate bonis:*
*Si quis erit 3 recti cuſtos imitator honeſti,*
*4 Et nihil arcano qui voget ore deos:*
*Si quis erit 5 magnæ ſubnixus robore mentis,*
*6 Diſpeream, ſi non hic Decianus erit.*

1 Priſcos illos propter amicitiam ſincerè cultam decantatos. Herculem & Theſeum, Damona & Pythiam, Pyladen & Oreſtem, &c. Alii legunt, *anus*, id eſt fama vetuſta, diuturna, multis retro ſeculis celebrata. Ita Catullus, *& facit hæc charta loquatur anus. Fama loquax, chartaque dicet anus.* 2 Græca Romanaque ſcientia & artibus imbutus. 3 Stoicæ diſciplinæ ſatelles & ſectator. 4 *Et qui eo pervenit, ut nihil roget Deum, niſi quod rogare poſſit palam.* Seneca epiſt. 10. *qui apertè vivit voto, nec labra movet metuens audiri.* 5 Fortis & conſtans. 6 Execrationis formula.

## Supplicium invidi. XXII.

1 *Qui ducis vultus, & non legis iſta libenter,*
2 *Omnibus invideas, Livide, nemo tibi.*

1 Qui

1 Qui vultum adducis ad triſtitiam, qui contracta fronte hæc improbas. 2 Infimus omnium ſis precor, qui habeas cur omnibus invideas: cur tibi, nemo. Hinc illud antiqui: *Nemo invidit miſero.*

## De Porcia. XXIII.

*1 Conjugis audiſſet fatum cum Porcia Bruti,*
*Et ſubtracta ſibi quæreret arma dolor:*
*Nondum ſcitis, ait, mortem non poſſe negari?*
*Credideram 2 ſatis hoc vos docuiſſe patrem.*
*Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas:*
*I nunc, & ferrum, turba moleſta, nega.*

1 Hiſtoria nota ex Plutarchi Bruto. 2 Catonem, cujus morituri illa vox: *An neſcis pauliſper ſpiritu repreſſo, aut capite ad parietem illiſo emori licere?*

## De apro ad cœnam appoſito. XXIV.

*Bis tibi triceni ſuimus, Mancine, vocati,*
*Et poſitum eſt nobis nil breve prater 1 aprum.*
*2 Non qua de tardis ſervantur vitibus uva,*
*Dulcibus aut certant qua 3 melimela favis,*
*4 Non pyra qua lenta pendent religata geniſta,*
*Aut 5 imitata breves punica mala roſas.*
*6 Ruſtica lactantes nec miſit ſiſcina metas,*
*Nec de Picenis venit oliva cadis.*
*7 Nudus aper, ſed & hic minimus, 8 qualiſque necari*
*A non armato punilione poteſt.*
*9 Et nihil inde datum eſt, tantum ſpectavimus omnes.*
*Ponere aprum nobis ſic & arena ſolet.*
*Ponatur tibi nullus aper poſt talia facta:*
*10 Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.*

1 Aprum

1 *Aprum ad convivia natum.* Quem integrum menſis inferebant Romani. 2 Non nobis apponebantur uvæ duracinæ, non, *&c.* 3 Dulciſſima poma. Gall. *de Paradis.* 4 Non pyra ſerotina, quæ ad maturitatem pendent ab arbore, vel in cella vinculo religata è geniſta lenta. 5 Quæ βαλαυσία. id eſt floris colore imitantur roſas flores brevis ævi. *alias*, quod ipſa arbor brevis ævi ſit. 6 Nec calatho ruſtico allata apponebatur nobis mera lactis. Id eſt lac coagulatum, in formam metæ Circenſis. Id eſt inverſi turbinis ceu pyramidis coactum, *fromage en pain de ſucre.* 7 Non inconditus (ut volunt quidam) ſed abſque aliis cibis & obſoniis illatus. 8 Nec *digna ferro Meleagri*, ſed qualis ab inermi nano confici poſſit. 9 Neque eum carptor ſcindens præminiſtrabat, ſed tanquan in Amphitheatro nobis pro ſpectaculo exhibitus eſt. 10 Sed tu objiciaris apro diſcerpendus, ut Charidemus à Domitiano.

## Leo & lepus amici. XXV.

*Illibus his tauros non eripuere 1 magiſtri,*
*Per quos præda fugax itque reditque lepus.*
*Quodque magis mirum, velocior exit ab hoſte,*
*2 Nec nihil à tanta nobilitate refert.*
*Tutior in ſola non eſt cum currit arena,*
*Nec cavea tanta conditur ille fide.*
*Si vitare canum morſus, lepus 3 improbe, quæris,*
*Ad quæ confugias, ora leonis habes.*

1 Cuſtodes leonum, manſuetarij. 2 Robur ſcilicet animoſque ſumit à leonis magnanimitate. 3 Audax, callide.

## Cum dignitate otium. XXVI.

*Vir Celtiberis non tacende gentibus,*
*Noſtraque laus Hiſpaniæ;*

1 *Mer-*

1 *Mercetur alius grande, & insanum sophos:*
*Miserere tu* 2 *felicium;*
3 *Veroque fruere* 4 *non superbus gaudio,*
*Dum* 5 *Sura laudatur tuus.*
6 *Non impudenter vita, quod reliquum est, petit;*
*Cum fama, quod satis est, habet.*

1 Alius irrequieto labore aucupetur insani populi auram sibi tanquam deserto patrono acclamantis σοφὸς. *Insanum sophos*, contradictio implicita, vel Hypallage, *plebis insanæ*. 2 Horum qui plebis laudibus tumidi & forensibus negotiis occupati se felices credunt, digni sanè miserecordia. 3 Gaudio tranquillæ vitæ, curis & molestiis liberæ, non felicitæ. 4 Non ambitiosus, non levis populi aura inflatus. 5 Palphurius Sura, cæterique laudis avidi causidici foro vacent. 6 Tu, O Liciniane, laudum satis amplum titulum cumulumque consecutus, in posterum citra gloriæ jacturam aut infamiæ notam, otio & quieti indulge.

## Ad Leporem. XXVII.

*NOn* 1 *facit ad sævos cervix, nisi* 2 *prima, leones.*
*Quid fugis hos dentes,* 3 *ambitiose lepus?*
*Scilicet à magnis ad te descendere tauris,*
*Et quæ non* 4 *cernunt, frangere colla velint?*
*Desperanda tibi est* 5 *ingentis gloria fati:*
9 *Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.*

1 Leo cervices ignobiles non curat. 2 Maxima, taurorum scilicet & cervorum. 3 Fati gloriam à leone captans. 4 Præ exilitate. 5 Gloriosæ mortis tibi à Leone datæ. 6 Nolo inquinari ignavo sanguine. Phed.

## Plagiarius furti convictus. XXVIII.

*UNa est in* 1 *nostris tua, Fidentine, libellis*
*Pagina, sed certa domini signata figura;*

*Quæ*

*Quæ tua* 2 *traducit manifesto carmina furto.*
*Sic* 3 *Aretina* 4 *violant crystallina testa:*
*Sic niger, in ripis erat cum forte* 5 *Caystri,*
*Inter* 6 *Ledæos videtur corvus olores:*
*Sic ubi multisona fervet sacer* 7 *Attide lucus,*
*Improba Cecropiæ offendit pica querelas.*
8 *Indice non opus est nostris, nec vindice libris:*
*Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fures.*

1 Quos tibi vindicas furto. 2 Quæ te manifesto arguit cætera surripuisse. 3 Tua pagina meis libellis incerta non minus sordere apparet, quam teste fictiles ex luto Aretino inter vasa crystallina: aut corvus inter olores: aut pica inter luscinias. Aretium Italiæ urbs, ubi terra testis apta. 4 Contaminant crystal. comparata cum crystallinis ipsâ sordent. 5 Asiæ fl. cygnis frequens. 6 Jupiter sub imagine cygni Ledam compressit. 7 Philomela, Pandionis regis Athenensis filia. 8 Non opus est alio delatore aut assertore quam tua pagina, quæ te furti accusêt damnetque.

## Amicus novus. XXIX.

1 *Si quid, Fusce, vacat adhuc amari;*
*(Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici:)*
*Unum, si supereſt, locum rogamus;*
*Nec me, quod tibi sum novus, recuses.*
*Omnes* 2 *hoc veteres tui fuerunt.*
*Tu tantum inspice, qui novus paratur,*
*An possit fieri vetus sodalis.*

1 Si quid loci apud te reliquum sit novo amico. 2 Novi scilicet.

Vita

## Vita quieta. XXX.

*VOta 1 tui breviter si vis cognoscere 1 Marci,*
*2 Clarum militiæ, Fronto, togæque decus.*
*Hæc petit; 3 esse sui nec magni ruris arator,*
*3 Sordidaque in parvis otia rebus amat.*
*4 Quisquam 5 pigra colit Spartani frigora sexi,*
*Et 6 matutinum portat ineptus 6 ave;*
*Cui licet exigui nemoris rurisque 7 beati*
*8 Ante focum plenos explicuisse plagas?*
*Et piscem tremula salientem ducere seta,*
*Flavaque de rubro promere mella cado?*
*Pinguis 9 inæquales onerat cui villica mensas;*
*Et sua 10 non emptus præparat ova cinis?*
*Non amet hanc vitam, quisquis me non amat, opto;*
*Vivat & urbanis 11 albus in officiis.*

1 Amici tui Marci Valerii Martialis, id est mei. 2 Fuit. n. tribunus vigiliarum, & consul. vir clarus juxta ac doctus. 3 Sine cultu & splendore, in re modica & tenui. 4 Nemo adeo cui obtigit modicus contiguo cum lare fundus, modo mens sana sit, velit superbos aditus regum durasque fores colere, ut summo mane salutet patronum. 5 Atria divitum ad frigiditatem incrustata marmore Laconico, natura quidem variegato, sed & arte insuper picto, teste Plin. lib. 35. cap. 1. 6 Salutationis matutinæ vocem solennem. 7 Fertilis. *vel metonymicè*, quod dominum beatum reddat. 8 Evacuare ante focum cassis & retia prædis onusta. 2 *Mensæ sed erat pes tertius impar, Testa parem fecit.* Ov. Metam. 8. 10 Meus, *Vicinus.* namque *in ipsum sylva descendit focum.* 11 Nonnulli exponunt *pallidus*, anxius scilicet & solicitus: alii, *pulcher*, non fuscatus scilicet sole rustico. Lipsius 1. Elect. c. 13. Alba toga indutus inter anteambulonum & niveorum Quiritum officia; seu creatus & candidatus in comitiis.

Verona

## Patria Scriptorum. XXXI.

*Verona docti † ſyllabas * amat* 1 *vatis*;
*Marone * felix* 2 *Mantua eſt*:
3 *Cenſetur* 4 *Apona Livo ſuo* 4 *tellus*,
*Stellaque*; *nec* 6 *Flacco minus*:
7 *Apollodoro * plaudit* 8 *imbrifer Nilus*;
*Naſone Peligni * ſonant*,
9 *Duoſque Senecas, unicumque Lucanum*
* *Facunda loquitur Corduba*.
* *Gaudent jocoſæ Canio ſuo Gades*;
10 *Emerita Deciano meo*.
*Te, Liciniane, * gloriabitur noſtra*,
* *Nec me tacebit Bilbilis*.

† Verſus è quibus plerique Hendeca *ſyllabi* Phalœciſ. * Adverte ſignata & ad argumentum cujuſque autoris vel loci appoſita verba, *Amat*; *felix*; *cenſetur*; *plaudit*; *ſonant*; *facunda loquitur*; *gaudent jocoſa*; *gloriabitur*; & modeſtum illud, *non tacebit*. 1 Catulli. 2 Virgilius natus eſt in pago qui Andes dicebatur, non procul à Mantua. 3 Magni fit, in cenſu & æſtimatione eſt. 4 Patavinus ager, Patavium, ab Apono *Fonte Antenoreæ vitam qui porrigit urbi*. 6 Valerio Flacco. 7 Poëta Alexandrino, Menandri æmulo. 8 Qui inundatione ſua, vice imbrium (qui in Ægypto rari) fungitur in terra irriganda. 9 Patrem Rhetorem & declamatorem; filium Philoſophum & tragicum: vel L. Senecam Philoſophum fratriſque ejus filium Marcum tragœdum. 10 Emerita Auguſta civitas Hiſpaniæ ad Luſitaniam ſpectans.

## Ad furem, de libro ſuo. XXXII.

*Erras meorum fur avare librorum*,
1 *Fieri Poëtam poſſe qui putas tanti*,

2 *Scriptura quanti conſtet, & tomus vilis.*
3 *Non ſex paratur aut decem ſophos nummis.*
4 *Secreta quære carmina, & 5 rudes curas,*
*Quas novit 6 unus, ſcriniogue 7 ſignatas*
*Cuſtodit ipſe 8 virginis 9 pater chartæ;*
10 *Quæ trita duro non inhorruit mento.*
11 *Mutare dominum non poteſt liber notus.*
12 *Sed pumicata fronte ſi quis eſt nondum,*
*Nec umbilicis cultus atque membrana:*
13 *Mercare tales ab eo, nec ſciet quiſquam.*
*Aliena quiſquis recitat, & petit famam;*
*Non emere librum, ſed ſilentium debet.*

1 Qui ambitioſè nomen Poëtæ aucuparis. 2. Librarij tranſcribentis opella, & non ita magni pretij chartæ ſcapus. 3 Ipſa ſapientiæ aut ſapientiæ laus non paratur, quo liber, pretio. 4 Nondum vulgata. 5 Verſus nondum in publicum emiſſos. 6 Autor ſolus. 7 Clauſas, necdum editas. 8 Quæ nondum lectorem experta eſt; quam nullius viri manus contrectavit, nullius lectoris oculus foris vagantem vidit. 9 Autor. 10 Quæ nondum lectoris manu verſata, lanugine inhorreſcit, piloſque facta eſt. *alijs* quæ nondum recitata atque edita horreſcit, ab auditorum barbarorum mento. 11 Fruſtra & ſero plagiarius ſibi adſcribit opus cujus innotuerit autor. 12 Si quis vero liber novus ſit, cujus frontes (eæ ſunt, extremitates membranæ in orbem complicatæ, in medio quarum apparebant comua) pumice jam primum poliuntur, & cujus umbilicus (is eſt, bacillus cedrinus, buxeus, cupreſſinus, &c. extremæ paginæ, abſoluto jam opere, affutus) vel umbilici extremitates (quæ, complicatis in volumen membranis, utrinque apparent, cornuaque appellantur) ebore, argento vel auro ornantur, & quem noviſſime obducit pellis, hunc eme, ſimulque autoris ſilentium. 13 P. Scriv. *Mercare, tales habes, nec ſcilicet.*

## Fur carminum non eſt Poëta. XXXIII.

*Noſtris verſibus eſſe te Poëtam,*
*Fidentine, putas, cupiſque credi?*
*1 Sic dentata ſibi videtur Ægle,*
*Emptis 2 oſſibus, 3 Indicoque cornu:*
*Sic, quæ nigrior eſt 4 cadente moro,*
*5 Cæruſſata ſibi placet Lycoris.*
*6 Hæc & ta rationi, qua poëta es,*
*Calvus cum fueris, eris comatus.*

1 Emendo & adſciſcendo aliena pro ſuis. 2 Dentibus ex oſſe vel ebore factitiis. 3 Elephantis bellua indicæ cornu, ut volunt Varro, Pauſanias, Oppianus, &c. vel dente juxta Ariſtot. Plinium, Philoſtratum. 4 Præmaturo, qui niger. 5 Candida & lita cæruſſa. 6 Comam additiriam ſumendo.

## De mutuum rogantibus. XXXIV.

*Dimidium donare Lino, 1 quam credere totum,*
*Qui mavult; 2 mavult perdere dimidium.*

1 Mutuum dare. 2 Æquè enim utrumque non ſolvit: mutuum ac donatum; totum ac dimidium.

## Muſæ egentes. XXXV.

*O mihi 1 curarum pretium non vile mearum,*
*Flacce, 2 Aoniorei ſpes & alumne Lavis;*
*3 Pierios differ tantuſque, choroſque 4 ſororum:*
*Æs dabit ex iſtis nulla puella tibi.*
*Quid petis à 5 Phœbo? numos habet 6 arca Minervæ:*
*7 Hæc ſapit; 8 hæc omnes fœnerat una deos.*

*9 Quid poſſent hederæ Bacchi dare? 10 Palladis arbor*
*Inclinat 11 varias pondere nigra comas.*
*12 Præter aquas Helicon & ſerta, lyraſque Dearum*
*Nil habet, & magnum ſemper inane ſophos.*
*Quid tibi cum Cirrha? quid cum 13 Permeſſidos unda?*
*Romanum propius, diviſiuſque forum eſt.*
*14 Illic æra ſonant: at circum 15 pulpita noſtra*
*Et 16 ſteriles 17 cathedras baſia ſola crepant.*

1 Curarum mearum levamen unicum & ſolatium. *Vel* ſtudij poetici quod mihi tecum eſt commune, grande decus. 2 Vrbis Patavij quam condidit Antenor. fuit. n. Val. Flaccus Argonauticon autor civis Patavinus. 3 Deſine & deſere poëticam, cum Muſæ nullo ſint in pretio. vel differ in aliud tempus, cum præſens poſtulet ut rem facias. 4 Novem Muſ. 5 Cui laurus & laus nuda curæ. 6 Arcæ patronorum, quibus leges & cauſæ, quas dedit, quas docuit Minerva, nummorum affatim dederunt. 7 Lucri enim bonum odorem ſapere, vera eſt hodie ſapientia. alludit. a. ad Avieni apologum in quo Palladem collaudat Jupiter, quod cæteris diis ſteriles ad gloriæ ſpeciem eligentibus arbores, illa olivam propter fructum elegiſſet. 8 Adeo dives eſt, ut cæteris diis mutuum det. 9 Quis enim uſus corymborum & hederæ? 10 Oliva, cujus rami ubertate incurvantur. 11 Frondes varij coloris baccis onuſtas. 12 Studia hæc & opera poëtarum, quæ Helicone, Cirrha, Permeſſide lympha, ſacris Phœbo, Bromio & Muſis atque hujuſmodi bullatis ſonant nugis, adferunt tantum voluptatem; inanem laudem, plauſum & baſia ab auditoribus; quin te potius conferas ad forenſes cauſas agendas, unde rem augeas ac diteſcas? 13 *Permeſſide nuda*? omnino reponendum monet Scriverius. 14 In foro numeratur patronis. 15 Editiora locantur ſcenam, è quibus recitabantur poëmata. 16 Nullam fructum afferentes. 17 Auditorij ſubſellia.

Mors

## Mors Romana. XXXVI.

1 *Indignas premeret peſtis cum tabida fauces,*
*Inque ſuos vultus ſerperet atra lues:*
2 *Siccis ipſe genis flentes hortatus amicos,*
3 *Decrevit Stygios Feſtus adire lacus.*
4 *Nec tamen obſcuro pia polluit ora veneno,*
5 *Aut torſit lenta triſtia fata fame.*
6 *Sanctam Romana vitam ſed morte peregit,*
*Dimiſitque animam 7 nobiliore via.*
8 *Hanc mortem fatis magni præferre Catonis*
*Fama poteſt: hujus Cæſar amicus erat.*

1 Feſtus immedicabili mentagra correptus. 2 Oculis non lacrymantibus & firmo pectore. 3 Relinquendæ vitæ certus. 4 Non polluit veneno, quo ſublati efferuntur nigri. 5 Non torſit inedia voluntaria. 6 Sed vulnere facto emiſit animam pulchro mortis genere & Romanis ſolenni, Lucretiæ, Scipioni, Catoni, Bruto, &c. 7 Honeſta & ampla porta, non qua fœda, illa fœtidaque peſtis fauces obſtruxerat. 8 Hoc itaque non fugit è vita Cæſaris odio, quod fecit Cato ille Uticenſis, ne ſubire vultum tyranni cogeretur, ut ipſe dicebat.

## Luſus in verbo Agere. XXXVII.

*Semper agis cauſas, & res agis, Attale, ſemper;*
*Eſt, non eſt quod agas, Attale ſemper agis.*
*Si res, & cauſæ deſunt, 1 agis, Attale, mulas.*
*Attale, ne quod agas deſit, 2 agas animam.*

1 Agitas. 2 Moriaris.

## De Regulo pene oppresso. XXXVIII.

*Hæc, quæ pulvere dissipata multo*
*Longas porticus explicat ruinas,*
*En quanto jacet & absoluta casu!*
*Tectis nam modo Regulus sub illis*
*Gestatus fuerat, recesseratque;*
*Victa est pondere cum suo repente:*
*Et postquam domino nihil timebat,*
*Securo ruit, incrementa damno.*
*Tantæ, Regule, post metum querelæ,*
*Quis curam neget esse te deorum,*
*Propter quem fuit innocens ruina?*

1 Ejusdem argumenti & artificij vide supra. 2 Crimine absoluta, quæ iniquo lapsu caduca superfederat *domini capiti immerenti.*

## Vicinus alienus. XXXIX.

*Vicinus meus est, manuque tangi*
*De nostris Novius potest fenestris.*
*Quis non invideat mihi, putetque*
*Horis omnibus esse me beatum,*
*Iustis cui liceat frui sodalis?*
*Tam longe est mihi, quam 1 Terentianus,*
*Qui nunc Niliacam regit Syenen.*
*Non convivere, nec videre saltem,*
*Non audire licet, nec urbe tota*
*Quisquam est tam prope, tam proculque nobis.*
*Migrandum est mihi 2 longius, vel illi.*
*3 Vicinus Novio, vel inquilinus*
*Sit, si quis Novium videre non vult.*

1 Præfectus Ægypti, in qua, Æthiopiam versus urbs Syene *umbras nusquam flectens* solstitio æstivo. 2 Neque enim tam prope videre fas est. 3 *Qui il soit son voisin, ou qu'il demeure chez luy.* Inquilinus *qui loge dans la maison d'vn autre.*

## Epitaphium pueri. XL.

*Alcime, quem* 1 *raptum domino* 2 *crescentibus annis*
3 *Labicana* 4 *levi cespite velat humus:*
*Accipe* 5 *non Pharios nutantia pondera saxo,*
6 *Quæ cineri vanus dat ruitura labor:*
*Sed fragiles* 7 *buxos, & opacas palmitis umbras,*
*Quæque vivent lacrymis humida prata meis.*
*Accipe, care puer, nostri monumenta* 8 *laboris:*
*Hic tibi perpetuo tempore vivet honor.*
*Cum mihi supremos* 9 *Lachesis perneverit annos:*
*Non aliter cineres mando jacere meos.*

1 Puer hic videtur fuisse Martialis 2 Iam adolescentem. 3 In via Labicana, quæ à porta Esquilina ducit ad Labicum Italiæ pagum. 4 Non magnifico tumulo: vel respicit precationis & inscriptionis formulam; *Sit tibi terra levis.* 5 Non obeliscos & pyramidas, non statuas quæ columnis è saxo Ægyptio innixæ pendere & nutare videantur. 6 *Consumet ferrum lapidemque vetustas, &c.* Ovid. 4. de Ponto. & Iuven. Sat. 10. *data sunt ipsis quoque fata sepulchris.* 7 Buxetum, hypampelon, viridarium, flores pratenses: tumulis namque mores erat virentes inserere arbores; *Spirantesque crocos & florum perpetuum Ver.* 8 In cippo excolendo, & hoc carmine. 9 E Parcis una, id est ubi fata absolverint pensum vitæ meæ.

## Ad Poëtam obtrectatorem. XLI.

*Cum tua non edas, carpis mea carmina, Læli,*
*Carpere vel noli nostra,* 1 *vel ede tua.*

1 Ut sint quæ ego vicissim carpam.

## In Rabulam. XLII.

*Quod clamas ſemper, quod agentibus obſtrepis, Heli,*
*Non facis hoc gratis; accipis, ut taceas.*

Peſſimum rabulam obſtrepero clamore ſe aliorum actionibus ingerentem, ut quem propter imperitiam nemo adſciviſſet, propter importunitatem aliquis placaret, objecta triſauci huic Cerbero pretij offa ut taceret: poteſt & intelligi de prævaricatore ad tacendum corrupto, ex noto illo joco in Demoſthenis argentanginam.

## In Cauſſidicum clamoſum. XLIII.

*Cum clamant omnes, loqueris tu, Nævole, ſemper,*
*Et te patronum cauſſidicumque putas,*
*Hac ratione poteſt nemo non eſſe diſertus.*
*Ecce tacent omnes: Nævole, 1 dic aliquod.*

1 Qui te oſtentare ſolet, cæteris interſtrependo, ac ſi haberes quod diceres: ecce, jam ſilentio facto, oſtende quam diſertus ſis patronus. At nunc piſcis & rana Seriphia es, nec gru quidem habes quod dicas.

## De Podagra chiragra. XLIV.

*1 Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat,*
*Sed nil patrono porrigit; hæc 2 chiragra eſt.*

1 Podagra dexteri ut plurimum litigioſi, queruli, loquaces ſunt, & quia pedibus uti non licet, lingua ſtrenui ſunt, multa animo verſantes. 2 Locatur autem avaritiam Diodori à chiragra, quæ manus contrahit, profectam, licet *illi nec juſto chiragra, Contudit articulos.* Horat. 2. Serm.

Qua

## Quò ditior, hòc ſordidior. XLV.

*Non plenum modo vicies habebas:*
*Sed tam prodigus, atque liberalis,*
*Et tam lautus eras, Calene, ut omnes*
*Optarent tibi 2 centies amici.*
*Audit vota Deus, preceſque noſtras;*
*Atque 3 intra, puto, ſeptimas Calendas,*
*4 Mortes hoc tibi 4 quatuor dederunt.*
*At tu ſic 5 quaſi non foret relictum,*
*Sed raptum tibi ſenties, abiſti*
*6 In tantam miſer eſuritionem;*
*Ut convivia ſumptuoſiora,*
*Toto quæ 7 ſemel apparas in anno,*
*8 Nigræ ſordibus explices monetæ;*
*Et ſeptem veteres tui ſodales*
*Conſtemus tibi 9 plumbeâ ſelibrâ.*
*Quid dignum meritis precemur iſtis?*
*Optamus tibi 10 millies, Calene.*
*Hoc ſi contigerit, fame peribis.*

1 Non omnino vicies centena millia ſeſtertium, noſtræ monetæ 15625. lib. 2 Noſtræ Monetæ 78125. lib. 3 Intra ſeptem menſes. 4 Hereditates ex 4 amicis mortuis. 5 Quaſi tibi ablatæ potius & amiſſæ fuiſſent 78125. lib. quam relictæ & legatæ. 6 In avaritiam tam ſordidam & famelicam. 7 Solis natalibus. 8 Ærea moneta ſeu plumbea, cujus contrectatione ſordent manus: ſimul & ſordes Caleni taxat, qui ad 7 veteres amicos excipiendos, non excedebat ſumptum ejus ſummulæ quæ nigra vænit; moneta, quod & viliſſimarum rerum pretium eſt, ut apparet ex adjecta *ſelibra plumbea*. 9 Peſſimæ notæ, id eſt æneæ monetæ duobus teruncis, vel etiam plumbeæ; namque & quadrantes plumbei Romanis quondam in uſu.

usu. 10 Millies centena millia H. S. id est 781250. lib.

## De Virgine vetula. XLVI.

*Mammas, atque tatas habet Afra: sed ipsa tatarum*
*Dici & mammarum maxima mamma potest.*

Puella sibi visa, quod viverent pater & mater cum nutriciis, quos etiam patres (pro more) appellabat: vel quo junior videri possit, seniores se interdum coævas, imo & juniores salutavit appellavitque mammarum & tatarum, patrum scilicet matrumque prænomine, cum ipsa jam vetula esset, ipsorumque abavia videri posset.

## Ludus in malum pictorem. XLVII.

*Qui pinxit Venerem tuam, Licori,*
*Blanditus, puto; pictor est Minervæ.*

Pictor qui pinxit Venerem tuam, Licori, blanditus est Minervæ, Veneris quondam de pulchritudine æmulæ, adeo deformem pinxit: *vel*, puto, id est ut videtur, pictor est Minervæ, cui similior imago tua, Lycori, quam Veneri. Pictores insuper in Minervæ clientela sunt, hinc acumen epigr. 41. lib. 5.

## In avarum. XLVIII.

*SI dederint superi decies mihi millia centum;*
*Dicebat nondum, Scævola, I factus eques:*
*Qualiter & vivam, quam largè, quamque beatè!)*
*Riserunt, & facilès & tribuêre dei.*
*Sordidior multo post hoc toga; penula pejor:*
*Calceus est farta terque quaterque cute;*

3 *Deque*

3 *Deque decem plures ſemper ſervantur olivæ;*
*3 Explicat & cœnas unica menſa duas:*
Et 4 *Veientani bibitur fax craſſa rubelli;*
*Et tepidum cœnæ quæritur 5 aſſe cicer.*
6 *In jus ô 7 fallax atque 8 inficiator, eamus:*
*Aut 9 vive, aut decies, Scævola, 10 redde Deis.*

1 Alii *juſtus*, id eſt nondum plenum & juſtum aſſequutus cenſum equitis, qui quadringenta feſterc. id eſt noſtræ monetæ, 3125. lib. 2 *O facites dare prava deo!* 2 E 10 olivis major pars reſervatur in proximam cœnam. 4 Fæculentum & turbidum vinum à Veientibus in Italia. 5 Illi plebeia contento. 6 E formula vocandi in jus. 7 Qui voviſti te laute victurum ſi, &c. 8 Qui ſordide vivendo non agnoſcit ſe ex voto accepiſſe quod accepit. 9 Laute, genialiter. 10 Quando iis non uteris. *vel*, ut liberius vivas, quod prius feciſti.

## De ſpectaculo. XLIX.

1 *Dicto quod juga 2 delicata collo*
*Pardus ſuſtinet, 3 improbæque tigres*
5 *Indulgent patientiam flagello:*
*Mordent aurea quod lupata cervi,*
*Quod frænis 6 Libyci domantur 6 urſi,*
*Et quantum Calydon tuliſſe fertur,*
*Paret 8 Purpureis aper capiſtris:*
*Turpis 9 eſſeda quod trahunt biſontes,*
*Et 10 molles dare juſſa quod choreas*
*Nigro bellua uil negat magiſtro;*
*Quis ſpectacula non putet deorum?*
* *Hæc tranſit tamen, ut minora, quiſquis*
*Venatus humiles videt leonum,*
*Quos velox leporum timor fatigat.*

*Dimittun:*

*Dimittunt, repetunt, amantque captos,*
*Et securior est in ore præda,*
*Laxos cui dare, pervioſque victus*
*Gaudent, & timidos tenere dentes;*
*Mollem frangere dum pudet rapinam?*
*Stratis cum modo venerint juvencis.*
*Hæc clementia non paratur arte,*
*Sed norunt cui serviunt leones.*

1 Pardi enim & pantheræ variegati & maculoſi. 2 Mollia, purpurea, ſerica, ut mox. n. 8. 3 Feroces, rabidæ, *vel*, quod nemini probabile erat paſſuras tigres. 5 Patiuntur flagra. 6 Vide Lipſium Elect. 2. cap. 4. contendentem leones à Romanis tum rudibus obvia notaque voce dictos fuiſſe *Libyces Urſos*: ut & elephantem, *bovem Lucam*: Struthionem, *paſſerem marinum*. contra quem ex Plinii autoritate, lib. 8. cap. 36. &. 58. doctè differentem, cum alii plurimi autores, tum hic facit locus, ubi inductione cæterarum ferarum, inter quos & urſorum, aſcenditur diſtinctè ad leones. 8 Supra num. 2. 9 Currus Britannicos. 10 Quod Elephantus ſtatas paret rectori ſuo ex Æthiopia. * Hæc tamen omnia ſuperat leporum luſus per rictus leonum.

## Operari demum juvat ſi eſt operæ pretium. L.

*Sæpe mihi dicis, Luci clariſſime Juli,*
*Scribe aliquid* 1 *magnum: deſidioſus homo es.*
2 *Otia da nobis: ſed* 2 *qualia fecerat olim*
*3 Mæcenas Flacco, Virgilioque ſuo:*
*Condere victuras tentem per ſecula* 4 *curas,*
*Et nomen Flammis eripuiſſe meum.*
6 *In ſteriles campos nolunt juga ferre juvenci;*
7 *Pingue ſolum laſſat, ſed juvat ipſe labor.*

1 Epicum

1 Epicum & perpetuum carmen. 2 Agros & pecunias, quo Musis vacem, *non de lodice paranda Solicitus.* 3 Locupletavit Clinius Mæcenas Virgilium, Horatium, &c. 4 Carmina. 5 Ut ultra rogos & cineres superfit. 6 Musæ non libenter arant litus, non amant studia, *Præmia si tollas.* 7 Optimum quidem solum versare fatigat agricolam, sed amplissimæ segetis spes alit: non minus magni operis Poëtam fructus & præmii spes.

## Laus catellæ. LI.

1 Issa est 3 passere 2 æquior 3 Catulli.
Issa est purior osculo columbæ.
Issa est blandior omnibus puellis.
Issa est carior Indicis lapillis.
Issa est deliciæ catella Publi.
Hanc tu, si queritur, loqui putabis.
4 Sentit tristitiamque gaudiumque.
5 Collo nixa cubat, capitque somnos,
ut 6 suspiria nulla sentiantur.
Et desidio coacta 7 ventris,
1 Gutta pallia nec fefellit ulla:
Sed blando prodit suscitat, toroque
Deponi rogat, & monet 9 levari.
Castæ tantus inest pudor catellæ:
11 Hanc ne lux rapiat suprema totam,
Pictor Publius expressit tabella,
In qua tam similem videbis Issam,
ut sit tam similis sibi nec 12 ipsa.
Issam denique pone cum tabella:
Aut utramque putabis esse veram,
Aut utramque putabis esse pictam.

1 Nomen catellæ Publii. 2 Lascivior. 3 Lesbiæ pass. cujus

cujus nequitiam & mortem canit Catullus. 4 Sentit hos affectus in Domino, atque illi tristi condolet, hilari lasciva congratulatur. 5 Collo Domini seu gremio junixa dormit. 6 Respirationes. 7 Ejiciendi. 8 Præstitit mundiciem lecto, neque ejus contaminavit stragula. 9 Alvi seu vesicæ onere levando. 11 Ut mortuæ superstit memoria, curavit Publius illam pingi.

## De prolixis Epigrammatis. LII.

*Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa.*
*Ipse nihil scribis: tu breviora facis.*

E virtutibus epigrammatum altera est Brevitas, hanc in Martiale cum essent qui carperent, respondet nescio cui Veloci Poëtæ, brevia sua epigrammata esse potiora illius nullis.

## Honesta Libertas. LIII.

*Cum te non nossem, dominum regemque vocabam:*
*Cum bene te novi, jam mihi Priscus eris.*

Te prius mihi non notum pro munifico patrono & claro viro honorificè salutabam: postquam vero mihi innotuerit, familiarius te appello & mero nomine saluto.

## Ad Lectorem. LIV.

1 *Quæcunque lusi juvenis & puer quondam,*
2 *Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi;*
3 *Male collocare si bonas voles horas,*
4 *Et invidebis otio tuo lectior:*
*A Valeriano Pollio petes Quintio,*
*Per quem 5 Perire non licet meis nugis.*

1 Epi-

1 Epigrammata quæ mihi olim puero exciderunt, venalia sunt apud Q. Poll. Valer. 2 Nugamenta carminum. Apinas autem ut & Tricas Apuliæ oppidula fuisse scribit Plinius lib. 3. cap. 11. à Diomede tantam per ignominiam eversa, ut in proverbii ludibrium abierint. 3 Modesta extenuatio. 4 Nec fines otium abire sine malo. 5 Exscribi enim facit, venditque.

## Jocus in avarum. LV.

*Occurris quoties, Luperce, nobis:*
*Vis mittam puerum subinde dicis,*
*Cui* 1 *tradas epigrammatôn libellum,*
*Lectum quem tibi protinus remittam?*
*Non est quod puerum, Luperce, vexes,*
*Longum est, si velit ad* 2 *Pyrum venire.*
*Et* 3 *scalis habito tribus, sed altis.*
*Quod quæris, propius petas licebit:*
4 *Argi nempe soles subire 4 letum.*
5 *Contra Cæsaris est forum taberna,*
6 *Scriptis postibus hinc & inde totis,*
*Omnes ut cito perlegas poëtas.*
*Illinc me petes; ne roges Atrectum:*
*Hoc nomen dominus gerit tabernæ.*
8 *De prima dabit, alterove nido*
*Rasum pumice, purpuraque cultum*
9 *Denariis tibi quinque Martialem.*
*Tanti non es, ais? Io sapis, Luperce.*

1 Mutuo. 2 Alii regionem urbis esse volunt, alii insigne ædium, alii leg. *ad pilam.* 3 In cœnaculo, vel tertio tabulato. 4 *Ironice* Argiletum, ab argilla, vel Argi letho, qui ibi ab Evandro cæsus fertur. 5 E regione fori Julii est taberna bibliopolæ. 6 Postes, columnæ, pilæ bibliopolarum inscripta gerebant

bant nomina librorum venalium. 7 Ne sit opus quærere quis meos libros habeat venales, Atrectus vocatur bibliopola. alii legi volunt *me poscas Atrectum*. Id est ab Atrecto. 8 De summo forulo, capsâ, seu armario. in primis a. vel sumtuis nidis optimi recondebantur libri, in imis seu ultimis libri parvæ æstimationis. 9 Quibus ferè æquivalent 40 è nostris. Sed denarius erat duplex. vetus, qui 8 den. ob. c. novus, qui 7 den. ob. 10 Ironicè collaudat hominis sordes, cui pro vili habetur ingenium & labor Poëtæ.

## Est & prolixa brevitas. LVI.

*Trecentena quidem poteras epigrammata* 1 *ferre?*
*Sed quis te* 2 *ferret, perlegeretque, liber?*
*At nunc* 3 *succincti quæ sunt bona, * disce libelli.*
*Hoc primum est,* 4 *brevior quod mihi charta perit.*
5 *Deinde, quod hæc una peraget librarius hora,*
*Nec tantum nugis serviet ille meis.*
*Tertia res hæc est, quod si cui forte legêris,*
*Sis licet usque malus, non odiosus eris.*
6 *Te conviva leget misto quincunce: sed ante*
*Incipiat positus quam tepuisse calix.*
*Esse tibi tanta* 8 *tantus brevitate videris.*
*Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris!*

1 Capere. 2 Pati, tolerare. 3 Brevis libri commoda. 4 Minus insumo & perdo chartæ. *modestè.* 5 Librarius citius transcribet hæc, ut melioribus vacet exscribendis. 6 Inter pocula legeris, & perlegeris minori spacio, quam vinum aqua salida in quincunce quinque cyathorum capaci dilutum frigescat. 8 Putas tibi satis cavisse.

Qui

## Qui ſolvendo non eſt. LVII.

*Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.*
*Debet enim, ſi quis ſolvere, Sexte, poteſt.*

Verè jactat ſe nihil debere qui non eſt ſolvendo. Debitoris, n. inopia excludit actionem.

## De viſendis amicis. LVIII.

1 *NE valeam, ſi non totis, Deciane, diebus,*
*Et tecum totis noctibus iſſe velim.*
*Sed 2 duo ſunt, quæ nos diſtinguunt, millia paſſûm;*
*Quatuor hæc ſunt, cum rediturus eam.*
*Sæpe domi non es: cum ſis quoque ſæpe, negaris.*
*Vel tantum 3 cauſſæ, vel 4 tibi ſæpe vacat.*
*Te tamen ut videam, duo millia non piget ire;*
*Ut te non videam, quatuor ire piget.*

1 Jurandi formula, ut, *ni vivam, diſpeream.* 2 Intercapedo & ſpacium. 2 mille paſſuum, qui 4 mihi fiunt redeunti, nec te convenienti. 3 Clientum cauſſa. 4 Tuis ſtudiis, vel balneis, coenæ, ſeu valetudini curandæ.

## Ardelio; multa agendo nil agens. LIX.

*DEclamas 1 bellè; cauſſas agis, Attale, bellè;*
*Hiſtorias bellas; carmina bella facis.*
*Componis belle mimos; epigrammata belle;*
*Bellus grammaticus, bellus es aſtrologus.*
*Et belle cantas, & ſaltas, Attale, belle.*
*Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.*
*Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.*
*Vis dicam quid ſis? magnus es Ardelio.*

1 Scitè, lepidè. 2 πολυπραγμων, ut lib. 1. epig. 80. multa agendo nihil agens, qui ut videatur aliquid esse in omnibus, nihil est in singulis. *Nusquam n. est, qui ubique est*; Seneca epist. 2. Alii ab *ardore* & impetu multa tentantis, nihil prosequentis: Alii ab *ardela* avi quae in volatu multum movet, parum promovet, deductum volunt. Sunt qui Ardelliones mimorum genus fuisse volunt.

## In Posthumum. LX.

*Basia dimidio quod das mihi, Posthume, labro,*
*Laudo: licet demas hinc quoque dimidium.*
*Vis dare majus adhuc, & inexorabile manus?*
*Hoc tibi habe totum, Posthume, dimidium.*

Non ego te superbum censeo aut minus humanum, quod me altero labro (ut epigr. 22. infra) vel levi basio (qui salutandi mos Romanis) excipis, contentus ero vel quarta osculi parte, imo beatus nulla: notatque Posthumi (quisquis ille fuerit) impuram animam atque os impudicum.

## In coemptam. LXI.

*Quod 1 frontē Selium nubila vidit, Rufe,*
*Quod 2 ambulator porticum terit ferus?*
*2 Lugubre quiddam quod facit pigro vultus?*
*3 Quod pene tertium tangit sinciput vasus?*
*Quod dextra pallii sustulit, & cunam vellit,*
*Non ille amici fata luget, aut fratris:*
*uterque natus obiit, & prior 4 pivit:*
*Salva est uxor, & socerque, soceraque:*
*Nihil colonus, villicusque detexit.*
*Maneris igitur confinxque? 5 dum tenet.*

1 Selii

1 Selii conspectus mœstitiæ & luctus causam esse domicenium. 2 Quod mœsto vultu tacitus prius se ferit lectum. 3 Quod demisso sit vultu capiteque dejecto. 4 In avari Selii impendium. 5 Oper. nummi. *quæ majore domus gemitu, majore tumultu Planguntur quam funera.*

## Unguentis delibuti. LXII.

1 *Esse quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham,*
*Quodque tibi est nunquam non alienus odor?*
*Hoc mihi suspectum est, quod olet bene, Posthume, semper:*
*Posthume, non bene olet, qui bene semper olet.*

1 Animæ fœtorem & oris spurcitiem dissimulare voluit Posth. diapasmatum & unguentorum accito odore: sub assiduo hujusmodi odore suspicatur Poëta latere ulcus, vomicam, aut terrius quippiam.

## Ne litiges. LXIII.

*Et judex petit, & petit patronus.*
*Solvas censeo, Sexte, creditori.*

Præstat absque lite creditori solvere, ne unum subterfugiens in tres incidas: namque munere palpandus judex, (atque obiter corrupta tantæ judicia) munus aliud tibi extorquebit patronus, & creditori tandem ex lege & sententia solvendum est.

## In Hermum. LXIV.

*Quod nulli calicem tuum propinas,*
*Humane facis, Herme, non superbe.*

Habebant veteres, honoratiores maxime, in convivii

peculiares suos calices: quos aliis interdum propinare, humanitatis erat; contrarium, superbiæ. Inverti hoc Poëta collaudando Hermum, quasi hoc ab illo humanè factum sit, ne calice à fœtore oris sui venenato alios offendat. Franc. Luisinus in nominis ambiguitate, quod illi cum Deo Mercurio commune est, joci acumen latere putat. q. d. facis ut homo, &c.

## Luxus morbos parit. LXV.

*Zoilus ægrotat, 1 faciunt hanc 2 stragula febrem:*
*3 Si fuerit sanus, coccina quid faciet?*
*Quid 4 torus à Nilo? quid 5 Sindone tinctus olenti?*
*Ostendit stultas quid nisi morbus opes?*
*Quid tibi cum medicis? dimitte 6 Machaonas omnes.*
*7 Vis fieri sanus? stragula sume mea.*

1 Ut visentibus ostentet stragula, morbum simulat. 2 Tapetia lecto strata non convenit Grammaticis de stragulis, vestisne an lectorum strata denotent. ego utrumque: namque leonis spolium Herculi pro lecto & stragulo, apud Senecam: *quoniam abiit tegmen meum, Idemque somno mollis Hercules torus?* 3 Si valeret, non possent videri stragula. 4 Torus è lino Ægyptiaco, & Alexandrina pluma factus. 5 Torus Sidonio tinctus murice, purpureus. legitur &, *Sindone cinctus*. id est plagis è sintione tincta olenti murice, tinctus. 6 Medicos, à Machaone filio Æsculapii, nobilitato ab Homero cum fratre Podalirio. 7 Sapiet & valebis, depositis stragulorum luxu, sumptisque vilioribus, cujusmodi mea sunt.

## Bis servus, qui servi servus. LXVI.

1 *Capto tuam, pudet hen, sed capto, Maxime, cenam:*
*Tu captas aliam, jam sumus ergo pares.*

*Max*

*Mane ſalutatum venio : tu dicteris iſſe*
*Ante ſalutatum. jam ſumus ergo pares.*
*Sum* 2 *comes ipſe tuus, tumidique* 3 *anteambulo regis* ;
*Tu comes alterius. jam ſumus ergo pares.*
*Eſſe ſat eſt ſervum ; jam nolo* 4 *vicarius eſſe,*
5 *Qui Rex eſt, regem, Maxime, non habeat.*

1. Ego te pro rege meo & patrono ſalutabam, comitabar, proſequebar, cœnam hinc promeriturus, neque negabo me hinc cœnam captare: ſed & te video eadem obire officia (namque hoc faciebant potentiorei.) quocirca, cum tibi par ſim, renuncio tuis clientelæ, nolo eſſe cliens clientis, &c. 2 Comes eſt, qui latus regit, honoris gratia: dictus & *Exterior* ſeu *Iatero*. 3 Anteambulo qui præcedit patronum divitem & potentiorem, Poëtis *Regem* dictum. 4 *Sive vicarius eſt qui ſervo paret.* Horat. 5 Ut idem Martialis alibi. Non bene, crede mihi, ſervo ſervitur amico: Sit liber, dominus qui volet eſſe meus.

## In Plagiarium. LXVII.

*Carmina Paullus emit : recitat* 1 *ſua carmina Paullus.*
*Nam quod emas, poſſis dicere jure tuum.*

1 Quia empta.

## In Poſthumum. LXVIII.

*Baſia das aliis, aliis das, Poſthume,* 1 *dextram,*
*Dicis, utrum mavis ? elige.* 2 *malo manum.*

1 Exoſculandam. malunt alii ſimpliciter, prehendendam tangendamque, quod illud nimis faſtuoſum ſit & Im-

peratorum proprium. 2 Displicent enim basia spurcitiis.

## De eodem. LXIX.

*Quod mihi vobiscum est, ô* * *Phœbe,* * *novemque*
*sorores?*
*Ecce vocet vati Musa jocosa suo.*
*Dimidio nobis dare Posthumus ante solebat*
*Basia, nunc labro cœpit utroque dare.*

* *Numina cultori peraticosa suo.* Ovid. 2 Trist. namque me prius leviter nonnisi dimidio basio salutabat, jam ex carminibus notiorem me toto ore osculatur.

## De eodem. LXX.

*Non dicam, licet usque me rogetis,*
*Quis sit Posthumus in meo libello,*
*Non dicam.* 1 *quid enim mihi necesse est*
*Has offendere basiationes,*
*Quæ se tam bene vindicare possunt?*

1 Cur enim velim illum publicato nomine offendere, cui facile est me, fœdis osculis sub amicitiæ nomine datis adeo mihi non abnuendis, vindicare? Ita Artemona illa apud Plautum in Asinaria: *Nam si domum redierit hodie, osculando ego ulciscar potissimum*: cum prius dixisset: Demonetur, *malle se nauteam bibere, quam illam osculari.*

## In Candidum LXXI.

1 *Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,*
2 *Squalidus hærebo, pallidiorque reo.*
*Si jubeat patria damnatum excedere terra,*
*Per freta, per scopulos exulis ibo comes.*

3 *Dat*

3 *Dat tibi divitias, ecquid fuit ista duorum?*
*Das partem? multum est; Candide, das aliquid?*
4 *Mecum eris ergo miser.* 5 *quod si deus aere sereno*
*Annuerit: felix, Candide, solus eris.*

1 Lege quatuor primos versus ex persona Candidi, ut qui sæpe promiserat se comitem fore Martiali, si adversa res incidisset. *& fateor me hic dissentire ab aliis omnibus interpretibus qui hæc tribuunt Poetæ. sed judicet Lector.* 2 Rerum propinquis & amicis niveas rogas fordidis mutare in judiciis, moris erat, in misericordiæ aucupium. 3 Jam vero fortuna tibi dedit opes, nunquid his me participas? non sequam harum posco partem, quanquam neque hæc iniqua esset postulatio, apud eum qui se mihi toties ingesserat adversarum rerum socium. 4 Ita habeo te quidem amicum (ut ais) paratum in adversis. 5 Sed si dexter tibi affulserit Mercurius, & benigne tecum luserit fortuna, tibi soli dives eris.

## Ad Gallum. LXXII.

*Das nunquam, semper promittis, Galle, roganti:*
*Si semper fallis, jam rogo, Galle, nega.*

Quoniam ita lubricæ seu præposteræ es fidei, ut contrarium semper facias iis quæ promiseris: te mihi verbis negare volo, ita ex usitato, dabis.

## Amicus fordidus. LXXIII.

1 *Mutua viginti sestertia forte rogabam,*
2 *Quæ vel donasti non grave munus erat.*
*Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,*
*Et* 3 *cujus laxas arca flagellat opes.*
4 *Is mihi; dives eris, si causas egeris, inquit.*
5 *Quod peto da, Cæ; non peto consilium.*

1 Ut mihi mutuo daret. 2 Quam summam vel mihi donasse non fuisset homini tam diviti grave impendium. 3 Cujus arca mota resonat laxis nummis tanquam flagelli verbere. Flagellare divitias dicuntur qui magnas arcis clausas opes velut verberibus & osciribus coërcent, &c. 4 Cujus consilii mihi quod olim Titus. 5 Nummos mutuos, non consilium.

## Locus ab improbis remotus. LXXIV.

*Quid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus.*
*Hoc mihi reddit ager; te, Line, non video.*

Lino exprobranti Martiali secessum in agrum Nomentanum, rogantique quid haberet redditus ex agro tam macro & sterili, respondet Poeta ex inopinato, si nihil aliud, certè sibi hoc fructus ex eo capere, ut careat conspectu Lini hominis odiosi. Sic exprobranti sibi cæcitatem Juliano apostatæ, Marinus Episcopus amabilem esse sibi nunc cæcitatem respondit, quod illum non videret.

## In Sextum. LXXV.

*Emi seu puerum, togamve 1 pexam,*
*Seu tres, 2 ut puto, quatuorve 3 libras;*
*Sextus protinus ille fœnerator,*
*Quem nostis veterem meum sodalem,*
*4 Ne quid forte petam, timet, cavetque,*
*Et secum, sed ut audiam, susurrat;*
*Septem millia debeo Secundo;*
*Phœbo quatuor; undecim Phileto;*
*Et quadrans mihi nullus est in arca.*
*5 O grande ingenium mei sodalis!*
*Dignum est, Sexte, negare cum rogaris;*
*Quanto durius, antequam rogeris!*

3 Recen-

1 Recentem & villoſam. 2 Alii, *Utpote*, Gruterus, *ut puta*. 3 Argenti facti. l. 7. epiſt. 85. alii *Libros*. 4 Sic amicorum petitiones antevortunt cauti divites. vide Ariſt. 2. Rhetor. & Sen. 1. Benef. 1. 5 Ironicè, ut epig. 74. l. 1.

## In Nævolum. LXXVI.

*Florida per varies ut pingitur Hybla colores,*
*Cum brevi Sicaniæ ver populantur apes:*
2 *Sic tua ſuppoſitis pellucent præla lacernis:*
*Sic micat innumeris arcula 3 ſynthesibus.*
*Atque 4 unam veſtire tribum 5 tua vellera poſſunt,*
*6 Apula non uno quæ grege terra talit.*
*Tu ſpectas 7 hyemem 8 ſuccinctâ 9 lentus amici,*
*(Prò ſcelus!) & lateris 10 frigora trita mei.*
11 *Quantum erat, infelix, pannis fraudare duabus,*
*(Quid renuis) non te, Nævole, ſed tineas.*

1 Quot coloribus diſtinguitur Hybla in Sicilia, ubi mellificæ apes depaſcuntur flores vernos brevis ætatis. 2 Tot apparent lacernarum colores ad nitorem preſſarum in prælis tuis. 3 Veſtibus coenatoriis vel quibuſvis aliis in veſtiario compoſitis à *συνθέσεως*. vel quæ ſimul induuntur. 4 Hyperbolice. 5 Veſtes tuæ. Alii legunt *tua candida*. h. e. togæ candidæ. 6 De multis gregibus quos paſcit Apulia vellenibus nobilis. 7 Frigus. 8 Cui veſtes detritæ ſunt curtæ; id eſt Mei pene nudi. 9 Tardus ad commiſerationem. 10 Laceras lacernas, tritas tunicas, & penetrabili frigori pervias. Legunt alii, *frigora trita tui*. h. e. Mei ſodalis tui, latus tuum tegentis. 11 Quantulum fuerat tibi, infelix, qui rerum uſum neſciaſ, non dico, te (quid refugis) copia ſatis munitum & tutum, ſed tineas, quibus erodendas eas relinquis, defraudare duabus lacernis, quas mihi dones?

In

## In Maximum. LXXVII.

*Vis fieri liber? 1 mentiris, Maxime, non vis:*
*Sed fieri si vis, hac ratione potes.*
*Liber eris, verare fores si, Maxime, nolis:*
*2 Vejentana tuam si domat 2 uva sitim:*
*3 Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ:*
*Contentus 4 nostra si potes esse toga:*
*Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas,*
*Liberior 5 Partho vivere rege potes.*

1 Miserum n. est & vile aliena vivere quadra. Juvenal. Sat. 5. vide & epig. 11. lib. 9. 2 Vinum tenue ac vile ex agro Vejentano. 3 Si potes negligere luxuriosas opes divitum qui iis uti nesciunt. *Vel* si risu potes excipere vanorum ἀνοήτων pompam &, simulatas divitias. de Chrysendetis vide supra epig. 43. num. 12. 4 Trita & plebeia. 5 Parthi pertinacissimi sunt libertatis suæ propugnatores.

## Ad Sextum. LXXVIII.

*Vis te, Sexte, coli; volebam amare.*
*Parendum est tibi: quod jubes, coleris:*
*Sed si te colo, Sexte, non amabo.*

Volebam ego te pro sodali amare; sed tu me amicum dedignatus, te à me cliente coli vis: colam itaque, non amabo: timori enim cum amore malè convenit; & Deo satis est, ut ametur & colatur. Seneca epist. 47.

## In Zoilum. LXXIX.

1 *Pexatus pulchre rides mea, Zoile, trita.*
*Sunt hæc trita quidem, Zoile; sed 2 mea sunt.*

1 Gestans

1 Geſtans togam recentem & villoſam. 2 Non conductitia, ut tua pene.

## Anceps animus & nihil exequens. LXXX.

*Dum modo cauſidicum, dum te modo rhetora fingis,*
*Et non decernis, Taure, 2 quid eſſe velis:*
*3 Pelops, & Priami tranſit, vel Neſtoris ætas,*
*4 Et fuerat ſerum jam tibi deſinere.*
*Incipe: 5 tres uno perierunt rhetores anno,*
*Si quid habes animi, ſi quid in arte vales.*
*Si 6 ſchola damnatur; ſora litibus omnia fervent:*
*7 Ipſe poteſt fieri Marſya cauſidicus.*
*Eia age, rumpe moras; quo te 8 ſpectabimus uſque?*
*Dum, quid ſis, dubitas, jam potes eſſe nihil.*

1 Dum te inſtruis ad forum vel ſcholam. 2 Uter cauſidicus an rhetor. 3 Patris Achillis longævi, ut & Priami & Neſtoris. 4 Tibi dubio, utrum inires deliberanti, jam ea obrepſit ætas, qua cogitandum erat de relinquendo initio; niſi cogites de cauſis apud inferos agendis. 5 Atque hinc, vel mediocribus profeſſoribus vacant cathedræ. 6 Rhetorum. 7 Vel ipſa bardi Marſyæ ſtatua in foro ſtans & litigantium clamore fervens potuit cauſas egiſſe niſi ſaxea ſtiſſet. & tu ſane ubi tam diuturno ſtudio vacaris, jam poſſes cauſas agere, niſi plane lapideus eſſes vel plumbeus. 8 Expectabimus.

EPI-

# EPIGRAMMATUM
## *Delectus Liber Secundus.*
# MARTIALIS.

### Amicus otiosus. I.

*Occurris quocunque loco mihi, Postume, clamas*
*Protinus, & prima est hæc tua vox, 1 quid (agis?*
*Hoc, si me decies una convenieris hora,*
*Dicis. habes, puto tu, Postume, nil quod agas.*

1 Vulgaris salutandi formula, & civilis satis, modo ne fiat importunius & sæpius.

### Ambitio servum facit. II.

*Quod te 1 nomine jam tuo saluto,*
*Quem regem, & dominum prius vocabam;*
*Ne me dixeris esse 2 contumacem.*
*3 Totis pilea sarcinis redemi.*
*4 Reges & dominos habere debet,*
*Qui se non habet, atque concupiscit*
*Quod reges dominique concupiscunt.*
*5 Servum si potes, Ole, non habere,*
*Et Regem potes, Ole, non habere.*

1 Famili-

1 Familiariter, & pro more æqualium. 2 Superbum. 3 Sportula, cœna, cæteræque ſervituris præmiis poſthabitis & neglectis, me aſſerui in libertatem: more ſervorum Rom. qui manumittendi pileum raſo capite acceperunt: dicitur *pileus* & *pileum*. 4 Qui non habet ſui imperium, qui animi ſui cupiditates coercere non poteſt, ille potentiores colit atque ab inferioribus ſe coli vult, atque ad hoc cupit opes, ſervos, &c. 5 Qui ſuo contentus poteſt minorum ſervitio carere, & ipſe non neceſſe habebit potentioribus dominis ſervire, ut ab illis accipiat quod his largiatur.

## Laudator inſidioſus. III.

1 C*Audidius nihil eſt te, Cæciliane; notavi,*
*Si quando ex noſtris dyſticha pauca legis,*
*Protinus aut 2 Marſi recitas, aut ſcripta 2 Catulli.*
*3 Hæc mihi das, tanquam deteriora legas;*
*ut collata magis placeant mea. 4 credimus illud:*
*5 Malo tamen recites, Cæciliane, tua.*

1 Ironicè. alii leg. *callidus*, non placet. 2 Poëtæ, qui multa cum laude ſcripſit epigrammata. 3 Mihi gratificari velle videris, præ te ferens mea te cum illis Marſi & Catulli recitare, ut mea cum iis collata appareant eſſe æquè boni aut melioris ingenii atque artificii, cum reverà hoc facis ut mea præ iis ſordeſcant, quaſi majori lumine offuſcata. 4 Ironicè; Gall. *Je le veux croire.* 5 Tuis certè collata mea facilè apparebunt meliora.

## Leo ſemper eſt leo. IV.

V*Erbera ſecuri ſolitus leo ferre magiſtri,*
*Inſertamque pati blandus in ora manum:*
*Dedidicit pacem, ſubito feritate reverſa,*
*Quanta nec in Libycis debuit eſſe jugis.*

Nam

*Nam* 2 *duo de tenera pueriliа corpora turba,*
*Sanguinulam rastris quæ renovabat humum,*
*Sævus & infelix furiali dente peremit.*
3 *Martia non vidit majus arena nefas.*
*Exclamare libet* 5 4 *crudelis, perfide, prædo,*
*A* 5 *nostra pueris parcere dissе lupa.*

1 Montibus Africæ leonum nutricis. 2 Duos pueros ministros theatrales qui amphitheatri arenam ferarum gladiatorumque sanguine fœdam versando renovabant, injecta insuper nova arena. 3 Martis sacri. Romana. 4 Apostrophe ad leonem. 5 Namque illa Romulo & Remo infantibus pepercit, immo ubera præbuit.

## Dysticha longa. V.

*Cosconi,* 1 *qui longa putas epigrammata nostra a*
*utibus ungendis axibus esse potes.*
2 *Hæc tu crediderіs longum ratione colossum,*
*Et puerum Bruti dixeris esse brevem.*
*Disce, quod ignoras;* 3 *Marsi doctique* 3 *Pedonis*
4 *Sæpe duplex unum pagina tractat opus.*
*Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis;*
*Sed* 5 *tu, Cosconi, dysticha longa facis.*

1 Qui in epigrammate non tam argutiam quam brevitatem exigis, probas te opificem fore ungue servum, qui in Circo axes ad celeritatem ungas, quam lectorem diligentem. Ramirefius Cosconium hebetem & stolidum a Poëta dici putat. 2 Eadem ratione qua epigr. meas 2 mensuras potius quam ab ingenio censes de colossum argues nimis esse longum, & Staium pueri Bruti nimis esse brevem, cum in utroque laudis summa sit propter symmetriam: in hac, brevitatis, quæ puero, in illo altitudinis, quæ Imperatori Deo convenit. 3 C. Pedonis Albinovani

vani epigrammatarii laudatiſſ. 4 Sæpe unum epigramma bina[2] implet paginas. 5 Tum epigr. vel breviſſima, ſunt nimis longa[3] ut quæ tædium & nauſeam pariant.

## Voluntaria nex. VI.

*Hoſtem tum fugeret, ſe* 1 *Fannius ipſe peremit.*
*Hic, rogo,* 2 *non ſuus eſt, ut moriatur, mori?*

1 Fannius Cæpio quod in Auguſtum conjuraſſet proſcriptus, ut percuſſores fugeret, ſe ipſe interemit. 2 Senec. epiſt. 58. *Sic mori, vinci eſt.*

## Mala fama. VII.

1 *Abſciſſa ſervum quid fingis, Pontice, lingua?*
*Niſi tu populum, quod taceat ille, loqui?*

1 Servum, ne ſcelus domini enunciaret, elinguem herus vel fecerat, vel ſimulaverat eſſe. occaſionem hujus epigr. à fabula Philomelæ & Terei ſumptam opinatur Raderus. ego ex juvenalis Satyra 9. v. 103. *ſecretum divitis ullum, Eſſe putas? ſervi ut taceant, juvenesque loquantur, Et canis & puſſer, &c.*

## Difficiles nugæ. VIII.

*Quod non carmine glorior* 1 *ſupino,*
2 *Nuſquam hic Græcula quod recantat Echo,*
3 *Non ſum, Claſſice, tam malus Poëta.*
*Turpe eſt difficiles habere nugas,*
*Et ſtultus labor eſt ineptiarum.*
*Scribat carmina* 4 *carduus* 5 *Palamon:*
6 *Me veris juvenes amabilibus placere.*

1 Nutrix

1 Numeris mollioribus compositio. *Vel potius* antistrophio & recurrente (sic n. Ovidio sonat *supinus*, de Ponto lib. 4. el. 5. *Flumina quæ in fontes cursu redituru supino*) quale literale illud, *Roma tibi subito motibus ibit amor.* verbale illud Virgilii, *Musa mihi causas memora, quo numine læso.* multaque alia, inter quæ Rabani artificiosus dicam an laboriosus liber de laudibus sanctæ crucis. Atque ejusdem argumenti alter Publio Optaziano Porph. autore. Nota sunt illa, *Laus tua non tua fraus, &c.* 2 Non scribo carmina quorum extremæ partes resonent, more Echus. 3. Non tam nullius sum ingenij, ut hæc affectem artificia, his ipse immorer, lectoremve morer. 4. Turbæ, plebeiæ coronæ recitantem undique cingentis. 5 Forte Q. Rhemnius Palæmon, qui (teste Suetonio) poëmata faciebat ex tempore, & scripsit varijs & vulgaribus metris: aut alius quispiam tempore Martialis. 6 Paucis sed doctis ex mente Horatij ult. Sat. lib. 1.

## Imitator vitiorum. IX.

*Quod nimio gaudes noctem producere vino,*
*Ignosco: vitium, Gaure, Catonis habes.*
*Carmina quod scribis Musis & Apolline nullo;*
*Laudari debes: hoc Ciceronis habes.*

1 Uticensis, cujus virtus sæpe mero incaluit, ut ait Horat. 2 Nulla gratia, nullo Musarum aut Apollinis instinctu, invitis Musis. 3 Qui infeliciter poëticen est aggressus.

## Ad Quinctilianum Rhetorem. X.

*Quinctiliane, vage? moderator summe juventæ,*
*Gloria Romanæ, Quinctiliane, togæ?*
*Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis,*
*Da veniam: properat vivere nemo satis.*

4 *Differat*

*4 Differat hoc, patrios optat qui vincere census,*
*5 Atriaque immodicis arctat imaginibus.*
*Me focus, & 6 nigros non indignantia fumos*
*Tecta juvant, & fons 7 vivus, & herba 8 rudis,*
*Sit mihi verna satur: 9 sit non doctissima conjux:*
*Sit nox cum somno: sit sine 10 lite dies.*

1 Annos 23 Romæ erudiendis juvenibus impendit Quint. & in his Domitiani nepotes docuit. 2 Romani eloquii summe artifex, insignite senatorio clavo ornamentisque consularibus. 3 Da veniam si etiam in tenui re propera manu carpam gaudia fugientis vitæ: si frui velim præsentibus, quod pauci adeo faciunt, cum nemo ferè vivere, id est vitæ uti commodis & lautè vivere sciat, omnes differant. 4 Differant in dies, annos vel senectutem ipsam vitæ gaudia & usum, quibus curæ est rem patriam augere, & splendere nobilitatis titulis & imaginibus. 5 In atriis nobilium, quæ primæ sedium partes, ostendebantur majorum imagines humerorum tenus expressæ lineis à stemmate ad has discurrentibus. 6 Non aurata laquearia, quæ ne fumo corrumpantur, cautio est. 7 Scaturiens, perennis, naturalis. 8 Nativa, non arte lasa & ingenua gratia spoliata. Juven. 3 Sat. v. 18. 9 Ex mente Juvenalis 6 Sat. v. 446. 10 Domestica, & forensi.

## Petit à Domitiano jus trium liberorum. XI.

*RErum certa salus, terrarum gloria, Cæsar,*
*1 Sospite quo magnas credimus esse deos:*
*Si 2 festinatis 3 toties tibi lecta libellis,*
*3 Detinuere oculos carmina nostra tuos:*
*4 Quod fortuna vetat fieri, permitte videri;*
*Natorum genitor credar & esse trium.*
*Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis:*
*Hæc fuerint nobis præmia, si placui.*

1 Quos vel hinc rerum humanarum maximam habere curam scimus, quod te nobis velint incolumem. 2 Mihi scribenti, vel tibi legenti. 3 Quod argumento est plausibile, 4 Iis qui ex matrimonio legitimo tres liberos aut plures suscepissent, maiora erant in spectaculis, honoribus petendis, divisionibus publicis privilegia. natum hoc *jus trium liberorum* à trigeminis Horatii, Liv. 1. hoc autem jure donabantur à Cæsare multi quibus natura negaverat. Poëta *Lunæ* proles hujus imaginariæ jus ab Imp. petit, laboris sui præmium vel solatium.

## Scriptor mutus. XII.

*Versiculos in me narratur scribere Cinna.*
*Non scribit, cujus carmina nemo legit.*

## In Prodigum. XIII.

*Confituit: Philomuse, pater tibi millia bina*
1 *Menstrua*, 2 *perque omnes præstitit illa dies*,
3 *Luxuriam premeret cum crastina semper egestas*,
*Et vitiis esset dauda diurna tuis.*
4 *Idem te moriens hæredem ex asse reliquit*;
*Exhæredavit te, Philomuse, pater.*

1 In dimensum menstruum. 2 Et illius dimensi menstrui singulas partes singulis divisit diebus. 3 Eique ut crastinam anteverteret egestatem cohibendo hodiernam luxum. 4 Certe cum te nihil reliquerit, fecerisque hæredem nil juris, te quasi exhæredavit. nam te rapidi comedo absumis. multa consilia tuo luxui dato quærere.

## Conviva unctus & jejunus. XIV.

*Unguentum, fateor, bonum dedisti*
1 *Convivæ 2 bene: sed 3 nihil fidisti.*

Res

*Res 4 falsa est bene olere & ssurire,*
*5 Qui non cœnat & ungitur, Fabulle,*
*Hic verè mihi mortuus videtur.*

1 A Balneis & ante cœnam prisci inungebantur. 2 Heri. 3 Nil convivis distribuisti, carpsisti. 4 Ironicè, id est insulsè & inepte. M S. Bodl. *falsa est.* 5 Silicernium hoc mihi videtur, ubi apponitur cœna, nihil distribuitur, ubi ungiuntur tantum velut mortui, quorum cadavera ungere condireque mos erat.

## In Nævium. XV.

*1 Dum non vis leporem, dum non vis 2 carpere mullum,*
*Et plus quam patri, Nævia, parcis apro;*
*Accusas, 3 rumpisque cocum, & tanquam omnia cruda*
*Attulerit, 4 nunquam sic ego crudus ero.*

1 Scissum distribuere convivis. 2 Cædis. & al ludit ad *carpis.* 3 Causata obsoniorum cruditatem ut ferventur ad alias cœnas explicandas. 4 Si modo mihi esitavero, nunquam ex obsoniorum copia crudus erit mihi stomachus. & ludit in translatione τῦ *crudi.* Crudus lepus *erit, qui n'est pas cuit:* homo crudus, *qui a trop mangé, & qui ne pouvant faire digestion a l'estomach charge de viandes.*

## De vipera in ore ursæ. XVI.

*1 Proxima centenis ostendit ursa calamis,*
*Exornant fictæ quæ Platanona feræ.*
*Hujus dum patulos alludens tentat hiatus*
*Pulcher Hylas, 3 tenerum mersit in ora manum.*
*Vipera sed cæco scelerata latebat in ore,*
*4 Vivebatque anima deteriore fera.*

*Non sentit puer esse dolos, nisi dente recepto;*
*3 Hoc admisisset viva nec ursa nefas.*

1 In porticu seu stadio potius centum columnis sublata, platanis juxta consitis opaca, & statuis ferarum exornatæ, dum ludibundus puer & ursæ velut insultans ori statuæ hianti manum inferret, a vipera quæ in ore statuæ latebat morsus, interiit. 2 Ficta hæc seu marmorea ursa comperta est lethalior ursa viva, quasi spirans anima viperæ quæ sua deterior. 3 Scripserat Martialis, *Dum perit, o facinus falsa quod ursa fuit?* Sed in hujus versus obscurioris nec satis elegantis locum visum est alterum huc ex ipso Martiali transferre.

## De Canio homine perfaceto. XVII.

*Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus?*
*utrumne chartis tradit ille 1 victuris*
*Legenda 2 temporum acta Claudianorum?*
*3 An quæ Neronis falsus adstruit scriptor?*
*An emendatur improbi jocos 4 Phædri?*
*Lascivus elegis, an severus heroïs?*
*5 An in cothurnis horridus Sophocleis?*
*6 An otiosas in schola poëtarum*
*Lepore tinctos Attico sales narrat?*
*Hinc si recessit, porticum terit 7 templi?*
*An Virginia carpit lentus Argonautarum?*
*9 An dulcata Sole rursus Europa,*
*Inter tepentes post meridiem buxos*
*Sedet, ambulatve liber asribus curis?*
*10 Titine thermis, an lavatur 11 Agrippæ?*
*An rure Tulli fruitur, atque Lucani?*
*12 An assumentes jam profectus ad Bajas*

Piger

*Piger Lacrino 13 naviculatur in ſtagno?*
*14 Vis ſcire quid agat Cæſius tuus? ridet.*

1 Non periturit, conatis genio & fato ut immortalitatem conſecutæ poſteris legantur. 2 Hiſtoriam de Claudii temporibus. 3 An ſcribit quæ adſtruat Neroni tanquam auctori, ut prodeant ſub nomine Neronis? *Vel* an ad fidem & veritatem hiſtoriæ revocat componitque, quæ vivo Nerone ob metum aut adulationem, quæ mortuo ex recenti odio falſa ſcripta ſint? Tacit. in proœm. Annal. 4 Mimographi alicujus jocularij: non a. illius qui fabulas compoſuit. Ita Farnabius. Sed quàm rectè, ipſe viderit: multo enim probabilius intelligitur de ipſo Phædro Fabularum autore, quas ipſemet in Prologo *jocos* appellat; *Fictis jocari vos meminerit fabulis*. Favet etiam *improbi* nomen, cum certum ſit Phædrum ſub belluarum nominibus, ſui temporis hominum vitia carpere voluiſſe. 5 An triſtis & alnus eſt majeſtate carminis tragici? In tragœdiis autem inducti heroes & reges grande locuti altis innitebantur calceamentis. clarulique ſtylo tragico Sophocles. 6 An in conventu Poëtarum recitat elegantes comœdias vel alia carmina? 7 Iſidis fani. 8 Porticum Nepturi. 9 An in porticu Europæ in quo buxeta ſolem frangunt à meridie, &c. 10 *Velocibus muneribus, thermis.* 11 Balnea de ſuo nomine excitavit M. Agrippa. 12 Ad aquas calidas in Bajano ſinu intra Miſenum & Puteolos in Campania. 13 Scriv. contrahit, *naviculatur*. ita poſcente modulo. 14 Ex perſona Muſæ reſp. Quicquid agat, ridet.

## De Apicio prodigo. XVIII.

1 *Dederas, Apici, bis trecenties ventri,*
*Sed adhuc ſupererat centies tibi 2 luxus:*
*Hoc tu gravatus, ne famem & ſitim ferres,*
*Summa venenum potione 3 duxiſti.*
*Nil eſt, Apici, tibi 4 guloſius factum.*

1 Apicius sexcenties decoxerat, inspectis tandem rationibus, superfuturum sibi centies H. S. computavit; sed in hac re tanquam ultima fame victurus sibi vitam veneno finiit. 2 *Luxu* pro luxui. id est ad luxum. 3 Exhausisti. 4 Gulæ extremum est mortem sibi consciscere, ne desit quo gulæ satisfiat.

## Ne se dives extollat. XIX.

*Stat tibi, confitor, diffusi jugera campi,*
*1 Urbemque tenet prædia multa Lares:*
*Et 2 servile domus numerosus debitor æris,*
*Splendentesque tuæ 3 aureâ mensa dapes.*
*Fassidire tamen soli, Rufine, minores.*
*4 Plus habuit Dido nemo: plus Philomelus habet.*

1 Et dii qui penates in urbe occupant soli quantum effigiati domibus. *Vel*, domus tua urbana, quæ multas habet, habent singulæ prædia sua suburbana. 2 Multos tibi obæratos habet & famulantes. 3 Insignia; aureum habens coronam, vel aureus. 4 Multa quidem urbibus multos nactus es: sed plura Dido quam simplex, & Philomelus (quantum ex fabo memine licet conjicere) obtruncatus, qui & te subsidere possint.

## De Pisibus sculptis. XX.

*Artis 1 Phidiacæ torcuma clarum,*
*Pisces effigies: 2 addes aquam, natabunt.*

1 Phidias torcularium inventor fuit. 2 Ita ad vivum expressi ut addita aqua videantur nataturi.

## In irascentes amicos. XXI.

*Irascì tantum felices nostis amici.*
*1 Non bellè facitis: 2 sed juvat hoc factre.*

1 Non

1 Non ex ratione & causâ, sed occasionem quæritis iratum.
2. Vtile est vobis iras simulare, ne remorentur pauperum officia.

## Probitas laudatur & alget. XXII.

*Quæ te causa trahit, vel quæ fiducia Romam,*
*Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer.*
*Causas, inquis, agam Ciceronis dissertus ipsos,*
*Atque erit in 1 triplici par mihi nemo foro.*
*2 Egit 3 Atticinas causas, & 3 Cains; utrumque*
*Noras: sed nutri 4 pensio tota fuit.*
*5 Si nihil hinc veniet: pangentur carmina vobis?*
*Audieris, dices 6 esse Maronis opus.*
*Irascis? 7 omnes gelidis quicunque lacernis*
*Sunt tibi 8 Nasones, Virgiliosque vides.*
*Atria magna cole. O vix tris, aut quatuor ista*
*Res alit: pallet cætera turba fame.*
*10 Quid faciam? suade, non certum est vivere Romæ.*
*11 Si bonus es, cæsa vivere, Sexte, potes.*

1 Veteri Romano. 2 Caji Julii Cæsaris. 3 Augusti. *Inquis Poeta est n. Dialogismus.* 3 Causidici pauperes, nomina fortasse ficta. 4 Neutri ars sua satis ad sumptum fuit. 5 *Refert Sextus.* 6 Mea carmina æquare Virgilii opus. 7 Omnes hi quos vides horridulos tricis lacernis, sunt Poëtæ non inferiores Virgilio & Ovidio. 8 Ingrediar (inquit Sextus) cliens potentiorum aulæ, vel principis aulam. 9 *Resp. Poeta.* 10 *Verba Sexti.* 11 Bonis fortunis est Romæ vivere & incerni; malis stipendiis citrà. *Si vous estes homme de bien, c'est un grand hazard si vous ne mourez de faim.*

## In lacertam cælatam. XXIII.

*Inserta Phiale 1 Mentoris manu docta*
*Lacerta 2 vivit, & timetur argentum.*

1 Celatoris

1 Calatoris laudatissimi. 2 Affabrè efficta videntur spirare, & vel argentea, nescientibus timentur pro viva.

## Laus simplicitatis. XXIV.

*Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum.*
*Quod tegitur, majus creditur esse malum.*

## Senex juvenem mentitus. XXV.

*Mutaris juvenem tinctis, Lentine, capillis:*
*Tum subito 2 corvus, qui modo 3 cygnus eras.*
*Non omnes fallis. scit te 4 Proserpina canum:*
*5 Personam capiti detrahet illa tuo.*

1 Vis apparere juvenis. 2 Niger. Metonym. 3 Canus, candidus. 4 Vitæ mortisque præses, quæ fingitur morituris crinem secare, & hæc quasi primitias Orco offerre. 5 Pucum illum capillorum & tinctum quasi calliendrum eleganter dixit larvam.

## Nimis Poëta. XXVI.

*Occurrit tibi nemo quod libenter:*
*Quod quacunque venis, fuga est, & ingens*
*circa te, Liguriae, solitudo:*
*Quid se scire cupis? 1 nimis Poëta es:*
*Hoc valde vitium periculosum est.*
*Non tigris catulis citata raptis,*
*Non 2 diptae 3 medio perusta Sole,*
*Net se serpitis improbus timetur.*
*Nam tantos, rogo, quis ferat labores?*
*At fauti legis, & legis sedenti:*

*Currenti*

*Currenti legis, & legis cauenti.*
*In thermas fugio sonas ad aurem.*
*4 Piscinam peto, non lecturarus.*
*Ad cœnam propero 4 tenes cubitum.*
*Ad cœnam venio 3 fugax sedentem.*
*Lassus dormio 3 suscitus jacentem.*
*Vis, quantum facias mali, videre?*
*5 Vir justus, probus, innocens timeris.*

1 Plus habes Poëtæ quam hominis. Nimis tibi placet in carminibus quæ omnibus incontinenter & importunè legis. 2 Serpens, à quo ictu veratur fieri & æstu, unde & nomen. 3 Apricans ad meridianum solem. *vel* meridionali plaga vivens. 4 Non paucæ nec parvæ erant Romæ piscinæ quas natarent. 5 Cætera cum bonus sis ac justus, & propter innocentiam atque probitatem expetendus: propter hanc tamen importunam recitationem, te fugiant omnes caventque ut poëticam hirudinem, Horat. in calce epist. ad Pisones.

## De eodem. XXVI.

*Fugerit an mensas Phœbus cœnamque Thyestæ,*
*Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.*
*Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis:*
*Sed nihil omnino, te recitante, placet.*
*Nolo mihi pavas rhombum, mullumve bilibrem:*
*Nec volo boletos, ostrea nolo; tace.*

## Aliud amicus, aliud servus. XXVIII.

*Exigis à nobis operam sine fine 1 togatam,*
*Non eo, libertum sed tibi mitto meum.*
*2 Non est, inquis, idem: multo 3 plus esse probabo.*
*Vix ego lecticam jubsequor; ille feret.*

In

*In turbam inciderit; cunctos* 4 *umbone repellet:*
*5 Invalidum est nobis, 5 ingeminumque latus.*
*Quidlibet in causis narraveris; 6 ipse tacebo:*
*At tibi tergemino ungiet ille sophos.*
*Lis erit; 7 ingenti faciet convicia voce?*
*Esse pudor vetuit fortia verba mihi.*
*Ergo nihil nobis, inquis, praestabis amicus?*
*8 Quidquid libertus, Candide, non poterit.*

1 Antesambulonis seu clientis togati. 2 Plus mihi, inquit, esset honoris ex tui ipsius, quam liberti tui comitatu. 3 Operæ. 4 Musambertius de umbone rogus intelligit: de cubito potius dici credo, quo turba obvia, haud secus ac hostes umbone, repelliur. 5 Quod undam peregrinis populi occurrantis nequæat, pudeat. 6 Ego tibi oranti non valebo acclamare. 7 Ingeret adversario tuo convicionum abunde, nec in aurem. 8 Officia liberaliora & quæ me decent magis, præstabo.

## Improbo Poëta nihil improbius. XXIX.

*Hæc tibi, non alia est ad cœnam causa vocandi,*
*Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.*
1 *Depositi soleas. affertur protinus* 2 *ingens*
*Inter* 3 *lasanaea,* 4 *oxygarumque liber.*
*Alter* 5 *perlegitur, dum fercula prima morantur:*
*Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.*
*Et quartum recitas, & quintum denique librum.*
6 *Putidus est, toties si mihi ponis aprum.*
*Quod si non* 7 *scombris scelerata poëmata donas:*
*Cœnabis solus jam, Ligurine,* 8 *domi.*

1 Quod discubituri faciebant, ne stragula conspurcarent.
2 Quod

2 Quod magnum malum. 3 A quibus cœna inchoari solita. 4 Garum hoc est liquamen ex pisibus acero mistum. 5 Al. *Porrigitur.* 6 Certè puteret vel aper ad convivia natum animal toties appositus, ac tu mihi libros regeris. 7 Pisci genus, chartis involvi solitum Gall. *Macreau.* 8 Invitatori soli licebat recitare, domi itaque solus cœna, tibique recita, foris te cavebimus.

## Unguentis delibuti. XXX.

*Quod quacunque venis, 1 Gosmum migrare putamus,*
*Et fluere 2 excusso 3 cinnama fusa vitro?*
*Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis:*
*Scis puto posse meum, sic bene olere canem.*

1 Myropolam. *Perfumeur.* 2 Succusso, vel fracto. 3 Oleum Cinnami, quod & Cinnamomum dictum *parfum & excellente odeur.*

## De Cisterna Ravennate. XXXI.

*Sit cisterna mihi, quam vinea, malo Ravenna:*
*Cum possim multo vendere plus aquam.*

Vini larga copia, aquæ bonæ maxima penuria, unde & caritas, Ravennæ, quæ Sabinorum oppidum aquis marinis & uliginosis perfluum; *ita ut sitiens vivi, natent sepulti.* Sidonius epist. 8. l. 1.

## De Copone. XXXII.

*Callidus imposuit nuper mihi copo Ravennæ,*
*Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.*

Pluris enim vænit aqua, qua dilueretur vinum, quam ipsum merum.

De

## De villa Faustini, ad Baſſum. XXXIII.

1 Bajana noſtri villa, Baſſe, Fauſtini,
Non 2 otioſis ordinata myrteïs,
3 Vidnaque platano, 4 tonſâque buxeto,
5 Ingrata lati ſpatia detinet campi:
Sed rure vero 6 barbaroque lætatur.
7 Hic farta premitur ang'o Ceres omni,
Et 8 multa fragret teſta 8 ſenibus autumni.
Hic poſt Novembres, imminente jam bruma,
9 Serus putator horridus refert 9 uvas.
10 Truces in alta valle mugiunt tauri,
11 Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
Vagatur 12 omnis turba * ſordidæ cortis.
* Argutus anſer, 13 * gemmicique pavones,
14 Nomenque debet quæ rubentibus penis,
Et * picta perdix, Numidicaque * guttatæ,
Et 15 impiorum phaſiana Colchorum.
Sonantque turres plauſibus columbarum;
Gemit hinc palumbus, inde 16 cerens turtur,
Avidi ſequuntur 17 villicæ ſuum porci;
Matremque plenam mollis agnus expectat.
Cinguut ſerenum 18 læti focum verna,
Et 19 longa feſtos lucet ad 20 Lares ſylva.
Non ſegnis albo pallet otio 21 caupo
22 Nec perdit 23 oleum lubricus paleſtrita;
Sed tendit avidis rete ſubdolum turdis,
Tremulove captum linea trahit piſcem,
Aut impeditam caſſibus refert damam.
Excrcet hilares 24 facilis hortus urbanos,
25 Nec venit inanis ruſticus ſaltator;

Fert

*Fert ille ceris cana cum ſuis mella,*
26 *Metamque lactis Saſſinate de ſylva.*
*Somniculoſos ille porrigit* 27 *glires*
*Hic* 28 *vagientem matris biſpidæ fœtum,*
29 *Et dona matrum vimineo ferunt textu*
*Grandes proborum virgines colonorum.*
*Facto vocatur lætus opere vicinus,*
30 *Nec avara ſervat craſtinus dapis menſa,*
*Veſcuntur omnes, cibioque non novit*
*Satur miſtter invidere convivæ.*
*At tu ſub urbe poſſides* 31 *famem mundam,*
*Et turre ab alta proſpicis* 32 *meras lauros,*
*Furem Priapo non* 33 *timente ſecurus.*
*Et vinitorem* 34 *farre paſcis urbano,*
35 *Pictamque portas* 36 *otioſus ad villam*
*Olus, ova, pullos, poma, caſcum, muſtum.*
*Rus hoc vocari debet, an* 37 *domus magis?*

1 Villa quam habet Fauſtinus Baiis in ſinu Campaniæ, non eſt ſterilis inſtar tuæ ſuburbanæ. 2 Sterilibus, ſi eum frugiferis conferantur, quamvis baccæ myrtorum in medicinis utiles ſint: vel quæ locum tantum occupant, & umbram otio abundantibus hominibus præbent. 3 Cælibe, infrugifera, non ut populo vitibus maritata. 4 Buxi enim, ut nunc, in varias animalium formas tondebantur. 5 Nihil fructus aut proventus domino reddentia. 6 Forcundo, ut apud Barbaros & rudes, qui non ex amœnitate & elegantia arborum ad quincuncem diſpoſitarum, ſed ex fructu rus æſtimant. 7 Omnis Fauſtini domus ſingulis ſuis partibus fruitetur. 8 Benè olent teſtæ quibus recondítum eſt vetus vinum, quod inter autumnales fructus eſt, ut ὀπώρας pro ὀπωρινοῖς ὠφελίαις & ſenibus, ut *anus teſta*. 10 *Aut in reducta valle, mugientium Proſpectat errantes greges.* Hor. 11 *Cui frons turgida cornibus Primis & Venerem & prælia deſtinat.* Horat. 12 Gallinæ, anſeres, &c. quæ

quæ sequuntur. * *Adsidue avium nativo gramine pascit.* 13 *Qui picta pandunt spectacula cauda.* 14 Phœnicopterus, *oscitans qui alas ales rougeat.* 15 Qui mille audiunt propter parricidia, impietatem, & veneficia Medeæ. vide Senecæ Medeæ argumentum. 16 Cui plumæ coloris ceræi. *Alii* pinguis turtur. 17 Sinu ferentis glandes vel aliam pastum, Rob. Titius legit *somum* villicæ fil. vocantis suas ad pastum. 18 Candidi. 19 Luculentus est focus, lignis è vicina sylva descendentibus. 20 Quibus juxta focum locus. 21 Caupo, qui ad quæstum domini viatoribus vinum vendit; non pallet & pinguescit otio: sed habet quod agat, ut sequitur. 22 Neque enim utitur oleo, cera qui non exercetur palæstram melius se exercet: aucupio, venatione, &c. vide adagium, *Perdere oleum & operam.* 23 Luctaturi se ceromate ex oleo, cera & pulvere Ægyptio seu Puteolano, ungebant. 24 Non laboris exquisiti, ut in suburbanis. 25 Non petrat inutiles & inanes *Aves*, ut clientes in urbe, sed adfert munera, quæ sequ. 26 *Fromage fait en pain de sucre.* 27 *Glis ut loir.* 28 Hœdum balatu desiderantem matrem capel. 29 Filia agricolarum ferunt dona à matribus, vel *Rana e cortis ovet & ova matrum.* 30 Quod in urbe fieri solet. 31 Prædium suburbanum, mundum quidem & elegans, sed famelicum & sterile. 32 Solis sterilis laurus quibus nullæ arbores fructiferæ interseruntur. 33 Nihil enim est quod fur auferat. 34 Cum sterilis villa non alat villicum ipsum. 35 Amœnam forte & villa pulchram, verum non magis fructiferam quam quæ in picta tabula exprimitur: alludit forte ad illud Cynici qui servo esurienti picas ostendebat dicens, quæ dentes pascerent non ventrem. 36 Ex urbis carcere tanquam è vinculis solutus. 37 Domui extra urbem longe ab urbe distanti, ad quam cibaria ex urbe efferuntur, *villa Trag.*

## Convivæ, non convictor. XXXV.

*Vin vocer ad cœnam, a nemo me vocat? 3 cur?*
*Cur mihi non eadem, quæ tibi, contingat? 4*

Ostrea

*Ostrea* 1 *sumis* 2 *Nero saturata Lucrino*;
4 *Sumitur* 5 *tuto mytilus ore mihi.*
*Sunt tibi* 6 *boleti*; *fungos ego sumo pusillos.*
*Res tibi cum* 7 *rhombo est*; *at mihi cum* 7 *sparulo.*
8 *Cernis immodicis turgere cibum labris?*
*Ponitur in cavea mortua pica mihi.*
*Cur* 9 *hæc te cœno, cum* 10 *tecum, Postite, cœnem?*
11 *Sportula quod non est, prosit: edamus idem.*

1 Nero cœnam tectam clientibus exhibitam à potentioribus redegerat ad sportulam, quæ calathis fuit quo primum obsonia dabantur, postea centum quadrantes. Domitianus antiquato illo Neronis edicto revocavit cœnas. Unde hic Poëta fraudem factam à potentioribus conqueritur, qui clientibus vilissimos, sibi optimos apponebant cibos. De ejusmodi convivio elegantissimè Plin. jun. ep. 6. l. 2. *Convivium illius hominis ut sibi videbatur, lautum; ut mihi, sordidum fuit & sumptuosum: nam sibi & paucis apposita quædam, cæteris vilia & minuta ponebat. Ego autem eadem omnibus pono: ad cœnam enim non ad notam invito, cuilibet rebus utroque quasi mensæ & toro æquavi. Etenim liberos? Etiam: convivabres enim tunc, non liberos puto. At hoc magno tibi constat. Minimè, quia liberti mei non idem quod ego bibunt, sed idem ego quod liberti. Et hercule si gulæ imperes, non est onerosum, quo utaris ipse, communicare cum pluribus.* Gula ergo reprehenda, & ita sumptibus redditus tuus convivatibus quam ventribus consulat. Igitur memento nihil magis esse ridendum, quam istam luxuriæ & sordium novam scientiam, quæ cum sint turpissima disjuncta ac separata, turpius jungantur. 2 Sportula condebatur. al. *leg. non tam venalis.* 3 Sportula non sublata. 4 Al. *sumitur.* 5 Mytilus pisces ex genere concharum, ficut quos Gall. vocant *moules*, cujus testa, Gall. *la coquille* frigendi labra scindere potest. 6 Fungorum salutarium, alii boleti, alii fuilli seu porcini, alii Amanitæ. Al. *fungos ego sumo pusillos.* 7 Rhombus *turbot.* & sparulus pisciculus. 8 A colore pinguedinis. Al. *Aureus.* 9 Non habemus eosdem cibos. 10 In eadem mensa, & cœna

(ut

(ut dicitur) communi. 11 Non obſit nobis, quod Imp. decreto revocatur ceuſus ſublata ſportula.

## Qui petita extenuant. XXXV.

1 *Eſſe nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna:*
*Si nil Cinna petis; nil tibi, Cinna, nego.*

1 Extenuando rem quam petis.

## Purpura ſordibus emitur. XXXVI.

*Centenis quod emis pueros, & ſæpe ducenis?*
*Quod 1 ſub rege Numa condita vina bibis?*
*Quod conſtat decies tibi 2 non ſpecioſa ſupellex?*
*Libra quod argenti millia quinque rapit?*
3 *Aurea quod fundi pretio carruca paratur?*
*Quod plures 4 mula eſt, quam domus empta tibi?*
*Hæc animo credis magno te, Quinctle, parare?*
*Falleris. 5 hæc animus, Quinctle, pufillus emit.*

1 Vina veuſtiſſima, Hyperbolicè. 2 Etiam quotidiana vulgaris tua ſupellex. 3 Quod rheda aurata ſeu aureis bracteis diſtincta, conſtet quanti fundus. 4 Alii mihi quæ lectio placet, ut apte jungatur hyperbolicum mula pretium pretio carrucæ. 5 Magnus animus tantam pecuniæ vim in amicos pauperes potius erogaſſet, honeſtis ipſorum neceſſitati ſuccurrens, quam ſumptuum ambitione paraſſet ſibi muliebres has & pene puriles nugas.

Bellus

## Bellus fabulator. XXXVII.

*1 Sirenas hilarem navigantium paenam,*
*Blandisque mortes, gaudiumque crudele,*
*Quas nemo quondam deserebat auditas,*
*Fallax Ulysses dicitur 2 reliquisse.*
*Non miror: illud, Cassiane, miraretur,*
*3 Si fabulantem Canium vel audisset.*

1 Quæ navigantes hilari sopitos cantu demulcebant, tradebantque in perniciem. 2 Obturatis sociorum auribus, se adligato navis malo. 3 In tantum lepore & lasciva nequitia superat Sirenum cantus & illecebras Canius.

## Laus Pompeii & Ciceronis. XXXVIII.

*Pars scelus admisit 1 Phariis Antonius 1 armis;*
*Abscidit 2 vultus exsis 3 utrique 4 sacros.*
*5 Illud laurigeros ageres cum læta triumphos:*
*Hoc tibi, Roma, caput, cum loqueretur, erat.*
*Antoni tamen est pejor, quam causa Photini:*
*Hic facinus domino præstitit; ille 6 sibi.*

1 Ægyptiæ ficæ. I. Pompeio magno occidi jusso à Photino qui hoc regi Ptolomæo suasit in gratiam Cæsaris. 2 Capita. 3 Photini & Antonii. 4 Propter magistratus quos gesserant sacros, gloriam bene meritæ, res gestas, &c. 5 Pompeii caput triumphales victricis Romæ lauros gessit, Ciceronis caput loquentis Romæ. Ille, caput; hic, lingua urbis. 6 In suam solius vindictam, in nullius gratiam.

## Nihil dando se commendat. XXXIX.

*Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales,*
*Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:*

*Succurrit rabiæ ingens* 1 *onerosaque turba*;
*In qua se primum quisque metumque putat.*
2 *Demeruisse duos, votum est*: 2 *offendere plures,*
*Vix tutum*: 3 *multis mittere dona, grave est.*
*Qua possum sola veniam ratione* 3 *merebor?*
4 *Nec Stellæ surdos, nec tibi, Placce, dabo.*

1 Amicorum turba, quibus omnibus munera mittere mihi foret onerosum. 2 Beneficio mihi conciliare te & Stellam volebam. 3 Respicit ad quod prius dixerat *Demeruisse*. 4 Ita nec vos sibi praelatos quererentur ceteri.

## Coena jejuna. XL.

*Esse negat coctum leporem, poscisque flagellò.*
*Mavio, Ruft, coquum feindere, quam leporem.*

## Domitianus Deus major Jove. XLI.

*Cæsaris* 1 *alma dies, &* 2 *lucs sacratior illâ,*
*Conscia* 3 *Dictæum quæ tulit Ida Jovem,*
*Longa precor, 4 Pylioque veni numerosior ævo,*
*Semper & 5 hoc vultu, vel meliore nite.*
6 *Hic colat Albana Tritonida* 7 *cultus in* 8 *arce,*
*Perque* * *manus tantas plurima* 9 *quercus eat.*
10 *Hic colat ingenti redeuntia sæcula lustro,*
*Et* 11 *quæ Romuleus sacra Tarentus habet.*
*Magna quidem superi petimus,* 12 *sed debita terris,*
13 *Pro tanto quæ sunt impia vota deo?*

1 Natalis Domitiani. 2 Jovis natali sacratior. *Adulatorie.* 3 In Idaei Cretes montibus vel Ida Phrygiae sacrificasse vel filium Jovem clam alendum Curetibus & nimphis tradidisse fingitur, ne a patre Saturno voraretur. 4 Numerosior quam Nestoris sinu. 5 Felicior ut nunc, vel etiam felicius. 6 Domitianus natalis. 7 Celebrare annua Minervae (quam superstitiosè colebat) quinquatria

quatriã, quæ ipſe inſtituit in arvo Albano. vide Sueton. Domit. c. 4. 7 Redimitos auro, vel & ipſe Deus ac Dominus: ſic enim ſe coli voluit. alij leg. *multus*, id eſt, frequens, totus. 8 Sunt qui *arvo* malint. ego retinuerim *auro*, retulerimque ad auream coronam, quæ redimitus Domit. certaminibus Poſtiarum & Oratorum, ſcenicíſque ludis præſidebat, atque. 9 victores ornavit coronis quernis. * Cæſ. Domitiani cujus manum infra vocat *Ingentem*. 10 Domit. celebret ludos ſeculares. (vide Sueton. c. 4. Domitian. & Cenſorinum de die natali) qui centeſimo quoquo anno celebrabantur; quod longum appellat luſtrum, quod proprium eſt quinque annorum: reſpicit item cenſuram quam aſſumpſit ſibi Domitianus, Sueton. c. 8. Cenſoris autem erat condere luſtrum. 11 Sacra quæ fiebant ad aram Dicis in Campo Martio, ludis ipſis ſecularib. Val. Max. l. 2. c. 4. vide Ang. Politiani Miſcellan. c. 58. 12 Sub hujus imperio, qui non pauca ſtruxit templa, multa refecit. 13 Nullas preces iniquas, nullas non probandas quas pro Deo & Domino noſtro Domitiano ſuſcipiuntur.

## De Nivibus, Adulatoria. XLII.

*Aſpice quam denſum* 1 *tacitarum* 2 *vellus aquarum,*
*Deſluat in vultus Cæſaris, ingue ſinus.*
3 *Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto*
4 *Concretas pigro frigore* 5 *vidit* 6 *aquas;*
6 *Sidus Hyperboreï ſolitus laſſare* 7 *Bootæ,*
*Et madidis* 8 *Helicen* 9 *diſſimulare comis;*
10 *Qui* 11 *ſiccis laſcivit* 12 *aquis, & ab æthere ludit,*
12 *Suſpicor hæc puræ Cæſaris eſſe nives.*

1 Quæ nullo ſtrepitu ingruunt, ut grando & imber. 2 Niven Graeci vocant ἐριθους ἐξ ὕφους ἀνεδου. 3. 12. plumbeus cœ-

*frutex & nives plumeas. Qui dat nivem sicut lanam.* Psalter.
2 Dubit. tamen ut plenè operaretur, nec ludos hôsce in Jovis forté honorem instituros impediret, sustinuit sub ningente Jove, i. e. æfre permanere. Sic Sueton. Dom. c. 4. 4 Nives. Petriphrasis Philosophica. 3 Heraldus hunc locum suspicatur, & legit; vel *Reicit* pro *rejicit*; vel *ne vertice moto Concretas pigro frigore tardet aquas.* retineo tamen *videt*, & exponо *non curat.* 6 Qui vel à puero (namque pene puer contra Cattos, & postea Sarmatas ac Dacos depugnaverat, Sueton. c. 2. Domit.) didicerat tolerare, immo patientia fatigare frigus sub gelido Septentrione. 7 Sideris quod Ursam majorem insequi videtur, qui & Arctophylax à 20 stellis. 8 Frigus, imbres, nives Boreales, qua sita est Helice ursâ major à 27 stellis. 9 Præ se ferre non commoveri. 10 Heraldus legit *Quis*, &c? interrogativè. 11 Nive, ex aquis concreta. 12 Adulatoriè innuit nives has immissas à puero Domitiani, quem tulerat ex Domitia Augusta, nuper extincto & in Deorum album relato.

## Horæ cujusque officia. XLIII.

1 PRima 2 *salutantes atque altera continet hora*;
3 *Exercet raucos tertia cansidicos.*
*In quintam* 4 *varios extendit Roma* 4 *labores.*
5 *Sexta quies lassis, septima finis erit.*
*Sufficit in nonam* 6 *nitidis octava palæstris*;
*Imperat* 7 *extructos frangere nona toros.*
8 *Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum:*
*Temperat* 9 *ambrosias cum tua cura dapes*;
*Et bonus æthereo laxatur* 9 *nectare Cæsar,*
10 *Ingentique tenet pocula parca manu.*
11 *Tunc admitte jocos*, 12 *gressu timet ire licenti*
*Ad matutinum nostra Thalia Jovem.*

1 Prima ergo illucescentem excipit diem auricularem, & se-
cunda,

cunda. 2 Clientes salutantes patronos. Juven. sat. 1, v. 127. 3 Tertia aguntur causæ. 4 Suas quisque occupationes. 5 Interjungunt qui lassi sunt sexta, opus resumpturi septima finiendum. 6 Exercitationibus & balneis, quorum, æstate, octava; hyeme, nona erat hora. Plinius lib. 3. c. 1. 7 Lectos sternere, & toros compositos disturbare lis insidendo, i. e. cœnare; nona quidem, æstate; hyeme, decima. 8 Saturis & mero jam incalescentibus lectitare inter pocula usitatum. petit itaq; Poëta ab Euphemo mensæ Domitiani Imperatore vel extructore, ut opportuno hoc tempore sua carmina Imperatori offerat. 9 Deum infinuat Domitianum, adulatoriè, vinum illi & dapes Deorum attribuens. 10 Cæsarea, divina, & δαιδίτικα τῶ θεῶ, id est, modica: & Domitianum patiat, quasi parcè biberet. 11 Hæc hora est & tempus legendi jocosorum carminum. 12 Veretur jocosa mea & conviviis apta Musa liberè aggredi divinum Imperatorem rebus seriis & gravibus occupatum matutino tempore, & ante cœnam.

## De se modestè. XLIV.

*Dum novus est,* 1 *neque adhuc rasa mihi fronte libellus;*
*Pagina dum tangi non bene sicca timet:*
*I puer, & caro perfer leve munus amico,*
*Qui meruit* 2 *nugas primus habere meas.*
3 *Curre, sed instructus; committitur Punica librum*
*Spongia: muneribus convenit illa meis.*
*Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ*
*Emendare joces:* 4 *una litura potest.*

1 Nondum pumice levigatus. 2 Carmina hæc mea: *modestè.* 3 Al. *Curre, sed instructum comitetur pumice librum Spongia:* ut vel probatus pumice poliatur, vel damnatus spongia deleatur. 4 Emendationi libri mei melius consules cuncta simul delendo, quam singula corrigendo. primas autem meditationes membranis, codicillisve pugillaribus veteres inscribebant,

quasi oppressam in chartas transcribebant, vel improbatas spongia delebant, unde jocosè Augustus respondit tragœdiam suam dictam in spongiam scribisse.

## In Ant. Saturninum. XLV.

1 *Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes,*
*At 2 Saturninum te miser esse pudet?*
*Impia 3 Parrhasiæ movisti bella sub arcta,*
*Qualia 4 qui 5 Pharia conjugis arma tulit.*
6 *Incideras ne adeo foeam sibi nominis hujus,*
*Obruit Actiaci quod gravis ira freti?*
7 *An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi*
*Nilus, & 8 Arctois plus fluviisset 9 aquis?*
9 *Ille etiam nostris Antonius occidit armis,*
*Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat.*

1 L. Antonius Saturninus Domitiani sævitia & verborum injuria (ut scribit Aurelius Victor) accensus, bellum civile in Germania superiori cui præsidebat, movit: captus postea fuit & interfectus. arguit ipsum Poëta ab urinusque nominis omine id molitum fuisse, utrumque vero mali ominis & fatale exitiale. 2 Antonius esse vix, non Saturninus: verbis tenuis imperium affectat, pudet esse præsidem tantum Germaniæ. 3 In Germania quæ Septentrionem spectat, ubi Callisto Lycaonis filia à Parrhasia urbe Arcadiæ in ursæ majoris sidus versa fulget. 4 Antonius triumvir. 5 Cleopatræ regina Ægypti, cujus Pharos insula. 6 An non meminisi quam malo omine tibi foret Insidendus Antonius, qui ad Actium Epiri promontorium ab Augusto navali prælio devictus, cum Cleopatra fugit in Ægyptum, ubi & interfecit? 7 An tu Germaniæ viribus freus superati victoriam, quam ille suo affectatus est Ægypti copiis nixus? 8 Arctois Germaniæ. 9 Emphatice. Ille triumvir tibi pariter collatus videri posset Imperator, victus tamen.

## Ad Silium Italicum Poëtam. XLVI.

*Silî 1 Caſtalidum decus ſororum,*
*2 Qui perjuria barbari furoris*
*Ingrati premis arte, 3 perfidoſque*
*Aſtus Hannibalis, 4 leveſque Pœnos*
*Magnis 5 cedere cogis 6 Africanis:*
*Paullum ſepoſita ſeveritate,*
*Dum blanda 7 vagus alea December*
*8 Incertis ſonat hinc & hinc fritillis,*
*Et ludit 9 Pope 10 riquiore talo,*
*Noſtris otia commoda Camœnis.*
*Nec torva lege fronte, ſed remiſſa*
*Feſtivis madidas 11 jocis libellos.*
*12 Sic forſan tener auſus * eſt Catullus*
*Magno mittere paſſerem Maroni.*

1 Muſarum gregentarum ſortem in radicibus Parnaſſi, in quem Caſtalia virgo Apollinem fugiens verſa eſt. 2 Quſſori & ſonoro epico carmine ſcribis bellum Punicum ſecundum, quod opus exeat. 3 Pœni autem ſemper fraudibus arguebantur. Punica fides. 5 Graphicè depingit eos coactos cedere, ſic Horat. l. 1. ult. ſat. *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona.* 6 Scipioni utrique; quorum alteri delera Carthaginc, cognomen indi-tum Africani. 7 Propter licentiam ludorum, & libertatem in Saturnalibus. 8 Pyrgis ſeu turriculis ligneis cornuſve intus gradatim aſperis, è quibus excutiebant aleas petitus fieret ſortitus aleas componendo, ideo additum epitheton *Incerti*. 9 Pope inſignis aleator, vel legendum *Vola*, aleatorum circumtinnitum corona. 10 Mera manu jacto, abſque frillo. 11 Mali, carminibus jocoſis. 12 Virgilio non potuit, quem multo ante

præoffenderat. verum hoc fingit Martialis, tum ut se Catullo, tum Virgilio Silium conferret, qui Maronem diligenter imitatus est, & natalem ejus aramque religiosissimè coluit. lege itaque, *eusus & Catullus hac mente; Sic fortè etiam Catullus, si viuisset coæuus Virgilio, ut tibi ego, ausus fuisset mittere suos hendecasyllab. &c.

## Malus debitor festivè elusus. XLVII.

Mille tibi nummos heſterna nocte roganti,
Is ſex aut ſeptem, Caſiliane, dies,
1 Non habeo, dixi: ſed tu cauſatus amici
Adventum, lancem paucaque vaſa rogas.
Stultus es? an ſtultum me credis, amice? negavi
Mille tibi nummos; millia quinque dabo?

1 Negavi me habere, non quod non haberem, ſed ne tibi créditos perderem. quod ſi tu vel tam ſtupidus fueris, vel eſſe ſimulaveris ut hoc non ſentias: ego tamen non ita ſtultus, qui tibi credam vaſa 5000 H. S. pendentia, cui negavi 1000 H. S.

## De puero ſtillicidio jugulato. XLVIII.

Qua vicina 1 pluit Vipſaniæ porta columnis,
Et madet aſſiduo lubricus imbre lapis:
Ite ſub hunc pueri, qui roſcida templa ſubibat,
Decidit haberno prægravis unda gelu:
2 Cumque peregiſſet miſeri crudelia fata,
3 Tabuit in calido vulnere 4 mucro tener.
Quid non ſæva ſibi voluit fortuna licere?
Aut ubi mors non eſt, ſi jugulatis aqua?

1 Ubi ſtillicidium eſt portæ Capenæ vicinæ columnis à Vipſanio

Vipſanio Agrippa extructis. 2 Cumque occidiſſet puerum, 3 Soluta eſt calore vulneris——4——Stiria cujus acies non ſecus atque ferri puerum jugularat. 5 Si quæ natura molles ſunt aquæ etiam jugulent.

## Nummum à Cæſare elicit. XLIX.

*Sæpe meos laudare ſoles, 1 Auguſte, libellos.*
*Invidus ecce negat: 2 non mimus ergo ſoles,*
*Quid, quod honorato 3 non ſola voce dediſti,*
*Non alius poterat quæ dare dona mihi.*
*Ecce iterum nigros 4 corrodit lividus ungues.*
*5 Da, Cæſar, tanto tu magis, ut doleat.*

1 Cæſar, Domician. 2 Al. *Num mimus ergo ſoles?* 3 Sed & muneribus juris trium liberorum, & dignitate Tribunitia & Equeſtri. 4 Invidia & animi anxietate. 5 Urbana & artificioſa mendicatio.

## Rara juvant. L.

1 *Obſtat, care Pudens, noſtris ſua turba libellis,*
*Lectoremque frequens laſſat, & implet opus:*
2 *Rara juvant. primis ſic major gratia pomis:*
*Hiberuæ pretium ſic meruere roſæ.*
3 *Sæpius in libro memoratus Perſius uno*
*Quam levis in tota 4 Marſus Amazonide.*
*Tu quoque de noſtris relegas quemcunque libellis,*
*Eſſe puta ſolum: ſic tibi pluris erit.*

1 Libelli fortaſſe mei nimis multi nocent gratiæ ipſorum, lectori faſtidium parientes propter numerum. 2 Quæ rara, cara. 3 Gratior eſt parvus liber Satyrarum Perſii, quam ingens volumen Marſi quo bellum Herculis ſcripſit contrà Amazon.

Amazonas, quod Amazonida inſcripſit. 4 Credo ego alium hunc fuiſſe Marſum ab illo Epigrammatographo, cujus ſæpe meminit.

## De ape electro incluſa. LI.

*Et* 1 *latet, & lucet* 2 *Phaëtontide condita gutta,*
*Ut videatur apis* 3 *nectare clauſa ſuo.*
*4 Dignum tantorum pretium tulit illa laborum.*
*Credibile eſt ipſam ſic voluiſſe mori.*

1 Incluſa eſt. 2 Electro. 3 Melle, cujus colorem refert flavum electrum. 4 Ob ſtrenuos in melliferis labores merita eſt nobile hoc ſepulchrum.

## Laudat libellos ſuos. LII.

*Neſcis, crede mihi, quid ſint epigrammata, Flacce.*
*Qui tantum luſus illa, jocoſque putas.*
*Ille magis ludit* 1 *qui ſcribit* * *prandia ſævi*
*Tereos: aut cænam,* * *crudæ Thyeſtæ, tuam:*
*Aut* 2 *puero* 3 *liquidam aperantem Dædalon alas,*
*Paſcentem Siculas aut Polyphemon oves.*
*4 A noſtris procul eſt omnis* 4 *pompa libellis:*
*Muſa nec inſano* 5 *ſyrmate noſtra tumet.*
*Illa tamen* 6 *laudant omnes, mirantur, adorant,*
*Confitear: laudant illa, ſed* 7 *iſta legunt.*

1 Qui tragica aut epica ſcribit, argumenti fabuloſi, de Tereo, & Thyeſte * liberos ſuos edentibus, de Dædali fuga, atque Polyphemi immanitate. 2 Icaro. 3 Cera apertas & à ſole liquefactas. 4 Argumentum cothurnatum & verba tenſa, turgida, ampullofa, nugæ buſſatæ. 5 Scyto tragico. eſt enim Syrma ea veſtis pars quæ oblonga ſolum verrit, quilem in tragœdiis induti reges & heroes trahebant per theatra.

6 Tan-

6 Tanquam jucunda, sublimia & grandia. 7 Haec epigrammata quae brevia, acuta, & in usum vitae falsa.

## Vive ut moriturus. LIII.

*Qui* 1 *Turpejas licuit coatingere* 1 *quercus,*
*Et meritas* 2 *prima cingere fronde comas:*
*Si sapis,* 3 *utaris totis, Colline, diebus,*
*Extremumque tibi semper adesse putes.*
4 *Lavificas nulli tres exorave* 4 *puellas*
*Contigit: observant, quam statuere, dicm.*
*Divitior* 5 *Crispo, Thrasea constantior ipso,*
*Lautior &* 9 *nitido sis Meliore licet:*
*Nil adjicit penso Lachesis, fusosque sororum*
*Explicat, & semper de tribus una secat.*

1 Coronam quernam in quinquennali certamine triplici, musico, equestri, gymnico, instituto a Domitiano in honorem Jovis Capitolini: sed & quernа coronabantur vates magni, heroici scilicet. 2 Nobilissima, Jovi sacra, ab imperatore data. 3 Ad voluptates, & vitae hujus gaudia. 4 Parcas, quibus filii, vitae ducendi & absolvendi modus & tempus. 5 Neronis vivacis cujus opibus Nero ditatus est. 9 Splendido & lauto habitu, nobili ex epicede. 2 Sylvae Paphii & epitaphio Glauciae. 8 Atropos, vel etiam Lachesis.

## De donis insidiosis. LIV.

1 *Munera quod senibus, vidisque ingentia mutis,*
*Vis te munificum, Gargiliane, vocem?*
*Sordidius nihil est, nihil est te furtivius uno,*
*Qui potes insidias dona vocare tuas.*

Sic

*Sic avidis fallax indulget piſcibus hamus:*
*Callida ſic ſtultas decipit eſca feras.*
*Quid ſit largiri, quid ſit donare; docebo,*
*Si neſcis: dona, Gargiliane, mihi.*

1 Qui munificentiæ titulo inſignis hamos, quibus orborum ſenum ac divitum viduarum ineſcas hæreditates. Senec. epiſt. 8. *Munera iſta fortunæ putatis? inſidiæ ſunt.* 2 Munificus verò & liberalis eris, ſi mihi meique ordinis viris largitus fueris, qui vicem reddere non poſſumus.

## De vipera electro incluſa. LV.

1 *Lentibus Heliadum ramis dum vipera ſerpit,*
2 *Fluxit in obſtantem ſuccina 3 gemma feram:*
*Quæ dum miratur 4 pingui ſe 4 rore teneri,*
*Concreto riguit victa repente 4 gelu.*
5 *Ne tibi regali placeas, Cleopatra, ſepulchro;*
*Vipera ſi tumulo nobiliore jacet.*

1 Ramis populi electriferæ. 2 Artificium refert Poeticè ad eſum. 3 Al. *Gutta.* 4 Succino. 5 E prælio Actiaco fugiens Cleopatra in Ægyptum, ſe incluſit ſepulchro quod ipſa ſplendidum extruxerat, unde extracta aſpidis morſu periiſſe jactabatur: quod Poeta reſpicere videtur, cum viperæ tumulum conferat tumulo illius quæ aſpidis morſu periit.

## Mors inſtat ubique. LVI.

1 *Arbea, 2 ſolſtitio, Caſtranaque rura petantur,*
* *Quique Cleoneo ſidere ſervet ager:*
*Cum Tiburtinas 3 damnet Curiatius auras,*
*Inter 4 laudatas ad Styga miſſus 4 aquas.*

Nullo

*Nullo fata loco poſſis excludere: 5 cum mors*
*Venerit, in medio Tiburе Sardinia eſt.*

1 Petamus medio æſtatis fervore loca vel calidiſſima & peſtilentia, Ardeam, Caſtrum Inui. Sic reſtituit Perr. Scriverius ex opt. libri fide, loco *vũ Peſtanaque.* tum quia ſeceſſus amœnior, tum quia Ardeæ propius Caſtrum Inui. Cui adſtipulatur Ph. Cluverius l. 3. c. 3. Ital. * Bajas, poſtquam in ſaluberrimo Tiburis cœlo periit Curiatius. 2 Æſtivo, ſic enim ſimpliciter poſitum ſignificat. 3 Morte ſua reddat infames. 4 Aquam Martiam, quæ ſe in Tiburtinam aperit. Plin. l. 13. c. 3. 5 Ubi fatalis hora venerit, ſaluberrimus locus, qualis eſt Tibur, vitam non magis conſervat quam Sardinia inſula cœli intemperie & gravitate peſtilentiſſima, ob ſalinas, graves Aſpſtros, Solpugas venenatæ formicæ genus, ſeu Batbrachium.

## Villæ deſcriptio elegans. LVII.

*Jubi jugera pauca Martialis*
*Hortis Heſperidum beatioris*
1 *Longo Janiculi jugo recumbunt;*
*Lati collibus imminent receſſus,*
2 *Et planus modico tumore vertex*
*Cœlo perfruitur ſereniore:*
*Et curvas nebulâ tegeate valles*
*Solus luce nitet peculiari;*
*Puris leniter admoventur aſtris*
*Celſæ culmina delicata villæ.*
*Hinc* 3 *ſeptem dominos videre montes,*
*Et totam licet* 4 *æſtimare Romam,*
*Albanos quoque, Tuſculoſque colles,*
5 *Et quodcunque jacet ſub urbe frigus,*

*Fidenas*

*Fidenas* 6 *veteres*, 7 *brevesque Rubras*,
*Et* 8 *quod virgineo cruore gaudes*,
*Annæ pomiferum nemus Perennæ*.
9 *Illic Flaminiæ*, *Salariæque*
*Ostator patet*, *essedo tacente*,
*Ne blando rota sit molesta somno*,
*Quem nec rumpere nauticum celeusma*,
*Nec clamor valet* 10 *beluciariorum*.
*Cum sit tam prope* 11 *Milvius*, 12 *sacrumque*
*Lapsæ per Tiberim volent carinæ*.
13 *Hoc rus* (*seu potius domus vocanda est*)
*Commendat dominum*; *tuam putabis*:
*Tam non invida*, *tamque liberalis*,
*Tam comi patet hospitalitate*.
*Credas* 14 *Alcinoi pios Penates*,
*Aut* * *falsi modo divitis* 15 *Molorchi*.
16 *Vos nunc omnia parva qui putatis*,
*Centeno gelidum ligone Tibur*,
*Vel Prænestе domate*, 22 *pendulamque*
*Vaï dedite Sctiam colono*:
23 *Dum*, *me judice*, *præferantur istis*
*Juli jugera pauca Martialis*.

1 Porrigebatur enim ad pontem Milvium Janiculum, excelsus mons non procul ab Urbe, trans Tiberim situs. 2 In vertice Janiculi planities est quæ colles superat, serena & sicca, non nebulis, ut valles, tecta, hic Julii Mart. villa. 3 Septem colles, Palatinum, Capitolinum, Quirinalem, Cœlium, Esquilinum, Viminalem, Aventinum, quibus imposita Roma rerum domina. 4 Lustrare oculis. 5 Et quæcunque loca frigida suburbana. 6 Roma enim antiquiores. 7 Oppid. parvum, forte Ulubræ. 8 Nemus Dianæ Aricinæ, in quo fecerant sacra non minora quam Tauricæ Dianæ. Strabo. l 5. Cruor itaque vel virginum cæsa-

cæſarum, vel Annæ Perennæ, quæ Didonis ſoror. (ut habent fabulæ) Laviniæ inſidias fugiens ſe in Numicium fl. dedit præcipitem; ſeu (ut tradunt melioris fidei hiſtorici) anus Bovillis oriundæ, quæ populo per ſeditionem in homicidium digreſſo cibum tulerit, ſeque poſtea ex alta feneſtra præcipitavit, vide Ovid. 3 Faſt. Macrob. 2 Saturn. c. 12. & Tiraquell. ad l. 3. Alexand. 9 Ex hac villa proſpiciuntur effeda & currus in via Flam. & Salaria; non tamen audiuntur, aut ſomnum interpellant. 10 Qui navem adverſo flumine, vel qui navi anchoram ſeu grave aliud pondus uno connixu & mutuo hortatu moliuntur. 11 Pons Milvius, qui in via Flaminia ultra primum lapidem. 12 Pro Deo cultum. Virg. 8 Æneid. 13 Honeſtior, gratior, laudatior fit domus iſta à domino Julio Mart. viro noſpitali. 14 Regis Phæacum, qui Ulyſſem enatantem benigno hoſpitio excepit. Hom. odyſſ. ζ. 15 Pauperis paſtoris qui Herculem ad leonem Nemæum occidendum venientem hoſpitio excepit. * quem *modo divitem factum* appellat Poëta, quod juxta Herculis fanum ſplendido luxu à Domitiano extructum, Molorcho ſacellum condiderat & ipſum donariis ditatum 16 *Epiphonema.* Hæc jam avari quibus non ſufficiunt latifundia quæ milvus oberret: ego vel toti Tiburi, Prænesti, & Setiæ pauca hæc Martialis jugera antefero. 22 In declivitate montis ſitam. 23 Malo jugerum paucorum Julii Mart. quam totius Setini agri dominus eſſe.

## Vinum nobile, ſed ſuſpectum. LVIII.

*Tu 1 Setina quidem ſemper, vel 2 Maſſica ponis,*
*Papile: 3 ſed rumor tam bona vina negat.*
*Dixeris hæc fallax 4 cœlebs quater eſſe lagena.*
*Nec puto, nec credo, Papile, 4 nec ſitio.*

1 Vina nobilia, è Setia & Maſſico in Campania. 2 Immo veneno miſta eſſe fama eſt. 3 Viduus uxoribus veneno ſublatis. de voce *cœlebs* vide quæ ad Senec. Hippolyt. v. 230. 4 Nolo tamen bibere: malo enim famæ quam experientiæ fidem habere.

Ad

## Ad exigentem libellos suos. LIX.

*EXigis, ut donem vostros tibi, Quinctle, libellos.*
*Non habeo; sed habet 1 bibliopola Tryphon.*
*Æs dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus?*
*Non, inquis, faciam 2 tam fatuè: 3 nec ego.*

1 Clarus præfatione Quintiliani. 2 Qui emam nugas. 3 Qui donem fatuo.

## Amicitia & in morientibus vivit. LX.

*CUm 1 gravis extremas 2 Vestinus duceret horas;*
*Et jam per Stygias esset iturus aquas;*
*ultima volventes orabat pensa sorores,*
*ut traherent parvâ stamina 3 pulla morâ.*
*4 Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis;*
*Movernnt tetricas tam pia vota deas.*
*Tam largas partitus opes à luce recessit:*
*Neque 5 morì posthac crédidit ille 5 senem.*

1 Gravi morbo affectus. 2 Filius Vestini, qui in consulatu præter culpam à Nerone mori jussus est. 3 Nigra, quæ mortem minentur; ut contra alba, ubi vitam Parcæ protrahunt. Juven. sat. 12. v. 65. 4. Non vitæ desiderio moram hanc orabat, sed ut bona sua amicis divideret. 5 Morti maturum.

Latis

## Laus matronæ. LXI.

*O Felix* 1 *animo, felix Nigrina* 2 *marito,*
*Atque inter Latias gloria prima nurus,*
2 *Te patriis miscere juvat cum conjuge census,*
*Gaudentem socio, participique viro.*
*Arserit* 3 *Evadne flammis injecta mariti,*
*Nec minor* 4 *Alcestim fama sub astra ferat.*
*Tu melius certo meruisti pignore vitæ,*
*ut tibi non esset morte probandus amor.*

1 Tuo, id est, vitæ tuæ, quæ vel sine animæ tuæ jactura plus marito profuisti, quam Evadne & Alceſtis pro & cum ſuis morientes. namque. 2 Tu marito tuo, cui lege non licuit Patrimonium uxoris caducum participare, è qua liberos non procreaſſet, liberaliter impertiſti à patre tibi relictos cenſus. ſic enim malo legere quàm *ſenſus*, ut vulgo. 3 Quæ ſe in rogum Capanei conjugis injecit. 4 Quæ conjugis Admeti mortem ſua redemit.

## In Zoilum invidum. LXII.

*Nunquam divitias deos rogavi,*
*contentus modicis, meoque lætus.*
*Paupertas, veniam dabis, recede.*
*Causa est quæ subiti, novique voti?*
*Pendentem volo Zoilum videre.*

Paupertas, quæ mihi hactenus cordi & in votis erat, jam renuncio mutato conſilio & voto, dicoſcere volo nec alia de cauſa, quam ut, ii qui rebus meis modicè hactis invident, laetiſſimas ubi viderint, invidia rumpantur aut ad laqueum fugiant.

## Cœna oculos pascens. LXIII.

*AD cœnam nuper Varus me forte vocavit;*
*Ornatus dives, parvula cœna fuit.*
*Auro, non dapibus oneratur mensa: ministri*
*Apponunt oculis, plurima, pauca gulæ.*
*Tunc ego, non oculos, sed ventrem pascere vel: sed*
*Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.*

## De sene adulatore. LXIV.

*COndita cum tibi sit jam sexagesima messis,*
*Et facies multo splendeat alba pilo;*
2 *Discurris tota vagus urbe, nec ulla cathedra est,*
*Cui non mane feras irrequietus, ave,*
*Et sine te nullo fas est prodire tribuno,*
*Nec caret officio consul uterque tuo;*
*Et* 2 *sacro decies repetis Pallatia clivo,*
3 *Sigerioque meros, Partheniosque sonas.*
*Hæc faciant juvenes; deformis, Æger,*
*Omnino nihil est aydelione sene.*

1 Ambitiosa indagine officiosus per omnia divitum atria quos vel in ipsis atriis, egredientes, vel in cathedris sedentes admissus salutas, discurris portatis ineptum *Ave*, cui jam sexagenario & cano dicendum potius fuerat *Vale*. 2 Multrodes per vices Sacram repetis Cæsaris domum. 3 Jactas ubique familiaritatem tuam cum aulicis. crepas usque Sigerium & Parthenium Cæsaris cubicularios. 4 Ardelio, homo inquietus, huc illuc semper vocatus, omnibus negotiis se immiscens. Hinc eleganter Phædrus: *Ut Ardelionum quædam Roma nutrit, Trepidi concursant, occupata ne otiis Gratis anhelans, multa agendo nihil agens; sibi molesta, & aliis odiosissima.*

Ad

## Ad Mathonem. LXV.

*Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini.*
*Hoc emis, 1 impositi rus tibi vendo tui.*

1 Decepi ego te, immo tu te potius dum mancipio suum praedium vis esse praedium Tib. quod prius quidem gratis erat usu tuum assidui hospitis, quamdiu meum fuit possessione.

## Jacere posse magnum est. LXVI.

*Declamas in scholis, 1 Matho? hanc esse phrenesin*
*2 Si nescis, non es sanus, amice Matho.*
*Declamas aeger, declamas 3 hemitritaeus.*
*4 Si sudare aliter non potes, est ratio.*
*5 Magna tamen res est, irrans cum viscera febris*
*Exuit: 6 res est magna 7 tacere, Matho.*

1 Causidicus. Juvenal. sat. 1. v. 22. 2 Si dubitas hanc esse insaniam, quod febricitans declamas, perdita sanè & deplorata laboras insania, cujus sensum non habes. est autem Phrenesis insania ex inflammatione cerebri orta. Celsus. 3 Semitertiana laborans. 4 Si hoc facias quo elicias sudorem & hinc febrim leves, habes sanè cur declames. 5 Posse in febre declamare, inquit Poeta ex persona Mathonis. 6 Respondet objectioni Poeta. 7 Non tacere, non ingemiscere, angit aurem Mathonem vel immodis & effrenis loquendi libidinis, vel pronunciationis querulae & quasi in febre quartanaria.

## Sapientia in adversis. LXVII.

*1 Secubuit nuper te, Naevole, pejus, eodem*
*Sollicito nobis est, Naevole, tempore limus.*

*Securus, nullum resalutas, despicis omnes;*
*2 Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est.*
*Solicitus, donas, dominum regemque salutas;*
*Invitas, esto, Nævole, 3 solicitus.*

1 Te curis vacuo & prosperè agente nihil arrogantius & insolentius, curis presso modestior nemo aut summissior, & quod de Caligula Patterculus. *Nemo fuit servus melior, nemo dominus deterior.* 2 MS. Bodl. *Nec quisquam visus, nec tibi notus homo est.* 3 Ut sies usque modestus.

## Vinum dissimile. LXVIII.

*1 Nos bibimus vitro, tu 2 myrrha, Pontice, quare?*
*3 Prodat perspicuus ne duo vina calix.*

1 Convivæ tui. 2 Poculo myrrhino. 3 Ne si tu vitreâ ut nos, biberes, appareret te non idem vinum bibere quod nos, sed generosius.

## De ruſticatione. LXIX.

*Rure meorum quid agam, rogitas, respondeo paucis, rogatus,*
*Luce deos oro, famulos, post arva revisо;*
*1 Partibus atque suis justos indico labores.*
*Inde lego, 2 Phœbumque cio, Musamque lacesso.*
*Hinc oleo corpusque fricо, mollique palæstra*
*Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.*
*3 Prandeo, poto, cano, ludo, lavo, cano, quiesco.*
*Dum parvus 4 lychnus modicum consumat olivi.*
*5 Hæc dat nocturnis nox incubrata Camenis.*

1 Meis famulis opus distribuo, sic Dido Virgiliana *operumque laborum.*

*laborem Patribus aquabat justiu aut forte trahebat.* 2 Pango carmine. 3 Antea legebatur *Pendere*, sed omnes uno ore emendant, *Prandeo*, neque enim prandium omnino Latio exulabat. 4 Ellychnium, lucerna. 5 Nox lucubrata ad hæc carm. &c. *Vel* nox dat hæc carmina lucubrata Musis nocturnis.

## Adulatoria ad Domitianum. LXX.

1 Hos tibi, 2 *Palladiæ seu collibus uteris Albæ,*
*Cæsar, & hinc* 3 *Triviam prospicis, 4 inde Thetin:*
5 *Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,*
6 *Plana suburbani qua cubat unda freti?*
7 *Seu placet Æneæ nutrix, 8 seu filia Solis,*
*Sive 9 salutiferis 10 candidus Auxur aquis;*
* *Mittimus, & veram felix tutela, salusque,*
*Sospite quo 11 gratum credimus esse Jovem,*
*Tu tantum accipias: ego te legisse putabo,*
*Et tumidus 12 Galla credulitate fruar.*

1 Hoc quicquid id est libri, hunc qualemcunque librum mittimus tibi o Cæsar. 2 Seu degis in monte Albano. Quem locum tanquam arcem elegerat. & ubi quinquatria in honorem Minervæ quotannis celebravit. 3 Artemisium templum in nemore Dianæ Triviæ prope Aricinam. 4 Ab altera parte prospicis mare. 5 Seu degis Antii, ubi fortuna colitur sub imagine geminarum sororum. Per adulationem autem Domitiano numen majus & oraculum certius attribuit, dictanti scilicet his tanquam minoribus Diis responsa. 6 Quam urbem mare alluit, cujus suburbia occupat mare. 7 Seu recessisti in Cajetam urbem Campaniæ, ab Æneæ nutrice dictam, ut vult Virg. 7 Æneï. ut alii, à *καίειν* quod ibi classis Trojana incensa. ut alii, à sinuosa cavitate, quem Lacones *Cajetam* dixerunt. 8 Seu versaris *Circeis*, promontorio Italiæ, à Circe filia

lia Solis & Perses quondam habitaro. 9 Propter Pontinam, vel alias paludes, in quas pronum est Amnis ab Urbenti fluv. non parva aquarum salubritate. 10 *Impolitum levi sævis candentibus Amnem.* 11 Non immemorem Capitolii à Domitiano puero defensi, vel restituti cum iterum arderet. 12 Facili. Galli quum tunc simplices & credul.

## De suis libellis ad Sextum. LXXI.

1 *Sexte, Palatinæ cultor facunde Minervæ,*
*Ingenio fratres qui propiore deæ;*
*Nam tibi nascentes domini cognoscere curas,*
*Et secreta duæ pectora nosse licet;*
2 *Sit locus & vestris aliqua tibi parte libellis,*
*Qua Pedo, qua Marsus, quaque Catullus erit.*
3 *Ad Capitolinas * Cumtia carmina helas,*
*Grande coturnati pone Maronis opus.*

1 Sexte, qui es Imperatori sacra religionis cultu, ab ingenii studiis, & à consiliis secretioribus, Bibliothecarius Palatinus. 2 Dignare loco, repone libros meos in bibliotheca tua, vel Imperatoria, inter cæteros epigrammatarios, Catullum, Pedonem, Marsum. 3 Sed carmina illa de bello Vitelliano ipsiusque Domitiani periculo, flagrante Capitolio. (* 3 re, vel ipso forte Domitiano condita, namque his vacasse eum studiis constat ex Plinii epist. ad lect. repone juxta Æneida sublimis Virgilii. Sueton. cap. 1 Domit.

## Stultè superbus. LXXII.

1 *Dixum † domini, deique nostri,*
*Quo subsellia certiora sunt,*
*Et 3 puros aquet arduus recessus,*

Dum

*Dum laudat modo 4 Phasis in Thcatro,*
*Phasis purpurea rubens lacerna,*
*Et jactat tumido superbus ore:*
*5 Tandem commodius licet sedere,*
*Nunc est reddita dignitas equestris;*
*Turba non premimur, nec inquinamur.*
*Hæc, & talia dum refert supinus,*
*6 Illas purpureas, & arrogantes*
*Jussit surgere Lælius lacernas.*

1 De renovanda lege Roscia, qua nulli in 14 gradibus sedere licuit, nisi cui census equestris. Sueton. cap. 8. Domitian. *Dominum* se *ac Deum* appellari instituit Domitianus, Xiphilinus & Suetonius in Domit. c. 13. 3 Plebi non admissos. 4 Plebeius nescio quis, qui ex vestitu se equitem videri voluit. 5 *Verba hæc Phasidis se ex lacernis purpureis equitem gloriantis.* 6 Phasidem verbis & vestibus se pro equite jactantem gradibus equestribus ejecit advenienti designator Lælius, qui illum probè noverat.

## Ad medicum. LXXIII.

*1 Languebam: sed tu comitatus protinus ad me*
*2 Venisti centum, Symmache, discipulis:*
*Centum me tetigere manus 3 Aquilone gelatæ.*
*4 Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.*

1 Non planè ægrotabam, inclinabam tantum in morbum. 2 Venisti, o medice, comitatus multis tuis discipulis (pro more visendi illius temporis) qui singuli longo ordine venam meam tangebant, vel potius arteriam explorabant. *feli my pulse.* 3 Brigidissimæ tanquam Borea gelatæ. 4 Et latenti in me febris causæ *προκαταρκτικὸν* frigidus vester contactus adjecit extrinsecus *προκαταρκτικὸν*, ita planè accessit febris, in quam prius solum disponebar.

## Vetera pluris fiunt. LXXIV.

*Esse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,*
*Et sua quod rarus tempora lector amat?*
*Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,*
*Præferat antiquos semper ut illa novis.*
1 *Sic veterem ingrati Pompeii quærimus umbram;*
2 *Et laudant Catuli vilia templa senes.*
3 *Ennius & lectus salvo tibi, Roma, Marone;*
*Et sua viserunt sæcula Mæonidem.*
*Rarò coronato plausere theatra Menandro:*
*Norat Nasonem sola Corinna suum.*
*Vos tamen ô nostri ne festinate libelli:*
4 *Si post fata venit gloria, non propero.*

1 Sic novis Domit. ambulacris & porticibus pulcherrimis præferimus porticum Pomp. 2 Et senes, laudatores temporis acti præconesque vetustatis, Capitol. magnificentissimè à Domit. instauratæ præferunt tamen illud prius à Luct. Catulo perfectum dedicatumque quod bellis nuper Vitellianis conflagrarat. 3 Neglectum erat opus Maronis, dum ipse erat in vivis prælato Ennio, sed hoc posteà amplificat, ut de Homer. & Ovid. 4 Mihi sufficiet gloria postuma.

## Carmen gemmeum. LXXV.

*Sardonychas, 1 smaragdos, adamantas, iaspidas hic*
*Versat in 1 articulo Stella, Severe, meus.*
*Multas in digitis, plures in carmine gemmas*
*Invenies: 2 indecet hoc puto, culta manus.*

1 Digito.

1 Digito. 2 Gemmeis annulis ornatur, quod elegantiæ & lumina in carmine ponere sciat.

## Mens præstat opibus. LXXVI.

*Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,*
*Sed* 1 *non obscurus, nec male notus eques.*
*Sed toto legor orbe frequens, &* 2 *dicitur, hic est.*
*Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.*
*At tua tenuis incumbunt tecta columnis,*
*Et* 4 *libertinæ area & flagellat opes:*
6 *Magnaque Niliacæ servit tibi gleba Syenes;*
*Tondet & innumeros* 7 *Gallica Parma greges.*
8 *Hoc ego, tuque sumus, sed* 9 *quod sum, non potes esse.*
*Tu* 10 *quod es, è populo quilibet esse potest.*

1 Ingenio clarus, honore equitis & titulo donatus. 2 Digito monstror. 4 Ingentes, quales possederunt liberti ditissimi, Chrysoponus, Narcissus, Pallas, Callistus, &c quos enumerat Plinius l. 36. c. 18. 6 Sunt tibi latifundia in fertili Ægypto, cujus civitas *Umbranæ usquam flexura Syenes.* 7 Gallicæ Cisalpinæ urbe lana nobilis. 8 Quod supra dixi, ego illiterat. 9 Pauper doctus: tu. 10 Dives indoctus.

## De Nannejo. LXXVII.

*Sedere* 1 *primo solitus in gradu semper,*
2 *Tunc cum liceret* 3 *occupare, Nannejus,*
4 *Bis excitatus terque transtulit castra,*
*Et inter ipsas pene tertius sellas*
*Post Cajumque Luciumque cessit.*
*Illinc cuculio prospicit caput tectus,*
5 *Oculoque ludos spectat indecus* 5 *uno,*

Et

*Et hinc miſer dejectus in viam tranſit,*
*Subſellioque 7 ſemifultus extremo,*
*Et 7 male reſectus altero genu, 8 jactat*
*Equiti, ſedere; 9 Lectioque, ſe ſtare.*

1 Proximo Orcheſtræ. 2 Ante Domitiani edictum. 3 Præripere equitibus. 4 Bis terque excitatus à deſignatoribus & coactus migrare in remotiorem locum cum ſella ſua (& hoc lepidè dicit *caſtra transferre*) quam in ipſis gradibus poſſit inter duos equites Ca. & Lu. etiam inde extractus eſt in viam; ſellas autem inferre moris erat. 5 An quia luſcus an credo quod altero tantum oculo proſpiceret cuculio obvolutus? 6 Interſtitia in ſpectaculis inter ordines erant, inter cuneos & circa balthea quæ theatrum cingebant. 7 Semi-ſedens & ſemi-ſtans. 8 Velut ipſe eques. 9 Deſignatori, metuens ne & inde ejiceretur.

## Ad Cæſ. Domitianum. LXXVIII.

*Quinctus noſtrorum liber eſt, Auguſte, jocorum,*
*1 Et queritur læſus carmine nemo meo.*
*Gaudet honorato ſed multus nomine lector,*
*Cui vilcuſa meo munere fama datur.*
*Quid tamen hæc proſunt, quamvis veneratio multos?*
*2 Non proſint: ſane me tamen iſta juvant.*

1 Nemo queritur ſe læſum eſſe. 1 Poëtæ ſales innoxii; fictis enim nominibus utens, vitia tantum, non homines carpit. 2 Si minus utilitatem, voluptatem certè mihi afferunt, quibus verbis tacitè Domitianum admonet ut ne ſinat fruſtra ſe carminibus operam dare.

## Poëta laudum abundans; æris inops. LXXIX.

*SEria cum poſſim, quod delectantia malim*
*Scribere, tu cauſa es, lector amice, mihi,*

Qui

*Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma,*
*Sed nescis, 2 quanti stet mihi talis amor.*
*Nam 3 si falciferi defendere templa tonantis,*
*Solicitisque velim 4 vendere verba reis;*
*5 Plurimus Hispanae mittet mihi nauta metretae,*
*Et fiet * vario sordidus ære sinus.*
*6 At nunc conviva est, cœnæque libellus,*
*Et tantum gratis pagina nostra placet.*
*Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,*
*Cum 7 minimum vati munus Alexis erat.*
*8 Belle, inquis, dixti: satis est: laudabimus usque,*
*9 Dissimulas? 10 facies me, puto, causidicum.*

1 Res graves & serii argumenti. 2 Inopia scil. & rerum indigentia. dum enim amorem capto ex his nugis, mercedem amitto quam ex aliis studiis capere possem. Ita dum aliis placeo, mihi pareo. 3 Si velim patronus causas defendere in foro, ubi Saturni falcem ferentis ædes. 4 Locare linguam. 5 Mittentur mihi à clientibus quos defendi cadi vini Hispani, nummo æreo implebitur sinus, &c. 6 Nunc tantum ad convivia admittitur, & inter corporationes lectitatur lib. meus. 7 Virgilio donatus à Pollione Alexis puer formosus, eclog. 2 Virgil. nec tamen pro magno munere. 8 Acclamas mihi *Belle*, & laudas, quasi hoc tanti sit. *Sed Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?* 9 Non vis intelligere me aliud posse à te præter laudem? 10 Certè mihi largiendo cogis me mutare studium & foro servire, ubi seges ampla.

## Dona insidiosa. LXXX.

*Quod tibi 1 Decembri mense, qua volant 2 mappæ,*
*Graciliſque 3 ligulæ, cereique, chartæque,*
*Et 4 acuta 5 senibus testa cum damascenis,*

*Præter*

*Præter libellos & verpulas nihil miſi;*
*Fortaſſe avarus videar, aut inhumanus,*
*Odi doloſas munerum & malas artes.*
*Imitantur hamos dona: namque quis neſcit*
*Avidum voratâ decipi ſecurum muſcâ?*
*Quoties amico diviti nihil donat,*
*O Quinctiane, 7 liberalis eſt pauper.*

1 In Saturnalibus. 2 Dona paſſim ab amicis mittuntur. 3 Gladioli argentei ſeu ſpathulæ. 4 Vaſe teſtaceo metæ ſeu turbinis formam habente. 5 Prunis rugoſis à Damaſco Syriæ urbe. 6 Domi meæ natos, vel jocaces, dicaces, jocoſos æquè ac vernas. 7 Dona non ineſcat, non cauponatur.

# EPIGRAMMATUM
## *Delectus Liber Tertius.*
# MARTIALIS.

### Fœda adulatione aurum captat. I.

*Si qua fides 1 vero, præferri, maxime Cæſar,*
*Temporibus poſſunt ſecula nulla tuis.*
*Quando magis dignos licuit ſpectare 2 triumphos?*
*3 Quando Palatini plus meruere dei?*

Pa-

*Pulchrior & major quo ſub duce Martia Roma?*
*Sub quo libertas principe 4 tanta fuit?*
*Eſt tamen hoc vitium, ſed non leve, ſit licet unum,*
*Quod colit 5 ingratas pauper amicitias.*
*Quis largitur opes veteri, fidoque ſodali,*
*Aut quem proſequitur 6 non alienus eques?*

1 Immo adulationis. 2 In ſpectaculis certè, non de hoſtibus, niſi falſos. ut de Dacis & Cattis victoribus magis quam victis. 3 Quando Palat. dei Jupiter, Juno, Minerva beneficiis ſuis majorem cultum & plures meruerunt honores, quam hoc ævo? 4 Immo, quando minor? cum nemini de Rep. mutire quidem liceret. 5 Donis, beneficiis, officiis. 6 Qui nobilitate & cenſu eques eſt: non autem equo ſtipendia faciens, aut titulo equitis ab Imperatore honoratus.

## Plus pete ab avaro. II.

*Millia miſiſti mihi ſex, bis ſena petenti:*
*1 ut bis ſena feram, bis duodena petam.*

1 Quoniam tu tibi caves dimidiato quod petebam, ego neceſſitati meæ conſulam in poſterum, geminum petendo ejus ſummæ qua mihi opus fuerit.

## Pugna pugnam dirimit. III.

*Aſpicis imbelles tentent quam fortia damæ*
*Prælia? tam timidis quanta ſit ira feris?*
*In mortem parvis concurrere frontibus audent,*
*Vis, Cæſar, Damis parcere, 1 mitte canes.*

1 A paradoxo: canibus qui aliis damis exitio ſunt immiſſi; dixi:

dirimitur prælium datarum ad perniciem illæ se furentium.

## Vita tranquilla. IV.

*Si tecum mihi, care Martialis,*
*Securis liceat frui diebus;*
*Si dispouere tempus otiosum,*
*Et vere pariter vacare vitæ;*
*Nec nos atria, nec domos potentum,*
*Nec lites sentiças, forumque triste*
*Noſſemus, nec imagines superbas:*
*Sed gestatio, fabulæ, libelli,*
*Campus, porticus, umbra, 2 virgo, thermæ;*
*Hæc eſſent loca semper, hi labores.*
*Nunc vivit sibi neuter ben, bonoſque*
*3 Soles effugere, atque abire sentit;*
*4 Qui nobis pereunt, & imputantur.*
*Quiſquam vivere cum sciat, moratur?*

1 Non curamus noſſe. 2 Virgo aqua quam adduxit Agrippa via Prænestina. 3 Dies, quibus benè uti ad vitæ hilaritatem ſcim. 4 Quod eos inutiles abire paſſi ſumus, non aliis nobis redditis pro eis quibus non vivimus geniáliter.

## Memoria infelix. V.

*QVintum pro Decimo, pro Craſſo, Regule, 1 Maecenam*
*Ante ſalutabat rhetor Apollonius.*
*Nunc utramque ſua reſalutat nomine. 2 quantum*
*Cura laborque potest? ſcripſit, & edidicit.*

1 omnia legit Maurus. vide. 2 hinc incipit inscriptio fi-

liolam

felicem arguit memoriam qui *Decimum* salutaret dimidio nomine, *Quintum*; *Crassum*, contrario nomine, *Macrum*. 2 *Ironicè & Scoptice*.

## In Paullum. VI.

1 *Mane domi si te mereri, valuique videri,*
*Sint mihi, Paulle, tuæ longius Exquiliæ.*
2 *Sed Tiburtinæ sum proximus accola pilæ;*
3 *Qua videt antiquam rustica Flora Jovem.*
4 *Alta suburrani vincenda est semita clivi,*
*Et* 5 *nunquam sicco sordida saxa gradu:*
*Vixque datur longas mulorum* 6 *vincere* 7 *mandras:*
*Quæque trahi multo marmora* 8 *fune vides.*
*Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,*
*Paulle, negat lassi janitor esse domi.*
*Exitus ille operis vani, tognlæque* 9 *madentis:*
10 *Vix tanti Paullum mane videre fuit.*
11 *Semper inhumanos habet officiosus amicos:*
12 *Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.*

1 Si tanti sit tibi officium meum ut te videre merear, amor quidem meus is est ut ad te ire velim, etiamsi longius foreut Exquiliæ, ubi tu habitas. 2 Sed ego habito ad pyrum in via Tiburtina. 3 Prope Floræ deæ rusticæ & florum præsidis templum atque vetus Capitolium Jovis. 4 Qua per suburram ascendimus ad montem Exquilinum. 5 Perpetuo cœnosa saxa. 6 Superare, præterire. 7 Proprie caulas. fabula hic, ut apud Juvenalem Sat. 3. v. 237. series mulorum onera portantium. 8 Machinis, vel plaustris. ut Juven. Sat. 3. v. 255. 9. Nimbo, luto, sudore. 10 Vix suscipiendus sit labor tantus, etiam si certum esset te domi tuæ repertum iri. 11 Officiosus, homo occupatus in aliis salutandis ut Paullus iste non facilè patet officiis

&

& salutationibus amicorum. 12 Aut domi mane sis, aut ego non subibo tantus itineris molestias tui salutandi gratia. Invitus autem Paullum exire & ipsum alios salutatum.

## Laus Hermetis. VII.

*Hermes* 1 *Martia secuti voluptas?*
*Hermis omnibus eruditus armis;*
*Hermes* 2 *& gladiator, & magister;*
*Hermes* 3 *turba suâ tremorque laudi;*
*Hermes* 4 *quem timet Helius, sed unum?*
*Hermes* 5 *cui cadit Advolans, sed uni;*
*Hermes vincere,* 6 *nec ferire doctus;*
*Hermes* 7 *suppositicius sibi ipsi;*
*Hermes* 8 *divitiæ lacriorum?*
*Hermes* 9 *belligera superbus hasta;*
*Hermes* 10 *equoreo minax tridente;*
*Hermes* 11 *casside languida timendus;*
*Hermes gloria Martis universi;*
*Hermes* 12 *omnia solus, & ter unus.*

1 Nevi hujus & Romæ Martis delicias & gloria propter eruditionem in omni genere armorum. ut mox. 2 Et ipse gladiatorum magister, id est, lanista. 3 Quo stima crastinæ novæ familiæ gladiatorum turbatur & timet. 4 Quem solum nobilis gladiator Helius timet. 5 A quo solo vincitur Advol. nobilis glad. 6 Premendo & in volvendo vincere sine ictu. vel adversario parcere. ubi posset ferire. 7 Pugnando non defatigatus sed perinde ac recens gladiatoribus novis congreditur, nec indiget ut sibi alius sufficiatur, vide Lips. Saturnal. 8 Unde quæstum faciant qui loca populo in spectaculis designant locantque. 9 Gladiatoris Samnitis more validè vibrat hastam. 10 Retiarii more movet fuscinam directam in Mirmillonem. 11 Andabatarum more pugnat. hi autem ex equis galea frontem

tem oculosque tecti pugnabant. 12 Potest allusisse ad Hermetem Trismegistum, cujus summam scientiam in Philosophia æquat hujus in arena.

## Homine invido nihil miserius. VIII.

*Ut bene loquatur, sentiatque Mamercus,*
*Effecere 1 nullis, Aule, moribus possis.*
*Pietate fratres 2 Curtios licet vincas,*
*Quiete 3 Nervas, comitate 4 Rufos,*
*Probitate Marcos, æquitate 5 Mauricos,*
*Oratione Regulos, joco Paullos:*
*6 Rubiginosis cuncta dentibus rodit.*
*Hominem malignum forsan esse tu credas?*
*Ego esse miserum credo, cui placet nemo.*

1 Vel integerrimis. 2 Alii leg. *Curios*. 3 Intelligi credo de Nerva, qui successit Domitiano: namque is, teste Xiphilino, quietus & mitis. 4 Al. *Drusos*. 5 Junium Mauricum ab æquitate laudat Plin. Sec. 4. l. 22. epist. & l. 1. epist. 5. 6 Theoninis & lividis, id est maledicentia.

## Clavis nequam. IX.

*Dum sibi 1 rédire de Patrensibus fundis*
*Ducenta clamat coccinatus Euclides,*
*2 Corinthioque plura de suburbano:*
*3 Longumque pulchra stemma repetit à Leda,*
*Et suscitanti 4 Lethio reluctatur,*
*5 Equiti superbo, nobili, locupleti,*
*Cecidit repente magna de fisci clavis.*
*Nunquam, Fabulle, 6 nequior fuit clavis.*

1 Reddidum esse annum ex fandis. Patriæ autem non procul à Corintho urbe Achaiæ. 2 Græcus enim Euclides è Corintho. 3 Iactatque se ducere genus ab equitibus Castore & Polluce filiis Ledæ è Jove. 4 Designatori eum ex equestri loco excludi renuntiatur. 5 Ironice. huic Euclidi. 6 Qui prodidit fortunas domini sui, ostenditque Eucliden *Vel* ipsum esse servum, cui curæ aliena clavis, *Vel* pauperem satrem, cui nemo famulus, qui ipse suam gestaret clavem.

## De puella defuncta ante sextum ætatis annum. X.

*Puella fratribus dulcior mihi a cycnis,*
*Cui nec lapillos præferas Erythræos,*
*Nec modo politum pectilis Indicæ dentem,*
*Nivesque primas, ollimque non tactum:*
*Fragravit ore, quod rosarium 4 Pæsti;*
*Cui comparatus indecens erat Pavo,*
*Inamabilis 5 Sciurus, & frequens 6 Phœnix:*
*Adhuc 7 recenti tepet Erotion busto,*
*Quam pessimorum lex avara fatorum*
*Sexta peregit hieme, nec tamen tota:*
*Et esse tristem me meus vetat Pætus,*
*8 Pectusque pulsans, pariter & comam vellens;*
*9 Deflere non te parvulæ pudet mortem?*
*Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,*
*Notam, superbam, nobilem, locupletem,*
*10 Quid esse vestro fortius potest Pœto?*
*Ducenties accepit, 11 & tamen exiit.*

1 Deflet mortem puellæ quæ nondum sex annos nata obierat. 2 Qui candore sint eximio, & morituri dulce canunt, ut placet non-

nonnullis: licet id negent sanioris judicii autores. 3 Lapillos pretiosos, gemmas, margaritas, &c. natas in mari Erythræo, quod vulgo dicitur *Rubrum mare*: sed perperam, ut ostendi ad Thyesten Senecæ vers. 370. 4 Oppidi Lucaniæ rosas bis in anno proferentis, Majo & Septembri. 5 Sciurus Gall. *Ecureuil*: sic à Græcis dictus propter umbram caudæ. 6 Quæ rara avis, &c, ut quidem volunt, unica: hac tamen Erotion in genere suo rarior. 7 Recens elata est & cremata. 8 Qui afflictis lugendi mos erat, in funeribus præcipuè. 9 *Verba Pæti Martiali luctum modum suadentis, suo exemplo.* 10 Resp. poëta Ironicè collaudans Pæti fortitudinem, imo exprobrans illi fictum dolorem, seu potius gaudium, cui è conjugis morte obtigerit dos tam ampla. 11 Regerit Ironicè in Pætum hæc ipsa verba.

## Frater fratris Censum minuit. XI.

*Calliodorus habet censum (quis nescit?) equestrem,*
*Sexte; sed & fratrem Calliodorus habet.*
*Quadringenta 1 secat, qui dicit σῦκα μέλαινα;*
** uno credis equo posse sedere duos?*
*Quid cum fratre tibi, quid cum 2 Polluce moleste?*
*3 Non esset Pollux si tibi Castor erat.*
** unus cum sitis 3 duo, Calliodore, sedentis.*
*Surge: 4 solutissimum, Calliodore, facis.*
*Aut imitare 5 genus Ledæ; aut cum fratre sedere*
*Non potes. alternis, Calliodore, sede.*

1 Et frater ille tuus qui hereditatem ad assem usque & minima quæque, ut & ficos, dividi ex æquo poscit, aufert tibi mediam censum. * Neque potestis ex uno censu esse duo equites, & uno sedere equo aut uno subsellio. 2 Fratre (ut ille Castoris) qui officit tuo honori, dimidiatus equet. 3 Elegans lusus in nominibus, Pollux enim pugil, Castor equet, frater ille tuus quasi pugil tibi reluctatur, ne possis esse eques.

4 Nec enim fas dicere, *unus sederis*. 5 E quibus Castor immortalitatem suam cum fratre partitus est, ut alternis vicibus morerentur & revivisceren: ita vos per vices estote equites, nisi alterum dicat oportere mori & ad inferos descendere, ut superstes sit eques.

## Hæredipeta. XII.

1 *Supremas tibi tricies in anno*
*Signanti tabulas, Carine,* 2 *misi*
3 *Hyblæis madidas thymis placentas.*
4 *Defeci: miserere jam, Carine.*
5 *Signa varius, aut semel fac illud,*
*Mentitur tua quod subinde tussis.*
*Excussi loculosque sacculumque:*
6 *Cræso divitior licet fuissem,*
7 *Iro pauperior forem, Carine,*
8 *Si conchem toties meam comesses.*

1 Sæpius mutanti tabulas testamenti, ut illicias captatores quos captet. 2 Poëta se captatorem fingit, quo cautius improbis hæredipetarum artes carpat. 3 Melle opt. Hybla mons Siciliæ mellificiis clarus: thymo quippe abundat, qui apibus gratus. 4 Exhaustus sum, non suppetit quod ultra mittam. 5 Vel noli spem nostram eludere, toties mutando testamentum; vel semel morere, & præsta fidem tussi tuæ mendaci. 6 Lydiæ illo rege ditissimo. 7 Amæo mendico. 8 Si non mellita placenta, sed vili cibo fabarum in siliquis coctarum te pascerem, quoties signas, vel tussiendo mihi spem mortis tuæ facis. Conchis *potage de feves cuites avec l'ecorce.*

## Quod datur non perire, XIII.

*Callidus effracta nummos fur auferet arca.*
*Ivoſternet patrios impia flamma Lares:*

*Debitor*

*Debitor usuram pariter, sortemque negabit:*
*Non reddet sterilis semina jacta seges:*
*Depascentur oves diri contagia morbi:*
*Mercibus extructas obruet unda rates.*
1 *Extra fortunam est quidquid donatur amicis.*
*Quæ dederis, solas semper habebis opes.*

1 Extra fortunæ aleam, nullatenus fortunæ obnoxium. M. Antonius apud Rabirium Poëtam: *Hoc habeo quodcunque dedi, &c.* Senec. l. 6. de Benef. c. 3. Notum & illud Alexandri, interrogati ubi suos reconderet thesauros: *Apud amicos*, inquit, Plutarch.

## In Cœnipetam. XIV.

*Quid factum est rogo, quid repente factum?*
*Ad cœnam mihi,* 1 *Dento, quod vocanti*
*(Quis credat?) quater ausus es negare.*
*Sed nec respicis, & fugis* 2 *sequentem;*
*Quem thermis modo quærere, & theatris,*
*Et* 3 *conclavibus omnibus solebas.*
*Sic est e captus es unctiore cœna,*
*Et major rapuit* 4 *canem culina.*
*Jam te:* 5 *sed cito cognitum & relictum*
*Cum fastidierit popina dives,*
*Antiquæ venies ad ossa cœnæ.*

1 Nomen ex te natum, dente scilicet strenuus. 2 Me sequentem ut invitem te. 3 Cœnationibus, cellis. 4 Cœnipetam Dentonem instar canis odorantem lautiorem culinam. 5 Sed agnitus fastiditurusque divitibus redibis ad tenuem mensam meam.

## In Parasitum. XV.

*Nunquam se cœnasse domi Philo jurat* ?: *& hoc est:*
*Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.*

? Nec pejerat: jejunat enim quoties non alio invitatur.

## Ne data commemores. XVI.

*Quæ mihi præstitteris memini, semperque tenebo,*
*Cur igitur taceo? Postume, tu loqueris.*
*Incipio quoties alicui tua dona referre,*
*Protinus exclamat:* 1 *dixerat* 1 *ipse mihi.*
*Non belle quædam faciunt duo:* 2 *sufficit unus*
*Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.*
*Crede mihi, quamvis ingenia, Postume, dones,*
*Auctoris* 3 *premunt garrulitate sui.*

1 Postumus. 2 Vide Senec. de Benef. l. 2. c. 10. & 11. & l. 7. c. 22. 3 Animum gaviam.

## Infelix memoria. XVII.

*Extemporalis facilius est meus Rhetor:*
*Calpurnium non scripsit, & salutavit.*

Apollonius qui modo scripsit & edidicit, nunc tantum profecit, ut unum aliquem eriam duri nominis possit salutare, nec tamen scripserit, *Troe.*

## Varia genera vitæ. XVIII.

*Cui tradas, Lupe, filium magistro,*
*Quæris solicitus diu, rogasque.*

1 *Omnes*

1 *Omnes grammaticosque rhetoraſque*
*Divites, mono: nihil ſit illi*
*Cum libris Ciceronis, aut Maronis:*
*Famæ 2 Tutilium ſuæ relinquat:*
*3 Si verſus facit, abdices Poëtam.*
*Artes diſcere vult pecuniaſas?*
*Fac, 4 diſcat 5 citharœdus, aut 6 choraules.*
*Si dixi puer ingenùs videtur,*
*Præconem facias, vel 7 architectum.*

1 *Quando artibus honeſtis Nullum in urbe locus, &c.* Juven. Sat. 3. 2 Non *Rutilium* ut vulg. ne caſpiter verſus, peccantibus duabus primis ſyllabis Videtur is eſſe quem laudat Cicero 1 de oratore & in Bruto: de quo Valer. Max. lib. 2. c. 3. & Sueton. in Auguſto, cap. 80, alib leg. *Tutilium*. 3 A ſeriis & inutili poëtices ſtudio illum omni ratione averte. 4 Diſcat citharœdi agens, diſcat ſeri-citharœdus. *Hellenismus* vides Ioſ. Mercerum ad epiſt. 19. l. 1. Ariſtæneti. 5 Citharœdi hac tempeſtate in pretio. 6 Qui in choro tibia canit. 7 Præter pulvarorum enim in ædificiis hac tempeſtate luxum, & Domitianus templa & alia publica inſtauravit.

## Vocare Dominum. XIX.

*Cum voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:*
*Sæpe etiam ſervum ſic reſaluto meum.*

## Vive hodie. XX.

*Cras te victurum, 1 cras dicis, Poſtume, ſempen.*
*Dic mihi cras illud, Poſtume, quando venit?*
*Quam longe cras iſtud? ubi eſt? aut unde petendum?*
*Numquid apud Parthos, Armeniaſque latet?*

2 *Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos,*
3 *Cras istud quanti dic mihi possit emi?*
*Cras vives? hodie jam vivere, Postume, serum est,*
*Ille sapit, quisquis, Postume, vixit heri.*

1 Et cras hoc comperendinat juvenis ignavus apud Pers. Satyr. 5. v. 66. 2 Ita protrusisti horam, ut hora fere jam prorumperit ut, senem factum. 3 Cras hoc tuum quod praeterijt non potest redimi: futurum quantuli? facili sane pretio, immo nullo, quia sponte venit, si velis uti. sed vide Senec. epist. 12.

## Dona suspecta. XXI.

*Quod non* 1 *argentum, quod non tibi* 2 *missus aurum,*
*Hoc facimus* 3 *causa, Stella diserte, tua.*
*Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti:*
*Filiolis nostris* 4 *exoneratus eris.*

1 Vasa argentea & aurea. 2 In Saturnalibus. 3 Ut tibi parcam, ne majora ex more remittas. ut seq. versu. 4 Liberatus onere remittendi munera, quibus respondeas levibus & futilibus his meis.

## Maledicum imbellem silendo ulciscare. XXII.

*Altercas licet usque nos & usque,*
*Et* 1 *gemitibus improbis lacessas:*
2 *certum est hanc tibi pernegare famam,*
*Quam quam petis in meis libellis,*
*Qualiscunque legaris ut per orbem:*

*Nam*

*Nam te cur aliquis sciat fuisse?*
*Ignotus pereas, 3 miser, necesse est.*
*Non deerunt tamen hac in urbe forsan*
*unus, vel duo, trèsve, quatuorve,*
*4 Pellem rodere qui velint caninam.*
*5 Nos hac à scabie tenemus ungues.*

1 Conviciis tuis & maledictis gannire canum est, ut alii vulpium. 2 Non vivet, non notum erit posteritati nomen tuum in carminibus meis vel infami nota inustum. 3 Quia invidus. 4 Qui maledicos velint maledictis insectari. Allusum vult Erasmus ad proverb. *Canit caninam non est.* 5 Ego ab hac libidine & contagio maledicendi me contineo, scabie ejus nolo me contaminare, nolo pruritum ejus scabendo levare.

## Bibamus, cras moriemur. XXIII.

*1 S Extantes, * Calliste, duos infunde Falerni:*
*Tu super 2 æstivas, * Alcime, funde 2 nives.*
*3 Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,*
*Lassenturque 4 rosis tempora 4 sutilibus.*
*Jam 5 vicina jubent nos 6 vivere Mausolea:*
*Cum doceant, ipsos posse perire 8 deos.*

1 Triens quatuor cyathos, sextans duos continet cyathos, & est sexta pars sextarii. * Minister poëtæ. 2 Aquam seu gelidam è nivibus expressam, qua vina generosissima diluebant, vel decoctam & vitris demissam in nives ut refrigeretur. Neronis inventum. Gruterus, *solve nives.* 3 Unguentis delibuit, & floribus coronati convivabantur veteres. rationem vide annotat. ad Thyestem Senecæ. vers. 942, & 945. 4 Coronas è rosarum foliis consuebant. vide quæ ad vers. 357. Agamem. Seneç. 5 In valle Martia erat sepulchrum Augusti. Vel propiora

propiora, quam illud Cariæ Mausoleum. 6 Vita uti, genialiter vivere. 7 Sepulchra Augusti, Imperatorum atque cognatorum, ab Augusto extructa ad similitudinem Mausolei Artemisiæ. 8 Imperatores, qui se pro diis haberi volebant.

## Urbanus esto. XXIV.

*Sæpe salutatus, unquam prior ipse salutas:*
*Sic erit æternum, Pontiliane, vale.*

Cum adeo sis inhumanus, ut nec salutes nec resalutes quoniam tibi non placet: *Salve* illud vel *Ave* in congressu solenne: tibi inhumano & quasi mortuo dicemus usque *Vale*, vel *æternum vale*: qui mos veteribus fuit salutandi mortuos.

## In M. Antonium Ciceronis interfectorem. XXV.

1 *Antoni Pharie nil objectare Potest,*
*Et* 2 *levius tabula quam Ciceronis nocens:*
*Quid gladium demens* 3 *Romana stringis in ora?*
*Hoc admisisset* 4 *nec Catilina nefas.*
*5 Impius infando miles corrumpitur auro?*
*Et* 6 *tantis opibus vox tacet* 7 *una tibi.*
*Quid profuit sacra pretiosa silentia lingua?*
*8 Incipient omnes pro Ciceronе loqui.*

1 Nihil habes quod illi exprobres, cum ejus crimen casu Ciceronis superavis. 2 Magna erat proscriptorum tabula nocens, quam uno Cicerone. 3 In Ciceronis ex. *Quod nihi Roma esset: cum loquerer, erat.* 4 Si revixisset, cui tamen major odii causa Ciceronis, quam tibi. 5 Populus Romanus percul-

percussor Ciceronis qui illum capitis reum defenderat. 6 250000 drachmis Atticis. Appian. l. 4. 7 Ciceronis, qui te Philippicis exagitavit. 8 Omnes jam in crudele hoc ruum ficinus invehentur.

## Malus liber, malum munus. XXVI.

*Non donem tibi cur meos libellos*
*Oranti totus, & exigenti,*
*Miraris, Theodore? magna causa est:*
*Dones tu mihi ne tuos libellos.*

## De Pompeio & filiis. XXVII.

*1 Pompeios juvenes Asia, atque Europa, 2 sed ipsum*
*Terra tegit Libyes; 3 si tamen ulla tegit.*
*Quid mirum 4 toto si spargitur orbe? jacere*
*Uno non poterat tanta ruina loco.*

1 Cneius Pompeii Magni filius interiit in Europa victus à Cæsare ad Mundum in Hispania: Sextus perit à militibus Antonianis interceptus Mileti in Asia. 2 Pompeius Magnus occisus in Africa ad Pelusium Nili ostium sepultus est. Strabo lib. 16. in monte Casio sepultum refert. 3 Neque enim constat an sepultus fuerit. *Jacet ingens litore truncus* dixit Virgil. de Priamo, sed respexit Pompeium, 2 Æneid. & illud, *Marmoreo in tumulo Licinus jacet, at Cato parvo, Pompeius nullo. Quis potest esse deus?* 4 Per tres orbis partes quantum nosse, nondum inventa America: de his quem 3 partibus Pompeius triumpharat. *Et quasi non posset nullus tot foret sepulchra, Divisit cineres.* Petronius autem, de Crassi, Pompeii, Jul. Cæsaris.

Tanta

## Tutus à fame. XXVIII.

*PRofecit poto Mithridates sæpe veneno,*
*Toxica ne possent sæva nocere sibi.*
*Tu quoque cavisti cœnando tam male semper?*
*Ne posses unquam, Ciana, perire fame.*

1 Vide Plin. nat. hist. l. 25. cap. 2. & A. Gell. l. 17. c. 16.

## Versus emendandi. XXIX.

*NOn totam tibi, si vacabis, horam,*
*Dones, & licet 1 imputes Severe,*
*Dum vostras legis, 2 exigisque cruras.*
*3 Durum est perdere ferias: 4 rogamus,*
*Jacturam patiaris hanc, feraſque.*
*Quod si legeris ipse cum diserto,*
*(Sed unquid sumus 5 improbi?) 6 Secundo?*
*7 Plus multo tibi debiturus hic est,*
*Quam debet domino suo libellus.*
*Nam securus erit, & nec inquieta*
*Lassi marmora Sisyphi videbit;*
*Quem cerviæ cum meo Severo*
*Dolli 9 lima momorderit Secundi.*

1 Me tibi debitorem ejus facias. 2 Ad examen judicii exigas. 3 *Objectio ex persona Severi.* Non est æquum me cum mea perdere magis tuis impensis. 4 *Resp. Poetæ.* 5 Qui tibi adjungimus comitem nequè grevibus, ac tu, districtum negotiis. 6 Libertus hic Lucensis ille? An Plinius Junior qui nostro amicus (ut testatur ipse Plin. epist. ult. l. 3.) qui & Secundus cognominatus est, disertumque eum vocat Martialis.

7 Plus

7 Plus tibi castigatori quam mihi autori. 8 Effugiet mortem, non intelibit, ad inferos, ubi saxum ingens volvit Sisyphus, damnatus. 9 Castigatio, expolitio, Metaphr. a fabris.

## Pauper semper pauper. XXX.

*Semper eris pauper, si pauper es, Æmiliane.*
*Dantur opes nullis nunc nisi divitibus.*

## De * filio Domitiani. XXXI.

*1 Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,*
*2 Vera deûm soboles: nascere magne puer.*
*Cui pater æternas post secula tradat 3 habenas,*
*4 Quique regat orbem cum seniore senex.*
*5 Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,*
*Et totum 6 Phryxi Julia nubit 6 ovem.*

* Ex Domitia uxore, cujus meminit Suet. cap. 3. Neque enim placet hoc de conceptu Juliæ, quem ipse pater & patruus abortivum esse voluit, intelligi: ut vult Calderinus. 1 Imitatio Virgiliana. *Julius à magno demissum nomen Iulo.* 1 Æneid. &——2——*Chara deum soboles, &c.* hæc autem vera, Domitiani scilicet Dei ac Domini. 3 Imperium Romanum. 4 Imit. Ovidiana. *Sospite sic te sit natus quoque sospes: & alias imperium regat hoc cum semore senex.* 2 Trist. vers. 165. 5 Parcæ Deæ dabunt patrueli tuæ Juliæ filiæ Titi, partes fusi: atque Julia pro amore sio tibi pebit pollice niveo (qui longævitatem figurat) fila aurea, quæ summam portendunt felicitatem. namque ex disciplina Haruspicum aries insolito colore indutus regi vel Imperatori omnium rerum largitionem portendebat. 6 Vellus aureum, quale erat arietis illius quo Phryxus vectus è Bœotia in Colchos transfretavit.

Bona

## Bonæ leges. XXXII.

1 *Cæsar maxime, 2 principumque princeps,*
*Cùm tot jam tibi debeas 3 triumphos,*
*Tot nascentia templa, tot renata,*
*Tot spectacula, 4 tot deos, tot urbes?*
*Plus debet tibi Roma, quod pudica est.*

1 Censuram sibi assumpsit maximam. Suet. cap. 8. perpetuam. Dio. 2 Imperator. 3 Ex Dacis scil. Cattis & Sarmatis. 4 Novos Deos, seipsum, patrem, fratrem & Julium, cum antiquis Jove custode, Hercule, Fortuna reduce, Jano. &c. Xiphilin. & Sueton.

## Mutuo data gratis data. XXXIII.

*Rustica meretrix multis sum prædia nummis.*
*Mutuo des centum, Cæciliane, rogo.*
*Nil mihi respondes? 1 tacitum te dicere credo:*
*Nunc reddis. 2 ideo, Cæciliane, rogo.*

1 Tacendo videris dicere me non redditurum. 2 Ut mihi reddam, rogo gratis & dono, non mutuo.

## Pecuniam ingeniosè aucupatur. XXXIV.

*Pauca Jovem nuper cum millia forte rogarem:*
*1 Ille dabis, dixit, qui mihi templa dedit.*
*2 Templa quidem dedit ille Jovi: sed millia nobis*
*Nulla dedit: 3 pudeat pauca rogasse Jovem.*
*4 Ah quam non tectus, quam nulla nubibus ira,*
*Quam placido nostras legerat ore preces!*

Talis

*Tulis supplicibus tribuit diademata Dacis?*
*Et 3 Capitolinas itque redituque vias.*
*Dic precor, ô nostri dic 6 custodia virgo tonantis:*
*Si negat hoc vultus, quo solet ergo dare?*
*7 Sic ego: sic breviter 8 posita mihi Gorgone Pallas:*
*9 Quæ nondum data sunt, fortè, negata putas?*

1 Domitianus. 2 Suet. Dom. cap. 5. 3 Al. *Pudet hoc*, pauca rogasse Jovem, nec impetrasse. 4 Carmen tamen vel libellum supplicem legit vultu non minus sereno, quam quo jura victis dat, quam quo triumphat. 5 Capitolium ascendit triumphans per viam sacram. 6 O Pallas, familiare Domitiani numen, quam eximiè colit, & cujus filium se esse vult. 7 Sic ego quærebam, inquit Martialis: sic autem Pallas respondit. 8 Personam scilicet indutam miram: vel alludit ad statuam Palladis in Capitolio positam sine ægide, ut quam Domitianus habet. 9 Expecta modo, dabit: neque enim negavit, quia non statim dedit.

## Ut ameris ama. XXXV.

1 *Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes*
*Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.*
*Nec melior panis, tundaſve dabatur Oresti:*
*Sed par, atque eadem cœna duobus erat.*
*Tu 2 Lucrina voras: me pascit 3 aquosa Pelorис:*
*4 Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.*
*Te 5 Cadmea Tyros, me 5 pinguis Gallia vestit:*
*Vis ut purpureum, Marce, fortasse amem?*
*ut præstem Pyladem, aliquis mihi præstet Orestem:*
*Hoc non fit nobis, Marce: 6 ut ameris, ama.*

1 Quod nullum hodie reperiatur amicorum par, non est mirum: cum nulla inter eos, qui amici esse volunt, inveniatur

tus conditionum partas, rerum communio, aut studiorum fit militudo. Orestis cum Pylade amicitia vel pueris audita. 2 Ostrea Lucrina, quæ in laude erant & pretio. 3 Flaccida concha & sine collo, à Peloro Siciliæ promontorio dicta. 4 Non mihi minus exacta est tenuis saporum ratio, nec minus deliciarum cupido quam tibi. 5 Sagum Gallicum crassioris villi. 6 *Ego tibi demonstrabo*, inquit Hecaton referente Seneca epist. 9. *amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius venefica carmine; Si vis amari, ama.*

## De formica succino inclusa. XXXVI.

*Dum* 1 *Phaëthontea formica vagatur in umbra,*
*Implicuit tenuem succina gutta* 2 *feram.*
*Sic modo quæ fuerat vitæ contempta manenti,*
3 *Funeribus facta est nunc pretiosa suis.*

1 Populea. 2 Formicam. 3 Simile de vipera, supra.

## Pater in filio superstes. XXXVII.

1 *Sancta Salonini* 2 *terris requiescit* 2 *Iberis,*
3 *Quæ melior Stygias non videt umbra domos.*
4 *Sed lugere nefas: nam qui te, Prisce, reliquit,*
*Vivit, qua voluit vivere parte magis.*

1 Manes enim sancti habiti. 2 In Hispania. 3 Qua umbra non est alia apud inferos sanctior. 4 *Absint inani funere nenia*, quia *multa pars mei Vitabit Libitinam.* Magna quidem ejus pars est superstes, cui superest gloria ex claris factis & ex bene meritis nominis celebritas, sed alia hic meus Poëtæ nostri: vivit itaque melior Salonini pars in eo quod te superstitem reliquerit, quem vel anima sua charioremhabuit. *Servet anima dimidium meæ.* Horat.

De

## De tribus capellis. XXXVIII.

1 *Non de vi, neque cade, nec veneno,*
*Sed de tribus capellis.*
*Vicini queror hoc mihi furentis.*
*Hoc judex sibi postulat probari.*
2 *Tu Cannas, Mithridaticumque bellum,*
*Et perjuria Puniæ furoris,*
*Et Syllas, Marioſque, Mutioſque*
*Magna voce jocas, & manuque ſæva.*
*Jam dic, Poſtume, de tribus capellis.*

1 Ineptos hujuſmodi & umbraticos cauſidicos, qui figurarum tumore & ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu crepantes nihil ex iis quæ in uſu ſunt aut vident aut loquuntur, eadem ferme Petronius ſtatim ab initio Sat. ita hic Poſtumius vel ex alia oratione (ut ait Cicero pro Roſcio Amerino) quam in alium reum fuerat commentatus hanc Declamavit: vel arceſſitos hos artis colores & purpureum, qui late ſplendeat, pannum affixit cauſæ levi, quam aſtam oportuit de tribus capellis. 2 Tu neſcis quid grande ſonas de clade Cannenſi, bello cum Mithridate, Hannibale, Perſenna, quem Mutius Scævola adorſus eſt, & bellis civilibus Marii & Syllæ extra chorum quidem, & nitta de lente. 3 Omni geſtu & actionis vitiabas ita, magno cum magna nugas agis.

## Cito da, aut nega. XXXIX.

1 *Mutua te cœnam ſeſtertia, Phœbe, rogavi;*
2 *Cum mihi dixiſſes, exigis ergo nihil?*
*Inquiris, dubitas, conſtaris, neque dicis*
*Teque datum cœnas? jam rogo, Phœbe, nega.*

1 Cum ipſe me ſæpe hortatus fueris prius ut aliquid à te peterem, ſiqui tamen dubitat, cunctaris, &c. 2 Amarum eſt diu pendere. æquius erat mihi ſpem præcidi, ubi merum, quam utrumque ſic trahi, ſic cruciari. vide Senec. de Benef. lib. cap. 1.

## Epitaphium Glauciæ. XL.

Libertus Melioris ille noſter,
Tota qui cecidit deſertus Roma.
Cari delicia 1 breves 2 patroni,
Hoc ſub marmore Glaucias humatus
Funſto 3 Flaminiæ jacet ſepulchro:
Caſtus moribus, integer pudore,
Vultu lenitio, decore ſolus.
Bis ſenis modo meſſibus peractis
4 Vix quam quæ Applicabat annum.
5 Qui flet talia, nil fleas viator.

1 Puto ſatis curioſus. 2 Melioris Auguſti, qui Glauciam eſſe ſuum ſubinde propter formam & ingenium manumiſerat. 3 Via Flam. in qua tumuli frequentes. 4 Prope erat tredecim ann. 5 Qui Glaucie ſuum immaturum atque Melioris uſitatam ſolitudinem flet, is procul dubio, neque habeat cur cum quod ſentiat.

## De eodem. XLI.

1 Non de plebe domus, nec 2 avara vetera 3 celebro.
Sed domus ſortito digna Cæſare fuit:
Munera cum poſſes nondum ſentire parentis,
Glaucia libertus jam Melioris erat.

Moribus

*moribus hoc formæque datum, quis blandior illo?*
*Aut quis 4 Apollineo pulchrior ore fuit?*
*Immodicis brevis est ætas, & rara senectus.*
*Quidquid amas, cupias 6 non placuisse nimis.*

1 Non pars Nitiacæ plebis aut Alexandrinæ, non è familia plebeia. *Vel*, non è grege atque turba domesticorum servorum. 2 Avarorum mangonum quibus hinc quæstus. 3 Regnatis lignei, quo venales exponebantur servi. 4 Formoso, instar Apollinis. 5 Pulcherrimæ quæque brevis ævi sunt. precox indoles immaturi plerumque fati. 6 Ne ceo pereat teque jactura crucier.

## Mors Othonis. XLII.

*Cum dubitaret adhuc belli civilis 1 Lyæus,*
*Fortitas & 2 posse uincere molles Otho:*
*Damnavit multo flentium sanguine mucronem,*
*Et fodit certa pectora nuda manu.*
*Sit Cato, dum vivit, sanè 3 vel Cæsare major:*
*Dum moritur, numquid 4 major Othone fuit?*

1 Bellona, furor bellicus. 2 Neque enim si Galbæ superfuisset, nisi speraſſet fine bello civili rem geri posse, atque ita jam à Vitellianis ad pedtriacum fraude superato facile superesset spei integræque fere copiæ, supervenientibus & aliis, bello tamen civilium armorum, & ne pertæsi populus, se pugnæque transfodit. Sueton. Dio. & Tacit. 2. Hist. 3 Quo vel vivere majorem se & meliorem affirmavit Cato. 4 Minor certe. Cato enim rebus fractis & desperatis, Otho salvis jam & integris: ille tadio, hic odio belli civilis se interfecit. virtus mollem fieri morte coronavit. nihil (inquit Tacitus) dictis imperiisve tempore, neque jam fortitudini reliquit.

## In Rabulam. XLIII.

Septem 1 clepsydras 2 magna tibi voce petenti
Arbiter invitus, Caciliane, dedit.
At tu multa diu dicis: vitreisque 4 tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.
5 ut tandem saties vocemque, sitimque 5 rogamus
Jam de clepsydra, Caciliane, bibas.

1 Horologia aquaria, phialæ è vitro, cupro, argento, per quas guttatim debuit aqua ad temporum spatia dimetienda Prisc. in usu, ut hodie horologia arenaria. clepsydra autem tertiam ferè horæ partem continebat. 2 Tanquam gratius tibi faceret judex longum dicendi spatium concedendo. 3 Judex. 4 Mora egelidam, an à sole vel igne calidam? quam supino ore bibis ad vocem & vires reficiendas, simulque ut tempus protrahas. bibendi autem inter agendum morem hunc à suo oratore procul abesse vult Fabius. 5 Ut exhausta tandem clepsydra finias, tuæque voci ac nostris auribus parcas.

## Irrisor irridetur. XLIV.

Egisse credis te, Calliodore, jocari;
Et solum multo permaduisse 1 sale.
Omnibus adrides, dicteria dicis in omnes;
2 Sic te convivam posse placere putas.
3 At si ego non bilis, sed verè dixero quiddam.
Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

1 Leporum, jocorum. 2 Et dicteriis instructus tanquam facetus scurra mensas alienas petis. 3 At si ego non salsè sed verè dixero te esse impuri oris, nemo te ad poculum suum invitabit.

Cœna

## Cœna diserta. XLV.

*Quod tam grande* 1 *sophos clamat tibi turba togata?*
*Non tu, Pomponi*; 2 *cœna diserta tua est.*

1 Laudicœnæ & σοφοκλῆς qui in recitationibus solent ἀπομνημονεύειν Ὀρθῶς, Ἰσχνῶς, &c. Theophrast. Charact. περὶ ἀπονοίας. 2 Suffragia hæc & acclamationes à blandientibus & cœna vel trita veste corruptis exagitat Horat. sub finem epistolæ ad Pisones.

## Benè olet qui nihil olet. XLVI.

*Quod semper* 1 *casiaque, cinnamoque*
*Et* 2 *nido niger* 3 *alitis superbæ*
*Fragras* 4 *plumbea Niceratiana,*
*Rides nos, Coracine, nil olentes:*
5 *Malo, quam benè olere, nil olere.*

1 Synecdoch. pro quovis aromate. 2 Unctus thure quod æquè ac cinnamomum & casiam in nidum congerit Phœnix, atque inde discutitur. Plin. lib. 10. cap. 2. & lib. 12. cap. 19. refert, negatque. 3 Phœnicis. 4 Unguenta à Niceroto aromatopola confecta, & in vasis plumbeis cocta in umbra, ut docet Plinius l. 13. c. 2. alii referunt ad fugitasplumbeas, quibus cinnamomum ex Phœnicis nido decussum tradit Aristot. l. 6. de Nat. Animalium, cap. 13. Papin. 2 sylv. *Plumbeaque cæruleo volvere Cinnama.* 5 Quis plerumque homines odore bono rerum vel oris vel corporis odorem sequuntur.

## Avarus ut ulciscendus. XLVII.

Quod convivaris sine me tam sæpe, Lupercè?
Inveni, noccam qua ratione tibi.
Irascar libet æquo voces, mittasque, rogesque,
Quid facies? inquis. quid faciam? 1 veniam.

1 Impellunt me provocantibus Lupercis (Martem Poetam & vocabant tum vulgarum. absondet autem duorum Poetarum separatum quod male uno avarum convivatorum.

## Sors libellorum. XLVIII.

1 REm factam Pompilius habet, Faustine. legetur,
Et nomen tuus spargit in orbe suum.
2 Sic 3 levi suaviorum valeat genus 4 aspicerum,
Quisquis & Anxiam non amat imperiam.
4 Ingeniosa tamen Pompilii scripta feruntur;
5 Sed famæ vanæ hoc, mihi creda, satis.
Quam multi 6 tineas pascunt blattasque diserti!
Me rodimini soli 7 carmina docta tuis!
Pro quibus quid plura ego, & quod donare secula chartis?
Victurus 8 Genium debet habere liber.

1 Rumorem de poemate, quem desideravit, celebritatem. 2 Sic, videlicet Ulysse & Germanico pop. & quicunque nominis Romani lectum fuit, ut viverent Pompilii scripta. Id est, Utinam sic placerem populo Pop. Rom. ut scribunt Pompilii chartæ. Et hoc responsum Poetæ priori similius à personis vulgi. 3 Quod, à Pompilii detestatione. Tacit. in vita Agricolæ. 4 Inflat vulgus. 5 Respp. Poeta. 6 Scribunt, quæ, nemine legente, rodunt. 7 Quæ pœna sunt corruptis, ac plurimis relinquuntur esse. 8 Quis pœna sunt dyllis

dyllis & piperis oculli. 8 Æternitatem. 9 Nativam quandam vim & ingenuam facultatem: non ingenium conſtum, quod malè reſpondet. *Vel* felicitatem quandam & quaſi genii favorem, cujus patrocinio libris æquè opus eſt ac viris, urbibus, &c.

## Invido invidia ſupplicium eſt. XLIX.

*Landat, amat, tantùm noſtros 1 mea Roma libellos,*
*Atque ſtatus omnes, me miſer omnis habet.*
*Ecce rubet quidam, pallet, ſtupet, 2 oſcitat, odit.*
*3 Hoc volo: nunc nobis carmina noſtra placent.*

1 Mihi favens & amica. 2 Fatidit. 3 Ut invidis diſplicant mea carmina. namque hoc felicitatis argumentum.

## Orborum avarus adulator. L.

*Miſit pater unicum Silanus:*
*1 ceſſas mittere munera Oppiam?*
*Heu crudele nefas, malæque 2 Parcæ!*
*3 Cujus valtwis hoc erit cadaver?*

1 An ceſſat capere hanc prædam, O hæredipeta? 2 Quæ unicum Silani filium ſuffuratæ. 3 Oui hæredipetæ dominæque hæc præda? *Rogi, ut hæres ſcribatur, conſolatur eos aſſidet: valtur eſt, cadaver exſpectat.* Senec. epiſt. 95.

## Hæredis fletus. LI.

*Scis te 1 captari: ſcis hanc, qui lapſus aperum?*
*Et ſcio quæ captat, 2 quidve Mariane, velis:*
*Tu tamen hanc tabulis hæredem, ſtulte, ſupremis*
*Scribis, & 3 eſſe tuo vis, furioſe, loco.*

4 *Munera magna quidem misit, sed misit in hamo:*
*Et piscatorem piscis amare potes?*
*Hiccine deflebit vero tua fata dolore?*
*Si cupis, ut ploret: 5 des, Mariane, nihil.*

1 Muneribus & officiis allici & oppugnari ab isto, ut scribetur hæres. 2 Mortem tuam, quo citius fruatur bonis tuis. 3 In locum, jus, & bona tua succedere. 5 Deceptum sibi spem plorabit veris lacrymis. *Hæredis autem fletus risus est.*

## In detractorem. LII.

1 *Cum sis nec 2 rigida Fabiorum 2 gente creatus,*
*Nec qualem 3 Cirio, dum prandia portat aranti,*
*Hirsuta peperit rubicunda sub ilice conjux;*
*Sed patris 4 ad specimen tonsi, matrisque 5 togatæ*
*Filius, & 6 sponsam possit te sponsa vocare:*
*Emendare meos, quos novit fama libellos,*
*Et tibi permittis 7 fœtices carpere ungues:*
*Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam*
*Non aspernantur proceres urbisque, forique:*
*Quas & perpetui dignantur scrinia 8 Sili,*
*Et repetit vicies sæcundo 9 Regulus ore;*
10 *Quique videt propius magni certamina Circi*
*Laudat Avectinæ vicinæ Succa Dianæ:*
*Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum*
*Non dedignatur bis terque revolvere Cæsar.*
11 *Sed tibi plus mentis, 12 tibi cor limante Minerva,*
*Aurius, & 13 teretes finxerunt pectus Athenæ.*
14 *Ne valeam, si non multo sapit altius istud,*

*Quod*

*Quod cum pauticibus laxis, & cum pede grandi,*
*Et* 15 *rubro pulmone vetas, naſſisque timendum,*
*Omnia crudelis lanius per compita portat.*
*Audes præterea,* 16 *quos nullus noverit, in me*
*Scribere verſiculos,* 16 *miſeras & perdere chartas?*
17 *At ſi quid noſtræ tibi bilis inaſſerit ardor,*
*Vivet, & hærebit, totoque legetur in orbe:*
18 *Stigmata nec vafra delebit* 19 *Cinnamus arte.*
*Sed meſſerere tu,* 20 *robido nec perditus ore*
*Fumantem naſum vivi tentaveris urſi.*
*Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque:*
*Si dolar, & bilis, ſi juſta coëgerit ira,*
*urſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,*
* *Et tacitus queras, quam poſſis rodere carnem.*

1 Tu, quem neque majores ornant neque propriæ virtutes: audes, tu o viliſſime, & molliſſime tibi critica arrepta virga mea carpere carmina, eaque à laudatis laudata? 2 Studiis belli aſperrima. 3 M. Curio Dentato, agriculturæ ſtudiis non minus quam victoriis & triumphis apud authores celebri. 4 Mollis, effœminati, pathici, qualis erat Otho, cui *ſpeculum civilis ſarcina belli.* Juvenal. Sat. 2. v. 100. Vide Senec. de Brevitat. vitæ. c. 12. 5 Famoſæ adulteræ. adulterii enim convictæ cogebantur toga indutæ in publicum procedere. 6 Vſque adeo effœminatus es & mollis. 7 Doctorum calculo & præconio nobilia atque victura carmina. 8 Silii Italici poëtæ. 9 Ad quem ſæpe ſupra. 10 Quæ carmina laudet Clariſſ. orator Palfurius Sura, qui habitat in aventino monte ubi Diana colitur, unde deſpicere poteſt in Circum max. ſubjectum. 11 *Ironice*, tu tamen tibi arrogas plus judicii, &c. 12 Et tibi artium atque Athenarum (quæ ſapientiæ magiſtra perhiberur) præſes Minerva polivit ingenium & exacuit judicium. *Iron.* 13 Subtiles, acutæ. 14 Differeam, ſi non cor pecudis jam putridum, quod cum inteſtinis, pedibus, jecore & pulmone lanius circumfert per compita venale, plus ſapiat quam tuum. 15 Jam corrupto pulmone putre & fœtens. 16 Carmina quæ nemo legat.

legat. 17 At si ego in te scripsero carmen. 18 Inustam tibi ex meis epigrammatis infamiam. Metaph. à punctis corpori inustis, quæ lepidè Petronius *epigrammata* dixit. 19 Tonsor. 20 Noli latrare tuo ad iram irritare me quem comperies nimium vivum & in iras promtum, ubi dubium occasio, quin potius o timide ac imbecillis catule pellem ursi ferox fartam mordicus lacessis, unde tibi nihil impendet periculi? me vivum senties. cave canis, & quære aliam ætatem quam tacitus rodas.

## Epigrammata longa. LIII.

HExametris epigramma facis, scio dicere Tuccam:
1 Tucca solet fieri; denique, Tucca, licet.
Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque Tucca, fieri que?
Si brevia prebas, disticha sola legas.
2 Conveniat nobis: ut fas, epigrammata longa
Sit transire tibi; scribere, Tucca, mihi.

1 Respondet Poeta. 2 Ex pacto inter nos ita disperdemus munia: ut mihi liceat longa epigrammata scribere, tibi transire.

## Sanitas, Vita. LIV.

1SExagesime, Martiane, messis
Acta est, & puto, jam secunda cæsa;
Nec se tardius ullus calamis
Expertam meminit die vel uno.
At nostri bene computentur anni.
2 Et, quantum tenuis tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,
A vitæ meliore separentur:
Infantes fuimus, & senes videmur.

Ætatem

*Ætatem Priamique Nestorisque*
*Longam qui putat esse, Martiane,*
*Multum decipiturque, fallituraque.*
3 *Non est vivere, sed valere, vita.*

1 LXII. annos natus est Cotta, neque unquam lecto suo affixit unius dieculæ febris ardens. * Medico. 2 Et à meliori vitæ statu subducatur quantum temporis sit impensum animi vel corpori morbis, facilè apparebit nos diu fuisse parum vixisse. 3 Imo, *Valere est Philosophari*, inquit Seneca, *Sine bac ager est animus Ers.* epist. 15.

## Deus surreptus. LVI.

*Fur nota nimium rapacitatis*
*Compilare Cilix volebat hortum:*
*Ingenti sed erat, Fabulle, in horto*
*Præter marmoreum nihil Priapum.*
*Dum non vult vacuo manu relinqui;*
*Ipsum surripuit Cilix Priapum.*

Egregium sanè custodem, de quo exclamare libet, *sed quis custodiet ipsum Custodem?* ut Juvenal. Sat. 6. v. 346. Statuæ autem aureis & argenteis addebantur custodes, ligneæ & lapideæ incustodiæ erant, lepidè itaquè cum Apollinis statua, quam surripuerat, jocatur Eunychidas. Anthol. l. 2. c. 25.

## Senex edentulus. LVII.

1 *Medio recumbit imus ille qui lecto,*
*Calvam 2 trifilem semitactus unguento,*
3 *Foditque tonsis ora laxa lentiscis;*
4 *Mentitur, Esculane; non habet dentes.*

1 De more & ordine Rom. discumbendi in lectis ad mensam. 2 Sulcis unguento ductis & pictis in calva tripili seu nihili, tres scil. vel paucos admodum habenti capillos. Semitactus autem, ἡμίχριστος tangere quippe oleo, est ungere. 3 Qui videtur dentes purgare lentisco. Lentiscus genus arboris purgandis dentibus idoneæ. 4 Simulat, ne appareat edentulus.

## Epitaphium Fusci. LVIII.

*Ille* 1 *sacri lateris custos*, 2 *Martisque togati*,
3 *Credita cui summi castra fuere ducis*:
*Hic situs est* 4 *Fuscus* 5 *licet hoc, fortuna, fateri*:
*Non timet hostiles jam lapis iste minas*.
6 *Grande jugum domita Dacus cervice recepit*,
*Et famulum victrix possidet umbra nemus*.

1 Imp. Domitiani præfectus prætorii. 2 Prætorianæ cohortis, quas in urbe seu ad muros urbis erat, præfectus. *Vel*, legatus Domitiani, qui ipse in urbe propter auspicia & imperii retinens bella gerit per duces. 3 Cui Domitian. commiserat belli Dacici summam. Suet. Dom. c. 6. Tacit. 2. & 3. l. hist. 4 In Dacia bello oppressus interiit. Eutrop. l. 7. Juvenal. sat. 4. v. 111. 5 Etsi ipse victus cecderit, jam tamen securus est tumulus ejus, Ducis postea victis à Juliano. 6 Victi jam Daci sentiebant inferias umbræ Fusci, cui quasi victrici sacratur tumulus cum agello & luco in ipsa Dacia reducta in deditionem.

## Bibendo cæcus. LIX.

*Potor nobilis, Aule, lumine uno*
*Luscus Phryx erat, alteroque lippus*.
*Huic Heras medicas, bibas caveto*
*Vinum*: *si biberis, nihil videbis*.

Rid qui

*Ridens Phryx, 1 oculo, valebis, inquit,*
*Miſceri ſibi pyratius deuces,*
*Sed crebros jubet. exitum requiris?*
*Vitam Phryx, 2 oculus bibit ventum.*

1 Ita Gallus quidam luſcus excuſſo ſibi in ludo gladiatorio punctim batuenti unico oculo exclamavit, *adieu mon œil, & bonne nuit meſſieurs.* 2 Extinctus enim eſt bibendo oculus.

## Felix gaudeat. LX.

*TRiſtis es, & felix; ſciat hoc fortuna caveto:*
*1 Ingratum dicet te, Lupe, ſi ſcierit.*

1 Nec uſu, nec vultu, nec animo læto munera eius agnoſcentem. unde irata levis Dea inſtar Scyriæ capræ rem tibi diſturbabit.

## Ad Cæſarem de roſis hibernis. LXI.

1 *UT novæ dona tibi, Cæſar, Nilotica tellus*
*Miſerat hibernas 2 ambitioſa roſas:*
*3 Navita deriſit Pharios Memphiticus hortos,*
*urbis ut intravit limina prima tuæ.*
*Tantus veris honos, & odoræ gratia 4 Floræ,*
*5 Tantaque Paſtani gloria ruris erat.*
*Sic quacunque vagus, greſſumque, oculoſque ferebat,*
*6 Textilibus ſertis 7 omne rubebat 7 iter.*
*At ſu Romano juſſus jam cedere brumæ,*
*8 Mitte tuas meſſes; accipe, Nile, roſas.*

1 Ubi tibi allatæ ſunt ex Ægypto roſæ hibernæ. 2 Ex hibernis roſis laudem captans. 3 Ipſe nauta ſeu mercator Ægypti.

Ægyptius visus est contemnere Ægyptios hortos præ nostris, in quibus magnam rosarum hibernarum copiam invenit. 4 Dos florum. *Metonim.* 5 Tanta erat rosarum copia, quarum ferax Pæstum. 6 Coronis & sertis textis è rosis. vide quæ Senec. Agamem. v. 857. 7 Urbis vicus omnis. 8 Habe tibi rosas, mitte nobis frumentum.

## Vestem ingeniosè petit. LXII.

1 *Quidam me modo, Rufe, diligenter*
*Inspectum, velut emptor, aut lanista,*
*Cum vultu, digitoque subnotasset,*
*Tune es, tune ais, ille Martialis,*
*Cujus* 2 *nequitias, jocosque novit*
*Aurem qui modo non habet* 3 *Batavam?*
*Subrisi modicè: levique nutu*
*Me, quem dixerat esse, non negavi.*
4 *Cur ergo, inquis, habes malas lacernas?*
*Respondi* 5 *quia sum malus Poëta.*
6 *Hoc ne sæpius accidat Poëtæ,*
*Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.*

1 Tanquam emptum quis servum, aut gladiatorem. mancipia autem venalia emptori diligenter inspiciebant, denudabant etiam & contrectabant. 2 Epigrammata lasciva & jocosa. 3 Lectionem hanc, loco motam, sed ope MSS. auctoritate vindicatam, recipiunt aut certè agnoscunt tres Batavi clarissimi Martialis lumina, Hadr. Junius I. Gruterus, Petr. Scriverius & ferunt aliquanto clementius quam magnus ille Erasmus & patriotæ alii. exponunt fœliger grandes. Ubi Pulmam, quod legatur ab omnibus Romæ, præterquam à Batavis; qui armis & duelloi vino affecti, corporis augusti emulos, non ita guabatos jocos ferunt. Præterea quippe (pura Veronum Poëtam)

Poëtam) poëmata Rhamnes, neque ſapit Centurionum genti nequior ille ſal. Nam quod in vulg. legitur *ſuorum*, è gloſſa videtur huc tranſmigraſſe. 4 *Ego Poëta ſum, &, ut ſpero, non humillimi ſpiritus, &c. Quare ergo, inquis, tam male veſtitus es? Propter hoc ipſum, amor ingenii neminem unquam divitem fecit.* Petronius. 5 Ne ſæpius cogar me malum dici Poëtam.

## Vinum venenum. LXIII.

*Cælatus tibi cum ſit, Ammiane,*
*Serpens in pateræ 1 Myronis arte;*
*2 Vaticana bibis? bibis venenum.*

1 Sculptoris nobilis. 2 Pulchrè convenit ſerpenti expreſſo in poculo cum vino Vaticino, quod omnium peſſimum eſt, & ſævum toxicum.

## In adventu Domitiani. LXIV.

*SI deſiderium, Cæſar, populique patrumque*
*Reſpicis, & Latiæ gaudia vera 1 togæ;*
*Redde 2 deum votis poſcentibus; 3 invidet hoſti*
*Roma ſuo, 4 veniet laurea multa licet.*
*Terrarum dominum proprius videt 5 ille, neque*
*6 Terretur vultu barbarus, & 7 fruitur.*
*Sed jam lætitiæ quo ſit fiducia major*
*Sarmaticæ laurus nuncius ipſe venit.*

1 Gentis togatæ, Romanæ. 2 Te o Domit. 3 Quod tuo fruitur, ipſa gaudet. 4 Eſt magnam referre victoriam laureatis literis ſignificatam, lauream ſimul de Sarmatis Domitianus intulit Jovi Capitolino. 5 Hoſtis. 6 Vultu hoſtis & victoris. 7 Vultu ſpecioſo & auguſto Dei.

Solers

## Solers nummorum aucupium. LXV.

*ÆRa domi non sunt. superest hoc, Regule, tantum,*
*Ut tua vendamus munera: numquid emis?*

Inopiæ suæ unicum remedium dicit esse venditionem munerum sibi à Regulo missorum, quæ notat dominum non redempturum, donaturum potius pretium ipsorum.

## De fragmento Argûs. LXVI.

1 *FRagmentum, quod vile putas & inutile lignum,*
*Hæc fuit* 2 *ignoti prima carina maris.*
*Quam nec* 3 *Cyaneæ quondam potuere ruinæ*
*Frangere, nec Scythici tristior ira freti.*
5 *Secula vicerunt: sed quamvis cesserit annis,*
6 *Sanctior ipsa salva parva tabella vate.*

1 Quod Romæ exhibat: tempore Martialis, ut videtur. 2 Non prius tentari mortalibus, *nulla quæ maruisse prater sua littora norant.* Argonautas primum tentasse mare volunt poëtæ. 3 Duæ insulæ in Ponti Euxini ostio, quæ & Symplegades, quas transsiliere Argonautæ non sine periculo. 5 Fluctus, scopulos, syrtes præterveham & superaniem vicit tandem ætas. 6 Fragmentum hoc religione & antiquitatis veneratione vel ipsum integrum vel alias quæsivit suves superæ.

## Levia leviter cura. LXVII.

*COgis me calamo, manuque nostra*
*Emendare mea, Pudens, libellos.*

O quam

*O quam me nimium probas, amasque,*
*1 Qui vis archetypas habere nugas?*

1 Qui vel in nugis, qualia sunt mea carmina, primogenitas probas ab ipso auctore exaratas vel emendatas.

## Lentè loquens. LXVIII.

*HOc agere est causas, hoc dicere, Cinna, disertè,*
*Hovis, Cinna, 1 decem dicere verba novem?*
*Sed modò clepsydras ingenti voce petisti*
*Quatuor: 3 o quantum, Cinna, tacere potes!*

1 Synecdoche finita. 3 Petisti, credo, tantum spatii, quo taceres, non diceres.

## De natali Lucani. LXIX.

*HÆc est illa dies, quæ 1 magni conscia 1 partus,*
*Lucanum populis, & tibi, 2 Polla, dedit.*
*Heu Nero crudelis! 3 nullaque invisior umbra!*
*Debuit hoc saltem 4 non licuisse tibi.*

1 Lucani nobilis poëtæ. 2 Polla Argentaria uxor Lucani. 3 Nullius cædo invisior quam Lucani. sic de Cicerone supra. 4 Respexit id, quod multis à se occisis dixit Nero, *Nescisse bonum Cæsarem, quantum Imperatori liceret.*

## Ad Pollam uxorem Lucani Poëtæ. LXX.

*1 POssit vetus 3 sed quantus eras cum bella canentis*
*Ipse dares Latiæ plectra secunda lyræ.*

*Quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritum*
*2 Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.*

1 Ad sacra hæc quibus celebramus natalem Lucani, cui tu ipse dedisti secundam carminis epici à Virgilio gloriam. 2 Dii vivas, ut quotannis colas hunc mariti tui natalem.

## Liber inæqualis. LXXI.

1 *Iactat inæqualem Matho me fecisse libellum:*
*Si verum est, laudat carmina nostra Matho.*
2 *Æquales scribit libros 3 Calvinus & 3 Umber:*
2 *Æqualis liber est, 4 Cretice, qui malus est.*

1 Objicit Matho me scripsisse lib. inæqualem, cui, vel me fatente, & bona insunt & mala: habet præterea inæqualis liber laudem à rerum varietate. 2 Toros malos, quibus nihil admiscetur boni. nullus autem liber totus bonus est. 3 Poëta malus. 4 Alii leg. *Critice.*

## Versus male dulces & insipidi. LXXII.

*Dulcia cum tantum scribas epigrammata semper,*
*Et 1 cerussata candidiora tuæ:*
*Nullaque mica 2 salis, nec amari 3 fellis in illis*
*Gutta sit, & dentes, vis tamen ista tuos,*
4 *Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus acuti:*
5 *Nec grata est facies, cui gelasinus abest.*
6 *Infanti melimela dato, fatuæque mariscas:*
*Nam mihi, 7 quæ novit pungere, Chia sapit.*

1 Cerussa expolita. 2 ingenii, argutiæ, urbanitatis. 3 Amaruleniæ, acerbitatis. 4 Ut acida irritant stomachum; ita

ita acriter dicta invitant lectorem. 5 Qualem ori gratiam addunt, rugæ illæ inter ridendum contractæ: tale epigrammati decus adduntur quæ risum movent. *Vel*, Ut minus grata est facies cui ridenti deest deus Gelasinus: ita & epigrammati perit venustas, si absit mordacitas. 6 Infantibus mellita seu mustea poma dato, & propter dulcedinem insipidas ficus. q. d. Insulsis placeant epigrammata dulcia, & nec ingenio nec acerbitate condita: mihi placet epigramma salsum, acre, mordax, & piperatum. 7 Ficus Chia quas sitiens & vinum sapit.

## De Apro ad se misso. LXXIII.

1 *Tuscæ glandis aper populator, & 2 illice multa*
*Jam piger, 3 Ætolæ fama secunda feræ,*
*Quem meus intravit splendenti 4 cuspide 5 Dexter;*
*Præda jaces nostris 6 invidiosa focis.*
*Pinguescant madidâ læto nidore 7 Penates,*
*Flagret & excisa festa culina 8 jugo.*
*9 Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,*
*Addet & 10 arcano mista Falerna gayo.*
*Ad dominum redeas: noster te non capit ignis,*
11 *Conturbator aper: 12 vilius esurio.*

1 Glande paste in agro Tuscano. 2 Sagina & pinguedine à glande. 3 Magnumdique proxime apro illi quem irata Diana in Ætolorum agros immisit. lib. spect. 15. 4 Venabulo. 5 Al. A quo occisum & poetæ missum arguit supremum distichon. 6 Opima, cui vel invideri possit, utpote majori quam mea ferat condicio. 7 Qui juxta focum, *Vel* ædes. *Metonymicè*. Al. *madido cœsi nidore Penates*. 8 Sylva. *Hyperbolicè*: *Vel* lignis *Synecdochicè* è montis jugo. 9 Sed impensa condiendi superabit facultates meas: satius itaque est ut remittam Dextro, nisi fortè & ille mihi suas sumptus suppeditet.

pallet. 10 Inseriari meliorique garo, quod admisto Falerno dicebatur oenogratum. 11 In quo condiendo conturbabuntur rationes meæ, & decoquentur opes. 12 Minoris constat fames mea, viliori cibo contenta est, minore sumptu cenam mihi constare velim.

## Fingens podagram. LXXIV.

1 *Discursus varios,* 1 *vagumque mane,*
*Et festinus, & ave* 2 *potentiorum,*
*Cum preferre patique jam negaret;*
*Cœpit fingere Callus podagram.*
*Quam dum vult nimis approbare veram,*
*Et sanas linit obligatque plantas,*
*Incedítque gradu laborioso;*
(3 *Quantum cura potest, & ars doloris!*)
4 *Desit fingere Callus podagram.*

1 Officiosas clientis discursitationes in salutandis patronis superbis. 2 Divitum. 3 Ironicè. 4 Veram enim habet podagram.

## Modestè de se. LXXV.

1 *Muneribus cupiat si quis contendere tecum,*
*Audeat hic etiam, Cæsiæ, carminibus,*
2 *Nos tenues in utroque sumus,* 3 *victique parati:*
*Inde soper nobis, & placet alta quies.*
*Cur mala cur iritas dederim tibi carmina queris?*
4 *Alcinoo malum poma dedisse putas?*

1 Cum regali nobilis & Poëta, ac munificus diver. 2 Ego, 3 Opibus & carminibus. 4 Ut Pinnarum illi regi, cui supperebant

potebant poma nobilissima, aliquis forte muneri obtulit minus nobilia: ita ego tibi mala mea carmina.

## Aut da, aut nega. LXXVI.

*Primum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:*
*Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.*
*Diligo præsentem: non odi, Cinna, negantem.*
*Sed tu nec præstas, nec cito, Cinna, negas.*

## Amicus verus & fortis. LXXVII.

1 *Maximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est,*
*Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.*
*Hunc Nero damnavit: 2 sed tu damnare Neronem*
*Ausus es, & profugi, non tua, fata sequi.*
*Æquora per Scyllæ magnus comes exulis isti:*
*Qui modo volueras consulis ire comes.*
3 *Si victura meis mandantur nomina chartis,*
*Et fas est cineri me superesse meo:*
*Audiet hoc præsens, venturaque turba: fuisse*
*Illi te, Smyrnæ quod fuit ille suo.*

1 Hanc ast effigiem in cera ad vivum expressa Max. Cæsonii, quem à Nerone damnatum in conjuratione Pisoniana, *Tacit. 15. Annal.* Tu, Ovidi, in exilium comitatus es per mare Siculum in Siciliam vel Africam cui modo præfuerat. proconsuli te comitem negabat, exuli offerebat. 2 Iniquum fuisse Neronis judicium arguebas, sponte exulem ejus sequutus. 3 Si vitale fuerit hoc carmen meum, scient inde præsentes & posteri, Ovidium id præstitisse Cæsonio, quod Cæsonius prius Annæo Senecæ à Claudio in Corsicam relegato.

## De eodem. LXXVIII.

1 *Facundi Senecæ potens amicus,*
2 *Caro proximus, aut prior* 2 *Serena,*
*Hic est maximus ille* 3 *quem frequenti*
*Felix litera pagina salutat.*
*Hunc tu per Siculas fretus undas,*
*O nullis, Ovidi, tacende linguis,*
*Sprevisti* 4 *domini furentis iras.*
*Miratur Pyladen suum virtutis,*
*Hæsit qui comes* 5 *exuli parenti.*
*Quis discrimina comparet duorum?*
*Hæsisti comes exuli* 6 *Neronis.*

1 Ejusdem argumenti cum præcedenti epigram. 2 Caris, Serenus, Cassius Maximus, ut epigr. præcedenti, & Seneca epist. 87. Seneca amicissimi erant. 3 Ad quem tot ies scripsit Seneca. 4 Neronis. 5 Oresti, non quidem à matre in exilium missо, sed ab Electra sorore subducto, & à pædagogo in Phocidem sublato: unde reversus matris eade patris sui necem ultus, rursum exulavit. Electra Eurip. & Sophoclis. 6 Crudelissimi tyranni, & cujus in manu erat te repetiisse, quod Clytemnestra non potuit.

## Morbo liberatus. LXXIX.

*Doctorum Licini celeberrime* 1 *Sura virorum,*
2 *Cujus prisca graves lingua reduxit aves:*
3 *Redderis, heu quanto fatorum munere! nobis,*
*Gustata Lethes pene remissus aqua.*
4 *Perdiderant jam vota metum, securæque flebant*
*Tristia cum* 5 *lacrymis, jamque peractus eras.*

6 Non

6 *Non tulit invidiam taciti rexator Averni,*
7 *Et raptas fatis reddidit ipse colos.*
*Scis igitur, quantas hominum moveat falsa querelas.*
*Moverit: & fueris posteritate tua.*
10 *Vive velut lapsi, fugitivaque gaudia carpe:*
*Perdiderit nullum vita reversa diem.*

1 Sic Plinius Sec. 30. epist. 4. lib. *altissima ista eruditione tua dignissimam quæst. &c.* Al. *celeberrime summe Virorum.* 2 Cujus sincera oratio & antiquitatem sapiens eximiis gravitatem & mores veterum illorum Roman. 3 Quanto nos beavit munere Parcæ, quæ te prope mortuum vitæ restituerunt. 4 Tanquam in pertæ morte deposuerames spem & cum votis metum curamque pro te qui jam——5——Pro mortuo deploratus eras & conclamatus. 6 Vidit sensitque Pluto se non fore ferendo invidiam & querelas hominum te lugentium ipsiusque rapacitatem detestandum; itaque——7——eripuit Parcis colos fusosque, & te vitæ restituit. 9 Te tuis suis erepto decepta, *Vel* quam nos veram putabamus, teque verè mortuum. 9 Et quasi redivivus sentis quam charus fueris nobis, tanquam posteris tuis futuris. 10 Mortis itaque, quem evasisti, memor, rape vitæ restitutæ gaudia tibi superstes.

## Laus insignis architecti. LXXX.

1 *Astra polumque tua cepisti mente, 3 Rabiri:*
*4 Parrhasiam vira qui struis arte domum.*
*5 Phidiaco si digna Jovi dare templa parabit,*
*Has petat à nostro Pisa Tonante manus.*

1 Ut Phidias Jovis Olimpici simulachrum effecturus dicitur direxisse mentem suam ad vultum Jovis ab Homero expressum Iliad. 1. Valer. Max. l. 3. c. 7. ita tu, Rabiri, Domitiano palatium exstructurus concepisti mente quales decet domos, quibus

magistris & exemplaribus uteveris ad hanc fabricam. 2 Al. pio. 3 Architectus erat nobilis. 4 Palatium, in monte Palatino, ubi Evander Arcas primus ædificavit. Parrhasia autem urbs Arcadiæ est: unde Evander Virgilio dictus Parrhasius II. Æneid. 5 Si Pisæ urbs illa Elidis instituerit ædificare templum dignum illo simulachro à Phidia fabrefacto, petat à nostro deo Domitiano suum architectum Rabirium.

# EPIGRAMMATUM

## *Delectus Liber Quartus.*

# MARTIALIS.

### Ad Jovem. I.

*Arpica vincende retior* 1 *aule,*
*Quem salvo duce credimus Tonantem,*
*Cum votis sibi quisque te faciet.*
*Et possit dare, quæ dei potestas:*
*Nil pro me mihi, Jupiter, petenti,*
*Ne succensueris velut superbo,*
2 *Te pro Cæsare debeo rogare:*
*Pro me debeo Cæsarem rogare.*

1 Capi-

1 Capitolii in colle prius Saturnio, mox Tarpeio à Virgine Tarpeia quæ, arcem Sabinis prodidit dicto. 3 Tu mea & publica prece rogatus serva Cæsarem, ille me servabit: tu illi donato, ille mihi donabit.

## Ubique habitans II.

*Esquiliis domus est, domus est tibi* 1 *colle Dianæ,*
2 *Et tua patricius culmina vicus habet:*
3 *Hinc viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ;*
*Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.*
*Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.*
4 *Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat.*

1 In monte Aventino, cujus summitas habet templum Dianæ. 2 Suntque tibi ædes in vico sub Exquiliis ubi Servius Tullius fuisse patricios habitare. 3 Ex domo tua in Exquiliis ab altera parte vides ædem Vestæ & Capitolium novum. Ex ædibus tuis in Aventino prospicis templum Cybeles & Capitolium vetus. 4 *Nusquam est, qui ubique est.* Senec. 2. epist.

## In scurram. III.

*Quod* 1 *te diripiunt potentiores*
*Per convivia, porticus, theatra,*
*Et tecum, quoties ita incidisti,*
*Gestari juvat, & juvat lavari:*
*Nolito nimium tibi placere.*
2 *Delectas, Philomuse, non amaris.*

1 Comitem habere certatim cupiunt. 2 Pro scurra & morione haberis, non pro amico.

Qui

## Quis liber bonus. IV.

*Tigina toto* 1 *mala sunt epigrammata libro* 2
*Si totidem bona sunt, Lause, liber bonus est.*

1 Modestè & per jocum librum suum excusat quasi ex malis & bonis epigrammatis compactum. Tamen aequus judex compensat vitia bona.

## Tonsor lentus. V.

*Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci,*
1 *Expungitque genas;* 2 *altera barba subit.*

1 Al. *Expiguitque.* 2 Tardus tonsor seu circumspectus nimiam operi impendit moram, ut vel radenti altera supercrescat barba.

## Poëta pictor sui. VI.

1 *Dum mea Caecilio formatur imago Secundo,*
2 *Spirat & arguta picta tabella mana:*
*Liber ad Getricam* 3 *Peucen, Istrumque* 4 *tacentem* 5
5 *Haec loca perdomitis gentibus ille tenet.*
*Parva dabis cavo, sed dulcia dona sodali:*
6 *Certior in nostro carmine vultus erit.*
*Caetibus hic nullis, nullis delebilis annis*
*Vivet, Apelleum cum morietur opus.*

1 Dum Caecilius Secundus (Plinius, ut credo, Junior: namque is Bithyniam & Pontum obtinuit provincias) sibi effingi curat meam imaginem. Quod discessuri amici mutuo facitabant ad memoriam absentium revocandam. 2 Ad vivum efficta. 3 Insulam ad Istri ostium. 4 Placidis & quasi stagnan-

ſtagnantibus aquis, vel gelu & frigore concretum. alii leg. *jacentem*. 5 Supra num. 1. 6 Epigrammata Cæcilio grata, & quæ ingenii mei imaginem certiorem expreſſerint & diuturniorem retinuerint, quam tabula quævis ab artifice periſſimo efficta.

## Pauca ſcribere facile eſt. VII.

*Quod non inſulſe ſcribis tetraſticha* 1 *quædam;*
*Diſticha quod bellè pauca, Sabelle, facis:*
*Laudo, nec admiror. facile eſt epigrammata bellè*
*Scribere;* 2 *ſed librum ſcribere difficile eſt.*

1 Pauca. 2 Deſideratur enim ad librum perficiendum varietas, acumen, & largus ingenii fons.

## Nil ſponde, aut præſta. VIII.

*Si quid opus fuerit, ſcis me non eſſe rogandum,*
*Bis nobis dicis, Baccara, terque die.*
1 *Appellat rigida triſtis me voce Secundus:*
*Audis,* 2 *ſed neſcis, Baccara, quid ſit opus.*
*Penſio te coram petitur clareque, palamque:*
*Audis, ſed neſcis, Baccara, quid ſit opus.*
*Eſſe queror gelidaſque mihi tritaſque lacernas;*
*Audis, ſed neſcis, Baccara, quid ſit opus.*
*Hoc opus eſt, ſubito ſiam ut ſidere mutus,*
*Dicere ne poſſis, Baccara, quid ſit opus.*

1 Exigit à me fœnus creditor.

## In emacem. IX.

*Omnia, Caſtor, emis: ſic fiet, ut omnia vendas.*

Cum

Cum ultra facultates omnia vis habere lauta ac nitida, multaque emis, adigeris tandem urgente inopia ad omnia vendenda.

## Laudat libellos suos. X.

*Quinque satis fuerant; sed sex, septemque libelli,*
*Est nimium: quid adhuc ludere Musa juvat?*
*Sit pudor, & finis, jam plus nihil addere nobis*
*Fama potest: teritur noster ubique liber.*
1 *Et cum rupta situ* 2 *Messallæ saxa jacebunt,*
*Altaque cum* 3 *Licini marmora pulvis erunt:*
*Me tamen ora legent, & secum plurimus hospes*
*Ad patrias sedes carmina nostra feret.*
*Finieram, cum sic respondit* 4 *nona sororum,*
*Cui coma, & unguento fordida vestis erat:*
*Tune potes dulces, ingrate, relinquere nugas?*
*Dic mihi, quid melius desidiosus ages?*
*An juvat ad tragicos* 5 *soccum transferre cothurnos,*
*Assera vel* 6 *paribus bella tenare modis?*
7 *Perlegat ut tumidus rauca te voce magister,*
8 *Oderit & grandis virgo bonusque puer?*
*Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,*
9 *Quos medio miseros nocte lucerna videt.*
*At tu Romano lepidos* 10 *sale tinge libellos:*
11 *Agnoscat mores vita legatque suos.*
12 *Augusta cantare licet videaris* 12 *avena,*
*Dum tua multorum vincat avena tubas.*

1 Atque ubi invidiosa vetustas in pulverem verterit marmoreas ædes vel potius sepulchra.——2——M. Val. Corvini Messalæ oratoris clariss. &c——3——Licinii ditissimi liberti Cæs. Augusti. 4 Una è novem musis, non tamen infima, Thalia con-

conviviis apta: uncta itaque pro more à balneis & ante convivia. 4 Epigrammata? 5 Versum humilem & levem instar comicorum, quorum propriè est soccus. 6 Versibus heroicis. 7 Melior lectio *prælegat*: uti in scholis prælegunt & exponunt magistri Homerum, Virgilium, & alios autores epicos. 8 Tædio, vel propter pœnas irrogatas, ipsos execrentur autores discipuli. 9 Quos elucubrationes reddunt miseros. 10 Joculo acumine. 11 Vita communis hominum hic legat &c. 12 Tenui carmine, sive versum sive argumentum respicias.

## Vir caput uxoris. XI.

*Uxorem quare locupletem ducere nolim*
*Quæritis? 1 uxori nubere nolo meæ.*
*Inferior matrona suo sit, Prisce, marito:*
*Non aliter 2 fuerint fœmina virque pares.*

1 Nolo subjici uxori, quæ propriè viro *nubere* dicitur, nolo dote libertatem vendere, γυνὴ ἀ ἀνανδρεῖται θέλει ἢ ἐστὶ θέλῃ ἀ πίνει, Anaxandrides apud Stobæum. 2 MSS. *sint.*

## Morio. XII.

*Morio dictus erat 1 viginti millibus emi.*
*Redde mihi nummos, Gargiliane: 2 sapit.*

1 Fatui isti & moriones in pretio & deliciis erant apud divites ad hilaritatem. vel, ut hodie apud nostros fatuos divites, ut sit in ædibus aliquis domino ipso stultior. 2 Plus justo sapit, id est, plus quam stultum & morionem vellem.

Aman-

## Amantior arborum quam amicorum. XIII.

1 *Pallida ne* 2 *Cilicum timeant pomaria brumam,*
*Mordeat & 3 tenerum fortior aura nemus?*
*Hibernis objecta Notis* 4 *specularia puros*
*Admittunt soles, &* 5 *sine facte diem.*
*At mihi cella datur, non tota clausa fenestra,*
*In qua* 6 *ut. Boreas ipse manere velit.*
7 *Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?*
*Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.*

1 Ab injuria ventorum & frigoris. 2 Referas *Cilicum* ad arbores potius è Cilicia translatas quam ad brumam. 3 Stirpium teneriorum succrescentem sylvam. 4 Lapides pellucidi in tenues crustas fissi, quibus Romani in fenestris usitantur ut nos vitro, Seneca epist. 91. & lib. de Provid. Divina c. 4. Plin. l. 15. c. 16. Columell. l. 11. c. 3. Pancirol. 5 Purum, absque pulveris, venti aut atomorum turbine, sine pluvia & tempestate. Al. *& sine sole diem.* 6 Non ipse horrens Septentrionis incola Boreas. *Emphasis hyperbolica.* 7 In hoc versu quodque verbum est Emphaticum.

## Rex suos norit. XIV.

*Dum nova* 1 *Pannonici* * *numeratur gloria belli,*
*Omnis & ad reducem dum litat ara* 2 *Jovem;*
*Dat Populus, dat gratus Eques, dat thura Senatus,*
3 *Et ditant Latias tertia dona tribus;*
*Hos quoque secretis memorabit Roma triumphos;*
4 *Nec minor ista tuæ laurea pacis erit.*
*Quod tibi de sancta credis pietate tuorum,*
*Principis est virtus maxima,* 5 *nosse suos.*

1 Sarma-

1 Sarmatici. * *Narratur.* 2 Domitianum. 3 Et à Domitiano datum plebi pauperique populo congiarium & tributum epulum, propter relatam è bello Sarmatico lauream tertiam: bis enim ante de Cattis & Dacis triumpharverat. 4 Quod cum licuisset justum agere triumphum, lauream tantum Jovi Capitolino maluit inferre. 5 Benevolos animos & studium subditorum suorum erga se propter beneficia agnoscere.

## Actor malæ causæ. XV.

*Egi, Sexte, tuam, pactus duo millia, causam.*
*Misisti nummos quot mihi? mille, quid est?*
1 *Narrasti nihil, inquis, & à te prodita causa est:*
2 *Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.*

1 Dicis me malè egisse & causam prodidisse. 2 In solatium dedecoris mei & jacturæ famæ quam ex causa tua sustinui.

## Fautor alienæ famæ. XVI.

*Sic tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,*
** Ut mecum possis vel* 1 *prior ipse legi:*
* *Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,*
*Carior ut mea sit quam tua fama tibi.*
2 *Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,*
*Pindaricos posset cum superare modos:*
*Et Vario cessit Romani laude cothurni,*
*Cum posset tragico fortius ore loqui.*
3 *Aurum, & opes, & rara frequens donabit amicus.*
*Qui velit ingenio cedere, rarus erit.*

* Bonane hæc fide? an Ironicè? videtur sanè & ex animo, propter exemplum Virgilii. 1 Majori laude quam ego.

Hæc

1 Hac modestia & amicitia inductus Virgilius cessit Horatio lyrici carminis laudem, & Vario epici carminis vel tragœdiæ gloriam, cum illum Pindaricæ lyræ modis, hunc Sophoclei cothurni sublimitate viciſſe potuit. Varium ſiquidem ut epicum & Maronii aliris æmulum canit Horatius. ode 6. l. 1. ita Varii tragœdiam Thyeſten cuilibet Græcorum comparat Quintilianus lib. 10. c. 1. 3 Cenſu ſe aliis habere inferiores ferunt non pauci: ſed nemo ferè eſt qui ſe altero minus ingenioſum fateri velit.

## Diſſimulator. XVII.

*Pauper videri Cinna vult; & eſt pauper.*

Cinna hic verè pauper, quaſi diſſimularet opes, oſtentabat pannos, & paupertatem uſque jactabat, ut ſtulti & ebrii ſimulare volunt non raro ſtultitiam & ebrietatem, cum aſi opus ſit ſimulatione.

## Poëta polygraphus. XVIII.

*Cum facias verſus nulla non luce ducenos,*
*Vare, nihil recitas: 1 non ſapis, atque 2 ſapis.*

1 Qui ſtans pede in uno in hora ducentos præcipitat verſus, vitioſos ſcilicet & ineptos qui tibi lumulento fluenti è bucca excidunt. 2 Qui non recitas malos illos verſus, unde tibi plus eſſet dedecoris quam laudis.

## Adulatoria. XIX.

1 *Phœbhore, redde diem; quid 2 gaudia noſtra moraris?*
*Cæſare veniente, Phœbhore, redde diem.*

Roma

*Roma 3 rogat. 4 placidi numquid te pigra Bootæ*
*Plaustra vehunt, lento quod nimis 5 igne venis?*
*6 Ledæo poterat adducere Cyllaron astro.*
*Ipse suo cedet nunc tibi Castor equo.* (Æthon
*Quid 7 cupidum Titana tenes? 8 jam Xanthus, & Pyroëis*
*Fræna volunt: vigilat 9 Memnonis alma parens.*
*10 Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,*
*Et capit Ausonium Luna videre ducem.*
*Jam, Cæsar, vel nolle veni: 11 tibi stent ostra licebit,*
*Non deerit populo te veniente dies.*

1 Veneris stella, quæ Solis orientis pronuncia Lucifer dicitur, solem occidentem subsequens, Vesperus. 2 Desiderium Cæsaris expectati & cum die urbem ingressuri. 3 Ut diem properes. 4 Cur tardè oreris ac si vehereris plaustro quod insequi videtur Arctophylax, signum tardum quia polo vicinum? 5 Stella, luce. 6 Sumas licet Castoris equum illi à Mercurio donatum, & jam astris additum. 7 Exoriri cupientem solem. 8 Jam solis equi cursum gestiunt. 9 Aurora. 10 Stant stellæ, nec movetur luna desiderio (credo) videndi Imperatorem Rom. redeuntem. 11 Ipse Cæsar sibi sol erit, gloriaque sua fulgore lustrabit cœlum vel, manente noctis facie.

## Cocus cæsus. XX.

*Esse tibi videor sævus, nimiumque gulosus,*
*Qui propter cœnam, Rustice, cædo cocum?*
*Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,*
*Ex qua vis causa vapulet ergo cocus?*

An quæso iniquum est, si qui pendat pœnas eius quod deliquerit in sua arte? tum sanè iniquus esse viderer si delictum alieni artificii in illo punirem.

## Quis cultus Dei. XXI.

SI quid fortè petam timido, gracilique libello,
1 Improbâ non fuerit si mea charta; dato.
Et si non dederis, Cæsar, permitte rogari:
Offendunt nunquam thura, precesque Jovem.
Qui fingit sacros auro, vel marmore vultus,
Non facit ille deos: 2 qui rogat, ille facit.

1 Impudenter petax. 2 Qui supplicat, qui adorat, qui rogat, ille numen inesse rogato fatetur: ita ego te Deum facio dum rogo. *Adulatorie & parasitice.*

## Dona suspecta. XXII.

MUnera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique;
Si sapis & sentis, hic tibi ait, * morere.

* Ut in bona tua succedat haeredipeta ille.

## De distichis. XXIII.

DIsticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.
Quid prodest brevitas, dic mihi, si liber est?

Habet quidem epigramma laudem suam à brevitate, & sunt qui distichon vel tetrastichon excedere oportere epigrammata negant. Et tamen liber è distichis aequè liber est, ac si ex longioribus epigrammis compingeretur.

## De falso Scævola veri æmulo. XXIV.

QUi nunc Lucanæ lusus spectatur arenæ,
Temporibus Brutî gloria summa fuit.

*Ad-*

*Adſpicis, ut teneat flammas, pugnâque 2 fruatur*
*Fortis, & attonito regnet in igne manus!*
3 *Ipſe ſui ſpectator adeſt, & vobile dextræ*
4 *Fœnus amat: 5 totis paſcitur illa ſacris.*
6 *Quod niſi rapta foret noxiæ pœna, parabat*
*Sævior in 7 laſſos ire ſiniſtra focos.*
8 *Scire piget poſt tale decus quid fecerit ante?*
*Quam vidi, ſatis eſt hanc mihi noſſe manum.*

1 Quod apud primos Romanos admirandæ erat & celebrandæ fortitudinis opus, nos jam per luſum fieri videmus. 2 In laudem ſuam & quaſi voluptatem vertit. 3 *Elegantes & Emphatice.* Ipſe per ocium, quaſi illæſus & à manu ſua alienus ſpectavit dextram ſuam exuri. 4 *Metaphora elegans* quaſi vivam dextram fogo inferret. 5 Tanquam victima exuritur. in ara enim fecerat hoc Scævola. 6 Namque amovendus erat fictitius hic Scævola ab igne juſſu Imperatoris, ut ille verus, regis. 7 Victos & fortitudini cedentes. 8 Non quærimus quamnam ſcelera commiſerit ante, illum fortem eſſe virum vel ex hoc apparet.

## In peſſimos conjuges. XXV.

*Cum ſitis ſimiles, pareſque vitâ,*
*uxor peſſima, peſſimus maritus;*
*Miror, non bene convenire vobis.*

Cum plurimum ad amorem valeat morum ſimilitudo, vel inter malos.

## Adulatoria. XXVI.

*Hæc, Auguſte, ſacro quæ vertice ſidera pulſat,*
*Par domus eſt cœlo; ſed minor eſt domino.*

## Dona dator commendat. XXVII.

*Magna licet toties tribuas, majora daturus*
*1 Dona 2 ducum victor, 3 victor & ipse tui:*
*Diligeris populo non propter 4 præmia, Cæsar,*
*Propter te populus præmia, Cæsar, amat.*

1 Spectacula, epulas, munera, congiaria, &c. Sueton. Domit. 2 Regum Sarmatarum, Dacorum, &c. 4 Et qui teipsum indies virtute & benignitate superas.

## Ad Priapum. XXVIII.

*Non horti, usque 1 palmitis beati,*
*Sed rari nemoris, Priape, cubes:*
*Ex quo natus es, & potes renasci,*
*Furaces, moneo, manus repellas,*
*Et sylvam domini focis reservet.*
*2 Si defecerit hæc, & ipse lignum es.*

1 Vitis, vineæ. 2 Namque è ligno es, & nisi sylvam custodias, deficiente in focum ligno, ipse tu combureris.

## Honos alit artes. XXIX.

*Temporibus nostris ætas cum cedat avorum,*
*Creverit & major cum 1 duce Roma suo:*
*Ingenium sacri miraris abesse Maronis,*
*Nec quemquam tanta bella sonare tuba.*
*Sint 2 Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,*
*Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.*

3 Jugera

*Jugera perdiderat miſeræ vicina Cremonæ,*
*Flebat & abductas 4 Tityrus æger oves.*
*Riſit 5 Tuſcus eques, paupertatemque maligram*
*Reppulit, & celeri juſſit abire fuga.*
*Protinus 6 Italiam concepit, & 7 arma virumque,*
*Qui modo vix 8 Culicem fleverat ore rudi.*
*Quid Varos, Marſoſque loquar, ditataque vatum*
*Nomina, magnus erit quos numerare labor?*
*Ergo ero Virgilius, ſi munera Mecœnatis*
*Des mihi? 9 Virgilius non ero, 10 Marſus ero.*

1 Imp. Domitiano. 2 Qui foveant poëtas, quod facit C. Cilnius. Mæcenas. 3 Vide Virgilii vitam & eclog. 1. & 9. unde hoc hemiſtich. *miſeræ vicina Cremonæ.* 4 Virgilius ſub perſona Tityri. eccl. 1. 5 Mæcenas regibus Etruſcis oriundus. 6 Hiſtoriam Italiæ & Romani nominis ducti ab Æneæ. 7 Libros Æneidos, cujus initium *Arma virumque cano, &c.* 8 Poëmation de Culice. 9 Non ero clariſſimus epicus, ero clarus, ut ſpero, epigrammatographus. 10 Poëta epigrammatarius. lib. 2.

## In luſcum furem. XXX.

*Aſpicis hunc 1 uno contentum lumine, cujus*
*2 Lippa ſub * attrita fronte 2 lacuna patet?*
*Ne contemne 3 caput, nihil eſt furacius illo:*
*Non fuit 4 Autolyci tam 5 picata manus.*
*Hunc tu convivam cautus 6 ſervare memento?*
*Tunc furit, atque oculo luſcus utroque videt.*
*Pocula 7 ſolliciti perdunt 8 ligulæſque miniſtri,*
*Et latet in tepido plurima mappa ſinu.*
*Lapſa nec à cubito ſubducere palla neſcit,*
*Et teſtus lanis ſæpe duabus abit.*

*Nec dormitantem verum fraudare lacertus*
*Erubuit fallax, ardeat illa licet.*
*9 Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa*
*Circuit, & soleas furripit ipse suas.*

1 Cui unus sufficit ad furta oculus. 2 Cavè oculi fallant. 3 Impudenti, effricta fronte. 4 Hominem, ut Græci κακοῦργον vel simpliciter, caput invocaturus noli credere simile aut innocuum. 4 Mercurii filii patri furtis similimi Iliad. 2. 5 Cui adhæserant tacta. vilcata manus. 6 Observare Al. *vitare*. 7 Qui quam solicitè custodiunt. 8 Gladiolos id linguæ modum desinentes. 9 Si nihil aliud est quod furetur, puero suo, qui id pedes custodit deponitis soleas suas furripit, ne desiterè illarum ardere desiderium.

## Hortus hybernus. XXXI.

*Qui 1 Corycii vidit pomaria rivis,*
*2 Rus, Entelle, tuæ præferat ille domui.*
*Invida purpureos 3 urat ne bruma racemos,*
*Et gelidæ 4 Bacchi munera frigus tenet;*
*5 Condita perspicua vivit vindemia gemma,*
*Et tegitur felix, nec tamen uva latet.*
*Formosum nitet sic per 6 bombycina corpus:*
*Calculus in nitida 7 sic numeratur aqua.*
*Quid non ingenio voluit natura licere?*
*8 Autumnum sterilis ferre jubetur hiems.*

1 Alcinoi regis Phæacum. 2 Præferat tamen hortum illius horto. 3 Mordeat. *Boreæ penetrabile frigus adurit.* Virgil. 4 *Vitei.* 5 Lapide speculari tegitur ab injuria frigoris. 6 Mulcidis è bombice vel serico intexta, tenuia & pellucida. Senec. benef. l. 7. c. 9. & Juvenal. sat. 2. v. 66. Hujusmodi pulcri vitrea, nebulæ lineæ, vela sericâ, carbasei venti, textra pel-

pellucida Romanis in usu erant. 7 Ita perlucent & appareant calculi, ut numerari possint. 8 Ita munici specularibus hiemi ipsâ brumæ fructus ferunt, perinde ac in autumno.

## Laus veterum. XXXII.

*Miraris veteres, Vacerra, solos,*
*Nec laudas nisi mortuos poëtas.*
*Ignoscas rogamus, Vacerra, si tuis*
*Non est, ut placeam tibi, perire.*

1 Ut mihi post fata contingat laus, non propero mori.

## Cœna cum ignotis. XXXIII.

*Ignotus mihi cum voces tractimque,*
*Quave non veniam vocatus à te*
*Mirarisque, quæreris que, litigasque.*
* *Solus cœno, Fabulle, non libenter.*

* Solus quippe Martialis, qui inter ignotos ejus conditionis est, utcunque magnus sit illorum numerus.

## Aut stent aut crescant munera. XXXIV.

*Quatuor argenti libras mihi tempore brumæ*
*Misisti ante annos, Postumiane, decem.*
*Speranti plures 2 (nam stare, aut crescere debent*
*Munera) venerunt plusve, minusve duæ.*
*Tertius & quartus multo inferiora tulerunt.*
*Libra fuit quinto 3 Septitiana. 4 quid ille?*

5 *Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno,*
*Post hanc 6 in cotulâ rasa selibra data est.*
*Octavus 7 ligulam misit sextante minorem:*
*Nonus 8 acu levius vix cochleare tulit.*
9 *Quod mittat nobis decimus jam non habet annus:*
10 *Quatuor ad libras, Postumiane, redi.*

1 Saturnalibus in mense Decembri. 2 *Beneficia subverti antiquitus, nisi illa posteritatibus cumules.* Plinius lec. epist. 4. l. 3. & Seneca 2. de benef. c. 11. *Parum est dedisse, fovenda sunt beneficia, &c.* 3 Libra octo unciarum cum semuncia, quæ Romanis bello annitis defluxit ab unciis 12. 4 *Misisti nummos quot mihi? mille. quid est?* Ita Scriverius. cum prius esset *quidem*, ineptè conceptum compositumque à sciolo librario, ex eo quod exaratum invenerat, *quiddam?* 5 Ad vasculum octo unciarum. 6 Cotyla seu calix politus vel culatus sex unciarum datus est. 7 Vasculum, mensuram quæ quartam partem cyathi continet. alias significat *Spatulam*, gladiolum. 8 Al. *acu levius micuit.* 9 Non invenit quod minus mittat. 10 Incipe rursus à primo anno, & perage. si placet, annua munera in circulum.

## Dii ridiculi. XXXV.

*Quantum jam superis, Cæsar, cœloque dedisti,*
*1 Si repetas, & si creditor esse velis?*
2 *Grandis in æthereo lites audita fiat Olympo,*
*Cogantur que dei vendere quidquid habent:*
3 *Conturbabit 4 Atlas, 5 & non erit uncia tota,*
*Decidat tecum qua pater ipse deum.*
*Pro 6 capitoliis quid enim tibi solvere templis,*
*Quid pro 7 Tarpeiæ frondis honore potes?*
*Quid pro culminibus geminis matrona tonantis?*
9 *Pallada prætereo:* 10 *res agit illa tuas.*

Quid

*Quid loquar* 11 *Alciden, Phœbumque, pioſque Lacenas?*
12 *Addita quid Latio Flavia templa polo?*
*Expectes, & ſuſtineas, Auguſte, neceſſe eſt:*
*Nam tibi quod ſolvat non habet arca Jovis.*

1 Si tibi rependi velles, nec donares. 2 Etiamſi haſta poſita opes ſuas dii deæque vendere velint. 3 Cedet foro. 4 Qui cœlum humeris ſuſtinere fingitur. *vel*, cœlicolæ quot-quot ſuſtinet Atlas. 5 Nec ipſe Jupiter ſi velit tecum decidere, poterit ſolvere unciam de aſſe. O miſerum decoctorem Jovem! 6 Capitolium incendio abſumptum reſtituiſti, & novam ædem in Capitolio excitaviſti Jovi cuſtodi. Domit. Sueton. cap. 5. 7 Coronæ quernæ, ut & laureæ Capitolinæ. 8 Quid pro geminis delubris tibi ſolvere poteſt Juno? 9 Cui Chalcioecæ templum erexiſti. Caſſiod. l. 6. c. 11. cui ſtatuam in cubiculo conſecraſti & quinquatria. 10 Illa à te ſtat; res tuas, rationes & conſilia diſponit; tibi familiare numen eſt, imo mater, ubi enim Domitianus audiviſſet ex lib. Sibyllinis, fore, ut virgo pareret æternum Imperatorem, nihil amplius voluit quam ſe eſſe filium perpetuæ virginis Dianæ. 11 Herculi templum in via Appia poſitum & ſtatuam. ut & Apollini, & ex pietate Pollucis erga fratrem alternatim immortalibus Caſtori & Polluci filiis Ledæ Lacenæ. 12 Templum Flaviæ gentis, quod cœlum vertice tangit.

## Rarus amans veri. XXXVI.

*Dic verum mihi, Marce, dic amatæ*
*Nil eſt, quod magis audiam libenter:*
*Sic & cum recitas tuos libellos,*
*Et cauſam quoties agis clientis,*
*Oras, Gallice, me rogaſque ſemper.*
*Durum eſt me tibi, quod petis, negare.*
*Vero verius ergo quid ſit audi:*
*Verum, Gallice, non libenter audis.*

## In cœnipetam. XXXVII.

*Cotes, casthare, cum foris libenter:*
*clamas, & maledicis, & minaris.*
*Deponas animos tuos, monemus:*
*Liber non potes, & gulosus esse.*

Parasitus instruatur necesse est octava arte ingenua, hoc est, Adulatoria. gulosus cœnipeta loquatur placentia, ut qui libertatem dapibus vendiderit.

## Amicus cœnæ non amicorum. XXXVIII.

*Hunc, quem cœna tibi, quem mensa paravit amicum*
*Esse putas fidus pollys amicitiæ?*
*Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea, non te.*
*Tum benè si cœnem, noster amicus eris.*

*Errat*, inquit Seneca, *qui amicum in atrio quærit, in convivio probat.*

## De seipso. XXXIX.

*Note licet nobis sublimi pectore vates,*
*Cui referet serus præmia digna cinis.*
*Hoc tibi sub nostra 2 breve carmen imagine vivat,*
*Quam 3 non obscuris jungis, Avite, 3 viris.*
*Ille ego sum nullis nugarum laude secundus:*
*Quem non miraris, sed puto lector amas.*
*Majores majora sonent: mihi parva locuto*
*Sufficit in vestras sæpe redire manus.*

1 Utcun-

1 Utcunque ſciam quantum carmine valeas, quantoque ſublimiorem ipſe poſſiſſes imagini noſtræ adjeciſſe inſcriptionem; ſubſcribe tamen, ſi placet, hoc tetraſtichon imagini meæ, quam in bibliothecam tuam admittere dignaris. Al. *Non te celabit.* 2 Tetraſtichon quod ſeq. *Ille ego ſum, &c.* 3 Glar. IIſſ. autorum imaginibus in bibliotheca tua.

## De templo Flaviæ gentis. XL.

*1 Dum Janus hiemes, 2 Domitianus autumnos,*
*3 Auguſtus annis commodabit æſtates:*
*4 Dum grande famulis nomen aſſerit Rhenus*
*Germanicarum magna lux calendarum:*
*5 Tarpeia ſummi ſaxa dum patris ſtabunt:*
*6 Dum voce ſupplex, dumque thure placabit*
*Matrona dives ducis Juliam nuntæ:*
*Manebit 7 altum Flaviæ decus gentis,*
*8 Cum ſole, & aſtris, cumque luce Romana.*
*Invicta quidquid condidit manus, 9 cœlum eſt.*

1 Quamdiu erunt hyemes, quarum medio menſi Janus dedit nomen. 2 Quamdiu erit autumnus, cujus menſem Octobrem Domitianus à ſe appellari voluit Domitianum. 3 Quamdiu erunt æſtates, in quibus menſis Sextilis ab Auguſto denominatus eſt. 4 Dum magna & prima dies Septembris redit, qui à Domitiano nomen habet Germanici ob Germanos Rheni fluv. accolas ſubactos. 5 Dum ſtabit capitolium Jovis à Tarpeia olim Sabinis proditum. 6 Dum matronæ Rom. thure & precibus colent Juliam Titi filiam quam Domitianus conſecravit relatam in deam. 7 Templum Flaviæ gentis à Domitiano condirum. Suet. Domit. cap. 1. 5. & 17. 8 Quamdiu fulgebunt Sol, aſtra & gloria imperii Rom. loeutio Ovidiana. *Cum ſole & luna ſemper Aratus erit.* Æternum, ut cœlum. ex ſchol. Peripateticæ ſententia.

Epi-

## Epitaphium Latini. XLI.

1 *Dulce decus scenæ: ludorum fama, 2 Latinus*
*Ille ego sum; plausus, deliciæque tuæ:*
*Quì 3 spectatorem potui fecisse 3 Catonem,*
*4 Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.*
*Sed 5 nihil à nostro sumpsit mea vita theatro,*
*Et 6 sola tantum scenicus arte fero:*
*Nec poteram gratus * domino sine moribus esse:*
*Interius mentes inspicit ille * deus.*
*Vos me laurigeri 7 parasitum dicite Phœbi,*
*Roma sui famulum dum sciat esse * Jovis.*

1 *Ego sum dulce decus, &c.* ex persona Latini sepulti quod fit in Epitaphiis. 2 Celebris mimus, Domitiano charus. 3 Intrantem ut exeat tantum. 4 In risum solvere gravissimos illos & continentissimos viros Curium & Fabricium. 5 Non contraxit sibi lasciviam & improbitatem in theatris exprimi solita. 6 Non animo, non moribus. * Domitian. 7 Mimi & histriones, qui poëtarum carmina recitabant, appellabantur parasiti Apollinis.

## In vetulam improbam. XLII.

1 *Secula Nestoreæ permensa, Philæni, senectæ,*
*2 Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?*
*3 Euboicæ nondum numerabas 4 longa Sibyllæ*
*Tempora: 5 major erat mœstibus illa tribus.*
*Hen 6 quæ lingua silet! non illam mille 7 catastæ*
*Vincebant, nec 8 quæ turba Serapin amat:*

Nec

*Nec matutini 9 cirrata caterva magistri,*
*Nec quæ 10 Strymonio de grege ripa sonat.*
*Sit tibi terra levis, mollique tegaris arena,*
*Ne tua non possint eruere ossa canes.*

1 Tria secul. 300. annos, ut quidam volunt. ut alii 90. cum Varro pariendi ac generandi perfectius spatium annorum 30. periodum conficiat. Cæl. Rhod. l. 19. c. 22. 2 Quasi immatura, *Ironicè*. 3 Cumanæ. 4 Ætatem M. annorum ex voto suo ut tot annos viveret, quot manu complecteretur arenæ corpora, &c. Ovid. Metam. l. 14. 5 Fingit Hyperbolicè poëta defuisse Philenidi 3. tantum menses de ætate Sibyllæ. 6 Quam vocalis & Stentorea! 7 Servi in carastis, id est, pegmatis ligneis venales expositi. 8 Isidis sacerdotes invento Osiri. 9 Pueri cirrati in scholis. Pers. satyr. 1. v. 29. 10 Gruibus, imminente tempestate, vel hyeme, magno cum clangore è Thracia, cujus Strymon est fluv. advolantibus.

## Effigies pueri. XLIII.

*Hæc sunt illa mei quæ cernitis ora Camoni?*
*Hæc 1 pueri facies primaque forma fuit.*
*Creverat hic vultus bis denis fortior annis;*
*Gaudebatque suas pingere barba genas:*
*2 Et libata semel summos modo purpura cultus*
*Sparserat, invidit de 3 tribus una soror,*
*Et festinatis incidit stamina pensis;*
*Abstentemque patri rettulit urna rogum.*
*4 Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,*
*Hæc erit in chartis major imago meis.*

1 Infantis. 2 Et lanugo ejus subrufa semel refecta sparserat summos cultus, id est, vestes, vel *vultus*, vel ut alii legunt *cultros*.

*cultros.* id eſt, novaculas. Cultros (inquit Joſ. Scalig. in Catullum) intelligit *ſicilices*, id eſt, cultros tonſorios. 3 *Parcis. & ſemper de tribus una necat.* 4 Pictura infantem oſtendit, ipſa infans & interitura: carmen hoc meum fuiſſe vicennem teſtatur, monumentum pictura certius & perennius.

## Quid novi? XLIV.

*ARtibus bis ſemper cœnam, Philomuſe, mereris;*
*Plurima dum fingis, ſed quaſi vera refers.*
*Scis, quid in* 1 *Arſacia* 2 *Pacorus deliberet aula.*
*3 Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.*
*Verba ducis Daci chartis mandata 4 reſignas;*
*5 Victricem laurum quam venit ante vides.*
*6 Scis quoties* 7 *Pharia madeat* 8 *Jove* 9 *fuſca Syene:*
*10 Scis quota de Libyco littore puppis eat:*
*11 Cujus Ituææ capiti naſcantur olivæ;*
*Deſtinet æthereus cui ſua ſerta pater.*
*12 Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me;*
*Hac lege: ut narres nil, Philomuſe, novi.*

1 Parthica. Parthorum reges ab Arſace, deinde Arſaces dicti. ut Pontici, Mithridates; Ægypti, Ptolemæi; Armenii, Tigranes; Romani Imp. Cæſares, &c. 2 Parthorum rex. 3 Fingis te referre poſſe copiarum Germanicarum & Sarmat. numerum. 4 Aperis, ac ſi tu noſſes ſecreta regum. acceptis reſignatiſque literis ab illis. 5 A Sarmatis relatam. 6 Tu ſcis quoties pluat in Ægypto. quod perraro. 7 Ægyptia, à Pharo inſula. 8 Pluvia, imbre: Jupiter enim media aëris regio, ima Luna, ſumma Minerva, qui magni hinc Dii. 9 Cujus incolæ à Sole colorantur. Syene enim in confinibus Ægypti ſub Tropico Cancri directè locatur. *atque umbræ, nuſquam flentem Syenæ.* Lucan. 10 Lynceo vel Strabone perſpicacior potes numerum referre navium Cantiagnis portu ſolven-

ſolventium. Plin. l. 7. c. 21. 11 Tu noſti quibus Cæſar coronas in quinquatris ſit dauratus. 12 Ego invito te, ſub lege ſilentii.

## Amicus uſque ad arcam. XLV.

*Gellius* 1 *ædificat ſemper: modo limina ponit,*
*Nunc foribus claves aptat, emitque ſeras:*
*Nunc has, nunc illas 2 mutat, reficitque feneſtras.*
*Dum 3 tamen ædificet, quidlibet ille facit.*
*Oranti nummos ut dicere poſſit amico*
*unum illud verbum Gellius, ædifico.*

1 Minutula neſcio quæ ſemper reficit, ut ædificandi prætextu illiberalem tegat animum, ne quid in amicos eroget.

## In tenui tenuis non gloria. XLVI.

*Ingenium mihi, Gaure, probas ſic eſſe puſillum,*
*Carmina quod faciam, quæ brevitate placent.*
*Confiteor: ſed tu his deus grandia libris*
*Qui ſcribis Priami prælia, magnus homo 1 es.*
2 *Nos facimus 3 Bruti puerum, nos 4 Lagona vivum:*
*Tu 5 magnum 6 butum, Gaure, Giganta facis.*

1 Tibi videris. 2 Ego quidem parva facio carmina, ſed viva & vegeta, tu magna, ſed ſtupida & mortua. 3 Epigr. 171. lib. 14. 4 Puerum elegantem, ſubdolæ ac fucatæ verſutilitatis, Luciſci opus. Plin. l. 34. c. 8. Al. *Langom.* 5 Mole non arte & ingenio certans. 6 Παλαιόν & χαῦνον. hoc eſt, magnum malum, lumentum opus condis. *At popular tumido gaudeat Antimacho.* Catull.

De

## De libellis suis. XLVII.

*Lector & auditor vestros probat, Auctor, libellos:*
*Sed quidam exactos esse poëta negat.*
*Non nimium curo: 1 nam cœnæ fercula nostræ*
*Malim convivis quam placuisse cocis.*

1 Volo carmina mea magis placere benevolis & simplicibus lectoribus, auditoribusque: quam emulis & curiosis strictæque censuræ poëtis.

## In prodigum. XLVIII.

*Dixerat astrologus periturum te cito, Munna:*
*Nec puto mentitus dixerat ille tibi:*
*Nam tu dum metuis ne quid post fata relinquas,*
*Hausisti patrias luxuriosus opes.*
2 *Bisque tuam decies non una tabula nummo?*
*Dic mihi, non hoc est, Munna, perire cito?*

2 Jocus est in ambiguitate τῦ *perire*. quod Astrologus referebat ad vitam, poëta ad bona & fortunas, quæ Munna perdiderat fretus Astrologi predicto. 1 Vicies sestertia nillia H S.

## Petit audacter. XLIX.

*Dum 1 me captares, mittebas munera nobis:*
*Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.*
2 *Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,*
*De cavea fugiat ne male pastus aper.*

1 Amicitiam meam, vel hæreditatem. 2 Eadem enim arte servantur res, qua acquiruntur.

Versus

## Versus ex tempore. L.

*Lege nimis dura convivam scribere versus*
*Cogis, Stella; licet scribere, nempe malos.*

Neque enim ex tempore, neque inter pocula scribuntur boni versus, Euripide & Virgilio digni. Aul. Gell. lib. 17. Valer. Maximus. l. 10.

## Vetus melius est. LI.

*Tu qui longa potes dispendia ferre viarum,*
*1 I liber absentis pignus amicitiæ:*
*Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor:*
*2 Grande tui pretium munera auctor erit.*
*3 Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur*
*Quæ fluit, an pigrò quæ stetit unda lacu.*

1 In Galliam, ad Antonium. 2 Quod à me autore venit. 3 *Quanquam sapor est oblata dulcis in unda* 3 *Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ.*

## Invidia rumpantur ut illia Codro. LII.

*Rumpitur invidia quidam, carissime Juli,*
*Quod me Roma legit, rumpitur invidia.*
*Rumpitur invidia, quod turba semper in omni*
*Monstramur digito, rumpitur invidia.*
*Rumpitur invidia, tribuit quod Cæsar utrique*
*Jus mihi natorum, rumpitur invidia.*
*Rumpitur invidia, quod ras mihi dulce sub urbe est.*
*Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.*

*Rumpitur invidia, quod ſum jucundus amicis,*
*Quod conviva frequens, rumpitur invidia,*
*Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probamur:*
*Rumpatur, quiſquis rumpitur invidia.*

## Quis verè pauper. LIII.

1 *NEc toga, nec focus eſt, nec tritas cimice lectus,*
2 *Nec tibi de bibula ſarta palude teges:*
*Nec puer, aut ſenior, nulla eſt ancilla, nec infans,*
*Nec ſera, nec clavis, nec canis, atque calix.*
*Tu tamen affectas Neſtor dici atque videri*
*Pauper, & 3 in populo quæris habere locum.*
*Mentiris, vanoque tibi blandiris honore:*
4 *Non eſt paupertas, Neſtor, habere nihil.*

1 Sic Catullus epigr. 20. *Furi, quod neque ſervus eſt, neque arca, &c.* 2 Nec teges ſeu ſtorea ex ulva, ſcirpo, ſeu canna paluſtri. 3 Plebeius eſſe & proletarius. 4 Sed mera mendicitas.

## In Avarum. LIV.

*NUmmi cum tibi ſint, opeſque tantæ,*
*Quantas civis habet, * paterve, rarus:*
*Largiris nihil, incubaſque gazæ,*
*Ut magnus draco, quem canunt poëtæ*
*Cuſtodem 1 Scythici fuiſſe luci.*
*2 Sed cauſa, ut memoras, & ipſe jactas,*
*Diræ filius eſt rapacitatis.*
*3 Et quid tu facuus, rudeſque queris,*
*Illudas quibus, auferaſque mentem?*
*3 Hinc ſemper vitio pater fuiſti.*

* Aut

* Aut qui habet liberos, ut continuet filios, & *pater fuisti.* Al. *Paterne, κόσμον.* 1 Aurei velleris fago suspensi in luco ante templum Martis. de quo Apollonius & Val. Flaccus in Argonauticis. Ovid. 7. Metamorph. Seneca in Medea. Hyginus 14. fab. Apollod. l. 1. &c. Alii leg. *Libyci.* 2 Sed arguis filium tanquam causam tuæ rapacitatis. 3 Quasi vero tam fatui simus, quibus hoc persuadeas. 4 Immo tute ipsius vitii pater es. *Vel,* illi autor ad hoc vitium.

## Ubi amicus, ibi patria. LV.

1 *Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,*
2 *Pendula quod patriæ visere tecta libet,*
*Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,*
3 *Et prætextatæ cultus amicitiæ,*
*Tu facis; in terris quo non est alter Iberis*
*Dulcior, & vero dignus amore magis:*
4 *Tecum ego vel ficci Gætula mapalia Pœni,*
*Et poteram Scythicas hospes amare casas.*
*Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,*
5 *In quocunque loco Roma duobus erit.*

1 Cur redire velim in patriam meam, visurus Hispaniam aurifodinis celebrem, & Salonem. tu mihi causa es o Mani, &c. 2 Bilbilim in edito sitam. 3 Usque à pueris, qui prætextam gerunt, amicitia culta. 4 Tecum vel in arenosis Africæ desertis, vel in inhospitali Scythia degerem. 5 Omnis nobis locus pro Roma erit.

## Obscurus scriptor. LVI.

*Scribere te, quæ vix intelligat ipse* 1 *Modestus,*
*Et vix* 2 *Clarianus, quid rogo, Sexte, juvat?*

*Non lectore tuis opus eſt, 3 ſed Apolline libris:*
*Judice te major 4 Cinna Marone fuit.*
*5 Sic tua laudentur: ſanè mea carmina, Sexte,*
*Grammaticis placeant, & 6 ſint Grammaticis.*

1 Grammaticus cujus meminit Tranquillus & A. Gell. & Macrobius. 2 Grammaticus cujus meminerunt Seneca epiſt. 66. & Auſonius epiſt. 18. ad Urſul. 3 Sed divinatore Oedipo aliquo, Sibylla, imo ipſo Apolline. 4 Poëta, autor egregii quidem laudatique operis, ſed obſcuri, & quo nec ſe ſcribere ſatis digna per modeſtiam profiteatur Virgilius ecloga 9. 5 Propter obſcuritatem & intricatas tenebras. 6 Abſque ope Grammaticorum interpretum. Quotus tamen quiſque Grammaticorum, immo Criticorum, aut (quos M. Cato dixit, *Mortuaria gloſſaria*) philoſophorum hæc intelligit?

## Pax viri boni. LVII.

*JAm numerat placido felix Antonius ævo*
*1 Quindecies actas * Primus Olympiadas:*
*Prætereatque dies, & 2 tutos reſpicit annos:*
*3 Nec metuit Lethes jam propioris aquas.*
*Nulla recordanti lux eſt ingrata, graviſque:*
*Nulla fuit cujus non meminiſſe velit.*
*Ampliat ætatis ſpatium ſibi vir bonus: hoc eſt*
*Vivere bis, 4 vita poſſe 5 priore frui.*

1 Annos LX. ex computatione Chronologorum, quibus Olympias eſt quatuor annorum ſpatium. an. LXXV. ex ratione poëtarum qui Olympiada pro quinquennio ſeu luſtro uſurpant. * Cognomen Antonii. 2 Extra fortunæ aleam poſitos, in quos fortuna jus perdidit. 3 Nec metuit mortem. 4 Jucunda benè actæ vitæ recordatione.

Patientia

## Patientia coacta. LVIII.

*IN* 1 *matutina nuper ſpectatus arena*
*Mucius, impoſuit qui ſua membra ſocis;*
*Si patiens fortiſque tibi duruſque videtur,*
2 *Abderitanæ pectora plebis habes.*
3 *Nam cum dicatur tunica præſente moleſta;*
*ure manum: plus eſt dicere; non facio.*

1 Mane pugnabant damnati cum beſtiis, poſt meridiem qui ex beſtiariis ſupererant, inter ſe. Lipſ. 3. Saturn. c. 15. Senec. epiſt. 7. 2 Stolidus es, *Vervecum in patria crassoque sub aere natus.* ut ait Juvenal. ſat. 10. v. 50. ad quem, vide quæ nos. 3 Nam ſi damnato huic daretur conditio, ut repræſentando Mucii manum exuſtam redimeret ſupplicium tunicæ moleſtæ, in qua pice, reſina, bitumine cæteriſque ignium alimentis illita ardendum illi fuerat: minus fortiter facit (ſaltem audacter minus) parte quam toto corpore exuſto.

## Mors uxoris. LIX.

*SEptima jam, Phileros, tibi conditur uxor in* 1 *agro.*
2 *Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.*

1 Sepulchris conſecrari agellum moris fuit. 2 Manent enim tibi dotes ſepultarum, vacatque thalamus novo conjugio.

## Dona iniqua. LX.

*NIl aliud loqueris, quam* 1 *Theſea, Perithoumque,*
*Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.*
*Diſpeream, ſi tu* 2 *Pyladi præſtare matellam*
*Dignus es, aut* 3 *porcos paſcere Perithoi.*

*Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,*
*Et lotem (ut multum) terque quaterque togam.*
*Quid! quod & vile unquam Pyladi donavit Orestes?*
*Qui donat, quamvis plurima, plura negat.*

1 Nobile amicorum par. 2 Vel infimo servitii munere defungi, ut præstare manulam, vel porcos pascere. 3 Forte, quod in glandiferis Pindi sylvis degebat Perithous. 4 Et togam non usque adeo tritam, non ultra ter quaterve lotam. 5 Ex persona postæ interpositum, indignantis togam imputatam, quasi magna illa res fiet. 6 Quippe qui omnia cum Pylade communicavit. quod quia tu non facis, sed multa negas, non es verus amicus.

## Anthropophagi. LXI.

*Addixti servum nummis, 2 here, mille trecentis,*
*Ut benè cœnares, Calliodore, 3 semel:*
*Nec benè cœnasti. nullus tibi quatuor emptus*
*Librarum 4 cœnæ pompa caputque fuit.*
*Exclamare libet, non est hic, improbe, non est*
*Piscis: homo est. hominem, Calliodore, voras.*

1 Vendidisti. 2 Heri. 3 Ex pretio servi venundati. 4 Cœnæ 3 sunt partes, antecœna, cœnæ caput, seu pompa, & secundæ mensæ, seu bellaria.

## Imago juvenis. LXII.

*Hæc mihi quæ tolitur violis picturа, rosisque,*
*Quos refovat vultus, Cæditiane, rogis?*
*Talis erat Marcus mediis Antonius annis*
*Primus, in hoc juvenem se videt ore senex.*
*Ars utinam mores, animumque effingere posset:*
*Pulchrior in terris nulla tabella foret.*

1 Quod

1 *Quod si oculis facies honesti cernerentur, mirificos sui amores excitaret.* Plato. Spectabile hoc & imitabile picturam laudandi exemplar.

## In sordidum. LXIII.

1 *Improba Massiliæ quidquid* 2 *fumaria cogunt,*
3 *Accipit ætatem quisquis ab igne cadus;*
*At te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis*
*Per freta, per longas* 4 *toxica sæva vias?*
*Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni*
*Testa sit, aut tellis* 5 *Setia cara suis.*
*Non venias quare tam longo tempore Roman,*
*Hæc puto causa tibi est; ne tua vina bibas.*

1 Adulterantia vinum. 2 Loca colligendo fumo idonea. 3 Vina apothecis condita superponebantur fumariis, ut præcocem maturitatem à fumi tenore traherent. Sed insaluberrima esse hac vina testatur Plinius lib. 23. cap. 1. 4 Vina insaluberrima. 5 Vina Setina nobilia è Setia Campaniæ.

## Epitaphium Scorpi. LXIV.

*Ille ego sum Scorpus, clamosi gloria circi,*
*Plausus, Roma, tui, deliciæque* 1 *breves:*
*Invida quem Lachesis raptum* 2 *tricteride nona,*
3 *Dum numerat palmas, credidit esse senem.*

1 Præcept. morte immatura. 2 Annos natum 27. 3 Propter victoriarum Circensium numerum posset Scorpus videri senex.

## Jocus in Rhetorem ignobilem. LXV.

*Jura trium petiit à Cæsare discipulorum,*
*Assuetus semper Manna docere duos.*

In miserum literatorem, qui cum non haberet 3. discipulos, petiit à Cæsare jus trium discipulorum. Jocus petitus à jure trium liberorum.

## Verba danti verba dantur. LXVI.

*SI dotare vocas promittere nec dare, Caje,*
*Vincam te donis, muneribusque meis.*
*Accipe* 1 *Callaicis quidquid fodit Astur in arvis,*
*Aurea quidquid habet* 2 *divitis unda Tagi;*
*Quidquid Erythræa niger invenit Indus in alga;*
*Quidquid & in nidis* 3 *unica servat avis;*
*Quidquid* 4 *Agenoreo Tyros* 5 *improba cogit aëno?*
*Quidquid habent omnes, accipe* 6 *quomodo das.*

1 Quicquid auri foditur in Hispania. Gallecia autem & Asturia Hispaniæ regiones sunt, aurifodinis quondam celebres. 2 Auri ramentis fluens Tagus fl. Hispaniæ. 3 Phœnix. 4 Tyrio, purpureo. Tyros enim & Sidon Agenori regna erant. 5 Inventrix purpuræ qua iterantur lanæ: vestes purpureas appellat Senec. epist. 115. *lacernas coloris improbi* Improbum laborem appellavit Virgilius assiduum & iteratum. ita & vestes *improbi coloris* dibaphas & iteratas aheno purpureo. & huc facit Plin. l. 9. c. 41. *Non est satis abstulisse gemmæ nomen dibaphum, rursus absolutum inebriatur Tyro, ut sit ex diraque nomen improbum, simulque luxuriæ duplex.* 6 Promissis st.

In

## In delicatum lectorem. LXVII.

1 *Consumpta est uno si lemmate pagina, transis,*
*Et breviora tibi, non meliora placent.*
*Dives, & ex omni posita est instructa macello*
*Cœna tibi, sed te 2 mactta sola juvant.*
3 *Non opus est nobis nimium lectore gulose.*
*Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.*

1 Si unum epigramma tam longum sit, ut paginam totam impleat. 2 Cupediæ & dulciaria. Athenæo l. 14. c. 23. mazapanes. 3 Nolo lectorem qui jocorum & acuminum cupediis saturari velit, sed qui solida expectat carmina & gravia, quasi caput convivii.

## Laus Nervæ. LXVIII.

*Frustra blandiciæ venitis ad me*
1 *Attritis miserabiles labellis?*
2 *Dicturus dominum, deumque non sum.*
*Jam non est locus hac in urbe vobis:*
* *Ad Parthos procul ite 3 pileatos,*
*Et turpes humilesque supplicesque*
4 *Pictorum 5 sola * basiate regum.*
*Non est hic dominus, sed imperator,*
*Sed justissimus omnium senator?*
*Per quem de Stygiâ domo reducta est*
6 *Siccis rustica Veritas capillis.*
*Hoc sub principe, si sapis, caveto,*
*Verbis, Roma, 7 prioribus loquaris.*

1 Blandiciisne, an adoratione? 2 Non blanditurus Trajano ut Domitiano quondam. * Parthi enim serviliter regem

regem adorant, pedes illius osculati. 3 Cum cæteræ gentes, pileis raro uterentur, Parthi & Persæ gestabant mitras, tiaras, cydares, seu pileos turbinatos, ut hodie Turcæ. 4 Picta veste seu soccis pictis utentium. 5 Soleas, calceos, soccos. 6 Unctis & deliciis. 7 Servilibus, adulatoriis, quibus nuper sibi placebat Domitianus, quæ tamen non feret Trajanus.

## Homines pueri mente. LXIX.

1 *Plorat Eros, quoties maculosæ pocula murrhæ*
*Inspicit, aut pueros, nobilisve 2 citram,*
*Et gemitus imo promit de pectore, quod non*
*3 Tota miser coëmat 3 septa, feratque domum.*
*Quam multi faciunt, quod Eros, sed 4 lumine sicco!*
*Pars major 5 lacrymas videt, & intus habet.*

1 Quod non habet, unde hæc omnia emat, quæ licitari festiebat Mamurra. 2 Mensam citream. 3 Omnia quæ venalia exponuntur in septis. 4 Sed tacitè, oculis, non lacrymantibus absque lacrymis. 5 Risu facto coercet dissimularque lacrymas, quas intus concepit.

## Laus Scorpi aurigæ nobilissimi. LXX.

1 *Fraugat 2 Idumeas tristis * Victoria 3 palmas:*
*4 Plange * Favor savæ pectora nuda manu.*
*5 Mutet * Honor cultus, & iniquis 6 munera flammis:*
*6 Mitte coronatas Gloria mœsta comas.*
*Heu facinus! 7 prima frandatus, Scorpe, juventa*
*Occidis, & 8 nigros tam cito junxis equos.*
*2 Curribus illa tuis semper properata, brevisque:*
*Cur fuit & vitæ tam prope meta tuæ?*

¶ Invitat

9 Invitat ad luctus numina quondam Scorpo nobilissimo aurigatori faventia, Victoriam, Favorem, Honorem, Gloriam. 1 Respicit ad publicum luctum, quo *Consul inis fractis mœrentem fascibus urbem.* Ovid. ad Liviam. 2 Idumæa extrema Judææ pars, palmæ ferax. *Arbusta palmarum dives Idume.* Lucan. 3 Signum victoriæ in certaminibus donabatur palma, quod depressa ea arbor non cedat, sed adversus pondus nitatur ac resurgat. Aristot. probl. Plutarch. Sympos. 4 Qui solebas plaudere, plausum in planctum converte. 5 Respicit morem publici luctus, quo patres Rom. depositis quæ ad ornatum pertinebant, atrati, sordidati, pullatique incedebant. 6 Quæ munera rogo imponantur. vide Sueton. Jul. c. 85. Dion. August. Et de more laniandi crines in funere, vide quæ nos ad Senecæ Hippol. v. 1176. 7 Anno ætatis 27. 8 Pro albis, quibus victor vehebaris, jam veheris Plutonis equis, infernis, nigris. siquidem affectus & studia in morte & apud inferos manere fingunt poëtæ. 9 Ut semper victoriæ, ita & vitæ metam attingere properabas.

## Laus vitæ rusticæ. LXXI.

*Sæpe loquax nimium gentes quod, Avite, remotas*
*Miraris, Latiâ factus in urbe senex:*
*1 Auriferumque Tagum sitiam, patriumque Salonem,*
*Et repetam saturæ sordida rura casæ.*
*Illa placet tellus, in qua res parva beatum*
*Me facit, & tenuis luxuriantur opes.*
*Pascitur hîc, ibi pascit ager; tepet 3 igne maligno*
*Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.*
*Hîc 4 pretiosa fames & conturbatorque macellus,*
*Mensa ibi divitiis ruris operta suis.*
*Quatuor hîc æstate togæ, pluresve terantur:*
*Autumnis ibi me quatuor una tegit.*
*5, cole nunc reges: quicquid non præstat amicus,*
*Cum præstare tibi possit, Avite, locus.*

1 His-

1 Hiſpanas, ad quas anhelare videar, cum eas uſque loquar, & tamen Romæ conſenescam. 2 Patriæ appetam fluvios & agros, 3 Ligni multo empti. 4 Arida cornu & famelica magno empta pretio. 5 In quo decoctis opibus conturbantur rationes. Alii leg. *conturbatuque macellus.* Alii *conturbatrixque macelli, Menſa, ibi.*

## In commiſcentem verſus operi ſuo. LXXII.

*Quid, ſtulte, noſtris verſibus tuos miſces?*
*Cum 1 litigante quid tibi, miſer, libro?*
*2 Quod congregare cum leonibus vulpes,*
*Aquiliſque ſimiles facere noctuas quæris?*
*3 Habeas licebit alterum pedem Ladæ,*
*Ineptе, fruſtra crure ligneo curres.*

1 Qui tibi litem intendit, & contra te dicit. *Fur es.* 2 Quid nobilibus, claris, altiſque carminibus inſeris ignobiles, tenebroſos, & claudicantes verſus tuos? 3 Non magis convenit carminibus meis cum tuis, quam ſi quis haberet alterum pedem perniciſſimi curſoris Ladæ, alterum lignеum. Ladæ velocitatem celebrant Pauſanias in Corinth. & Arcad.

## Jocatur ne ſolvere cogatur. LXXIII.

*Solvere, Pætе, decem tibi me ſeſtertia cogis?*
*Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.*
*Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: 1 tu qui*
*Bis centena potes perdere, perde decem.*

1 A majori lepidè jocatus rogat ut jacturam 10. HS. ferat in ſe, qui tulit 200 in alio.

## Vita quieta. LXXIV.

*Vitam quæ faciunt beatiorem,*
*Jucundiſſime Martialis, hæc ſunt:*
*Res* 1 *non parta labore, ſed* 2 *relicta;*
4 *Non ingratus ager* 3 *focus perennis;*
*Lis nunquam;* 4 *toga rara;* 3 *mens quieta;*
*Vires ingenuæ;* 5 *ſalubre corpus;*
*Prudens ſimplicitas;* 5 *pares amici;*
6 *Convictus facilis;* 3 *ſine arte menſa;*
*Nox non ebria ſed* 7 *ſoluta curis;*
8 *Somnus qui faciat breves tenebras;*
*Quod ſis, eſſe velis, nihilque malis,*
9 *Summum nec metuas diem, nec optes.*

1 Parcè enim, duriter & anxiè quæſita, anxiè & non ſine curis tenentur. 2 A patre ſeu majoribus. *Paterna rura bobus exercet ſuis.* vide & Senec. de beata vita. c. 23. 3 Qui ſemina reddit cum largo fœnore; qui ſpem non ementitur. 4 Officia togata, urbana, clientum ambitus, &c. nulla. 5 Convictores faciles & jucundi. 6 Convivæ, vel ipſe cibus parabilis, nec mari, terra & aëre exquiſitus. gula non irritata, 7 *O quid ſolutis eſt beatius curis!* Catull. 8 Somnus facilis, ſuavis, brevis. 9 Mortis non libido, non fuga. Senec. epiſt. 24. 76. 78, de beata vita cap. 5. &c.

## Laus à viro laudato. LXXV.

1 *Lætera facundi gratum mihi pignus amici*
*Pertulit, Auſoniæ dona ſevera togæ:*

*Qua*

*Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,*
*Vellet Mecœnas Cæsarianus eques.*
*Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:*
*2 Non quæcunque manu victima cæsa 2 litat.*
*A te missa venit: possem nisi munus amare,*
*Marce, tuum: poteram 3 nomen amare meum.*
*Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,*
*Officium docti, judiciumque viri.*

1 M. Antonius Tolosanus misit mihi literas & rogam elegantiorem quam qua uti vellet Fabricius continens ille paupertatis cultor, imo qualem gestare voluisset luxuriosus Apicius, & ipse tener ac mollis Mecœnas. sic Juvenal. sat. 12 *vestem purpuream teneris quoque Mecœnatibus aptam.* 2 Non sacrificat, non impetrat. ita donum ab omni missum sequè non placet. 3 *Marci*, quod mihi tecum commune.

## Epitaphium histrionis. LXXVI.

*Quisquis Flaminiam teris viator,*
*Noli nobile præterire marmor.*
*urbis deliciæ, salesque 1 Nili,*
*Ars & gratia, lusus & voluptas,*
*Romani 2 decus, & dolor theatri,*
*Hoc sunt condita, quo 3 Paris, sepulcro.*

1 Ægypti. 2 Decus dum viveret, dolor ex morte ejus. 3 Histrio nobilis quem interfici jussit Domitianus, quod eum deperiret Domitia Augusta. Sueton. c. 9. Domit.

Agellum

## Agellum extenuat. LXXVII.

*Donasti, Lupe, 1 rus sub urbe nobis?*
*Sed rus est mihi majus 2 in fenestra.*
*Rus hoc dicere, rus potes vocare?*
*3 In quo ruta facit nemus Dianæ,*
*Argutæ tegit ala quod cicadæ,*
*Quod formica die comedit uno,*
*Clausæ cui folium rosæ corona est:*
*In quo non magis invenitur herba,*
*Quam 4 costi folium, piperve crudum:*
*In quo nec cucumis jacere rectus,*
*Nec serpens habitare tota possit.*
*5 Erucam male pascit hortus unam,*
*Consumpto moritur culex salicto,*
*Et talpa est mihi fossor, atque arator.*
*Nos boletus biare, non mariscæ*
*Ridere, aut violæ patere possunt.*
*Fiet mus populator, & colono*
*Tanquam sus Caledonius timetur,*
*6 Et sublata volantis ungue Procæ*
*In nido segea est hirundinino,*
*Non est dimidio locus Priapo.*
*Vix implet cochleam peracta messis,*
*Et mustum nuce condimus 7 picatâ.*
*Erraſti, Lupe, littera sed una;*
*Nam quo tempore* prædium *dediſti,*
*Mallem tu mihi* prandium *dediſſes.*

1 Prædiolum urbanum. 2 Plebs Romana in feneſtris alebat ad ſpeciem hortorum flores & frutices. quod urdemus in Hiſpania & Italia monachos facere in feneſtris oſtendentes arbuſ-

arbuſcula, malos citreas, hortulos penſiles, &c. 3 Quem hortum rura unica tegit obumbratque non ſecus ac ſi eſſet nemus Dianæ Aricinæ. *Hyperbolicè, ut cætera quæ ſeq.* 4 Quæ non naſcitur in Italia, uti nec piper. 5 Vermiculum qui olera depaſcitur. 6 Cujus ſegetem ſeu herbam uno impetu correptam aufert hirundo ad nidum condendum. 7 Alluſum ad dolia & teſtas quæ picabantur ne vina expirarent animam.

## Precatur deos pro Nerva Trajano. LXXVIII.

1 SAcra, 2 Laveſque Phrygum, quos 3 Troja malùit
3 hæres,
*Quam rapere arſuras* 4 *Laomedontis opes:*
5 *Scriptus & æterno nunc primum Jupiter auro,*
*Et* 6 *ſoror, & ſummi* 7 *filia tota patris:*
*Et* 8 *qui purpureis jam tertia nomina faſtis*
*Jane refers Nervæ, vos precor ore pio:*
*Hunc omnes ſervate ducem, ſervate ſenatum:*
*Moribus* 9 *hic vivat principis,* 10 *ille ſuis.*

1 Vittæ. Veſtæ ignis ἄσβεστος æterne, &c. Minerva, Jupiter, Juno. quos recenſet diſticho ſeq. qui trés aëris regiones referant, unde & *penates* dicti per quos penitus ſpiramus. vide Marc. Satur. l. 3. c. 4. 3 Æneas. vide Ælian. l. 3. Var. hiſt. c. 22. 4 Trojanas, à Laomedonte Priami Patre. 5 Effictus, inſcriptus aureâ imagine. 6 Juno. 7 Minerva ἀμήτωρ, è Jovis cerebro nata. patrima virgo. 8 Jane cuſtos Faſtorum in quos referuntur nomina conſulum, adeoque Nervæ, qui Imperii anno geſſit tertiam conſulatum, cum Virgin. Rufo. Junius de tertio conſulatu Ulpian. Nervæ Trajani intelligit. 9 Senatus. 10 Nerva Imper.

Laus

## Laus Nervæ. LXXIX.

*Tanta tibi est recti reverentia, Cæsar, & æqui,*
*Quanta Numæ fuerat: 1 sed Numa pauper erat:*
*Ardua res hæc est, 2 opibus non tradere mores,*
*Et cum tot 3 Crœsos vinceris, esse 4 Numam.*
*5 Si redeant veteres ingentia nomina, patres,*
*Elysium liceat si vacuare nemus:*
*Te volet invictus 6 pro libertate 7 Camillus,*
*Aurum 8 Fabricius te tribuente volet.*
*Te duce gaudebit 9 Brutus: tibi Sylla 10 cruentus*
*11 Imperium tradet, cum positurus erit.*
*Et te 12 privato cum Cæsare Magnus amabit:*
*Donabit totas & tibi 13 Crassus opes.*
*Ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbris,*
*Si 14 Cato reddatur, Cæsarianus erit.*

1 Non itaque tam miranda atque ardua res in paupertate erat pietas & sanctitas. 2 Non efferri & corrumpi à divitiis. 3 Divites reges, Decebalum Dacorum, & Armeniæ Parthiæque reges. Xiphilin. Trajan. 4 Sanctum, æquum, continentem, qualis fuit Numa secundus Romanor. rex. 5 Si reviviscant ab inferis reversi antiqui illi clarique Romani. Atque hinc novum ordiuntur aliqui epigramm. à præcedenti tetrastichо divisum. 6 Lipſ. l. 1. Epiſt. quæſt. 5. legit *pro libertate*, quasi dicat, Camillus te principem malit quam suam illam libertatem. 7 Qui Romam à Gallis occupatam Dictator absens creatus liberavit. 8 Qui continentissime in paupertate vivens munera sibi à Pyrrho & aurum à Samnitibus missum repudiavit. 9 Iunius qui reges ejecit? an Marcus Brutus unus è Julii Cæs. percussoribus? 10 C. M. hominum deleverat, senatores 90. consulares 15. equites 260. 11. Ut quandam dictaturam deposuit, fecissetque Puteolos. 12 Non

rum summam affectante, idque civili bello. 13 Licinius-ne Crassus, an Marcus qui periit apud Parthos? 14 Qui sibi mortem conscivit Uticæ ne videret Cæsarem; tua tamen æquitate adductus à Cæsare stabit.

# EPIGRAMMATUM DELECTUS LIBER QUINTUS. MARTIALIS.

## Liber ad Lectorem. I.

*Si nimius videor, seraque* 1 *coronide longus*
*Esse liber: legito pauca, libellus ero:*
2 *Terque quaterque mihi finitur carmine parvo*
*Pagina; fac tibi me quàm cupis esse brevem.*

1 Signo absoluti operis in calce libri posito, hac figura V. vel 7. alæ scilicet cornicis, translatione ab ædificio, cujus jam absoluti fastigio apponitur cornix.
2 Potuit fingulo epigrammate præfinire tibi finem libri.

De

## De mulione surdo. II.

*Mulio viginti venit modo millibus, Aule.*
*Miraris pretium tam grave? surdus erat.*

1 Innuit flagitioso domino magis placere servos surdos quos nemo roget de rebus dominorum. Multo melius.

## Amico crede. III.

*Cum rogo te nummos 1 sine pignore, non habes, inquis.*
*Idem, si pro me spondet agellus, habes.*
*Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali,*
*Credis colliculis, arboribusque meis.*
*Ecce tenum 2 Caruste desidis: 3 adsis agellus.*
*Exilii comitem quaeris? 4 agellus eat.*

1 Non vis mihi nummos mutuo dare nisi tibi agrum pignori opponam, *si non sbatte se vero se ripeni & se vuol ajà hypotheqni*. 2 Caufidicus & delator, de quo Plin. epist. 5. l. 1. & Juvenal. satyra 1. V. 36. 3 Tibi in judicio, causae tuae agat agellus meus, cui magis credis quam mihi. *Scopitce.* 4. Non ego, vetus sodalis.

## Vitia corporis. IV.

*Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine * lesus,*
*Rem magnam praestas, Zoile, si bonus es.*

Fronti magna fides, inquiunt. Physiognomones, pronunciantque cavendum ab iis quos signavit Deus.

* Sic MS. Bodleianus. Vulg. *(a) cui.*

## Laus Silii Italici. V.

1 *Silius hæc magni celebrat monumenta Maronis,*
*Jugera facundi qui Ciceronis habet:*
*Hæredem, dominumque sui 2 tumulique, 3 Larisque;*
*4 Nôn alium mallet, nec Maro, nec Cicero.*

1 Silius Ciceronis atque Virgilii studiosissimus imitator. hujus aram religiosissime coluit, illius villas comparavit. Plinius lib. 31. cap. 1. 2. Virgilii. 3 Ciceronis sedium. 4 Erat enim orator & Poëta.

## De Pileolo. VI.

1 *Hoedina tibi pelle contegenti*
*Nuda tempora verticemque calvæ,*
*Festivè tibi, Phœbe, dixit ille,*
*Qui dixit caput esse 2 calceatum.*

1 Galericulo *calotte* ex hirsuta hœdi pelle ad dissimulandam calvitiem. 2 Cum eadem segeretur materia, qua pedes.

## In habentem varios mores. VII.

*Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:*
*Nec tecum possum vivere, nec sine te.*

## Amici ut amandi. VIII.

*Triginta mihi, quatuorque messes*
*Tecum, si memini, fuere Juli:*
*Quarum dulcia mixta sunt amaris,*
*Sed jucunda tamen fuere plura.*

*Et 1 ſi calculus omnis huc & illuc*
*Diverſus bicolorque digeratur:*
*2 Vincet candida turba nigriorem,*
*Si vitare velis acerba quædam,*
*Et triſtes animi cavere morſus*
*Nulli te facias nimis ſodalem.*
*Gaudebis minus, & minus dolebis.*

1 Si computemus felices noſtros fauſtoſque dies, quos more ſuo numerant Thraces nigris: albiſque lapillis. 2 Phires apparebunt fuiſſe boni dies quam mali.

## Vera Nervæ commendatio. IX.

*Contigit Auſoniæ procerum mitiſſimus aulæ*
*Nerva: licet 1 toto nunc Helicone frui.*
*Recta fides, hilaris clementia, cauta poteſtas*
*Jam redeunt: longi terga dedere metus.*
*2 Hoc populi, genteſque tuæ pia Roma precantur:*
*Dux tibi, ſit ſemper talis, & iſte diu.*
*3 Mactæ animi, quem rarus habet, morumque tuorum,*
*Quos Numa, 4 quos hilaris poſſet habere Cato,*
*Largiri, præſtare 5 breves extendere cenſus,*
*Et dare quæ faciles vix tribuere dei,*
*6 Nunc licet, & fas eſt. 7 ſed tu ſub principe duro,*
*Temporibuſque malis, auſus es eſſe bonus.*

1 Liberè vacare Muſis, ſub Imperatore qui Muſis Poëſique favet. 2 Quod habet verſus inſequens, *Dux tibi, &c.* 3 Magis auctus ſis animo, qualem pauci habent. Hortandi formula te bene geſta ſumpta à ſacris. Quoties enim victimæ infundebatur thus aut vinum, dicebant, *Mactus eſt taurus.* h. e. cumulata eſt hoſtia & magis aucta. Iſidor. lib. 10. c. 10. 4 Quos mores poſſes

posset habere Cato, nisi quod magis tetricus fuit quam Nerva. supra. *hilaris clementia.* 5. Civium paupertatem opibus sublevare. 6 Sub principe [illegible] mo, clementi, æquo: quandoquidem [illegible] ipse O Nerva sub Nerone & Tempestibus [illegible] habitabas esse bonus.

## Annus tripilis. X.

*Toto vertice * quos gerit capillos,*
*Annos si tot habet Ligeia, trima est.*

* Est itaque tripilis seu triplis.

## Semper avarus eget. XI.

*Habet Africanus millies, tamen captat.*
*Fortuna multis dat timis, satis nulli.*

## In habentem amœnas ædes. XII.

*Dapmonas, platanonas & aërias cyparissos,*
*Et 2 non unius balnea solus habes,*
*Et tua centenis stat porticus alta columnis,*
*3 Calcatusque tuo sub pede lucet onyx,*
*Pulverulentaque fugax 4 hippodromon angula plaudet,*
*Et pereunis 5 aquæ fluctus ubique sonat.*
*Atria longa patent: 6 sed nec cœnantibus usquam,*
*Nec somno locus est: 6 quam bene non habitas?*

1 Laureta. 2 Magis simplà quam pro privato homine. 3 Pavimenta hernuntur Onychite lapide. 4 Spatium, per quod currunt equi. ex Τρέχω. 5 Fontium, fluviorumque in hortis diffluentium. 6 Cui inter hæc omnia cœnatio nulla, cubiculum nullum.

Promissor

## Promiſſor bibax. XIII.

*Omnia promittis, cum tota nocte bibiſti:*
*Mane nihil præſtas: Poſtume,* 1 *mane bibe.*

1 Ut eodem die præſtes, neque excidant tibi quæ promiſiſti ſobrio poſt ſomnum.

## Divitum ſimulata offenſio. XIV.

1 *Genus, Auctæ, lucri divites habent iram.*
*Odiſſe quàm donare vilius conſtat.*

1 Divites iratos ſe ſimulant & offenſos, ut hominibus de ſe bene meritis pro mercede & muneribus odium rependant.

## In hominem peſſimum. XV.

*Mentitur, quì te vitioſum, Zoile, dixit.*
*Non vitioſus homo es, Zoile, ſed* * *vitium.*

* In abſtracto & eminenter.

## Honor mutat mores. XVI.

*Sæpe rogare ſoles qualis ſim, Priſce, futurus,*
*Si ſiam locuples, ſimque repente potens.*
*Quemquam poſſe putas mores narrare futuros?*
*Dic mihi, ſi fias tu leo, qualis eris?*

Multa vitia, quæ coërcet & ſupprimit tenuis fortuna, ampla & ſublimis manifeſtabit: *magiſtratus indicabit virum.*

## Poeta æmulus. XVII.

*Scribebamus* 1 *epos: capisti scribere: cessi,*
*Æmula ne starent carmina nostra tuis.*
*Transtulit ad Tragicos se nostra Thalia cothurnos:*
2 *Aptasti longum tu quoque syrma tibi.*
3 *Fila lyræ movi docilis exculta camœnis:*
*Plectra rapis nobis ambitione nova.*
*Audemus satyros:* 4 *Lucilius esse laborat.*
*Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.*
5 *Quid minus esse potest, epigrammata fingere capi*
*Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.*
*Elige quid nolis; quis enim pudor omnia velle?*
*Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.*

1 Carmen Epicum seu heroicum. 2 Tu quoque contulisti te ad tragœdiam. Syrma autem tragicorum vestis est. 3 Scripsi lyrica. 4 Satyrographus. 5 Quam scribere epigrammata.

## Qui omnes laudant. XVIII.

*Ne laudet dignos laudat Callistratus omnes.*
*Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?*

Cui omnia alba, qui malos æque ac bonos promiscue laudat, arguit se judicii infirmi, & vel livore vel adulatione præpediri. vide quæ Chrysippus referente A. Gellio. l. 6 c. 1.

## De Ligurra. XIX.

*Versus, et breve* 1 *vividumque carmen*
*In te ne faciam,* 2 *times, Ligurra,*

*Et*

*Et dignus cupis hoc metu videri :*
*Sed frustra metuis, cupisque frustra.*
*3 In tauros Lybici ruunt leones ;*
*Non sunt papilionibus molesti.*
*Quæris, censeo, si legi laboras,*
*4 Nigri fornicis ebrium poëtam,*
*5 Qui carbone rudi, putrique creta*
*Scribit carmina, 6 quæ legunt canentes :*
*7 Frons hæc stigmate non meo notanda est.*

1 Acumen enim est è virtutibus epigrammatis. 2 Dicis subinde te timere. 3 Al. *fremiunt*. 4 Obscuri loci, & vilis notæ verificatorem. 5 Qui levi carbone cretave versus inscribit parieti à tergo ædium. 6 Quæ mandentur Deæ Cloacinæ. Qualia *Tanusii Annales* Senecæ : & Catullo, *Annales Volusi cacata charta*. 7 Servilis tua frons non digna est cui ego inuram mansura carminis mei puncta.

## Vera fortitudo, XX.

*QUod nimium laudas, Cheræmon Stoice, mortem,*
*Vis animum mirer suspiciamque tuum.*
*1 O quam magnus homo es, qui face rubentis aceti,*
*Et stipula, & nigro pane carere potes !*
*Rebus in angustis facile est contemnere vitam,*
*Fortiter ille facit, qui miser esse potest.*

1 Non hoc facis ex virtute & fortiter, sed ex inopia rerum & pusillanimitate.

## Sera dona post mortem. XXI.

*NIl mihi das vivus : dicis post fata daturum.*
*Si non es stultus, scis Maro * quid cupiam.*

* Mortem tuam.

Magna

## Magna pete. XXII.

*PArva rogas magnos: sed non dant hæc quoque magni.*
*1 Ut pudeat levius te, Mashо, magna roga.*

1 Levior quippe ignominia ex repulsâ in magnis quam parvis. & adverte Polyptoton in *magnos*, *magni*, *magna*.

## Epitaphium canis Lydiæ. XXIII.

*1 AMphitheatrales inter nutrita magistros*
*Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,*
*Lydia 2 dicebat, 3 domino fidissima dextra,*
*Qui non Erigones mallet habere 4 canem:*
*5 Nec qui, Dictæa Cephalum de gente secutus,*
*6 Luciferæ pariter venit ad astra deæ.*
*7 Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas,*
*Qualia Dulichio fata fuere cani.*
*8 Fulmineo spumantis apri sum dente perempta,*
*Quantus erat 9 Calydon, aut, 10 Erymanthe, tuus.*
*Nec queror, infernas quamvis cito rapta sub umbras,*
*Non potui fato 1 nobiliore mori.*

1 Inter Venatores qui curant venationes exhibendas in Amphitheatro nutrita. 2 *Prosopopœia canis.* 3 Domino meo æqua fida ac dextra propria, Alii leg. *Dextro*, ut fit ἀδιάφορον. 4 Meram, Hymerum seu Neæram canem, quæ Erigione monstravit ubi pater Icarius à pastoribus Atticis occisus jaceret insepultus. Hygin. fab. 130. 5 Nec Lælaps canis à Jove custos Europæ appositus, quem à Minoe acceptum Procris conjugi suo Cephalo reliquit. Hygin. l. 2. & Ovid. 7. Metamorph.

6

Ad Lunam, seu Dianam gaudentem venatione & canibus. *Vel*, inter astra relatus est à Jove. 7 Neque eram annosa ut ille Ulyssis canis Argus, qui reversum post viginti annos agnovit herum. Odyss. 17. & Aristot. lib. 6. histor. animal. 8 Obliquè ferienti instar fulminis. *vel* urenti: 9 Ineſſe enim aprorum dentibus igneam vim testatur Xeno n. 10 Sus Erymanthius, quem interemit Hercules. *Apostrophe.* 11 Quam venatione & pugna in Amphitheatro.

## In malum Poetam. XXIV.

1 UNCto Corduba lætior Venafro,
* Histra 2 nec minus absoluta testa.
*Albi qua superum oves Galesi,*
3 *Nullo murice, nec cruore mendax,*
*Sed tinctis gregibus colore vivo:*
*Dic vestro, rogo, sit pudor poëtæ,*
*Ne* 4 *gratis recitet meos libellos.*
*Ferrem, si faceret bonus poëta,*
*Cui possem dare mutuos honores.*
*Corrumpit* 5 *sine talione* 6 *cœlebs,*
7 *Cæcus perdere non potest, quod auferr.*
*Nil est deterius latrone* 8 *nudo;*
*Nil securius est* 8 *malo poëta.*

1 Olearum gloriæ facile principatum obtinuit Venafrum in Campania, secundas* Histria Italiæ peninsula. 2 Nec cedens testis olei seu olivarum Histriæ. 3 Non muricis sanguine seu succo purpureo tincta lana, sed nativo rutilo imbuta. *Nec varios discit mentiri lana colores; Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice*, &c. Virgil. 4 Impunè. cui nulla vel mala scribenti carmina non possum ego referre gratiam, illius recitans cum honore, ut ille mea. 5 Vindicta parili.

6 *Metaph.* nihil ſcribens. 7 Non poſſis lege Talionis agere cum cœco, qui alteri oculum eruerit. 8 Cui nihil eſt quod viciſſim auferas.

## In detractorem. XXV.

1 *Naſutus ſis uſque licet, ſis denique 2 naſus,*
*Quantum noluerit ferre rogatus 3 Atlas,*
*Et poſſis 4 ipſum tu deridere Latinum,*
*Non potes in nugas dicere plura meas,*
*Ipſe ego quam dixi. 5 quid dentem dente juvabit*
*Rodere? 6 carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis,*
*Ne perdas operam: qui ſe mirentur, in illos*
*Virus habe: nos hæc novimus eſſe nihil.*
7 *Nec tamen hoc nimium nihil eſt, ſi candidus aure,*
*Nec matutina ſi mihi fronte venis.*

1 Sis licet ingens irriſor. 2 Totus ex irriſione compoſitus & conflatus, *deos rogabis totum ut te faciant, Fabulle naſum*, dixit Catullus, ſed ſenſu alio. 3 Hyperbolicè. 4 *Emphaticè.* Mimum, qui & alios imitatione deridet. 5 Quid limam rodis vipera? quid carmina mea reprehenſoria, reprehenſor? 6 Quæ cedat denti tuo mea reaget, ut loquuntur Phyſici, pete dente poëtas magna profeſſos, in illos vel frange genuinum, in illos virus invidiæ tuæ & maledicentiæ evome. meæ iſtæ nugæ ſerpunt humi tutæ ſatis, & ſi opus ſit, ſui vindices. 7 Nec tamen plane nihil ſunt mea hæc. exoipiéntur candidis & feſtivis, ſi minus placeant ſobriis, ſeveris, & impranſis.

## Pumilio. XXVI.

*Si ſolum ſpecies hominis caput* 1 *Hellora credes.*
*Si ſtantem videas,* 2 *Aſtyanalla putes.*

1 Pumilio *un nain.* 2 Virum. 3 puerum. sic Juvenalis de formina caput ædificante: *Andromachen à fronte videbis, Post minor est* Pygmeâ Virgine, &c. satyra 6.

## Canis vertagus. XXVII.

*Non sibi, sed domino venatur* 1 *vertagus acer,*
*Illæsum leporem qui tibi dente ferat.*

1 Vertagus *un levrier.*

## Notarius. XXVIII.

1 *Currant verba licet, manus est velocior illis:*
*Nondum lingua suum, dextra peregit opus.*

1 Utut volubili fluat lingua, manus loquentem prævenit. vide Senec. epist. 91, & Auson. epigr. 137.

## Persica, Nuciperſica. XXIX.

1 *Villia maternis fueramus præcoqua ramis:*
2 *Nunc in adoptivis Persica cara sumus.*

1 *Peſches, ou peſche-noix.* 2 An quia in nativa stirpe vilia; pruno insita fiunt nobilia? ut habet Pallad. lib. 4 de Inſ. An quia in sua Perſide noxia & venenosa, sed transſata, mutatoque cœlo & solo dulcia fiunt & salubria? ex opinione Columellæ. vide Alciat. emblem. 142 & Claud. Minoem eadem emblem.

## Glires. XXX.

1 *Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo*
*Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.*

1 Plin. l. 8. c. 52. & l. 29. c. ult.

Cu-

## Cuniculus. XXXI.

*Gaudet in effossis habitare cuniculus antris*
*Monstravit 1 tacitos hostibus ille vias.*

1 Subterraneas, ab hoc animali *cuniculos* dictos. Vegetius. l. 4. c. 24.

## Olivæ. XXXII.

*Hæc quæ 1 Piceni venit a subducta tapetis,*
*3 incboat, atque eadem 4 finit oliva dapes.*

1 Olivæ optimæ ex agro Piceno in Italia. 2 Suberectæ, oleo non expresso integræ. 3 Ad incitandum stomachum. 4. Ad tollendum fastidium.

## Lens. XXXIII.

*Accipe 1 Niliacam, Pelusia munera, lentem:*
*Vilior est alicâ, carior illa fabâ.*

1 Lens enim optima nascitur circa Pelusium urb. Ægypti, unde *Damiate*, alii *Rosete* ad extremum Nili ostium. *Nec Pelusiaco curam adponere lenti* Virgil. Georg. 1.

## Pavo. XXXIV.

*Miraris quoties gemmantes explicat alas,*
*Et potes 1 hunc sævo tradere, dure, coco?*

1 Spectaculum pulchrius quam ferculum, avem oculis quam gulæ gratiorem.

## Cycnus. XXXV.

*1 Dulcia defecta modulatur carmina lingua*
*Cantator cycnus funeris ipse sui.*

1

1. Poëtis & quibusdam philosophis receptum, cygnum mortis præscium cum voluptate & cantu mori. Sed negant Plinius, Ælianus, Jul. Scaliger, aliique sanioris judicii.

## Betæ. XXXVI.

UT 2 *sapiam fatuæ* 3 *fabrorum prandia betæ,*
*O quam sæpe petat vina, piperque cocus?*

1 *Potrò.* 2. Insipidæ nisi condiantur. 3 Pauperum.

## Lactuca. XXXVII.

CLaudere quæ cœnas lactuca solebat avorum,
*Dic mihi, cur nostras inchoat illa 2 dapes?*

1 Ut frigiditate sua retunderet vini calorem. 2 Ad lubricandum ventrem, tollendum stomachi fastidium, & appetitum irritandum.

## Phasianus. XXXVIII.

ARgivæ primum sun transportata 1 carina,
*Ante mihi notum nil, nisi 2 Phasis, erat.*

1 Argo. 2 Fl. Colchorum, unde phasianos ab Argonautis transportatos arguit à nomine avis.

## Corona rosea. XXXIX.

DAt festinatos 1, *Cæsar, tibi bruma coronas:*
*2 Quondam veris erant, nunc tua facta rosa est.*

1 Domitiane. 2 Naturæ suæ erant vernæ, in tuam gratiam hybernæ factæ sunt. *Adulatorie.*

Muricis.

## Murices. XL.

*Sanguine de nostro tinctas, ingrate, Lacernas*
*Induis, & non est hoc satis, esca sumus.*

1 Namque inter conchylia mensis inferuntur murices.

## Locellus XLI.

*Si quid adhuc superest in nostri 2 face locelli,*
*Munus erit: 3 nihil est, ipse locellus erit.*

1 *Petite bourse.* 2 Fundo. 3 Si nihil reliqui sit, dabitur ipse locellus.

## Tali eborei. XLII.

*Cum steterit nullus vultu tibi talus eodem,*
*2 Munera me dices magna dedisse tibi.*

1 Ludebatur talis quatuor, quandoque tribus. Talorum autem felicissimus jactus dicebatur Venus, ubi singuli tali diversam haberent faciem, comparentibus simul cane, ternario, quaternario & senione. 2 Grati erunt tibi tali isti quos tibi misi, per se quidem munus leve, sed propter ludi deposita magnum.

## Turricula XLIII.

*Quae scit compositos manus improba mittere talos,*
*Si per me misit, 1 nil nisi vota facit.*

1 Fortunae non arti locus est.

Lepus

## Lepus. XLIV.

*Inter aves turdus, si quis me judice certet,*
*Inter quadrupedes gloria prima lepus.*

## Nuces. XLV.

*Alea parva nuces, & non damnosa videntur:*
*Sæpe tamen pueris 1 abstulit illa nates.*

1 Nudavit ad pœnas si ultra diem permissum lusis sint.

## Follis. XLVI.

*Te procul juvenes: mitis mihi venit etas:*
*1 Folle decet pueros ludere: folle senes.*

1 Sed minore, qui vento distentus agitatur facili manu.

## Pica. XLVII.

*Pica loquax certa dominum te voce saluto:*
*Si me non videas, esse negabis avem.*

## Mensa citrea. XLVIII.

*Accipe felices 1 Atlantica munera silvæ:*
*2 Aurea qui dederit dona, minora dabit.*

1 Citreas mensas ex Atlante monte Mauritaniæ. 2 Si ex auro puro puto fieret mensa, minoris tamen esset pretii quam citrea.

## * Canusinæ rufæ. XLIX.

1 *Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis:*
*Et placet hic pueris, militibusque color.*

* Lana è Canusina quæ subrufi coloris est.

1 Viri Romani utuntur vestibus fusci coloris, Galli rufis è lana Canusina. & tamen pueri nostri gaudent rufo hoc colore, ut & milites, ex instituto Laconum quibus hic color in bello placebat, ne per vulnera effluens sanguis in vestibus alterius coloris incuteret suis terrorem, hostibus adderet animum.

## Nives. L.

1 *Non potare nivem, sed aquam potare rigentem*
*De nive commenta est ingeniosa sitis.*

1 Nan aquam nivium, sed decoctam nive reconditam ad refrigeratam.

## Caprea. LI.

1 *Pendentem summa capream de rupe videbis,*
*Casuram speres, 2 decipit illa 3 canes.*

1 Respicit ad Virgilii versum. *Summa procul de rupe videbis.* 2. Al. *despicit.* 3 Inter venandum.

## Accipiter. LII.

*Præda fuit volucrum, famulus nunc aucupis idem*
*Decipit, & 1 captas non sibi meret aves.*

1 Dolet sibi prædam ab aucupe, cui servit, ereptam. vide Lil. Gyrald. dialog. 6. lib. 1.

Fac-

## Fœnum. LIII.

*FRaudata 2 tumeat facilis tibi culcitra 3 pluma.*
*Non venit ad duros pallida cura toros.*

1 In qua non est pluma. Al. leg. *Frondata*, id est, frondibus. 2. Farciatur. 3 Alii *fano*.

## Persona Germanica. LIV.

*SUm signi hujus rufi persona Batavi.*
*Quæ tu dereides, hæc timet ora puer.*

1 Sum larva, persona seu vultus fictilis Batavi rufi. Pueri quippe terrori sunt larvati.

## Hercules Corinthius. LV.

*ELidit 2 geminos infans, nec respicit angues.*
*Jam poterat teneras hydra timere manus.*

1 Ex ære Corinthio. Plin. l. 35 c. 9. 2 Angues ab Here. in cunis elisos, & Hydram devictam, vel infantes in fabuli audiverunt.

## Livius in membranis LVI.

*PEllibus exiguis artatur Livius 1 ingens,*
*Quem mea non totum bibliotheca capit.*

1 Astyli insurgentis grandiitate, an ab operis magnitudine & librorum 109. multitudine? vide Juvenal. Sat. 7. V. 98.

## Salluſtius. LVII.

*HÆc erit, ut perhibent* 1 *doctorum corda virorum,*
*Primus Romana Criſpus in hiſtoria.*

1 Quintiliani l. 2. c. 6. & l. 4. c. 2. Senecæ Rhet. l. 3. decl. & controverſ. 25. l. 5. Corn. Tacit. 3. hiſt. Vell. Paterc. hiſt. 2. &c.

## Mel Atticum. LVIII.

*HOc tibi* 1 *Theſei populatrix miſit* 2 *Hymetti*
*3 Pallados à ſylvis nobile nectar apis.*

1 Attici, à Theſeo rege. 2 Montis Attici. 3 Præſidis Atticæ.

## Favi Siculi. LIX.

*CUm dederis Siculos mediis de collibus* 1 *Hyblæ,*
*2 Cecropios dicas tu licet eſſe favos.*

1 Montis Siciliæ. 2 Atticos, à Cecrope rege.

## Cocus. LX.

1 *NOn ſatis eſt ars ſola coco, ſervire palato,*
*Atque cocus domini debet habere gulam.*

1 Turnebus interpungit. *Non ſatis eſt ars ſola coco, ſervire palato, Atque cocus domini debet habere gulam.*

## Lucanus. LXI.

1 *SUnt quidam, qui me dicunt non eſſe Poëtam:*
*Sed qui me vendit bibliopola,* 2 *putat.*

I

1 Magis oratoribus quam Poëtis adnumerat eum Fabius c. 1. l. 10. historicis alii. 2 Tum quia versu scriptus sum, tum quia vendibilis.

## Catullus. LXII.

1 *Tantum magna suo debet (  ) Verona Catullo,*
*Quantum parva suo (  ) Mantua Virgilio.*

1 Elegantes Antitheseis.

## Calices gemmati. LXIII.

*Gemmatum 1 Scythicis ut luceat 1 ignibus 2 aurum,*
*Adspice quot digitos exuit iste calix.*

1 Smaragdis. 2 Poculum aureum. 3 *Eo processit luxus, ut multi gemmas digitis detractas poculis inserant.*

## Crystallina. LXIV.

*Frangere dum metuis, frangis crystallina: 1 peccant*
*Secura nimium, solicitæque manus.*

1 Al. *Peccat Secura nimium, solicitaque manus.* per diligentiam & curam æquè ac per negligentiam.

## Calices vitrei. LXV.

*Aspicis 1 ingenium Nili: quibus addere plura*
*Dum cupit ab, quoties 2 perdidit auctor opus.*

1 Artificium Ægyptiorum in formandis vitreis cilicibus diversâ coloribus, quos Adrianus Imp. *allassontes* dixit. vide Scalig. ad Propert. l. 4. 2 Fregit in ipso opere.

## In amphitheatrum Cæsaris. LXVI.

1 *Barbara* 2 *Pyramidum* 3 *sileat* 4 *miracula Memphis,*
*Assiduus jactet nec Babylona labor;*
*Nec* 6 *Triviæ templo* 7 *molles laudentur* 8 *honores;*
9 *Dissimulesque deum cornibus* 10 *ara frequens;*
*Aëre nec vacuo* 11 *pendentia* 12 *Mausolea*
*Laudibus immodicis Cares* 13 *in astra ferant.*
*Omnis* 14 *Cæsareo cedat* 15 *labor* 16 *amphitheatro:*
*Unum* 17 *præ cunctis fama loquatur* 18 *opus.*

1 Ad Græcorum distinctionem, quibus alii omnes Barbari. — 2 Nobilissima Ægypti civitas hodie *Cairo*. 3 Moles hasce altissimas in sepulchrorum usum non sine profusa opum ostentatione reges Ægyptii extruxere, à quadrata basi decrescendo ascendentes in formam *πυραμίδος*, unde & nomen. post Herodotum, Melam. Plinium, Solinum, Marcellinum, Diod. Siculum, &c. qui de his, lege Bellonium qui Pyramides quæ hodie visuntur, ipse dimensus est. lib. 2. observ. c. 42. 43 & 44. 3 Signatè ad *Barbara* & *Pyramidum*. vel, sileat miracula, id est, non amplius miretur, habeatve pro miraculis. 4 Θεάματα, conspicua seu spectanda propter artificium opera, quæ septem numerantur, quibus & alii septena altera adnumerant; quorum duo Jovis Olympici templum & Colossus Rhodius, quoniam ad plenam enumerationem à Poëta sunt omissa; I. Scoppa censet tolerissimè Martialem hoc epigram. amphitheatrum quinque his structuris anteponere, propter, 1 altitudinem, 2 celeritatem, 3 statuas, 4 varietatem, &

5

5 nobilitatem, quem vide Collect. l. 1, c. 29. 5 Eorum qui laudant, *imo* regum qui Babylone condiderunt, ſive urbis hortorum penſilium, murorumque amplitudinem reſpicias, ſive aſſiduitatem operum. namque & ipſe murus, cujus ambitus 330 circiter ſtadiorum erat, intra annum abſolutus eſt, cum diebus ſingulis ſingula perficerentur ſtadia. alii legunt *Aſſyrius*, minus rectè. 6 Diana Epheſia. Propter molles jocos & Deam, feſti ſumma cum pompa & mollicie celebrati. *Aliis* propter ſigna affabre & ad vivum efficta. Virgil. *Spirantia mollius æra.* & Flaccus. *molles imitabitur ære capillos.* Verum locum hunc groſſe dubio corruptum luxatumque variæ Criticorum tentarunt manus, necdum ſalutari reſtituerunt. 8 Columnas, ſtatuas, ſigna, &c. *aliis*, ſacrificia. 9 Non uſque adeo efferat, non tanquam divinum opus jacter, cum ab Amphitheatro mortali manu facto illam longe ſuperatam videamus. 10 Non Jovis Hammonis apud Naſamonas, quæ nec opibus nec ſtructura erat inſignis: vide Plutarch. lib. de animalium ſolertia, & in vita Theſei. & Politian. 52. Miſcellan. hujus meminit & Callimachus in hymno Apollinis. 11 Ad altitudinem 140 pedum ſublata columniſque innixa, ſummoque cacumini impoſitam quadrigam cujus equi ſuſpenſis aliis volare videbantur: ſuſpenſa autem dicebantur quæ ſuffulta erant.

12 Mauſoli regis Cariæ tumulum, monumentum illi ab uxore Artemiſia extructum. 12 Elegantet reſpicit ad *70 in aere pendentia.* 14. A Veſpaſiano auſpicato inceptoque, a Tito E. perfecto & dedicato. 15 Opus ſpecioſum. 16 in quo ederentur ſpectacula & venationes, abſque ſcena, ſedibus per gradus undequaque clauſo in quibus loca 87000 ovali forma. ad cujus ſummitatem ægre viſio humana pertingeret. vide Vitruvium, Marlianum. Lipſ. de Amph. &c. 17. Sic & MS. Bodl. Alii *pro.* 18 Amphitheatrum Cæſaris.

## In opera publica Cæſ. LXVII.

1 *Hic ubi* 2 *ſidereus* 3 *propius videt aſtra* 4 *coloſſus,*
*Et* 5 *creſcunt media* 6 *pegmata* 7 *celſa* 8 *via;*
9 *Invidioſa ſeri* 10 *radiabant* 11 *atria* 12 *regis,*
13 *Unaque jam tota ſtabat in urbe domus.*
14 *Hic ubi conſpicuis venerabilis amphitheatris*
*Erigitur moles;* 15 *ſtagna Neronis erant.*
16 *Hic ubi miramur* 17 *velocia munera thermas,*
18 *Abſtulerat miſeris tecta ſuperbus ager.*
19 *Claudia diffuſos ubi porticus explicat* 20 *umbras,*
21 *Ultima pars aulæ deficientis erat.*
*Reddita Roma ſibi eſt; & ſunt* 22 *te præſide, Cæſar,*
23 *Delicia populi, quæ fuerant domini.*

1 In quarta urbis regione. 2 Cui (dejecto Neronis capite) Veſpaſianus ſolis vultum 12 radiis inſignem repoſuit dicavitque Soli Sidereo Deo. 3 Legitur & *propior*, eſtque *Patbos Metonymicon.* 4 Statua quam ſibi Nero conſtruxerat altam pedes circiter CXX. 5 Extruuntur vel ex ſe ſurgunt, erant enim—6—machinæ αὐτοσχέδιοι, quæ ex ſe in ſublime creſcebant aut rurſus decreſcebant. 7 In tertium aut quartum tabulatum elata. 8 Sacrâ. 9 Odioſa inviſa iis quorum ædes interceperat incendiarius Nero, ut in uſum ſuum converteret. 10 Auro gemmiſque. 11 Domus prius *Tranſitoria*, mox incendio abſumpta reſtitutaque *Aurea* nominata. Suet. Nero cap. 31. 12 Crudelis Tyranni Neronis. nomen autem regis ſemper Romanis inviſum. 13 Notum hoc è carmine illo, *Roma domus fiet, &c.* referente Suetonio Ner. cap. 39. Neronis enim domus à Palatio ad Eſquilias uſque pertinebat. 14 Inter Cœlium montem & Eſquilias. 15 Stagnum maris inſtar, circumſeptum ædificiis ad urbis ſpeciem. 16 In tertia urbis regione. 17 Celeriter extructa. 18 Incendio enim

enim & ruinis patriæ domum ſibi extruxit, ad eamque arva, ſtagna, ſylvas, proſpectus, &c. Tacit. 15. Annal. 19 Quæ & Livia, aliis tamen à Livia diverſa. 20 Cum ſuas, tum vitis quæ ſubdiales inambulationes umbroſis pergulis opacabat. Plinius lib. 14. cap. 1. 21 Extrema pars domus Aureæ, id eſt, juxta Eſquilias in quinta urbis reg. 22 Te imperatore. 23 Poſtquam opera & munera publica facta ſunt, quæ nuper in privatas delicias occuparat Nero.

## De gentium confluxu & congratulatione. LXVIII.

*Quæ tam ſepoſita eſt, quæ gens tam* 1 *barbara, Cæſar,*
*Ex qua ſpectator non ſit in* 2 *urbe tuâ?*
*Venit ab* 3 *Orpheo* 4 *cultor Rodopeius* 3 *Hæmo,*
*Venit & epoto* 5 *Sarmata paſtus equo;*
*Et qui* 6 *prima bibit deprenſi flumina Nili,*
7 *Et quem ſupremæ* 8 *Tethyos unda ferit.*
*Feſtinavit* 9 *Arabs; feſtinavère* 10 *Sabæi;*
*Et Cilices* 11 *nimbis hic maduere ſuis.*
12 *Crinibus in nodum tortis venere* 12 *Sicambri,*
*Atque* 13 *aliter tortis crinibus Æthiopes.*
14 *Vox diverſa ſonat: populorum eſt vox tamen una*
*Cum verus patriæ diceris eſſe pater.*

1 Ex Græcorum diviſione mundi, quibus alii omnes Barbari dicti, imo ex ſuis qui non ἡμερα incolebant, quive non ore rotundo, molliter & Atticè loquebantur. Ab aſpera enim & inculta pronunciatione Barbaros dictos cenſet Strabo lib. 14. I. C. Scalig. à *Bar* quod Arabicè *Deſertum* ſonat; more Hebræo geminato ad intentionem. Exerc. & in Theophraſt. de pl. 2 Sede Imperiali. *vel*, à te reſtituta. 3 Ad montem Hæmum Orphei parentes habitarunt. 4 Thrax agriculturæ ſtu-

ſtudioſus. Rhodope enim mons Thraciæ. *quaſi dicat, venere Boreales incola.* 5 *Tartari, Ruſſi, Poloni.* 6 *A Meridie.* Ægyptii & Afri apud quos Nilus primum fluere deprehenditur. neque enim fons Nili tum reperſus. 7 *Ab occidente*, qui ad Heſperium litus ſiti. *Alii* Brittanni, quorum litora, ut & ultima Thule, maris fluctibus feriuntur. 8 Uxor Neptuni *Metonym.* maris. 9 *Ab Oriente*, è Nabathæa, id eſt, Petræa, & Sceniti, id eſt, deſerta Arabia. 10 E Felici Arabia. 11 *Κροκου βαφαμενον.* croci aqua diluti aſperſionibus, quæ in theatro & Amphith. fiebant. Cilicia vero croco nobilis. 12 *Guelfer. Synedoch.* Germanii quorum inſigne obliquare crinem modoque ſubſtringere. Tacit. de Germ. & Juven. 13 *madido torquentes cornua cirro.* 13 A natura, vel ſolis ardore, cum Germani artificio cirrati ſint. 14 Lingua varia, acclamatio vero & mens eadem. M S. Bodl. *Vox diverſa ſunt populorum: & vox tamen una eſt. Cum verus, &c.*

## Ad Titum, quod expulerit delatores. LXIX.

1 *Turba gravis paci, placideque inimica quieti,*
*Quæ ſemper miſeras ſolicitabat opes,*
2 *Tradita Getulis;* 3 *nec cepit arena nocentes;*
*Et delator* 4 *habet, quod dabat exſilium.*
*Exulat* 5 *Auſoniâ profugus delator ab* 5 *urbe;*
6 *Impenſis vitam principis annumeres.*

1 Delatores, calumniatores fiſcales, qui, ſub Nerone divitum opibus inſidiati, eos quo jure, qua injuria accuſationibus vexârant. 2 Relegata eſt in arenoſa & deſerta Africæ loca. legunt alii *Tradutta eſt Gyaris*, alii *Cythris*. MS. Bodl. *Geticis*. Lipſius. cap. 11. lib. 2. de Cruce legit *Traduſta eſt Titulus*: pro more noxiorum traducendi per forum ſeu Amphith. appenſis collo titulis & inſcriptionibus criminum. & Sueton. cap. 8. Titi-

*delatores*

*delatores assidue in foro fustibus & flagellis cæsos, novissime traductis per Amphitheatri arenam, partim subjici in servos aut venire, partim in asperrimas insularum anfrac. imperavit.* Traditi sunt delatores Getulis, magistris scilicet leonum, ut eos ipsi suis leonibus laniandos objicerent: quos tamen quum Arena non caperet, pulsi sunt quidem in exilium. Scalig. & Scriu. 3 Tantus est delatorum numerus, ut vix capiat eos Amphith. imo vix insulæ. *Plinius in Panegyrico Trajani.* 4 E talionis pœna, quæ veteribus placuit. 5 Roma urbe Italiæ ab Ausone Ulyssis & Calypsus n. 6. 6 Curis, beneficiis, muneribus.

## Fœminæ in Amphitheatro cum Leone certamen. LXX.

*Belliger* 1 *invictis quod* 2 *Mars tibi sævit in armis,*
*Non satis est, Cæsar;* 3 *sævit & ipsa* 3 *Venus.*
4 *Prostratum Nemees & vastâ in valle* 5 *leonem*
*Nobile & Herculeon fama canebat opus.*
6 *Prisca fides taceat: nam post tua* 7 *munera, Cæsar,*
*Hæc jam* 8 *fœmineâ vidimus acta manu.*

1 In quibus ipsi viri non victi, sed victores sunt virorum & bestiarum quibuscum committuntur. 2 Virilis sexus. alludit autem ad morem gladiatorum venatorumque habitu dei alicujus pugnantium; nec non ad Amphith. Martí dedicatum, ut & theatrum Veneri. 3 Muliebris sexus. ἀντίφρασις Martí bellicoso mollis & imbellis dea. infra not. 8. 4 Alii leg. *Prostratum, vasta Nemees in valle leonem,* ne otiosè abundet, &. 5 Quem confecit Hercules in sylva Nemeæ, inter Cleonas & Phliuntem. 6 Emphaticè, amplificatrix verè vetustas, quæ incerta in majus ferre solet. 7 Munera propriè ad gladiatorios ludos spectant: sed & includunt naumachias & venationes: quæ vel *pugna,* ejusque bestiarum

rum inter se commissarum, aut bestiariorum, θηριομάχων, qui cum feris congrediebantur, aut ubi vincti objectabantur feris capitis rei, malefici, & miselli Christiani; vel *direptionis* missilium per tesseras vel sine tessera. 8 Namque & in Romanam arenam descendere sustinuerunt fœminæ. Xiphilin. in Nerone & Tito. Suet. Ner. c. 11. Tacit. Annal. 15. Juvenal. sat. 1. v. 22.

## Pœna Laureoli, LXXI.

*Qualiter in* 1 *Scythicâ religatus* 1 *rupe Promotheus*
2 *Assiduam* 3 *nimio pectore pavit* 4 *avem;*
*Nuda* 5 *Caledonio sic* * *pectora præbuit urso,*
6 *Non falsâ pendens in cruce* 7 *Laureolus.*
*Vivebant laceri membris stillantibus artus,*
8 *Inque omni nusquam corpore corpus erat.*
* *Denique supplicium dederat necis ille paternæ,*
*Vel domini jugulum foderat ense nocens;*
*Templa vel* 9 *arcano demens spoliaverat* 9 *auro;*
*Subdiderat sævos vel tibi Roma faces.*
10 *Vicerat antiquæ sceleratus crimina famæ,*
*In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.*

1 Caucasus. 2 Interdiu vescentem---3--- noctu in pœnas renascenti jecore ---4--- Aquilam. 5 E Scotia, *Synedoch.* in Septentrionalibus enim plagis ursi maximi & sævissimi. * *Viscera*, Bodi. MS. 6 Non ficto dramate, in quo quis ursi pelle tectus (uti Nero apud Suetonium cap. 29.) fictitium Laureolum dilaniare videretur, non in ficta cruce, uti agebat Laureolum Lentulus (Juvenal. satyra 8. judice) dignus vera cruce: sed verè totum corpus lacerarus. 7 Damnatus iste Laureoli latronis urso expositi mimum verè agens. 8 Totus evisceratus, carne nudatus, nil nisi vultus. σχᾶμ' ὀξύμωρον. * Versus insequentes quatuor tanquam spurii

ſpurii relegantur ad neſcio quem Panormitanum. 9 Ornatu, ſtatuis, vaſis templorum aureis, ἀναθήμασι: vel etiam privato auro templis cuſtodiæ cauſa depoſito. 10 Admiſerat ſane aliquod crimen Laureoli illius latrocinio gravius.

## De Dædalo. LXXII.

*Dædale, Lucano cum ſic lacereris ab urſo,*
*Quam cuperes pennas tunc habuiſſe tuas!*

Simile quid de Icaro juxta Neronis ἐξηγητὴν decidente, vide apud Tranquill. Ner. cap. 12.

## De Rhinocerote. LXXIII.

*Præſtitit exhibitus tota tibi, Cæſar, arena*
*Quæ non* 1 *promiſit, prælia* 2 *rhinoceros.*
*O quam terribiles exarſit pronus in iras!*
*Quantus erat cornu, cui pila taurus erat!*

1 *Deſperabantur promiſſi prælia Martis.* à Cæſare ſcilicet promiſſi vult Ioſ. Scalig. hic ergo legit *promiſſi*. Quod mihi durius videtur quam noſter dare aut etiam ferre potuerit. 2 Ingens bellua cui nomen dedit τὸ ἐπ' ἀκρᾶτες ῥινὶ κέρας, ᾧ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ ἢ μίσυ. Pauſan. lib. 9. quamvis & hæc relatio de 2 cornibus non ita gravi fide conſtet.

## De Leone qui gubernatorem offendit. LXXIV.

*Læſerat* 1 *ingrato leo perfidus ore magiſtrum,*
*Auſus tam* 2 *notas contemerare manus?*

Sed

*Sed dignas tanto perſolvit crimine pœnas;*
*Et qui non tulerat verbera, 3 tela tulit.*
*4 Quos decet eſſe hominum tali ſub principe mores,*
*Qui jubet 5 ingenium mitius eſſe feris?*

1 In cuſtodem, rectorem, manſuetarium. 2 Magiſtri coercentis, vel forte irritantis. 3 venabula, jacula conficientium. 4 A minori. 5 Hemiſtichium ex Ovidiano illo, eleg. 10. lib. 1. *Turpe erit ingenium mitius eſſe feris.*

## De ſue quæ ex vulnere peperit. LXXV.

*ICta gravi telo, confoſſaque vulnere, mater*
*Sus, 1 pariter vitam perdidit, atque dedit.*
*O quam certa fuit librato dextera ferro!*
*Hanc ego 2 Lucinæ credo fuiſſe manum.*
*Experta eſt numen moriens; utriuſque Dianæ,*
*Quæque ſoluta parens, quæque perempta fera eſt.*

1 Suam amiſit, ſuculo dedit. 2 Quæ certo jaculatur, errare neſcit. [illegible]. 3 Venatricis & obſtetricis.

## De eadem. LXXVI.

*SUs fera 1 jam gravior, maturi 2 pignora ventris*
*Emiſit fœtum, vulnere factu parens.*
*Nec jacuit partus, ſed matre cadente cucurrit.*
*3 O quantum eſt ſubitis caſibus ingenium!*

1 Parvi proxima. 2 Rectius legas *pignore.* namque unicum peperit ſuculum, cæteri matris funere cumulati. 3 *Caſus ubique valet.*

De

## De Hercule insidente tauro ad cœlum rapto. LXXVII.

1 *Raptus abit medio quod ad æthera taurus arena,*
2 *Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.*
*Vexerat Europen 3 fraterna per æquora taurus,*
*At nunc 4 Alciden 5 taurus in astra tulit.*
*6 Cæsaris, atque Jovis confer 7 nunc schema: juvenci*
8 *Par onus ut tulerint; 9 altius iste tulit.*

1 Pegmate. πήγνυμι machina qua in sublime rapiebantur, personæ scenæ in aëra, ut à Borea Orythia, ab Aurora Memnon, ab anguibus Medea, &c. 2 Non tam machinamenti fuit artificium, quam pii numinis aura arti adspirans. 3 Neptunia regna, maria. 4 Domitianum (credo) vel Domitiani effigiem Herculis habitu, quem ipse affectavit, gentemque Flaviam referri voluit ad Reatinos & comitem Herculis. vide Sueton. Vespas. c. 12. 5 Tauro huic ligneo Imperatorem inclusum volunt nonnulli, ut quadret schema cum Jove sub specie tauri: verum nec placet, nec opus est: namque—6—A Cæsare exhibitus in spectaculo hic tantus. 7 Putat Rutgersius hoc epigramm. ad Aruntium Stellam, inter alia, scriptum fuisse, legendumque, *confer nunc, Stella, juvencos.* 8 Fac eos tulisse par onus, quod tamen non fuit. ille enim puellam, hic heroa, &c. 9 Ludit in ambiguitate vocis *alii* quod aliquando pro cœlo, quandoque pro mari sumitur. Jovis autem taurus Europam per mare, Cæsaris taurus Herculem per æra (quod mari altius) tulit.

## De supplice elephante. LXXVIII.

*Quod pius, & supplex elephas te, Cæsar, adorat;*
*Hic modo qui tauro tam metuendus erat:*

1 *Non facit hoc juſſus, nulloque docente magiſtro*
*Crede mihi, numen ſentit & ille tuum.*

1 Facit hoc non à magiſtro juſſus & edoctus ut alibi elephantes: docile animal elephas & religioſum; Solem enim & Lunam naturæ inſtinctu adorat.

## De tigride quæ leonem laceravit. LXXIX.

*Lambere ſecuri dextram conſueta magiſtri,*
*Tigris ab Hircano gloria* 1 *rara jugo,*
*Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:*
*Res nova, non ullis cognita temporibus.*
*Auſa eſt tale nihil, ſylvis dum vixit in altis:*
2 *Poſtquam inter nos eſt, plus feritatis habet.*

1 Non ita frequens huc adducta ex Hircaniis ſylvis, videturque reſpicere ad morem ſurripiendi catulos Tigridis: cum enim fœtus inſidiis ereptos videt, inſequitur raptorem animal perniciſſimum: ille unum abjicit è catulis, quem mater ad cubile reportat, rurſuſque raptorem inſequenti alterum abjicit, mox tertium, &c. ita ille unicum vix nactus navim conſcendit. Plin. l. 8. c. 10. Solin. c. 21. 2 Ad nos tralata fortior & animoſior facta eſt.

## Orpheus vere diſcerptus. LXXX.

*Quidquid in* 1 *Orpheo Rhodope ſpectaſſe theatro*
*Dicitur, exhibuit, Cæſar, arena tibi.*
2 *Repſerunt ſcopuli, mirandaque* 3 *ſylva cucurrit,*
*Quale fuiſſe* 3 *nemus creditur Heſperidum.*
*Adfuit immixtum* 4 *pecudum & genus omne ferarum,*
*Et ſupra vatem* 5 *multa pependit* 5 *avis.*

*Iſſe*

*Ipſe ſed 6 ingrata jacuit laceratus ab urſo.*
*Hæc tamen ut res eſt facta, ita ficta alia eſt.*

1 Threiciis vallibus ſeu planicie ad Hæmum Rhodopenve, quæ ad ſimilitudinem veri theatri refert poeta, ut Ovid. 11 Metamor. *Manibus Orphei tirubam rapuere theatri.* 2. Hæc autem vel per machinamenta ὑπογείων τρῶν, vel ab hominibus in truncis arborum ſcopuliſque latitantibus movebantur. 3 Horti autem pomis, id eſt, citriis (ut refert è Jubæ commentariis Æmylianus apud Athenæum lib. 3. c. 6.) inſignes, quos habuerunt in extrema Æthiopiæ parte filiæ Heſperi fratris Atlantis. 4 Al. *Pecori.* alii *pecudum genus atque ferarum.* ſed acutiori ſenſu retineatur vetus lectio, neque enim pecudes domeſticæ, ſed feræ Orphicum inſecutæ, quas voce illius blanda citharæque ſono delinitas crederes pecudes. 5 Filo vel reti coercitæ tenuiſſimo ne avolarent, aves multæ. 6 Male variis muſicam compenſanti.

## De rhinocerote. LXXXI.

1 *Solicitant 2 pavidi dum rhinocerota magiſtri,*
*Seque diu magnâ colligit ira fera;*
*Deſperabantur promiſſi prælia Martis:*
*Sed tamen ut rediit cognitus ante furor.*
*Namque 4 grave mimo cornu ſic extulit urſum,*
*Jactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas.*

1 Feras ad pugnam irritare ſolebant ſtimulis, igne, flagellis, pilis, mappis. 2 Verentes ne in ſe beſtiam moverent. *Vel* ne, ſi non moveretur in pugnam, populo diſplicerent qui lentas oderat pugnas. 4 Gemino cornu infeſtum urum. Ita legendum divinabat I. Doufa, aſſenſit Joſ. Scalig. exponit Pet. Scriv. *non ut vulgo urſum.*

## De naumachia. LXXXII.

*Si quis ades longis 1 ferus ſpectator ab oris,*
*Cui hæc prima 2 ſacri muneris iſta fuit:*
*Ne te deſipiat ratibus 3 navalis Enyo,*
*Et par unda freto, hic modo terra fuit.*
*Non credis? 4 ſpolies, dum laxent æquora Martem;*
*Parva mora eſt; dices, hic modo pontus erat.*

1 Per itineris longinquitatem. 2 Qui jam primum ſpectat Naumachiam, Neptuno ſacram, vel à Divo Cæſare exhibitam. 3 Prælium navale. Eſt autem Bellona, bellorum dea, Martis ſoror. 4 Expedies modo dum extrahunt ſinum ſiccatæ æquora emiſſa.

## Blanditur Cæſari. LXXXIII.

*Secula 1 Cattophorum, Cæſar, ſi priſca tuiſſent,*
*2 Jam nullum monſtris orbe fuiſſet opus.*
*2 Non Marathon, non Thermodontiaca Lernen,*
*Arcas Manalium non timuiſſe aprum,*
*Hæc armata manus, 4 hydra mox una fuiſſet.*
*5 Hic peraſſa foret tota Chimæra ſenel.*
*6 Ignipedum pelles, ſitiæ colchida vincula, tauros;*
*Solvere & 8 Heſperium ſolus, & 9 Andromedan.*
*10 Herculea laudis numeretur gloria: plus eſt*
*Hic dimiſſe pios, quam domuiſſe feras.*

1 Adoleſcentem Domitianum clarum in Sarmatarum [illegible] deſcendentem. 2 Nullum orbi à monſtris fuiſſet negotium, tot periculum. 3 Urbs Attica non timuerat Cretæum taurum, ab Herc. cæſum, quod tamen Theſeo adſcribitur. 4 Non ſylva Nemæa inter Cleonas & Phliuntem timuiſſ. leonem, non Ar-

Arcadia aprum, quos confecit Hercules. 4 Repullulantibus capitibus crescens malum uno ictu simul interfecisset. 5 Idem MS. Bodl. habet. *Hinc*, id est, ab hoc manu, vel uno ictu periisset. [illegible] illud monstrum. 6 Al. *Æripides*, melius legas *Ignivomus*. 7 Absque Medeæ ope & arte. 8 Laomedontis filiam cete expositam quam asseruit Here. 9 Cepheï & Cassiopes filiam, quam cete expositam liberavit Theseus, 10 Ite jam, subducite rationes, comperietis Herculis labores per omnem vitam non excessisse XII. numerum: Carpophorus unoscenico XII. struxit simul.

## De Prisco & Vero gladiatoribus. LXXXIV.

*Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus,*
*Esset & aqualis Mars utriusque diu;*
1 *Missio sæpe 2 viris magno clamore petita est:*
*Sed Cæsar legi parcuit ipse suæ.*
*Lex erat 3 ad digitum posita concurrere palmæ.*
*Quod licuit, 4 lances donaque sæpe dedit.*
*Inventus tamen est finis discriminis æqui;*
*Pugnavere pares, succubuere pares.*
*Misit utrique 5 rudes, & 6 palmas Cæsar utrique:*
*7 Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.*
*Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,*
*Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.*

1 Missio erat quoties læsus aut victus victori eripiebatur à principe vel munerario ex faventia populi, quam significabat presso pollice. 2 Gladiatoribus. 3 Concursu digitorum à dimicatione palmam inter se sortiti. Petr. Scriverius quem vide. *Alii* sublato digito se victum agnoscere *exp.* 4 Obsonia in lancibus & dona, ut reficeret animumque adderet gladiatoribus, vel

populo quo patientia stret longa pugna motum. 5 Scipiones, quibus veterani gladiatores donari in signum magisterii, liberi ab arena in reliquum vitam pronunciabantur. 6 Praesentis certaminis praemia. 7 Missionem, palmam, & rudem.

## Carmen festinatum. LXXXV.

* *Da veniam subitis: non displicuisse meretur,*
*Festinat, Caesar qui placuisse tibi.*

* Hae distichi, vel mutila sunt & corrupta, vel Martialis non sunt, ex fragmentis illi adscribuntur.

Epi-

# EPIGRAMMATUM DELECTUS LIBER VI.

## E VETERIBUS POETIS.

### CATULLUS.

#### Mittit libellum suum. I.

*Quoi dono 1 lepidum novum libellum*
*Aridâ modo 2 pumice expolitum?*
*3 Corneli, tibi. namque tu solebas*
*Meas 4 esse aliquid putare nugas,*
*Jam tum, cum ausus es 5 unus Italorum*
*Omne ævum tribus explicare chartis,*
*Doctis, 6 Jupiter, & laboriosis!*
*Quare 7 habe tibi quidquid hoc libelli est,*
*Qualecunque, quod 8 ô patrona virgo*
*Plus uno maneat perenne sæclo.*

1 Genus Epigrammatum Catulli teneum, molle, laxum, purum, delicatum, multis in gratum, ut Catullum longè Martiali præferam. Cum his alii prorsus sentire non possunt. Ut enim, sunt in Catullo sit aliquid ex iis quæ illi miramur virtutibus, ea tamen plerum-

rumque rerum inanitas est, ut iſtis vitiis abundè compenſetur, illa qualiſcunque qua commendatur elegantia. Itaque teneritudinem illam Catulli multo latinas lingua niſi exprimunt nonnulli: Martialis vir, acumen, ingenium pauciſſimi aut nulli adhuc expreſſerunt. 2 Hac expoliebantur libri pellibus obducti. 3 Tranſpadanus ille & conterraneus Catulli, qui nobis ſcriptam reliquit Attici vitam. 4 Latina phraſis & Ciceroni uſurpata, ex Græco tamen ſumpta, τὸ ἴδιον ſignificat autem verſus ſuos à Cornelio exiſtimari alicujus pretii. 5 Idem tamen fecerat Atticus, ut ſæpe Cicero teſtatur in Epiſtolis: niſi forte plura ſit amplexus ille Nepos quàm Atticus, ut ſolùs verè dici poſſit omnium temporum hiſtoriam in tres libros contuliſſe. 6 Exclamando lege. 7 Tprum hunc libellum qualiſcunque ſit, à me tibi oblatum accipe. 8 Minerva Bibliothecarum cuſtos, & artium patrona.

## Faſelli laus & dedicatio. II.

1 *Faſellus ille, quem videtis hoſpites,*
2 *Ait fuiſſe navium celerrimus*
*Neque ullius natantis* 3 *impetum trabis*
*Nequiſſe præterire, ſive* 4 *palmulis*
*Opus foret volare, ſive* 5 *linteo.*
*Et hoc* 6 *negat minax Adriatici*
6 *Negare litus, inſulaſve Cycladas*
*Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,*
*Propontida, trucemve Ponticum ſinum,*
*Ubi iſte,* 7 *poſt faſellus, antea fuit*
8 *Comata ſilva. Nam Cythorio in juga*
9 *Exegerat ſuperſibilum edidit* 10 *comæ:*
*Nunc Amaſtri Pontica, & Cythore buxifer*
*Tibi hæc fatetur, & eſſe cognitiſſima*
*Ait faſellus:* 12 *ultima ex origine*

Tuo

*Tuo ſteriſſe dicit in cacumine,*
13 *Tuo imbuiſſe palmulas in æquore,*
*Et inde tot per* 14 *impotentia freta*
*Herum tuliſſe,* 15 *læva, ſive dextera*
*Vocaret aura, ſive* 16 *utrumque Iuppiter*
*Simul ſecundus incidiſſet* 17 *in pedem?*
*Nec ulla vota litoralibus Diis*
17 *Sibi eſſe facta, cum veniret a mare*
*Noviſſimo hunc ad uſque limpidum lacum?*
*Sed hæc prius fuere; nunc* 18 *recondita*
19 *Senet quiete, ſeque dedicet tibi*
*Gemelle Caſtor, et* 20 *gemelle Caſtoris*

1 Genus parvi navigii. 2 Scilicet faſellus, quem ſequentem inducit. 3 Omnibus ſe ait navibus curſu & celeritate præſtitiſſe. 4 Remis; palmula *le bout large de la rame. Il ſe prend icy pour la rame.* 5 Velis. 6 Ac fore ut hoc verum eſſe fateatur Adriaticum mare. 7 Qui deinde in faſelum compactus eſt. 8 Frondiferum. 9 Frondibus fibilantibus. 10 In vocativo lege: at autem civitas Ponti. 11 Mons ibidem. 12 A principio. 13 Tuis primum in undis palmulas pinxiſſe. 14 Ferocia, periculoſa, regi nebia. 15 Sive remis dextra, ſive læva aſpiraret. 16 Per in navi, quando vela tenduntur. Itaque fanſus eſt: ſive Jupiter propitius utrumque velum tetendiſſet. 17 Se feciſſe; quo patens integrum ſibi eſſe ut cui velit ſe dedicet. 18 Seneſcit. 19 In portum recepta. 20 Pollux.

## Ad Marcum Tullium. III.

*Diſertiſſime Romuli nepotum*
*Quot ſunt quotque fuere, Marce Tulli;*
*Quotque poſt aliis erunt in annis*
*Gratias tibi maximas Catullus*

*Agit: peſtimus omnium Poëta:*
*Tantò peſtimus omnium poëta;*
*Quantò tu optimus omnium patronus.*

## Linteum repetit furto ſurreptum. IV.

*MArrucine Aſini, ſ manu ſiniſtra*
*Non bellè uteris in joco, atque vino:*
*Tollis lintea negligentiorum.*
*Hoc falſum eſſe putas? Fugit te inepte.*
*Quamvis ſordida res, & inveneſta eſt.*
*Non credis mihi? Crede Pollioni*
*Fratri; qui tua furta vel talento*
*Mutari vellet: eſt enim 2 leporum*
*Diſertus puer, ac facetiarum.*
*Quare aut hendecaſyllabos trecentos*
*Expecta, aut mihi linteum remitte;*
*Quòd me non movet 3 æſtimatione,*
*Verum eſt 4 μνημοσυνον mei ſodalis.*
*Nam ſudaria 5 ſecaba ex Iberis*
*Miſerunt mihi munerii Fabullus*
*Et Veranius: hoc amem neceſſe eſt,*
*Ut Veraniolum meum & Fabullum.*

1 Quia utebatur ad furandum, licet per jocum: ſimile exemplum refert Tacitus cujuſdam Senatoris, qui cum à Claudio vocatus ad cœnam ſurriperet vaſa aurea, juſſu ejuſdem Claudii fictilibus poſtea acceptis eſt. 2 Veræ urbanitatis genus. 3 Precio. 4 Monumentum. 5 Secabis Juvius Hiſpanie, hinc ſecaba lintea.

## Mali scripti jocosa detestatio. V.

*NI te plus oculis meis amarem,*
*Jucundissime Calve, munere isto*
*Odissem te 2 odio Vatiniano.*
*Nam quid feci ego, quidve sum locutus,*
*Cur me tot male perderes poëtis?*
*2 Isti Dii mala multa dent clienti,*
*Qui tantum tibi misit impiorum!*
*Dii magni horribilem & sacrum libellum!*
*Quem tu scilicet ad tuum Catullum*
*3 Misti, continuo ut die 4 periret,*
*Saturnalibus, 5 optimo dierum*
*Non, non hoc tibi, salso, sic abibit.*
*Nam 6 si luxerit, ad librariorum*
*Curram scrinia. Caesios, Aquinos.*
*Suffenum, omnia colligam 7 venena.*
*Ac te 8 his suppliciis remunerabor.*
*Vos hinc interea, valete. abite*
*Illuc, unde 9 malum pedem tulistis,*
*Saecli incommoda, pessimi Poëtae.*

1 Epigramma facetè scriptum, & verè Catullianum; è quo quatuor resecuimus versus obscuros, & cæterorum lumini officientes. 2 Quo Vatinium prosequor, quo Vatinius dignus. Vide ejus Nebulonis elogium in Ciceronis Oratione adversus ipsum scripta. 2 Frequens execratio apud Comicos, præsertim Terentium, Qui illum omnes dii perduint. 3 Misisti. 4 Ut me ejus lectio conficeret. 5 Jucundissimo & ad voluptatem comparato. 6 Ubi primum postera dies illuxerit. 7 Mala poemata. 8 Has à te pœnas exigam. 9 Potius existimo *malum* legi per interjectionem, phrasi usitata, vel apud Ciceronem; *Qui sunt, malum, isti pindenissæ,*

Epi-

Epigramma hoc cæterοquin elegans, cum in optimam definat sententiam. Nonnihil tamen inquinatur humiliore proverbio, quod vitii genus non omninò satis veteribus cautum est. Sed fortè nec inter ipsos humile censebatur. Utut sit quisquis hoc ad nostram pœsim transferet, non mediocriter aberrabit à pulchro.

## Vitia sua nemo videt. VI.

*Suffenus iste, Varre, quem probe nosti,*
*Homo est venustus, & dicax, & urbanus,*
*Idemque longe plurimos facit versus.*
*Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura*
*Perscripta, nec sic, ut sit, in 2 palimpsesto*
3 *Relata*; 4 *chartæ regiæ, novi libri,*
*Novi* 5 *umbilici, lora rubra,* 6 *membrana*
*Directa plumbo, & 7 pumice omnia æquata.*
*Hæc cum legas,* 8 *tum bellus ille, & urbanus*
*Suffenus, unus caprimulgus aut fossor*
*Rursus videtur:* 9 *tantum abhorret ac* 10 *mutat,*
11 *Hoc quid putemus esse? qui modo* 12 *scurra,*
*Aut si quid hac re* 13 *tritius videbatur,*
*Idem* 14 *insiceto est inscitior rure,*
*Simul poëmata attigit:* 15 *neque idem unquam*
*Æque est beatus, ac poëma cum scribit:*
*Tam gaudet in se, tamque sese miratur.*
*Nimirum* 16 *idem omnes fallimur; neque est quisquam*
*Quem non in aliqua re videre* 17 *Suffenum*
*Possis.* 18 *Suus cuique attributus est error;*
*Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.*

1 Multorum in hoc vana jactatio qui non bona sed plurima scribere gestiunt: quos facete Horatius passim ludit & præsertim Satyr. 4. de Lucilio loquens;

Nam

*Nam ſunt hæc vitioſus; in horâ ſæpe ducentos,*
*Ut magnum, verſus dictabat, ſtans pede in uno.*

2 Tabellarum erat genus, in quibus, quod ſcriptum erat, deleri poterat, ut rurſus in iiſdem ſcribi poſſet. tabella deletitia, à πάλιν rurſus & λάω ſive λαίω deleo. 3 Relata, perſcripta. 4 Alio nomine, macrocolon, genus membranæ nobilioris. 5 Genus ornamenti libris jam perfectis addi ſolitum ex ligno, cornu, auro, aut aliuſmodi materia, hinc locutio, *ad umbilicum perducere*, id eſt ad abſolutionem, perfectionem. 6 Membrana directa, *parchemin reglé*. 7 Pumice expoliebantur libri. 8 Tum ille qui modo videbatur elegans, nunc dum leguntur inepta planè & inſulſa ejus carmina, caprimulgi aut foſſoris officio dignior videtur quam poetæ. 9 Tantum ille in verſibus à conſuetâ ipſi in ſermone elegantia deſciſcit. 10 Mutatur, neutrum pro paſſivo. 11 Undenam oritur talis error. 12 Urbanus, dicax, facetus. 13 Exercitatius, magis in dicteriis faciendis contritum, puto enim accipi in bonam partem. 14 Inficetus idem eſt quod infacetus, inurbanus, ut ſit ſenſus, Fuſſenum qui modo videbatur urbanus, ſimul ac poemata attigit, ipſo rure ruſticiorem, minus urbanum. 15 Et tamen ille nuſquam ſibi magis placet quàm cum verſus pangit. 16 Eodem quo ille nos errore deludimus, in noſtris vitiis dignoſcendis cæci ſumus. 17 Sua ineptè mirantem, nec propria vitia cognoſcentem. 18 Nota fabula quam breviter Phædrus l. 4. *Peras impoſuit Jupiter nobis duas.*

## Ineptus Riſus. VII.

*EGnatius quod candidos habet dentes*
1 *Renidet uſquequaque: 2 ſeu ad rei ventum eſt*
*Subſellium, cum orator excitat fletum,*
*Renidet ille: 3 ſeu pii ad rogum fili*
*Lugetur, orba cum flet unicum mater,*
*Renidet ille: quicquid eſt, ubicunque eſt,*

Quod,

*Quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum*
*Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum:*
*Nam risu inepto res ineptior nulla est.*

1 Ut candorem dentium ostentet. 2 Cum in judicium venit ut advocati munere fungatur. 3 Major ex pii filii morte luctus, major etiam ex unici.

## In maledicum. VIII.

*QUanam te malæmens, miselle Ravides*
*Agit præcipitem in meos jambos?*
*Quis Deus tibi 1 non bene advocatus*
*Vecordem parat excitare rixam?*
*2 An ut perveniès in ora vulgi?*
*Quid vis? Qualubet esse notus optas?*
*3 Eris: quandoquidem meam superbè*
*Diu jam patientiam fatigas.*

1 Non legitimo ritu placatus. 2 An avidus es famæ qualiscunque etiam malæ. 3 Supple notus, & meâ quidem operâ, qui te per urbem insignem cantari faciam, ut ait Horatius.

## Jocus in malum scriptum. IX.

1 *OFunde noster, 2 seu Sabine, seu Tiburs.*
*Nam te esse Tiburtem, autumant quibus non est*
*Cordi Catullum lædere: at, quibus cordi est,*
*3 Quovis Sabinum pignore esse contendunt.*
*Sed seu Sabine, sive verius Tiburs,*
*Fui libenter in tuâ suburbanâ*
*Villâ, malamque pectore expuli tussim:*
*4 Non immerenti quam mihi meus venter,*

*Dum*

*Dum ſumptuoſas appeto, dedit, cænas!*
*Nam 5 Sextianus dum volo eſſe conviva,*
*Orationem in Attium petitorem*
*Plenam veneni, & peſtilentiæ, legit.*
*Hic me 6 gravedo frigida, & frequens tuſſis*
*Quaſſavit, uſque dum in tuum ſinum fugi,*
*Et me recuravi 7 ocimóque & urtica.*
*Quare refectus maximas tibi grates*
*Ago, quod non es ulta peccatum:*
*Nec jam recuſo, ſi nefaria ſcripta*
*Sexti 8 recepſo, quin gravedinem, & tuſſim,*
*9 Non mi, ſed ipſi Sextio ferat frigus:*
*Qui tunc vocat me, cùm malum legit librum.*

1 Quinque illi primi verſus nihil ad rem prorſus, nec noſtros ferremus ita nugantes; verum hæc venia antiquis concedatur. 2 Tiburtis agri amœnitas celebrata, Sabini non adeo. Et ob hanc cauſam fortè poeta mavult fundum ſuum eſſe Tiburtem quàm Sabinum. Vel etiam fortè quod Sabinus ager vectigalis vel militibus attributus. De amœnitate Tiburis vide Horat. od. l. 1. *Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenen.* 3 Parati ſunt quovis pignore oppoſito de hoc pugnare. 4 Quia dum voluptati & palato nimis conſulo, valetudini atque auribus non peperci. 5 Sextii pro quo extat oratio Ciceronis. 6 Genus eſt catarrhi. 7 Farrago eſt diverſarum herbarum quâ boves purgabantur. hinc vulgare nomen, *de la drague aux chevaux.* 8 recepero. 9 Putas hunc ſibi imprecaturum mala, at elegantius imprecationem vertit in Sextium.

## Ad ſeipſum de adventu veris. X.

*JAm ver egelidos refert tepores,*
*Jam cœli furor æquinoctialis,*

*Ju-*

*Jucundis Zephyri ſileſcit auris.*
*Liquantur Phrygii, Catulle, campi,*
*Niceæque ager uber æſtuoſæ.*
*Ad claras Aſiæ volemus urbes.*
*Jam mens præpetibus avet vagari:*
*Jam læti ſtudio pedes vigeſcunt.*
*O dulces Comitum valete cœtus*
*Longe quos ſimul à domo profectos,*
*Diverſæ variæ viæ reportant.*

Epigramma verſibus ſatis elegans, jejuno & exiguo ſenſu. Hominis improborum felicitatem indignè ferentis brevem & jucundam imaginem continet.

## Ad ſeipſum de ſtruma & Vatinio. XI.

*Quid eſt, Catulle, quid moraris emori?*
*1 Sella in curuli 2 ſtruma Nonius ſedet:*
*3 Per conſulatum pejerat Vatinius.*
*Quid, eſt, Catulle, quid moraris emori?*

1 Quod inſigne fuit nobilium magiſtratuum. 2 Prætor hoc nomine, verè ſtruma civitatis & fœdo cicatrix. 3 Vatinius operâ Pompeii Conſul fuit. Hic ergo per ſuum conſulatum pejerabat: nunquam enim verè jurabat.

## De Arrio vocales aſperante. XII.

*Commoda dicebat, ſi quando commoda vellet*
*Dicere, & inſidias Arrius inſidias:*
*Et tum mirificè ſperabat ſe eſſe locutum,*
*Cùm quantum poterat dixerat inſidias.*
*Credo ſic mater, ſic Liber avunculus ejus,*
*Sic maternus avus dixerat, atque avia.*

Hoc

*Hoc missō in Syriam requierant omnibus aures;*
*Audiebant eadem haec leniter, & leviter:*
*Nec sibi post illa metuebant talia verba*
*Cum subitō affertur nuntius horribilis,*
*Ionios fluctus, postquam illuc Artius isset,*
*Jam non Ionios esse, sed Hionios.*

Multis Epigramma hoc valdè facetum, imò etiam Quintiliano nobile visum. Ego viros eruditissimos vidi qui illud infra mediocria dejicerent. Lusus enim tenuis in homine blæso vocales asperante, quod genus obvium & perfacile, nec valde urbanum est.

## Amantium furor. XIII.

*Odi & amo, quare id faciam fortasse requiris,*
*Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.*

1 Commentarii loco esse possunt Terentiani versus, ex quibus dysticon illud expressum est,

*O indignum facinus? Nunc ego*
*Et illam scelestam esse & me miserum sentio,*
*Et odet & amore ardeo; & prudens, sciens*
*Vivus, videnſque pereo; nec quid agam scio.*

## In Cæsarem. XIV.

*Nil nimium studeo Cæsar, tibi velle placere,*
*Nec scire utrum sis albus, an ater homo.*

1 Contumeliarum maximè scilicet contempta: hic ut efficitur Cæsarem.

## E variis Poëtis Antiquis.

### CICERO.

### Jocus in fundum Varronis. XV.

1 *Fundum Varro vocat quem possim mittere funda,*
*Ni tamen exciderit qua cava funda patet,*
*Extractam puteo 2 situlam cum ponit in horto*
*Ulterius standi non habet ille locum.*

1 Epigramma ex genere hyperbolicorum, quòd totum parum elegans esse ostendimus in Præfatione; relictum tamen ad exemplum eorum quæ sine causa mirata est vetustas: laudatur enim à Quintiliano quasi facetum. Nisi forte ille Ciceroni parcere voluit. nam præclarè idem continuò admonet l. 8. c. ult. non alio genere dicendi magis in cacozeliam iri quam illo hyperbolico. 2 Situla genus vasis ad hauriendam aquam; *an seau.*

### Laureæ Tullii liberti Ciceronis, in fontes calidos salubres oculis, qui post obitum Ciceronis in ejus villa eruperunt. XVI.

1 *QVo, tua, Romanæ vindex clarissime linguæ,*
*Sylva loco melius surgere jussa viret,*
*Atque Academiæ celebratam nomine villam*
*Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:*
*His etiam apparent lymphæ non ante repertæ*

*Languida*

*Languida quæ infuso lumina rore levant.*
*Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori*
*Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope;*
*Ut, quoniam totum legitur sine fine per orbem,*
*Sint plures, oculis quæ medeantur, aquæ.*

1 Epigramma hoc ob ipsius celebritatem in hanc collectionem inseruimus. Est tamen ex vitioso falsoque genere de quo multa in præfatione. Prorsus enim de sanandis eorum qui Ciceronem legerent oculis in patefaciendo illo fonte natura cogitaverat nunquam. Repertum est in scriptis Plinii majoris lib. 31. c. 2.

---

# VIRGILIUS.

## Laus Augusti post victoriam Actiacam. XVII.

1 *Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane:*
*Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.*

1 Ne Virgilii Poetarum Principis nulla hic meniio fieret, visum est hoc epigramma refingere ob Augusto quondam totoque Romano Populo missibus laudatum. Cujus autorem cum requireret Bathyllus quidam mediocris Poeta, tacente Virgilio, sibi illud adscripsit. Quamobrem donatus honoratusque à Cæsare fuit. Quod æquo animo non ferens Virgilius, valvis Augusti affixit quater hoc principium *Sic vos non vobis.* Postulabat Augustus ut hi versus complerentur. Quod cum frustra ceteri conati essent, Virgilius præpositio distichio subjunxit.

*Hos ego versiculos feci, tulit alter honores;*
*Sic vos non vobis mellificatis apes.*

*Sic vos non vobis vellera fertis oves:*
*Sic vos non vobis mellificatis apes.*
*Sic vos non vobis fertis aratra bovet.*

## SENECA.

### De temporum mutabilitate. XVIII.

*Omnia tempus edax depascitur, omnia carpit:*
*Omnia sede movet, nil sinit esse diu.*
*Flumina deficiunt, profugum mare littora siccat,*
*1 Subsidunt montes, & juga celsa ruunt.*
*Quid tam parva loquor? 2 moles palcerrima cœli*
*Ardebit flammis tota repente 3 suis.*
*Omnia mors poscit. 4 Lex est, non pœna, perire.*
*Hic, aliqua, mundus, tempore, nulla erit.*

* Hoc Epigramma verbibus nobile, materiâ excelsum, non tam acumine quam perpetuâ quadam majestate commendatur. 1 Aliquid ex hujus versûs pulchritudine detrahit, quòd duo illius membra idem significare videantur. 2 Quidam apud Ethnicos mundi per conflagrationem dissolvendi opinio vigebat à sacris fortè litteris hausta aut traditione propagata. 3 Suis, id est ex ipsius orbis incendio erumpentibus. 4 Putant si de hominibus intelligas, quos non natura, sed peccatum morti mancipavit; sed ita sirebat gentilium coetus, nihil nisi mundi bestiam & vim in hac sententia. *Lex est non pœna perire.*

### Magnarum consortia fugienda. XIX.

*Ingentes dominos, & 1 fama nomina clara,*
*Illustrique 2 graves nobilitate domos,*

De-

*Devita, & longe cautus fuge. 3 contrahe vela,*
*Et te littoribus cymba propinqua vehat.*
*4 In plano tua sit semper fortuna, 5 pareſque*
*Noveris. Ex alto magna ruina venit.*
*Non bene cum parvis junguntur grandia rebus.*
*Stantia namque 6 premunt, præcipitata 7 ruunt.*
*Mitte ſuperba pati faſtidia, ſpemque caducam*
*Deſpice; 8 vive tibi, nam moriere tibi.*

* Pulcherrimum Epigramma ex intimis hominum ſenſibus & affectibus ductum innatæ omnibus ſuperbiæ ſuperiorum impatienti ſuaviſſimè blandiens, nobili, excelsâ, & verâ ſententiâ concluſum. 1 Homines famâ celebratos. 2 Oneroſas, an potius amplas & magnas. 3 Cave ne totis velis ventus acceptus in altum te efferat, infra mediocritatis tuæ limites te cohibe. 4 Non in lubrico, non in præruptо loco unde timeatur caſus. 5 Paribus te adjunge. 6 Oneri & moleſtiæ ſunt. 7 In eandem ruinam ſecum te trahunt, obruunt. Activè dictum puto, *ruunt*; ut *& ſpumas ſalis ære ruebant*. Virg. 8 Expreſſit inde Tertullianus ſuum illud dictum; *Nemo alii naſcitur moriturus ſibi*.

## Seneca in Corſica exulans. XX.

*Barbara præruptis incluſa eſt Corſica ſaxis,*
*Horrida, deſertis undique vaſta locis.*
*Non poma Autumnus, ſegetes non educat æſtas:*
*Canaque Palladio munere bruma caret:*
*Umbrarum nullo ver eſt lætabile ſœtu,*
*Nullaque in infauſto naſcitur herba ſolo:*
*Non panis, non hauſtus aqua, non ultimus ignis.*
*Hic ſola hæc duo ſunt, exul, & exilium.*

Mediocre Epigramma quod excerpendum duximus ad oſtendendam Senecæ exulantis mollitiem & infra-

## Ejusdem exulis quærela. XXI.

*Occisi jugulum quisquis scrutaris amici*
*Tu, necdum miserum me satis esse putas:*
*Desere confossum. victori vulnus iniquo*
*Mortiferum impressit mortua sæpe manus.*

Et hoc Epigramma eodem etiam consilio selectum.

## Exulis Senecæ quærela. XXII.

*Quisquis es, (ly nomen dicam? dolor omnia cogit)*
*Qui nostrum cinerem nunc, inimice, premis:*
*Et non contentus tantis, subitisque ruinis*
*Stringis in extinctum tela cruenta caput?*
*Crede mihi, vires aliquas natura sepulchris*
*Attribuit, tumulos vindicat umbra suos.*
*Ipsos crede Deos hoc nunc tibi dicere, 1 Livor.*
*Hoc tibi nunc Manes dicere crede meos:*
*Res est sacra, miser, noli mea tangere fata,*
*2 Sacrilegæ pestis abstinuere manus.*

In hoc Epigrammate præter magnificentiam quandam & incitationem, præcipuè afficit animos legentium hic versus *Res est sacra miser*. Nam quia quisque veretur fieri miserum, ideò sacrari miserorum conditionem mirificè gaudet. Discant inde lectores illud quod in poematis & scriptis vocant delectabile, nihil aliud esse, quam verba & sententias legentium affectibus attemperatas, quas qui solertius eruit & exhiber, hic potentius movet & validius delectat. 1 Livor, id est livide, ut scelus pro scelerato. 2 Etiam sacrilegi à violandis tumulis abstinent.

In

## In maligr è jocantem. XXIII.

*Carmina mortifero tua sunt suffusa veneno,*
*Et sunt carminibus pectora nigra magis.*
*Nemo tuos fugiat, non vir, non fœmina dentes,*
*Haud puer, haud ætas undique tuta senis.*
*Utque furens totas immittit saxa per urbes*
*In populum: sic tu verba maligna jacis.*
*Quare tolle jocos. non est jocus esse malignum.*
*Numquam sunt grati qui nocuere sales.*

In hoc Epigrammate præcipue notanda extrema sententia, de quâ diximus in præfatione, cum totum genus malignorum Epigrammatum rejiceremus.

---

# INCERTORUM AUTORUM.

## Judicium de Virgilio. XXXIV.

*De numero vatum si quis seponat Homerum,*
*Proximus à primo tum Maro primus erit.*
*Et si post primum Maro seponatur Homerum:*
*Longè erit à primo quisque secundus erit:*

Vulgare dictum continet non inconcinne expressum, quod Quintilianus sic exculit l. 10. c. 1. Utar inquit, *iisdem verbis qua ex Afro Domitio juvenis accepi qui mihi interroganti quem Homero crederet maximè accedere: secundus, inquit, Virgilius est, propriùs tamen primo quam tertio.* Is antiquorum fuit de Virgilio & Homero sensus, quorum hac in parte judicium valde requirit Scaliger, & cum Scaligero fere omnes.

## Illustres Græciæ ruinæ. XXV.

*Græcia bellorum longâ succussa ruinâ*
*Concidit, 1 impiodicè viribus usa suis.*
*Fama monet; fortuna perit; cinis ipse jacentis*
*Visitur, & tumulo est nunc quoque sacra suo.*
*Exigua ingentis retinet vestigia famæ:*
*Et magnum infelix nil nisi nomen habet.*

Epigramma grandi nec ambitioso ornatu. Ex eorum genere quæ tota splendida acumen nec habent nec requirunt. 1 Id est male usa & fine modo.

## De eodem argumento. XXVI.

*Quisquis 1 Cecropias hospes cognoscis Athenas,*
*Quæ veteris fama vix tibi signa dabunt:*
*Hasne 2Dei, dices, cælo petiere relicto?*
*Regiaque innumeris hæc fuit una deis?*
*Idem 3 Agamemnonias, dices, cum videris arces:*
*Heu victrix 4 victa vastior urbe jaces?*
*Hæc sunt, quæ merito quondam est mirata vetustas.*
*Magnarum rerum magna sepulcra vides.*

Eodem argumento quo superius eodem ferè stilo & ornatu: pungit aliquantò acrius extremus versus, non indecorum ex audaci metaphora leporem captans. Sed quid Poëtam mirere? cum audacius adhuc in soluta oratione Sulpitius ruinas urbium, earum dixerit esse *sudaria*. Eodem quoque spiritu dixit Sannazarius, *de Part. Virg. Cum regna palam moriuntur & urbes.*

1 Ita dictus à Cecrope rege biformi. 2 Multis in causis ut cum Neptunus & Minerva ut de imponendo illi nomine certarent; Mars ut in Areopago Judicaretur.

Mit-

Mitto alias fabellas quæ hic congeri possent. 3 Agamemnonias arces, id est Micenas. 4 Victâ urbe Trojâ quam Rex Micenarum Agamemnon expugnavit.

## Boni infelices, impii felices. XXVII.

*Marmoreo 1 Licinus tumulo jacet. at Cato parvo*
*Pompeius nullo. 2 Credimus esse Deos?*

2 In hunc sensum erumpebant obscurati Gentilium animi, quoties improbos felices, probos autem infelices animadverterent. At Christianis illustris urobique videtur Dei providentia, sive bonos temporariis flagellis probet, & ad conremptum terrenæ felicitatis erudiat; sive malorum quædam benefacta caducis beneficiis remuneretur aut malas eorum cupiditates, concessâ ad tempus eorum quæ expetunt usura ulciscatur.

## In Cappadoces. XXVIII.

*Vipera Cappadocem male sana momordit: at ipsa*
*Gustato periit sanguine Cappadocis.*

Aiunt viperis lethiferum esse Cappadocum sanguinem, quod breviter duobus versiculis expressum non piguit referre.

## Decoctoris jocus. XXIX.

*Cum sua decoctor subeuntem limina furem*
*Quærere speratâ nocte videret opes:*
*Nocte quid in nostris circumspicis ædibus, inquit,*
*Hic ego nil media cernere luce queo.*

Epigramma satis facetum, nec longe accersito sale conditum.

## De Acone & Leonilla. XXX.

1 *Lumine Acon dextro ; capta est Leonilla sinistro,*
*Et potis est forma vincere uterque Deos.*
*Blande puer lumen quod habes concede parenti :*
*Sic tu cæcus Amor ; sic erit illa Venus.*

1 Epigramma à multis celebratum, nec immerito; Non enim sua elegantia, suo pretio caret.

## Fratricida. XXXI.

*Mævius à castris miles melioribus, ausus*
*Hostilem saltu præcipitare ratem :*
*In damnum felix & victor ut impius esset*
*Nescius occiso fratre superbus erat.*
*Dum legit exuvias hostiliaque arma revellit,*
*Fraternos vultus oraque nota videt.*
*Ille ferox ; quid lenta manus nunc denique cessas?*
*Justius hoste tibi qui moriatur adest.*
*Fraternam res nulla potest defendere cædem :*
*Mors tua sola potest, morte levanda tua est.*
*Viximus adversis, jaceamus partibus iisdem,*
*Dixit, & in dubio est utrius ense cadat.*
*Ense meo moriar maculato cæde nefanda ;*
*Cui moreris, ferrum quo moriare, dabit.*
*Dixit & in fratrem fraterno concidit ense;*
*Victorem & victum condidit una manus.*

1 A partibus stans melioribus. 2 Saltu se in hostilem ratem injicere. 3 damno suo fœlix, victoria impius. 4 Tumulo, neci dedit.

Ex

# EX ANTHOLOGIA GRECORVM POETARVM

## Spartana fugacem filium interficiens. XXXII.

*A Bello reducem natum Spartana, petentem*
*Cum vidit celeri patria tecta pede,*
*Irruit & nudi per latus transverberat hasta,*
*Et super occiso masc'la verba dedit;*
*Quin morere, ô Spartæ, dixit, non vera propago,*
*O mentite genus, & patris, & patriæ!*

Ex genere historicorum est, in quibus utilitas magis quam elegantia spectata est.

## Ubique labor. XXXIII.

*Ecquam quisque viam vitæ secet? acria tantum*
*Jurgiaque, & lites aggerit omne forum:*
*Cura domi est, & rure labor; maris æquor aranti*
*Horror adest; peregre si quid habes, metus est;*
*Si nihil, hoc miserum; sequitur connubia tristis*
*Anxietas; careas conjuge, solus eris:*
*Sollicitat soboles, orbatque carentia prolis:*
*Stulta juventa fere est, firma senecta parum:*
*Alterutrum ergo optes, aut numquam in luminis oras*
*Venisse; aut natum morte repente frui.*

Satis eleganter hoc epigramma humanæ vitæ mi-

rias pingit, nec aliter ſentire debuerunt qui nullo fidei lumine imbuti, cum mala quibus hic premimur ignorare non poſſent, de felicitate alterius vitæ cogitare non potuerunt. Auſonius item hoc argumentum venuſtè quidem, ſed latiùs perſecutus eſt, & ob eam cauſam locum hic habere non potuit.

## Hercules cuſtos fure non melior. XXXIV.

*Optimus Alciden aries, vel pinguior agnus*
*Placat, & in toto victima lecta grege:*
*At fugat ille lupos: ſed ſi cuſtoſve, lupuſve*
*Cuſtodita vorat, 1 quid pepuliſſe juvat?*

1 Quid profuit lupos abegiſſe.

## Avarus. XXXV.

*Ditis opes retines, animum ſed pauperis: ergo*
*Hæredi dives, pauper es ipſe tibi.*

## Niobe. XXXVI.

*Iſtud ſepulchrum intus cadaver non habet;*
*Extra, ſepulcrum non habet cadaver hoc:*
*Imo ſepulchrum ipſa, & cadaver eſt ſui.*

Cogita Nioben lapidem factam, nec te fallet hoc acumen, ex ipſâ quidem materiâ natum, non laboriose quæſitum, nec tamen exquiſitum.

## Alexandri ſtatua. XXXVII.

*Fortis Alexandri vultum Lyſippus, & audax*
*Expreſſit pectus; vis, puto, in ære latet:*

Æ-

*Æneus ille Jovem ſic compellare videtur ;*
*Ceſſit terra mihi Juppiter aſtra cole.*

Aliquid habet magnifici, non aſſurgit tamen ultra mediocria.

---

# CLAUDIANUS.

## In ſphæram Archimedis. XXXVIII.

*IUpiter in parvo cùm cerneret æthera vitro,*
*Riſit, & ad ſuperos talia dicta dedit :*
*Huccine mortalis progreſſa potentia curæ ?*
*Jam 1 meus in 2 fragili luditur 2 orbe 1 labor.*
*3 Jura poli, 4 rerumque fidem, 5 legeſque Deorum,*
*Ecce Syracuſius tranſtulit arte ſenex.*
*6 Incluſus variis ſimulatur ſpiritus aſtris,*
*Et 7 vivum certis motibus 8 urget 7 opus.*
*10 Percurrit proprium 9 mentitus 9 ſignifer annum,*
*Et ſimulata novo 11 Cinthia menſe redit;*
*Jamque ſuum volvens audax induſtria mundum*
*Gaudet & humana ſydera mente regit.*
*Quid falſo 13 inſontem tonitru 12 Salmonea miror ?*
*Æmula naturæ parva reperta manus.*

Sphæram vitream fabricarat Archimedes Mathematicorum princeps in qua cæleſtes motus cernebantur, curſumque ſuum peragebant aſtra, tam inerrantia quàm erratica. Hoc opus ita nobile habitum eſt, ut ejus imago Sepulchro Archimedis ſuperpoſita ſit. Quâ notâ Cicero ignoratum à popularibus Archimedis ſepulchrum detexiſſe ſe gloriatur l. 5. Tuſcul. *Ita*, inquit, *nobiliſſima Græcia civitas quondam, imo etiam doctiſſima, ſuis civis*

*u-*

*unius acutissimi monumentum ignorasset, nisi ab homine Arpinate didicisset.* 1 Mundi machina. 2 Sphæra vitrea. 3 Cœli motus rato ordine procedentes. 4 Naturæ constantiam & æqualitatem. 5 Leges à Deo mundo impositas, à quibus ille nunquam discedit. 6 Diceres in hac sphæra quendam veluti animum & mentem esse. 7 Quod ex motu vivum esse possit putare. 8 Movet. 9 Zodiacus in sphæra ex pressis. 10 Percurrere Zodiacum dixit, proeo quod erat à planetis ipsum percurri. 11 Luna in hac sphæra singulis mensibus renovatur. 12 Regem Elidis, qui cum Jovis tonitru ære & corripedum cursu simularet equorum, à Jove ictus fulmine interiit, ita Poetæ fabulantur. 13 Qui præ Archimede insons fuit, cum ipse solum tonitru, hic totum mundum maximum Deo opificium finulaverat.

---

# AUSONIUS.

## Modestè fortunâ utere. XXXIX.

*Fama est fictilibus cœnasse Agatoclea regem,*
*Atque abacum Samio sæpe onerasse luto.*
*Hercula gemmatis cum poneret horrida vasis:*
*Et misceret opes, pauperiemque simul:*
*Quærenti causam, respondit: Rex ego qui fui*
*Siciniæ, figulo sum genitore satus.*
*Fortunam reverenter habe, quicumque repente*
*Dives ab exili progrediere loco.*

Historicum Epigramma satis utili sententia conclusum. Ne insolenter fortuna tua abutaris, sed modestè ac verecunde ea fruere; Ita esto quod es, ut memineris qui fueris.

*Ve-*

## Venenum veneno pulſum. XL.

*Toxica Zelotypo dedit uxor mœcha marito :
Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum:
Miſcuit argenti lethalia pondera vivi :
Cogeret ut celerem vis geminata necem.
1 Dividat hæc ſi quis, faciunt diſcreta venenum,
Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.
Ergo inter ſeſe dum noxia pocula certant
Ceſſit lethalis noxa ſalutifera.
Quam pia cura Deûm ! prodeſt crudelior uxor.
Et cum fata volunt, bina venena juvant.*

* Hiſtoricum. 1 Si quis ſeorſim vel toxicum ſumat, vel argentum vivum.

## Echo ad pictorem. XLI.

*VAne, quid affectas faciem mihi 1 ponere, pictor,
2 Ignotamque oculis ſollicitare deam ?
3 Aëris & linguæ ſum filia, mater 4 inanis
Indicii vocem quæ ſine mente gero.
5 Extremos pereunte modos à fine reducens
Ludificata ſequor verba aliena meis.
Auribus in veſtris habito 6 penetrabilis echo :
Et ſi vis ſimilem pingere, pinge ſonum.*

1 Simulare & effingere. 2 Cur mihi oculis tuis moleſtiam faceſſis. Cur me oculis tentas attingere quæ oculis cerni non poſſum. 3 Echo enim eſt vox repercuſſa : vox aer à lingua ad palatum denteſque colliſus. Eximie Virg. Vociſque offenſa reſultat imago. 4 Inane in-

indicium dicit, quia mente carens; vox enim hominis hoc ſenſu inanis dici non poteſt, quia cum mente conjuncta eſt. Omnes quidem ſyllabas repetit Echo, ſed extremæ tantum audiuntur, quia vox loquentis impeditne ſimul cum illa exilior ſonus ab Echo repercuſſus audiatur. 6 Quæ penetrat & pervadit aures.

## De varietate fortunæ. XLII.

*Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum,*
*Theſaurique loco depoſuit laqueum.*
*At qui condiderat, poſtquam non repperit aurum:*
*Aptavit collo, quem reperit laqueum.*

Facetus eventus.

## Sparthanarum mulierum fortitudo. XLIII.

*Mater Lacæna clypeo obarmans filium,*
1 *Cum hoc, inquit, aut* 2 *in hoc redi.*

1 Extremæ erat infamiæ clypeum abjicere, 2 Scilicet mortuus: mortuos enim ſuper clypeos referebant. De illa matrum Lacænarum fortitudine vide Auguſt. Ep. 38.

## Ad Philomuſum Grammaticum. XLIV.

*Impis quod libris tibi bibliotheca referta eſt:*
*Doctum & Grammaticum te, Philomuſe, putas?*
*Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde;*
*Mercator hodie, erat citharœdus eris.*

Tu-

## Tabula Rufi. XLV.

*HÆc Rufi tabula eſt. nil verius. ipſe ubi Rufus?*
*In cathedra: quid agit? 1 Hoc quod & in tabula.*

1 Nempe tacet.

## De Diogene Cynico Philoſopho. XLVI.

*PEra, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex*
*Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.*
*Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,*
*Cur, Scyphe, te, dixit, geſto ſupervacuum?*

Hiſtoricum.

## Ad Notarium velociſſime excipientem. XLVII.

*PUer notarum præpetum,*
*Soler s miniſter advola.*
*Bipatens pugillar expedi,*
*Cui multa fandi copia.*
*Punctis peracta ſingulis*
*Ut una vox abſolvitur.*
*Evolvo libros uberes*
*Inſtarque denſe grandinis,*
*Torrente lingua perſtrepo.*
*Tibi nec aures ambigunt,*
*Nec occupatur pagina.*
*Et mota parce dextera,*
*Volat per æquor cereum.*

Quam

*Quam maxime nunc proloquor.*
*Circumloquentis ambitu:*
*Tu sensa nostri pectoris*
*Vix dicta jam ceris tenes.*
*1 Sentire tam velox mihi*
*Vellem dedisset mens mea.*
*Quam præpetis dextræ fuga*
*Tu me loquentem prævenis.*

* Non insciter hoc epigrammate describitur ars nobilissima & magnæ utilitatis, quæ temporum injuria & hominum negligentia intercidit. 1 Utinam tam celeriter res mente perciperem, quam tu eas notis ex primis.

## Epitaphium Didonis. XLVIII.

*INfelix Dido nulli bene nupta marito:*
*Hoc pereunte fugis, hoc fugiente pèris.*

## Julius Cæsar. XLIX.

*IMperium, binis fuerat solemne quod olim*
*Consulibus, Cæsar Julius obtinuit.*
*Sed breve jus regni, sola 1 trieteride gestum*
*Perculit 2 armata factio sæva toga.*

Hæc Cæsarum elogia quatuor quaque versibus comprehensa licet alioqui multis in locis inconcinna, tamen ad juvandam puerorum memoriam selecta sunt, non enim Cæsarum modo nomina & seriem, sed quandam etiam cujusque morum effigiem continent. 1 Tribus annis, post quos in Senatu à Bruto & Cassio interfectus est. 2 Non in bello sed in pace: Toga pacis habitus.

Obvianus

## Octavianus Augustus. L.

*Ultor, successorque dehinc Octavius, idem*
*Cæsar, & Augusti nomine nobilior.*
*Longæva, & numquam 1 dubiis violata potestas,*
*In terris positum credidit esse deum.*

1 Incertis & adversis. Quanquam cruenta illius pax, tum multorum nobilium cædibus, tum cladibus Varianis & Lollianis. tamen ista non fuerunt tanti ut statum imperii labefactarent.

## Tiberius Nero. LI.

*Prænomen Tiber 1 nactus Nero, prima juventæ*
*Tempora laudato gessit in imperio.*
*Frustra dehinc solo Caprearum clausus in antro,*
*Quæ prodit vitiis, credit operta locis.*

Eleganter Tacitus Tiberii vitam in varia tempora distinguit; *Morum*, inquit, *tempora illi diversa, egregium vitæ famæque quoad privatus, vel in imperiis sub Augusto fuit: occultum ac subdolum fingendis virtutibus donec Germanicus ac Drusus superfuere: idem inter bona malaque mixtus incolumi matre: intestabilis sævitia, sed obtectis libidinibus donec Sejanum dilexit timuitve: postremo in scelera simul ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore & metu sua tantum in genio habebatur.*

## Caius Caligula. LII.

*1 Post hunc castrensis caligæ cognomine Cæsar*
*Successit, 2 sævo sævior ingenio:*
*Cædibus, incestisque dehinc maculosus, & omni*
*Crimine pollutum, qui superavit 3 avum.*

1 Tac. 1. Annal. *Infans in castris genitus, in contubernio legionum eductus, quem militari vocabulo Caligulam appellabant, quia plerumque ad conciliandâ vulgi studia eo tegmine pedum induebatur.* 2. Hoc est Tiberio crudeli crudelior. 3 Antonium: Germanicus enim ex Antonia Antonii filiâ genitus. An Tiberium notat, qui Germanicum adoptaverat, & sic avus Caligulæ dici potest.

## Claudius Cæsar. LIII.

*Claudius 1 irrisæ privato in tempore vitæ,*
*2 In regno specimen prodidit ingenii.*
*3 Libertina tamen, 4 nuptarum & crimina passus,*
*5 Non faciendo nocens, sed patiendo fuit.*

1 Ob stuporem, adeo ut mater Antonia siquem insigni tarditate vellet significare, ipso Claudio tardiorem & hebetiorem appellaret. 2 Cum de ridiculo fuisset privatus, Princeps tamen aliquod specimen edidit ingenii. 3 Libertorum, Pallantis, Narcissi, & Califti, penes quos regnante Claudio imperium fuit. 4 Messalinæ scilicet & Agrippinæ, quarum illa impurior, hæc ambitiosior. 5 *Qui non vetat peccare cum potest, jubet.* Senec. Vide Cicer. 1. de Offic. de duplici injustitiæ genere præclare differentem.

## Nero. LIV.

*Aeneadum generis qui 1 sextus, & ultimus hæres,*
*Polluit & clausit 2 Julia sacra Nero.*
*3 Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vitas;*
*Disce ex Tranquillo quæ meminisse piget.*

1 Sextus à Julio Cæsare qui genus ad Æneam referebat. 2 Julium familiam. frigelis familiis sua sacra. 3 Cicer. de Leg. 3 Matrem Agrippinam, uxorem Octa-

Octaviam, mox etiam Poppæam, fratrem Britannicum, præceptorem Senecam interfecit; pessimus filius pessimus maritus, pessimus frater, pessimusque discipulus.

## Servius Galba. LV.

1 *Spem frustrate senex, privatus sceptra mereri*
*Visus es, imperio proditus inferior.*
*Fama tibi melior juveni: sed justior ordo est,*
*Complacuisse dehinc, displicuisse prius.*

1 Secutus est Poeta Taciti sententiam; sed non est assecutus elegantiam. Ille enim sic in elogio Galbæ; *Quinque Principes prospero fortuna emensus, & alieno imperio felicior quàm suo... Ipse medium ingenium, magis extra vitia quam cum virtutibus, fama nec incuriosus nec venditator, pecunia aliena non appetens, sua parcus publica avarus. Major privato visus dum privatus fuit, & omnium consensu capax imperii, nisi imperasset.* hist. l. 1.

## Marcus Otho. LVI.

1 *Æmula polluto gesturus sceptra Neroni,*
*Obruitur* 2 *celeri raptus Otho exitio.*
*Fine tamen laudandus erit: qui* 3 *morte decora*
*Hoc solum fecit nobile, quod periit.*

1 Hanc de futuro principatu Othonis suspicionem dabat vita ante principatum flagitiosissima, nomenque ipsius Neronis ab illo in militum gratiam assumptum. 2 Nam post imperii nonaginta dies sibi ipse vim attulit. 3 Hujus ejus ipse expressit apud Tacitum, suos dimittens; *Hunc*, inquit, *animum, hanc virtutem vestram ultrà periculis objicere nimis grande vitæ meæ pretium puto. Alii diutius imperium tenuerint, nemo tam fortiter reliquerit. An ego tantum Romana pubi, tot egregiis exerci-*

*rus, sterni versus, & Reipub. eripi patiar.* Ipse quoque Tacitus de illo; *Tantumdem apud posteros meruit bona fama, quantum mala.*

## Aulus Vitellius. LVII.

*Vitæ fors, 1 mors fœda tibi, nec digne Vitelli,*
*Qui fieres Cæsar: 2 sic tibi fata placent.*
*Umbra tamen brevis imperii, quia præmia regni*
*Sæpe indignus adit: non nisi dignus habet.*

1 Quippe à populo innumeris ante contumelis affectus tandem in Gemoniis occisus est. 2 Adeo tibi fata indulgent. *Principatum ei detulere qui ipsum non noverant, inquit Tacitus.*

## Divus Vespasianus. LVIII.

1 *Quærendi attentus, 2 moderato commodus usu,*
*Auget, 3 nec reprimit Vespasianus opes.*
4 *Olim qui dubiam privato in tempore famam,*
5 *Par aliis princeps, transtulit in melius.*

1 Attentior enim ad rem fuisse traditur, & nullum turpe lucrum duxisse. *Antiquo cultu victuque,* inquit Tacitus, qui ejus parsimonia solutos Romanorum mores astrictos fuisse affirmat. 3 Opes suas rationis modo coercere non potest. 4 Acumen ex Tacito; *Ambigua,* inquit, *de Vespasiano fama, soluisque omnium ante se principum in melius mutatus est.* 5 Par vel optimis.

## Titus Vespasianus. LIX.

1 *Felix imperio, 2 felix brevitate regendi,*
3 *Expers civilis sanguinis, orbis amor;*

4

4 *Unum dixisti moriens te crimen habere.*
5 *Sed nulli dete, non tibi credidimus.*

1 Habuit enim flagrantissima populi Romani studia. 2 Metus enim erat ne in deterius, ut fiepe fit, prolaberetur. 3 Belli civilis contra Vitellianos nullam partem attigit Titus, & interim in Oriente mansit. 4 Notat hoc Dion, & variis suspicionibus indagat, l. 66. 5 Sed te alicujus esse criminis rerum nulli credidimus, ne tibi ipsi quidem.

## Domitianus. LX.

*HAttenus edideras* 1 *dominos* 2 *gens Flavia, justos:*
*Cur duo quæ dederant, tertius eripuit?*
3 *Vix tanti est habuisse illos, quia dona bonorum*
*Sunt brevia. Æternum quæ nocuere dolent.*

1 Vespasianum & Titum. 2 Familia Vespasianorum, quam obscuram & sine ullis majorum imaginibus asseris Tranquillus. 3 Hos versus illustrat Epigramma Martialis.

*Flavia gens quantum tibi tertius abstulit hæres?*
*Pane fuit tanti non habuisse duos.*

## Nerva. LXI.

*PRoximus extincto moderatur sceptra tyranno*
*Nerva senex, princeps nomine,* 1 *mente parens,*
*Nulla viro soboles; imitatur adoptio prolem;*
*Quàm legisse juvat, quem genuisse velis.*

1 Plinius in Panegyrico ad Trajanum; *Eademque animo quo vivus Nerva parens tuus fuit, quo erat omnium.*

## Trajanus. LXII.

*Aggreditur regimen* 1 *viridi Trajanus in ævâ,*
*Belli laude prior,* 2 *cætera patris habens.*
*Hic quoque prole carens, sociat sibi sponte legendi,*
*quem fateare bonum,* 3 *diffiteare parem.*

1 Annos enim natus 42. adoptione ad imperium asciturs est. De eo Plinius; *Jam firmitas, jam proceritas corporis, jam honor capitis & dignitas oris, ad hæc ætatis indeflexa maturitas, nec sine quodam munere Deum festinatis senectutis insignibus ad augendam majestatem cæsaries, nonne longè latèque principem ostentant?* 2 *Uterque optimus erat,* inquit Plinius, *dignusque alter eligi, alter eligere.* 3 A Trajano ille tam longe abfuit, quam longeab illo mali.

## Alius Hadrianus. LXIII.

*Ælius hinc subiit mediis præsignis in actis:*
* *Principia & finem fama notat gravior.*
*Orbis & hic* 3 *sociatque virum documenta daturum,*
*Adsciti quantum præmineant genitis.*

* Sub initia & finem principatus varios variis suspicionibus Senatores morte mulctavit: hinc tanta in se Senatus odia concitavit, ut vix à rescindendis ejus actis, Antonini successoris lacrymæ precesque Senatum dimoverint.

## Antoninus Pius. LXIV.

*Antoninus abhinc regimen capit: ille* 1 *vocatus*
*Consultisque pius,* 2 *nomen habens meriti.*
*Filius hunc fato nullus: sed lege suorum.*
3 *A patriâ sumpsit, qui regeret patriam.*

1 Et nomine & prudentiâ. 2 Ex merito nomen habens. 3 *Imperaturus omnibus, elegi debet ex omnibus*, inquit Plinius.

## Marcus Antoninus LXV.

*Post Marco tutela datur; qui 1 ſcita Platonis*
*Fecit; 2 ad imperium patre Pio melior.*
*Succeſſore ſuo, moriens, ſed principe prævo,*
*Hoc ſolo patriæ, quod 3 genuit, nocuit.*

1 Platonis dogmata factis in imperio exequutus eſt. 2 Ad imperium regendum optimo patre magis aptus & idoneus: ille enim ſolum pacis artibus clarus, hic etiam bellicis. 3 Filium commodum ſui diſſimilem, & ipſo Nerone multò pejorem habitum.

## Commodus. LXVI.

*Commodus inſequitur, pugnis 1 maculoſius arena,*
*2 Trecidico princeps 3 bella movens gladio.*
*4 Eliſo tandem perſolvens gutture pœnas,*
*Criminibus faſſus 5 matris adulterium.*

1 Infamis. 2 Thraſico gladiatorio. 3 Qui nulla, niſi in arenâ bella gerebat. 4 Nam cum venenum ſibi à Martiâ pellice datum evomuiſſet, illa robuſtum adoleſcentem immiſit qui ipſi cervices frangeret. 5 Fauſtinæ de cujus integritate non bella fama. vita flagitioſiſſimâ ac degenere ſe ab Aurelii ſanguine alienum probavit.

## Helvius Pertinax. LXVII.

*Helvi judicio, & conſulto, lecte, 1 ſenatus,*
*Princeps decretis prodite, non ſtudiis.*

*Quod dolvit 2 malefida cohors, 3 errore probato:*
*4 Curia quod castris cesserat imperio.*

1 Helvii Pertinacis electio in Imperatorem à Senatu magno assensu confirmata, cum ille hunc honorem præfractiùs recusaret, vide Herod. 2 Prætoriani milites. 3 cum imperatorem illum a Senatu potius quàm à se factum animadverterent. 4 Quia jus eligendi Imperatores à Senatu ad castra & milites transierat.

## Didius Julianus. LXVIII.

*Dii bene, quod 1 spoliis Didius non gaudet opimis:*
*Et cito 2 perjuro præmia adempta seni.*
*Tuque, Severe pater, titulum ne horresce novantis,*
*Non rapit imperium vis tua, sed recipit.*

1 Imperio quod à militibus emerat. 2 Qui nec ipsum militibus donativum reddidit, quod ipse promiserat.

## Severus Pertinax. LXIX.

*Impiger 1 gelida movet arma Severus ab Histro,*
*Ut 2 parricida regna adimat Didio.*
*Unica origo illi: sed qui virtute probaret,*
*Non obstare locum, quum valet ingenium.*

1 Glaciali, gelido. 2 In se enim cædis Pertinacianæ odium, factione cum militibus facta, contraxit.

## Bessianus Antoninus Caracalla. LXX.

*Dissimilis virtute patri, & multo magis illi,*
*Cujus 1 adoptivo nomine te jactitas.*

*2 Fratris morte nocens, punitus fine cruento,*
*In risu populi tu 3 Caracalla magis.*

1 Alexandri cujus sibi nomen assumebat. 2 Getæ quem in ipso maris gremio obtruncavit. 3 Caracalla dictus erat ob vestis cujusdam Punicæ usum. An ergo id dicit Ausonius, Caracallam suo sanguine cruentatum ridente populo magis fuisse Caracallam, id est non solum veste sed & corpore cruentum & puniceum?

## Opilius Macrinus. LXXI.

*PRincipis hic custos sumptum pro Cæsare ferrum,*
*Vertit in auctorem cæde Macrinus iners.*
*Mox cum prole ruit. gravibus pulsare querelis*
*Cesset perfidiam: quæ patitur, meruit.*

1 Cum peractam sibi à Caracalla mortem comperisset Macrinus, imminens exitium interfecto insidiatore vitavit. Sed brevi desertus à suis, ab Heliogabali militibus cum filio Diadumeno cæsus est.

## Antoninus Heliogabalus. LXXII.

*TUne etiam augustæ sedis penetralia fœdas,*
*2 Antoninorum nomina falsa gerens?*

1 Tune etiam imperatorum sedem polluis. 2 Falso enim jactabatur Caracallæ filius.

Sep-

# SEPTEM SAPIENTUM SENTENTIÆ;

## Bias Prienæus. LXXIII.

*Quænam summa boni? mens quæ sibi conscia recti.*
*Pernicies hominis quæ maxima? solus homo alter.*
*Quis dives? qui nil cupiat. Quis pauper? avarus.*
*Quæ des matronæ pulcherrima? Vita pudica.*
*Quæ casta est? De qua mentiri fama veretur.*
*Quid Prudentis opus? Quum possit, nolle nocere.*
*Quid stulti proprium? non posse, & velle nocere.*

1 Cicero de Offic. l. 2. *Nullam detestabilis potest esse, quæ non homini ab homine nascatur.* 2 Cicer. in Epist. ad Appium, *Quod si essem ea perfidia qua sunt ii qui in nos hac conferunt, tamen ea stultitia certè non fuissem, ut aut in obscuro odio apertas inimicitias, aut in quo tibi nihil nocerem, offenderem nocendi voluntatem.*

## Pittacus Mitylenæus. LXXIV.

*Loqui ignorabit, qui tacere nescit.*
*Bono probari malo, quam multis mali.*
*Demens superbis invidet fœlicibus.*
*Demens dolorem videt infelicium.*
*Pareto legi, quisque legem sanxerit.*
*Plures amicos re secunda compara.*
*Paucos amicos rebus adversis proba.*

Cleo-

## Cleobulus Lindius. LXXV.

1 *Quanto plus liceat, tam libeat minus.*
2 *Fortunæ invidiâ est immeritus miser,*
*Fœlix criminibus nullus erit diu.*
*Ignoscas aliis multa; nihil tibi.*
*Parcit quisque malis, perdere vult bonos.*
*Majorum meritis gloria non datur.*
3 *Turpis sæpe datur fama minoribus.*

1 Senec. Troad.
*Minimùm decet libere, cui multùm licet.*
2 In fortunæ odium cedit, siquis citra culpam sit miser; hinc illa vox impia Lucani de Pompeio;
——*Crimenque deum crudele notavit.*
3 Immerita.

## Periander Corinthius. LXXVI.

*Numquam discrepat utile à decoro.*
*Plus est sollicitus, magis* 1 *beatus.*
*Mortem optare malum, timere pejus.*
*Faxis, ut libeat quod est necesse.*
*Multis terribilis, cavetomultos.*
*Si fortuna juvat, cæveto* 2 *tolli.*
*Si fortuna tonat, cæveto* 3 *mergi.*
1 Beatum hic intellige opulentum, usu apud Latinos crebro. Horat.
—— *Puerisque beata creandis*
*Uxori*
id est locuples juxta multos. Expressit autem hanc sententiam eleganter idem Horat.
*Crescentem sequitur cura pecuniam*
*Majorumque fames.*

2 Insolescere, extolli. 3 Quasi à fluctu sic à calamitatibus obrui, Horat. *Adversis rerum immersabilis undis.*

## Solon Athenienſis. LXXVII.

1 *Dico tunc beatam vitam, cum peracta fata ſint.*
2 *Par pari jugator conjux. quicquid impar,* 3 *diſſidet.*
4 *Non erunt honores unquam fortuiti muneris.*
*Clam coarguas propinquum, quem palam laudaveris,*
5 *Pulcrius multo parari, quam creari nobilem.*
*Certa ſi decreta ſors eſt, quid cavere proderit?*
*Sive ſint incerta cuncta, quid timere convenit?*

1 Ovid. —*Dicique beatus*
*Ante obitum nemo ſupremaque funera debet.*
2 Idem Ovid. *Si bene vis nubere, nube pari.*
Juvenalis enim,
*Intolerabilius nihil eſt quàm famina dives.*
3 Non benè convenit. 4 Nunquam fortuna tantum valebit, ut verum honorem quaſi ſuum munus cui velit largiatur. 5 Nobilitatem factis conſequi quam genere.

## Chilo Lacedæmonius. LXXVIII.

*Nolo minor me timeat, deſpiciatque major.*
*Vive memor mortis, uti ſis memor & ſalutis.*
1 *Triſtia cuncta exuperans aut animo, aut amico,*
2 *Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.*
*Quæ bene facta accipias, perpetuo memento.*
*Grata ſenectus homini, quæ parilis juventa,*
*Illa juventa eſt gravior, quæ ſimilis ſenectæ.*

1 Aut propria fortitudine aut amici solatio. 2 Cicer. de Amic. *Beneficia meminisse debet in quem collata sunt, non commemorare qui contulit.*

## Thales Milesius. LXXIX.

*TVrpe quid auſurus, te ſine teſte time.*
*Vita perit, mortis gloria non moritur.*
*Quod facturus eris, dicere ſuſtuleris.*
*Crux eſt, ſi metuas, vincere quod nequeas.*
*Cum vere objurgas, ſic inimice juvas:*
*Quum falſo laudas, tunc & amice noces.*
*Nil nimium ſatis eſt. ne ſit & hoc nimium.*

## Auſonii Villula. LXXX.

*SAlve, hereditolum, majorum regna meorum,*
*Quod proavus, quod avus, quod pater excoluit.*
*Quod mihi jam ſenior, properata morte, relinquit,*
*Hebû noluerant tam cito poſſe frui.*
*Juſta quidem ſeries patri ſuccedere; verum*
** Eſſe ſimul dominos gratior ordo piis.*

* Cum patre ſimul poſſidere prædia piis magis in voto eſt.

## Monoſticha de ærumnis Herculis. LXXXI.

*PRima 1 Cleonæi tolerata ærumna 1 leonis.*
*Proxima Lernæam ferro, & face contudit hydram.*
*Mox Erymanthæum vis tertia perculit aprum.*

A 2

*Æripedis quarto tulit aurea cornua cervi.*
*Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.*
*Threiciam sexto spoliavit Amazona baltheo.*
*Septima in Augeis stabulis impensa laboris.*
*Octava expulso numeratur 2 adorea 3 tauro.*
*In Diomedeis victoria nona quadrigis.*
*Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.*
*Undecimo mala Hesperidum 5 districta triumpho.*
*Cerberus extremi suprema est meta laboris.*

* De his omnibus vide Diction. Poetic. 1 Quem occidit in Nemæa silva juxta Cleonas, & cujus pellem postea gessit pro insigni. 2 gloria, ab adore frumenti genere pretiosissimo apud Romanos, ex quo libationes diis fiebant. *Adorea libo.* Virg.

3 Qui Cretam insulam devastabat. 4 Diomedis Thraciæ regis qui equos humanis carnibus pascebat. 5 Rapta, decerpta.

## Ausonius Paulino. LXXXII.

*PAulino Ausonius. 1 Metrum sic suasit, ut esses*
*Tu prior: & nomen præcederere meum.*
*Quamquam & 2 fastorum titulo prior, & tua Roma*
*Præcessit nostrum fasta curulis ebur.*
*Et qua jamdudum tibi palma poetica pollet,*
*3 Lemniſco ornata est: qua mea palma caret.*
*Longæva tantum super annos honore senectæ.*
*Quid refert? cornix non ideo ante 4 Cycnum.*
*Nec quia mille annos vivit 5 Gangeticus ales,*
*Vincit ventam oculos, regie pavo, tuos:*
*Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo.*
*6 Assurgit musa nostra camena tuæ.*

Vive

*Vive, vale: & totidem venturos congere 7 Janos,*
*Quot tuus, aut noſter 8 conſeruêre patres.*

Honori Sancti Paulini datum eſt ut hoc Epigramma, cætero, qui valde mediocre excerperetur. 1 Neque enim conſtaret verſus ſi more Romano ſuum nomen præpoſuiſſet, ſcripſiſſetque Auſonius Paulino. 2 Uterque enim Conſul fuit, ſed ante Auſonium Paulinus. 3 Lemniſco ornatæ palmæ honorabiliores erant, hinc Cicero, *Lemniſcata palma*, pro inſigni. Lemniſcus autem eſt tænia & vitta. 4 Græca libertate peſſimam corripit ſatis durè. 5 Phœnix, ut opinor. 6 Cedit, & ſe inferiorem fatetur: vide quid diſcipulo tribuat præceptor. 7 Annos à Jano initium ducentes. 8 Simul vixêre.

## Theodoſio Auguſto Auſonius. LXXXIII.

*SCribere me Auguſtus jubet, & mea carmina poſcit,*
*Pæne rogans: blando vis latet imperio.*
*Nil dubites authore bono. Mortalia quærunt*
*Conſilium: 1 certus juſſa capeſſe Dei.*
*2 Non habeo ingenium: Cæſar ſed juſſit: habebo.*
*Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?*
*Invalidas vires ipſe excitat; & juvat idem,*
*Qui jubet. 3 obſequium ſufficit eſſe meum.*

1 In rebus quæ prudentia humanâ adminiſtranda ſunt, conſilio locus eſt, non in iis quæ fiunt juſſu divino. 2 Verba ſunt ſegnitiei reſpondentis. 3 Ego partes obſequii tantum mihi ſumo, cætera ipſe ſubminiſtrabis.

*Æripedis quarto tulit aurea cornua cervi.*
*Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.*
*Thrëiciam sexto spoliavit Amazona baltheo.*
*Septima in Augeis stabulis impensa laboris.*
*Octava expulso numeratur 2 adorea 3 tauro,*
*In Diomedeis victoria nona quadrigis.*
*Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.*
*Undecimo mala Hesperidum 5 districta triumpho.*
*Cerberus extremi suprema est meta laboris.*

* De his omnibus vide Diction. Poetic. 1 Quem occidit in Nemæa silva juxta Cleonas, & cujus pellem postea gessit pro insigni. 2 gloria, ab adore frumenti genere pretiosissimo apud Romanos, ex quo libationes diis fiebant. *Adorea liba.* Virg.

3 Qui Cretam insulam devastabat. 4 Diomedis Thraciæ regis qui equos humanis carnibus pascebat. 5 Rapta, decerpta.

## Ausonius Paulino. LXXXII.

*PAulino Ausonius. 1 Metrum sic suasit, ut esset*
*Tu prior: & nomen prægrederere meum.*
*Quamquam & 2 fasiorum titulo prior, & tua Romæ*
*Præcessit nostrum sella curulis ebur.*
*Et quæ jamdudum tibi palma poetica pollet,*
*3 Lemniſco ornata est: qua mea palma caret.*
*Longæva tantum superannis honore senecta.*
*Quid refert? cornix non ideo ante 4 Cycnum.*
*Nec quia mille annos vivit 5 Gangeticus ales,*
*Vincit ventum oculos, regie pace tuos:*
*Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo.*
*6 Assurgit musæ nostra camena tuæ.*

Vive

*Vive, vale: & totidem venturos congere 7 Janos,*
*Quot tuus, aut noſter 8 conſeriere patres.*

Honori Sancti Paulini datum eſt ut hoc Epigramma, cætero; qui valde mediocre excerperetur. 1 Neque enim conſtaret, verſus ſi more Romano ſuum nomen præpoſuiſſes, ſcripſiſſeſque Auſonius Paulino. 2 Uterque enim Conſul fuit, ſed ante Auſonium Paulinus. 3 Lemniſco ornatæ palmæ honorabiliores erant, hinc Cicero, *Lemniſcata palma*, pro inſigni. Lemniſcus autem eſt tænia & vitta. 4 Græca libertate pe. nultimam corripit ſatis durè. 5 Phœnix, ut opinor. 6 Cedit, & ſe inferiorem fatetur: vide quid diſcipulo tribuat præceptor. 7 Annos à Jano initium ducentes. 8 Simul vixêre.

## Theodoſio Auguſto Auſonius. LXXXIII.

*SCribere me Auguſtus jubet, & mea carmina poſcit,*
*Pœne rogans: blando vis latet imperio.*
*Nil dubites authore bono. Mortalia quærunt*
*Conſilium:* 1 *certus juſſa capeſſe Dei.*
2 *Non habeo ingenium: Cæſar ſed juſſit: habebo.*
*Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?*
*Invalidas vires ipſe excitat; & juvat idem,*
*Qui jubet.* 3 *obſequium ſufficit eſſe meum.*

1 In rebus quæ prudentia humanâ adminiſtranda ſunt, conſilio locus eſt, non in iis quæ fiunt juſſu divino. 2 Verba ſunt ſegnitiei reſpondentis. 3 Ego partes obſequii tantum mihi ſumo, cætera ipſe ſubminiſtrabit.

Sic

## *Sixtus tertius Summus Pontifex.*

### Inſcriptio baptiſterii. LXXXIV.

*GEns ſacranda polis, hic ſemine naſcitur almo*
*Quam fœcundatis Spiritus edit aquis.*
*Virgineo fœtu genitrix Eccleſia, natos*
*Quos ſpirante Deo concipit, amne parit.*
*Cœlorum regnum ſperate hoc fonte renati*
*Non vectit felix vita ſemel genitos.*
*Fons hic eſt vitæ, & qui totum diluit orbem,*
*Sumens de Chriſti vulnere principium.*
*Mergere peccator ſacro purgande fluento,*
*Quem veterem accipiet, proferet unda novum.*
*Inſons eſſe volens iſto mundare lavacro,*
*Seu patrio premeris crimine, ſeu proprio.*
*Nulla renaſcentum eſt diſtantia, quos facit unum*
*Unus fons, unus ſpiritus, una fides.*
*Nec numerus quemquam ſcelerum, nec forma furorum*
*Terreat. Hoc natus flumine ſanctus eris.*

### Sic D. Paulinus in idem argumentum:

*HIc reparandarum generator fons animarum,*
*Vivum divino lumine flumen agit.*
*Sanctus in hunc cœlo deſcendit ſpiritus amnem,*
*Cæleſtique ſacras fonte maritat aquas;*
*Concipit unda Deum, ſanctamque liquoribus almis,*
*Edit ab æterno ſemine progeniem.*
*Mira Dei pietas! Peccator mergitur undis:*
*Mox eadem emergit juſtificatus aquâ.*

*Sic*

*Sic homo & occasu felici functus & ortu*
*Terrenis moritur, perpetuis oritur.*
*Culpa perit, sed vita redit; vetus interit Adam,*
*Et novus æternis nascitur imperiis.*

## *Magnus Felix Ennodius Episc. Ticinensis.*

### Ara victoriæ eversa. LXXXV.

*Dicendi palmam 1 Victoria tollit 2 amico,*
*Transit ad 3 Ambrosium, 4 plus sævet ira Dea.*

Epigramma valde mediocre, quod non rejiciendum eâ re duximus, quia rem celeberrimam in memoriam redigit. 1 Dea Victoria. 2 Symmacho ethnico qui cultum istius Deæ restaurari ab Imperatore postulabat. 3 Qui quod volebat obtinuit, ut ara, Victoriæ scilicet, destrueretur. 4 Irata erat Dea Victoria Ambrosio cultum ejus oppugnanti, propitia Symmacho defendenti, & tamen victor Ambrosius extitit. Ergo plus prodest iratam habere Victoriam quam propitiam.

---

## BOETIUS.

### Inconstantia fortunæ. LXXXVI.

*Carmina qui quondam 1 studio florente peregi,*
*Flebilis, heu! mœstos cogor inire modos.*
*Ecce mihi 2 laceræ dictant scribenda camœnæ,*
*Et 3 veris elegi fletibus ora rigant.*

*4 Has saltem nullus potuit pervincere terror,*
*Ne nostrum comites prosequerentur iter.*
*5 Gloria felicis quondam, viridisque juventæ,*
*Solatur mœsti nunc mea fata senis.*
*Venit enim properata malis, inopina senectus,*
*Et dolor ætatem jussit inesse 6 suam.*
*7 Intempestivi funduntur vertice cani,*
*Et tremit effeto corpore 8 laxa cutis.*
*Mors hominum felix, quæ nec se 9 dulcibus annis*
*Inserit, & mœstis sæpe vocata venit.*
*Eheu! quam surdâ miseros 10 avertitur aure,*
*Et flentes oculos claudere sæva negat.*
*Dum levibus malefida bonis fortuna faveret,*
*Pene caput tristis merserat hora meum;*
*11 Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,*
*Protrahit ingratum impia vita moras.*
*Quid me felicem toties jactastis amici?*
*Qui cecidit, stabili non erat ille gradu.*

Erunt qui hoc metrum, Elegiam magis quàm Epigramma esse causentur: sed nos Epigrammatis nomine late uti maluimus, quàm nimiâ diligentiâ hos versus elegantissimos excludere. Certe clausula ejusmodi est quæ etiam aptè Epigramma concludat. Hos autem versus ut & totum de consolatione Philosophiæ opus aureolum, scripsit Boëthius in carcerem à Theodorico Rege Ariano, ob fidem catholicam conjectus, ubi & postea cæsus est. 1 Dum florente fortuna, musarum studia pariter florerent. 2 Sciffis præ luctu vestibus & capillo. 3 Tristia & luctuosa propria elegorum materia. Hinc Ovid. in eleg. de morte Tibulli,

*Flebilis heu maestos Elegeia solvat capillos,*
*Heu nimis ex vero jam tibi nomen habet.*

Post tamen variis item materiis elegis tractatæ, ἀλογῶς Græc. luctus. 4 *Pernoctem: enim nobiscum, peregrinantur, rusti-*

*mihicantur*, inquit Cicero. 5 Musæ quæ florenti ætati ornamento fuerant, nunc afflictæ & mœstitiæ solacio sunt. 6 Senectutem addidêre dolori bus ætatem, hic Terentius. *Senectus ipsa est morbus.* 7 Præcoces & immaturi, quia nondum ætate senex sim. 8 Laxa, id est, rugosa, macilenta. 9 Juventa florenti. 10 Averfatur, se evertit, novè dictum. 11 Quasi diceret, juvenem pene morti oppressit, nunc à misero sene refugit.

## Qui nil cupit, nil metuit. LXXXVII.

*QUisquis composito serenus ævo,*
*Fatum sub pedibus dedit superbum,*
*Fortunamque tuens utramque 2 rectus,*
*Invictum potuit tenere vultum;*
*Non illum rabies, minæque ponti*
*Versum 3 funditus excitantis æstum,*
*Nec rupto quoties vagus camino*
*Torquet fumiferos 4 Vesevus ignes,*
*Aut celsas soliti ferire turres*
*Ardentis via fulminis movebit.*
*Quid tantum miseri feros tyrannos*
*Mirantur sine viribus furentes?*
*Nec speres aliquid, nec extimescas:*
*Exarmaveris impotentis iram.*
*At quisquis trepidus pavet, vel optat,*
*Quod non sit stabilis, fuique juris,*
*Abjecit clypeum, locoque motus*
*Nectit, qua valeat trahi, catenam.*

1 In vitâ undique ordinatâ, ut loquitur Junior Plinius, vel forte placidâ; componere enim est sedare. *Non mostrum inter nos tantas componere lites.* Virg. 2 Non averso vultu sed oculis immotis & inretortis. 3 Eodem quo Virgilius

*sensu, & imis stagna refusa vadis*, mari susque deque eversis. 4 Mons in Italia non longè à Neapoli, de cujus tristi incendio vide insignem Plinii junioris Epistolam, ubi Plinii avunculi casum narrat, qui cum curiosiùs inviseret recentem Vesævi conflagrationem, vapore sulphureo & cinere suffocatus est. 5 Metaphora à militibus qui gradu demoventur; de constantia mentis dejectus est.

## Mundus archetypus. LXXXVIII.

*O Qui perpetuâ mundum ratione gubernas,*
*Terrarum, cælique sator, qui tempus ab ævo*
*Ire jubes, stabilisque manens 2 das cuncta moveri;*
*Quem non 3 externæ pepulerunt fingere causæ*
*Materiæ fluitantis opus; verum 4 insita summi*
*Forma boni, livore carens: tu cuncta superno*
*Ducis ab exemplo, pulcrum pulcherrimus ipse*
*Mundum mente gerens, similique 7 in imagine formans:*
*Tu 8 numeris elementa ligas, ut frigora flammis*
*Arida conveniant liquidis, ne purior ignis*
*Evolet, aut 10 mersos deducant pondere terras.*
*Da pater augustam menti conscendere 11 sedem,*
*In te 12 conspicuos animi defigere visus.*
*Dissice terrenæ 13 nebulas, & ponderа molis,*
*Atque tuo splendore 14 mica: tu namque serenum,*
*Tu requies tranquilla piis: te cernere finis:*
*Principium, vector: 15 dux, semita, terminus idem.*

1 Ab initio temporum. 2 Immotus omnia moves. 3 Deus nullam habet causam extrà seipsum; universa enim propter semet ipsum operatus est dominus. 4 Ideæ τὰ ἀγαθὰ quam in ipsâ mente divinâ Plato constituebat, quamvis aliam præceptori mentem Aristoteles affinxerit. 5 Qui nulli se invidet, & ideò se in op-

opera ſua effundit. 6 Immutabilibus rerum mutabilium rationibus, quæ in mente divina æternùm vivunt. 7 Ad Archetypi illius mundi imaginem mundum externum fingens, niſi forte de ipſo Dei filio meliùs intelligatur, qui eſt figura ſubſtantiæ ejus, ita ut ſimilitudo non excludat τὸ ὁμοούσιον. 8 Certa temperatione, modo & menſura. 9 Ne imbecilliora à valentioribus deſtruantur. 10 Ne terra pondere ſuo infra locum ſuum deprimatur. 11 Scientiæ tuæ lumen inacceſſum. 12 Perſpicaces, lucidos. 13 Offuſam menti à corpore caliginem. 14 In mentibus ſcilicet noſtris. 15 Illuſtrantur hi verſus eximio Sancti Proſperi loco in Carmine de ingratis;

*Hæc (gratia) ut cuiuſquam ſtudio affectuque petatur*
*Ipſa agit, & cunctis lux eſt venientibus ad ſe:*
*Ergo ad iter per iter ferimur; ſine lumine lumen*
*Nemo videt: vitam ſine vita acquirere mors eſt.*

EPI-

# EPIGRAMMATUM DELECTUS

## LIBER VII.

### E RECENTIORIBUS POETIS.

### JACOBUS SANNAZARIUS.

**De Poggio Florentino historico amantiore patriæ, & mendaciore. I.**

*Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem;*
*1 Nec malus est civis, 2 nec bonus historicus.*

Jacobus Sannazarius qui sibi Actii finceri nomen adoptavit, Neapoli equestri familia natus, vario Poëseos genere floruit, hetruscæ scilicet & latinæ, epicis, satyricis, & aliusmodi carminibus. Vixit annos 72. cujus tumulum Bembus ornavit hoc distycho;

*Da sacro cineri flores; hic ille Maroni*
*Syncerus musâ, proximus ut tumulo.*

Poggius autem de quo hoc Epigramma, Theologiæ doctor & Historicus, Laurentii Vallæ acerbissimus inimicus, interfuit Concilio Constanticnsi, Quintilianum &

& Aſconium orbi reddidit. Claruit anno 1420. Romæ ſepultus. 1 Quia patriæ amans vel plus ſatis. 2 Quia mendax & ideò in primam illam hiſtoriæ legem peccat, ut *nequid falſi dicat, ne quid veri* non audeat.

## * De mirabili urbe Venetiis. II.

* Nobiliſſimum Epigramma, & carè à Venetis emptum, qui pro ſingulis verſibus magnum aureorum numerum Sannazario dederunt: non tamen undique perfectum, eſt enim è genere fabuloſorum, de quo diximus in præfatione.

*Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis*
*1 Stare urbem, & toto ponere jura mari:*
*Nunc mihi 2 Tarpejas quantumvis 3 Jupiter arces*
*Objice, & illa tui 4 mœnia Martis, ait.*
*Si pelago Tibrim præfers, urbem aſpice utramque;*
*5 Illam homines dices, hanc 7 poſuiſſe Deos.*

1 Immotam manere; magna vis in hoc verbo. 2 Romanas, Capitolinas; à rupe Tarpeia, qui nomen inditum à Tarpeia virgine à Sabinis obrutâ clypeorum congeſtu. Vide Plut. in Rom. 3 Jovi ſacrum Capitolium fuit. 4 A Romulo Martis filio extructa. 5 Romam. 6 Venetias. 7 Fundaſſe. Uno verſu Virgilius hoc verbo in utroque ſenſu utitur;

*—moreſque viris & mœnia ponat.*

Quemadmodum hic noſter jura ponere ſupra, dixit, hic urbem poſuiſſe.

## De Cæſare Borgia. III.

*Aut nihil, aut Cæſar vult dici Borgia: 1 quidni?*
*Cum ſimul, & Cæſar poſſit, & eſſe nihil?*

1 Quidni alterutrum velit, cum utrumque assequi possit, ut Cæsar sit nomine, & re nihil? utrumque revera assecutus est; nam post mortuum patrem omni ditione spoliatus, atque in carcerem conjectus ab Hispanis, cum hinc ægrè evasisset, non ita multo post in Navarra militans miserè interiit. Is est Alexandri 6. Supremi Pontificis filius, vir projectæ & omnibus notæ audaciæ, crudelitatis, & perfidiæ.

## De patria Homeri. IV.

*Smyrna, Rhodes, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athenæ,*
*1Cedite jam: Cœlum patria Mæonidæ est.*

Non poterant pueri brevius hoc discere quam illo distycho quod eâ tantùm gratiâ excerptum est. 1 Ne disceptetis amplius de patria Homeri.

---

# POETÆ ITALI.

## ANDREAS NAUGERIUS.

## De Pythagoræ simulachro. V.

*QVem toties vixisse animâ redeunte renatum*
*Mutato fama est corpore Pythagoram:*
*Cerne iterum ut docti 2 cælo generatus Asylæ*
*Vivat: ut antiquum servet in ore decus.*
*3 Dignum aliquid certè voluit; sic fronte severa est.*
*4 Sic in se magno pectore totus abit.*
*5 Posset & ille altos animi depromere sensus:*
*Sed veteri obstrictus 6 religione silet.*

Nau-

Naugerius patricius Venetus, erat orator, hiſtoricus, poëta, Ciceronis æmulus & Catulli. Martiali ſic infenſus, ut quotannis ſtato die muſis dicato (vide hominis inepciam) ejus libros cremaret. 1 Aſtruebat enim metempſychoſin, & ſe in bello Trojano Panthoidem Euphorbum fuiſſe fingebat. Vide Ovid. 15. Metamor. 2 Sculptus inſtrumento Aſylæ ſculptoris; hîc ergo cœlum accipe pro eo quod vernaculè dicimus *un ciſeau*, alias, *un burin*. 3 Magnum aliquid in mente agitat. 4 Cogitabundus videtur; & ut Græci loquuntur σύννους. Perſ. de Philoſ. *Obſtipo capite, & figentes lumine terram.* 5 Quod filet, propoſito & religione fieri videtur, non neceſſitate. Sic enim ſcite ſculptus eſt, ut loquipoſſe videatur ſi voluerit. 6 Nota Pythagorici ſilentii in quinquennium indicti religioſa obſervatio, hanc Pythagoras ſervat in ſtatuâ. falſum acumen.

## ANTONIUS TEBALDEUS.

### Victo parcere, quàm vincere glorioſius. VI.

*GLoria vincendi juncta eſt cum milite, Cæſar;*
*Cæſar, parcendi gloria ſola tua eſt.*

1 Sumpta eſt ſententia ex Marcellianâ; *Nihil ſibi ex iſta laude centurio, nihil præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit.* Vide totum locum præclariſſimum. Floruit Tebaldeus Carolo V. Imperatore.

## THOMAS PORCATIUS.

### In Chriſtum crucifixum. VII.

*PRo ſervis dominus moritur, pro ſontibus inſons,*
*Pro ægroto medicus, pro grege paſtor obit.*

Pro

*Pro populo rex mactatur, pro milite dux,*
*Proque opere ipse opifex, proque homine ipse Deus.*
*Quid servius, sons, ægratus, quid grex, populusque,*
*Quid miles, quid opus, quidve homo solvet? Amet.*

Epigramma verbis durius & generis non admodum elegantis, cum ille vocum ad unum aliquid relatarum congestus abhorreat à natura, sed tamen in hoc genere laudandum.

## JANUS VITALIS.

### Antiquæ Romæ ruinæ illustres. VIII.

*Quid Romam in mediâ quæris novus advena Româ,*
*Et Romæ in Româ nil reperis media.*
*Aspice murorum moles, præruptaque saxa,*
*Obrutaque horrenti vasta theatra situ:*
*Hæc sunt Roma: 1 viden velut ipsa cadavera tantæ*
*Urbis adhuc spirent imperiosa minas?*
*2 Vicit ut hæc mundum, nisa est se vincere: vicit,*
*A se non victum nequid in orbe foret.*
*Nunc victa in Roma, victrix Roma illa sepulta est,*
*Atque eadem victrix victaque Roma fuit.*
*3 Albula Romani restat nunc nominis index,*
*Qui quoque nunc rapidis fertur 4 in æquor aquis.*
*Discite hinc quid possit fortuna, immota labescunt,*
*5 Et quæ perpetuo sunt agitata manent.*

De hoc Epigrammate vide præfationem. 1 Audax metaphora; sed quas usus, ut diximus, Sulpitius, in epist. ad Ciceron. *Cum sum*, inquit, *loco tot oppidorum cadavera projecta jacent.* 2 Orbe devicto in se arma verterunt Romani, quod furoris

furoris proprium. In eandem sententiam Seneca in Hercule furente; *Quæris Alcida parem? Nemo est nisi ipse; bello jam secum gerat*, Horat. Luc. initio lib. 1. *Populumque potentem in sua victrici conversum viscera dextra.* & idem eleganter & graviter; *Quid in arma furentem Impulerit populum, quis pacem execrabilis anni, Invida fatorum series, summisque negatum Stare diu, nimiumque gravi sub pondere lapsum.* 3 Tibris olim sic dictus. 4 Mare inferum. 5 Flumina quæ in motu ac fluxu perpetuo.

## ANGELUS COLOTIUS.

### Epitaphium Lascharis. IX.

*Dilectus musis, 1 & rebus natus agendis,*
*Quem 2 gravida imperiis protulit alta domus,*
*3 Tot freta dum curris, totque invia regna pererras,*
*Ausonia tandem Lascharis urbe jaces.*
*4 Sed situs in patria es, Graio licet orbe remotus;*
*Nulla est virtuti terra aliena suæ.*

1 Carolo enim & Ludovico Galliæ regibus operam in legationibus navavit. 2 Erat ille è familiâ Paleologorum, quæ Constantinopolitanum Imperium diu tenuit. 3 Totum enim orientem fuitrarat jussu Laurentii Medicei, ad conficiendam illam insignem bibliothecam Florentinam. 4 Romæ quidem & longè à patriâ; sed ut ait Ovid. *Omne solum forti patria est.*

## POMPONIUS GAURICUS.

### De statua Medeæ. X.

*Quod natos feritura ferox Medea 1 moratur,*
*Præstitit hoc magni dextera Timomachi.*

Tardat

*Tardat amor facinus, strictum dolor incitat ensem,*
*Vult, non vult natos perdere & ipsa suos.*

P. Gaurcus Italus Poeta, scriptor indiligens, sed curiosus etiam in mendicis, infimo capitis amore nusquam? comparuit, in mare procul dubio projectus, aut aliâ ratione è medio sublatus. In tabellâ videlicet in quâ sculptor æstum illum & dubitationem Medeæ de filiis interficiendis deliberantis expressérat.

## HERCULES STROZA.

### De Callirhoë quæ viva sepulta est. XI.

*Bis vixit semel orta, bis hoc composita sepulcro est,*
*Post sua Callirhoë funera facta parens.*
*Orta erat: exanimis tumulatur: at excita partu*
*Poscit opem: eruitur: mox parit, atque perit.*

Mirabilis eventus breviter & eleganter expressus.

### Epitaphium pro Joanne Pico Mirandula. XII.

*Joannes jacet hic Mirandula, cætera norunt*
*Et Tagus, & Ganges, forsan & Antipodes.*

Picus Mirandulanus nobili & principali familia, sed nobiliori ingenio, & cui nihil defuerit nisi maturitas, & meliorum studiorum delectus: magnam enim ætatis partem in Philosophiæ cabalæ, scholasticæ etiam Theologiæ arcanis perscrutandis consumpsit. O si ille hoc totum in scripturis & Patribus impendisset! Mira tamen in illo indoles, imo eloquentia & uberias quam satis indicat epistola ex tempore consripta ad Hermolaum, inter epistolas virûm illustrium. Obiit Flo-

ren-

rentiæ anno ætatis 33 eo ipso die quo Florentiam ingressus est Carolus octavus in nobili illa expeditione Italica.

## Epitaphium boni & periti procuratoris. XIII.

*PRocuratori fido inprimis & bono*
*Quibus* 1 *parentes lacrymis, non te fugit,*
*Viator, usquam si lites nosti & forum;*
*Sin minime nosti, nosse tu usquam velis:*

1 Supremos honores habeas.

## THOMAS MUSCONIUS.

## In Victoriam Columnam uxorem Davali Marchionis de Pescaire. XIV.

*NOn vivam sine te, mi Brute, exterrita dixit*
*Porcia, & ardentes forbuit ore faces.*
*Te, Davale, extincto, dixit, Victoria, vivam*
*Perpetuo mœstos sic dolitura dies.*
*Utraque Romana est; sed in hoc Victoria victrix,*
*Perpetuo hæc luctus sustinet, illa semel.*

Victoria illa uxor Davali à multis scriptoribus celebrata est ob singularem virtutem & eruditionem, quæ tanta in ea fuit, ut res gestas mariti hetruscis versibus prosecuta fit, quos aiunt soli demum Petrarchæ concedere. Davali res præclare gestas multis libris persecuit Jovius, quos consule. Occidit autem Ticini in ea pugna in qua captus est Franciscus primus. Hujus scriptoris Epigrammata gravitatem & ornatum non habent, sed acumine & indole non carent, meritoque inter mediocria recensentur.

Ad

## JOANNES AUDOENUS.

### Ad Medicos & Jurisconsultos. XV.

*Ulceribus, Galene, vales tantummodo nostris:*
*Stultitiâ nostrâ, Justiniane, sapis.*

### Ad quemdam pauperem medicum. XVI.

*Pharmaca das egroto: aurum tibi porrigit æger.*
*Tu morbum curas illius, ille tuum.*

### In ædificatores sepulchrorum. XVII.

*Ne pereat tua fama, struis tibi, Paule, sepulchrum;*
*Tamquam non possint ipsa sepulchra mori.*

### Mentiris. XVIII.

*Mentiris! cave militibus ne dixeris unquam:*
*Majus eo nullum dedecus esse putant:*
*Mentiris, tantum qui dedecus esse putatis,*
*Mentiri quare creditis esse decus!*

### Vir bonus. XIX.

*Si quicquid rarum carum est, pretiumque meretur,*
*Crede mihi, res est, vir, pretiosa, bonus.*

Ad

## Ad Principem. XX.

*Si non audires, ô princeps, falsa loquentem,*
*Auderet falsum dicere nemo tibi.*

## In Battum. XXI.

*Batte, tacenda ultro loqueris, veniamque precaris;*
*Visne tibi venia nil opus esse? tace.*

Battus quemvis loquacem notat, quia Battus in lapidem versus ob loquacitatem. vid. Metamor.

## Nec temerè, nec timidè. XXII.

*Omnia desperà prudenter: & omnia speràs*
*Fortiter: ut caveas omnia, nil metuas.*

## In doctum insipientem. XXIII.

*Plurima degustat stomachus, nil concoquit ager;*
*Sic tu scis, fateor, multa; nihilque sapis.*

## Bombix. XXIV.

*Arte mea pereo, tumulum mihi fabricor ipse,*
*Fila mei fati duco, necemque neo.*

## Speculum. XXV.

*Fingere non Phidias, nec Apelles pingere motum*
*Novit: tu Phidiâ plus & Apelle facis.*

Vis

## Via lata & angusta. XXVI.

*IN latum te angusta locum nisi semita ducat,*
*Ducet in angustum te via lata locum.*

## Mortificatio. XXVII.

*MOrtuus ut vivas, vivus moriaris oportet:*
*Assuesce ergo prius, quàm moriare, mori.*

## Philautia. XVIII.

*CRimina qui cernunt aliorum, nec sua cernunt;*
*Hi sapiunt aliis, desipiuntque sibi.*

## De variis in Anglià fidei architectis. XXIX.

*SOrtitur sibi quisque fidem, sibi quisque magistrum:*
*Numquam plus fidei perfidiæque fuit.*

## Prudens simplicitas. XXX.

*UT nulli nocuisse velis, imitare columbam;*
*Serpentem, ut possit nemo nocere tibi.*

## Credulitas. XXXI.

*QUi cuivis quidvis credit, male creditur illi:*
*Quo mihi plus credis, hoc tibi credo minus.*

Poeta

## Poëta mittit seipsum. XXXII.

*Quid mittam? Mihi me præter nihil suppetit: ergo*
*Me tibi do; magnum me tibi munus habe.*

## Responsio ad superius. XXXIII.

*Quod mihi misisti nihil est; nihil ergo remitto*
*Te mihi donasti, I te tibi reddo, vale.*

1 Acutum, at malignius Epigramma.

## In Ponticum sexagenarium. XXXIV.

*Qui, dum vixisti, nulli benefeceris unquam,*
*Incipies fieri, Pontice, quando pius?*
*Omnia pauperibus, dicis, post fata relinquam:*
*Qui post fata sapit, Pontice, sero sapit.*

## In Philautum. XXXV.

*Se solum Labienus amat, miratur, adorat:*
*Non modò se solum, se quoque solus amat.*

## Deus. XXXVI.

*Omnia cum videat, nulli Deus ipse videtur.*
*Solus ubique patet, solus ubique latet.*

Sententia ex Augustino sumpta: Deus ubique secretus, & ubique notus est, quem nulli licet ut est cognoscere, quem nulli permittitur ignorare.

## Contemptus mundi. XXXVII.

*Felicem vitam vis vivere? spernito vitam.*
*Vivit enim miserè, cui sua vita placet.*

## Cui nemo placet, nulli placet. XXXVIII.

*Laudas, Gaure, nihil; reprehendis cuncta; videto*
*Ne placeas nulli, dum tibi nemo placet.*

## Cibis pauperes, divites egent fame. XXXIX.

*Gallinas pingues, perdices, & phasianos,*
*Divitibus mitte, pauperibusque nihil.*
*Mittere personæ vis convenientia cuique?*
*Mitte cibos miseris, divitibusque famem.*

In hoc epigrammate illud incommodum, quod in redditione numeret ea quorum ante non meminerat: nihil enim pauperibus missum dixerat: unde alternantem sententiam claudere debuerat hoc modo, divitibusque nihil. Sed quia hoc frigidum, maluit dicere famem, cujus ante mentio nulla.

---

## THEODORUS BEZA.

## Epitaphium Francisci Valesii Galliarum Delphini. XL.

*Hunc etiam juvenem extinctum rogo cernit viator,*
*Hei mihi, cur vivum dicere fata vetant!*
*Hic est, quo nitil regnum debebat acutum,*
*Spes patriæ nuper, spes quoque prima patris.*

Pro

*Pro cultus interpidus forsem dum fertur in hostem*
*Ipse illum Mavors vidit & obstupuit.*
*Aggressusque dolo & crudelis fraude veneni*
*Sustulit; heu magnis fraus bene nota viris!*
*Mactè tamen Princeps: nam te mors ipsa fatetur,*
*Non aliter vinci quàm potuisse dolo.*
*Nempe erat hoc reliquum, 2 Pellæi ut Principis acta*
*Æquares, simili te quoque fraude mori.*

Hic ille est Beza qui ingenio pessimè usus est in fidei, suique perniciem, è quo vir tris Epigrammata exercitissimus non admodum elegantia. Sed ita faciendum duximus, nequis cum omissum à nobis crederet pestifera illius scripta adire vellet. 1 Erat hic filiorum Francisci I. Galliæ Regis natu maximus, florente juventâ veneno intercepus; cujus criminis suspicione aspersus est Carolus V. ex indicio venefici, meritone an secus, alii judicent. 2 Alexandri è Pella Macedoniæ oppidooriundi veneno item sublati cum Babylonem esset ingressus.

## Epitaphium Guilielmi Langæi Insubriæ Proregis. XLI.

*Langæus ille magnus hic jacet sector,*
*Unus Minervam colere doctus & Martem,*
*Quo nemo melior pace vixit aut bello.*
*Vitæ genus habes: mortis en genus disce:*
*Ætate consumpta laboribus multis;*
*Suis suorumque omnibus fere exosus*
*Bonis in usum Gallicæ suæ, tantum,*
*Quam plus Milone aut Curione deberet,*
*Ditavit. Ergo semper occidis, dives:*
*Imo locuples cui patria debuit tantum.*

Similia de hoc Langæo omnes historici, de quo hæc Caroli V. Imperatoris vox memoriæ prodita: *plura illum Regis suo verbis, quam castra duces armis confecisse*; Ea erat hi ejus verbis autoritas & pondus. 1 Ciceronis amicis multo sæpe alieno oppressis.

## Francisci Borbonii, Ducis Anguiennensis Epitaphium. XLIII.

1 QUum nuper gladios, & fortem evaseris 2 hostem,
Hic, Francisce, jaces, nec tamen ense jaces.
Sed nec in hostili pronus cecumbere campo,
Nec fortis forti victus ab hoste cadis.
Sedibus at patriis, belli simulacra cientem
Missa infelici sustulit arca manu.
Arcæ olim, ut credo, frygia compagia cupressi,
Arca eheu quanta 3 nobilitata nece!
Arca, in qua 4 Parcam Mavors absconderat ipse,
Audiit ut factis 5 æmula facta suis.
Sic igitur, miserande, cadis, nec cernere longum
Illa tua licuit parta trophæa manu!
At si nobiscum vis, ô fortuna, jocari;
Cur istis mors est seria mixta jocis?

1 En tristis illius eventus brevem historiam. Cum lusibundi juvenes globis ex nive compactis domum hinc oppugnarent, inde defenderent, deficiente nive unus ex obsessis arcam tenere defecit, quæ subjecti forte formam Borbonii caput fregit, sic ille gravei improvidi lusus pœnas persolvit. 2 Insignem ille apud Cerisolas victoriam de Hispanis retulerat. 3 Celebrata, sed in malam partem accipe. 4 Mortem dure fabulatur. 5 suis æqualia.

Eus

# BUCHANANUS.

## Amator sui sine rivali. XLIV.

1 *Nescio an inspexti Narcissi, Posthume, fontem,*
*Hoc scio, deliras, Posthume, amore tui.*
*Ille tamen merito: 2 nam quod male sanus amabat,*
*Ante quidem id multis causa 3 furoris erat.*
*At tua non paulo est major vesania, qui te,*
4 *Sed sine rivali, Posthume, solus ames.*

Buchananus Scotus, Poëta elegantissimus, variis casibus jactatus, inopem fere & erraticam vitam duxit in Scotiâ, in Angliâ, in Galliâ, in Lusitania. Hujus Epigrammatis vulgarè argumentum, vulgare acumen, commode tamen tractatum. 1 Nescio an inspexeris. 2 Nam Narcissus meritò se amabat cum tam multi ipsius amore arderent. 3 Insaniæ, vel simpliciter amoris; quo sensu sæpè furor usurpatur apud poëtas, ut apud Virg. in Eclog. *Seu quicumque furor.* 4. Cic. de Harus. *Quam sibi sit tutus rivali!*

## Ad amicum difficilem. XLV.

*Odisti Selium: teneris mihi semper ab annis*
*Carus, & illæsa perstitit ille fide.*
*Hic mihi tu 1 Pyladen, & 2 inanem mentis Orestem,*
*3 Et Saniæ jactas pectora fida scolæ:*
*Meque vocas fili 4 fucatum nomen amici,*
*5 Quod nec amemus idem, nec fugiamus idem.*
*Ergo tibi jus est nostros odisse sodales,*
*Nec mihi sas hostem sive amare tuum?*

*Scilicet haud æqua jamdudum lege coimus,*
*6 Nec ferimus pari li conditione jugum:*
*7 Cum per me tibi ſint vel iniqui frena doloris*
*Libera, tu noſter 8 vis ſamuletur amor.*
*Nil igitur, dices, veteri tribuetur amico?*
*Do: ſed amicitiæ jure repoſco vicem.*
*Odero, ſi jubeas, Selium tibi ſcilicet hoſtem,*
*Si, mihi, tu Selium, quod ſit amicus, ames.*

In hoc Epigrammate cæteroquin eleganti nimiam viri eruditi loquacitatem quidam notavêre. 1 Pilades & Oreſtes nobile par amicorum. 2 Furioſum, & emotæ mentis, ob interfectam matrem furiis agitatam. 3 Damonem & Pithiam Pythagoreos, quorum alter vadem ſe mortis pro altero præſtitit Dionyſio tyranno, alter autem die dicta ſe ſiſtens amicum liberavit, imo & ſeipſum, miratus enim illorum amorem Dionyſius, offenſione depoſita, rogavit ut tertium ſe in amicitiam adſcriberent. Vide Cicer. 2. de Officiis. Pythagoras autem ex Samo oriundus, unde Samia ſcola pro ejus ſecta. 4 Vocas me ficatum amicum. 5 Quam unam certiſſimam eſſe amoris notam docet Ariſtoteles in Rhetoricis; unde hoc effatum; *Eadem velle & eadem nolle ea demum vera amicitia eſt.* 6 Iniquis conditionibus noſtra amicitia conſtituta eſt. 7 Cum per me tibi licuit amicis meis vel inique ſuccenſere. 8 Vis ſerviat iracundiæ tuæ, & illius arbitrio abjiciatur.

## In Zoilum. XLVI.

*Fruſtra ego te laudo, fruſtra me, Zoile, lædit.*
*Nemo mihi credit; Zoile, nemo tibi.*

Pre-

## Præpoſtera pietas. XLVII.

*CUm patre nil vivo tibi conveniebat? iniquis*
*Litibus* 1 *extinxti, diſſidiiſque ſenem.*
*Defunctum nunc thure colis, tumulumque coronas*
*Floribus, & 2 magna mole ſepulcra locas.*
*Quamlibet his tumeat, pietas præpoſtera certe eſt,*
*In patre nil præter* 3 *funus amare patris.*

1 Extinxiſti. 2 Magna mole ſepulchra locas faciendo; & ſecanda marmora locas ſub ipſum funus. Hor. 3 Ovid. *Filius ante diem patrios inquirit in annos.*

## In Budæum. XLVIII.

*GAllia quod Græca eſt, quod Græcia barbara non eſt,*
*Utraque Budæo debet utrumque ſuo.*

Guillelmus Budæus vir de literis optime meritus incredibili labore, ſtylo durior & horridior, ideoque Erasmo poſthabitus à Franciſco I. Et certe viro tanto ars & diſpoſitio nonnihil defuit, ut teſtatur docta commentariorum ejus in linguam Græcam, ſed rudis & indigeſta moles.

## Henrico Borbonio. XLIX.

*BOrboniæ ſpes illa domus, patriæque patriſque,*
*Nunc patris & patriæ, Borboniumque dolor,*
*Heic ſitus Henricus; violas aſperge viator:*
*Neu, bona quæ fuerit vita, reare brevem.*
1 *Sat vixit, bene qui vixit; ſpatium brevis ævi*
*Ignavi numerent tempore, laude boni.*

Epitaphium jure laudandum brevitate, gravitate, ornatu. Sententia quidem vulgari conclusum, sed non vulgari nitore expressa. Is est, ut arbitror, Henricus Borbonius Marchio de Beaupreau, qui annos natus quatuordecim equo inter currendum excussus, succedentis alacritate equi pedibus obtritus est. Cum hoc extinctus est regi ac stirpi ramus. Vide Sammarchanum in ejus elogio, 1 Senec. *Aliis illum metiamur non tempore. Non licet ætas imperfecta sit, vita perfecta est. Non ut diu vivamus curandum est, sed ut satis.*

## Carolo Cossæo Brixiaci Comiti. L.

*Carolus hîc situs est modica Cossæus in urna,*
*Pyramidum dignus cui tegat ossa labor.*
*Patria Brixiacum, genus alto è sanguine Cossi,*
*Nec proavûm inferior nobilitate 1 torus.*
*Ingenium felix, facies gratissima, vicit*
*2 Nemo manu juvenem, consilioque senem.*
*Quæcunque armiferis inimica est natio Francis,*
*Accit eum titulis Marte coacta novis.*
*Cum Batavo Germanus, Iber, Ligur, Insuber, Anglus,*
*Laudavere fidem, cum tremuere manum.*
*Quod mortale fuit, rapuit mors: fama virescit,*
*Dum domus Hectoridum regia sceptra geret.*

Cossæus ille sub Francisco primo, & Henrico secundo multis bellicis facinoribus inclaruit. A Cambrensi pacificatione regem Henricum, quoad potuit, dehortari conatus est. Et dum vixit militaris virtutis effigies fuit. 1 Uxor cori particeps. 2 Hasta juvenum, consilium senum. Clausula nimis vulgaris, nonnihil hoc Epitaphion dedecorat; de clausulis autem vulgaribus vide præfationem.

Chry

## Chryſalus. LI.

1 Dives opum, pauperque animi plus poſſidet aurî
2 Chryſalus, in 3 ſilva quàm vehit 4 Hera-
mus aqua.
Poſſidet 5 incluſum ſic cæci carceris umbris:
Nec procul infernis, ut reor, à tenebris.
6 Et decies una, vel ſæpius, inſpicit hora.
Et numerans miſeros uſque fatigat opes.
Nec ſatis hoc, centum ferratis limina portis
Addita, centenis ferrea clauſtra ſeris.
Cuſtodeſque canes, atque horridus ære ſatelles
Excubat ad clauſas, pervigilatque fores.
Non miſer uxori, non audet credere natis:
7 Frigida, non pictis, quos habet ara, deis.
Formidat ſi vermis humo, mus exeat antro,
Si luteum 8 Progne ſub trabe figat opus.
Si trabibus laxum ſuſpendit aranea caſſem
Eſſe putat nummis retia tenſa ſuis.
Si ſol 9 ſemotas penetret, vel luna feneſtras,
Et tenuem fudit lux inopina diem;
Oblinit extemplo rimas, ne ſcilicet auro
10 Inficiat ratios 11 ille vel illa ſuos.
Nec minus obſcuras formidat luce tenebras,
Et latebras, promptas ad ſcelus omne duces:
Ipſe ſuum veluti furem luctatur in umbram,
12 Gypſatis metuunt 13 credula corda manus;
Huc labor, huc miſeri ſpectat veſania voti,
Et trepidi ſemper corde 14 micante metus.
Poſt inopis curas, & inania tedia vitæ,
Dives ut ad Stygias iſſe feratur aquas.

*Atque opibus mortem cèu placaturus* 15 *avaram,*
*Semper inops vivit, ne moriatur inops.*

Epigramma elegantissimis versibus contextum, sed primiis hyperbolis viciatum, ideoque tantùm ad exemplum appositum generis hujus, nec probandi, nec imitandi. 1 Horat. *Magnas inter opes inops.* 2 Auri amore captum, i. avarum intellige. 3 Propter arenas aureas. 4 Mimetis Asiæ fluvius juxta Dorilæum, qui Pactolo auctus Smyrnam alluit, & aureas arenas devolvere dicitur. 5 Aurum. Sed quomodo non procul ab inferno, si sol radios immittere in latebras illas poterat, ut infra dicit. 6 Festive hoc in Dictione expressit Comicus, qui videndus. 7 Quia raro adolet thura, ne fumorum faciat. 8 Hirundo. 9 Nam in domus penetralibus opes abdidit. 10 Tingat. Aliquid abradat ex auro. 11 Sol aut luna. 12 Apparentem credo in gypsato, parietè umbram; vel manus quomodocunque ex gypso, aut in gypso sculptas; obscurius dictum quàm decebat in tam illustri epigrammate; forte commodiùs scripsisset, & pictas, i. umbram manuum suarum in pariete depictam. 13 Propter timorem. Sic Seneca; *Prona est timori semper in pejus fides.* 14 Micare, proprie dicitur de venarum & arteriarum pulsu. 15 Avaram dicit mortem, quia rapit omnia.

## Ad Mariam illustrissimam Scotorum Reginam. LII.

*NYmpha,* 1 *Caledoniæ quæ nunc feliciter oræ*
2 *Missa per innumeros sceptra tueris avos:*
*Quæ* 3 *sortem antevenis meritis, virtutibus annos*
*Sexum animis, morum nobilitate genus:*
*Accipe (sed* 4 *faciles) cultu donata latino*
*Carmina, fatidici nobile regis opus,*
*Illa quidem* 6 *Cyrrha procul &* 6 *Permessidis lympha,*

7

*7 Penè sub Arctoi sidere nata poli :*
*Non tamen ausus eram 8 male natum exponere fœtum,*
*9 Ne mihi displiceant quæ placuere tibi.*
*Sed quod ab ingenio domini sperare nequibant*
*Debebunt genio forsitan illa tuo.*

Hæc est illa Maria Stuartia nupta primùm Francisco II. Galliæ Regi; deinde variis & infaustis nuptiis implicata, cum defuncto Francisco hæreditarium Scotiæ Regnum adiisset. Demum ab Elizabetha Angliæ Regina, nefandâ hæreseos propugnatrice capta; & per viginti annos in carcere inclusa, postremo amputato capite per summam injuriam interfecta est. 1 Antiquum id Scotiæ nomen. 2 Longa majorum serie ad te transmissa. 3 Fortunam regiam. 4 Benigna; eleganter.
5 In latinos versus translata, quòd opus nunc in omnium est manibus. 6 Loca Musis sacra, Poetarum ineptiis celebrata. 7 In septentrione facta carmina. 8 Non ausus essem in publicum edere fœtum non faventibus Musis editum. Equidem præter psalmos nonnullos magis elaboratos, solitus Buchanani nitor in iis desideratur. 9 Ne improbare necesse haberent quæ tu probasses.

## Ad eamdem. LIII.

1 *DO quod adest; opto 2 quod abest; tibi dona darentur*
*Aurea, fors animo si foret æqua meo.*
*Hoc leve si credis, paribus me ulcisci donis:*
*3 Et quod abest, opta tu mihi, 4 da quod adest.*

1 Elegans & faceta argutia. 1 Versus. 2 Omnium bonorum affluentem copiam, qua careo. 3 Tibi scilicet. 4 Opes quibus abundas.

Bi-

## BIBERMANUS.

### S. Kunegunda inter ignes illæsa. LIV.

*TEstatura viro salvum Chunegunda pudorem,*
*In candente libens vomere fecit iter:*
*Exploratorem sed ubi pede contigit ignem,*
*Non fuit in planta sensus, in igne fuit.*

Comitis Palatini filia, Henrico secundo Imperatori nupta, virginitatem in matrimonio servavit, & falsa criminatione appetita, castitatem suam probavit eo modo qui in epigrammate refertur. Hæc ratio probandæ castitatis à multis postea Conciliis prohibita est.

### De Viatore Hierichuntino. LV.

*AMbulat incauto dum per loca devia passu,*
*Fertur in hostiles inscius erro globos:*
*Hi captum sternuntque solo, crebrisque lacessunt*
*Tuberibusque caput, vulneribusque latus.*
*Ille sed exanimi miserandus voce laborat*
*Inclamare piam pretereuntis opem.*
*Audiit hinc mystes clamantem, hinc assecla mystæ;*
*Auxiliaturos hos ratus eger erat.*
*Verùm mysta fugit, mystæ fugit assecla. Quicquid*
*Latro facit sicâ, fecit uterque fugâ.*

Relictum hoc Epigramma uti sequens, quod satis aptè alicui picturæ inscribi possit.

De

## De eodem. LVI.

*Samianimum vidit Samarita jacere cadaver,*
*Feſtinamque tulit, quam dare quivit, opem.*
*Nam poſtquam ingentes plagarum advertit hiatus,*
*Admovit medica ſedulus arte manus.*
*Excepitque ſinu, lenique perunxit olivo,*
*Et calido fovit vulnera lota mero.*
*Mox ubi manantes repreſſit ſindone rivos,*
*Membra laboratis intulit egra toris.*
*I levis, eger ait, meque aſpernare ſacerdos,*
*Profuit auxilio nunc caruiſſe tuo.*

---

# JANUS DOUZA.

## Barbâ ſapiens, moribus inſipiens. LVII.

*Quòd ſapiens vulgo, quòd vir, Mariane, videris*
*Acceptum barbâ fer, Mariane, tuâ,*
*Quod mihi nec ſapiens, nec vir, Mariane, videris,*
*Moribus acceptum fer, Mariane, tuis.*

Joannes Douza nobili familia, Orator item & Poeta. Notas in Saluſtium edidit & varia Poëmata, vixit anno 1604. Extat illius Epigrammatis unum hoc ſelectum, & quidem valde mediocre. 1 Aſcribe, aſſigna. Multos ad ſapientiæ famam barba commendat; hinc feſtivè Horatius:

*Juſſit ſapientem paſcere barbam,*

BAR-

## BARLÆUS.

### Amstelodamum. LVIII.

*URbs spatiosa, potens opibus, tollisque superbo,*
*Viribus invidiam, crimina lege domat.*
*Civibus aucta novis nunquam sinit finibus isdem*
*Latius expansis moenibus hostes abit.*
*Quicquid mortalis fingit solertia curæ,*
*Vel natura suo parturit alma sinu:*
*Illa dabit, totoque parans commercia mundo,*
*Nunc emere, & totam vendere sensit amat.*
*Moschus, Arabs, Persa, Maurus, Judæus, uterque*
*Quod ferat, huc, rursusque auferat, Indus habet.*
*Hanc dum mundus adit, mundumque hæc ipsa pererrat,*
*Non urbs fixa loco, sed vagus orbis erit.*

Suis potentiæ æmulos viribus frangat. Uterque Indus vel in Oriente vel in Occidente positus.

### In scriptorem ineptum. LIX.

*NUlla tuis quare reddatur epistola chartis,*
*Quæris? Ne possis scribere sæpe velis.*

FAS-

## PASCHASIUS.

### Tardi Clientis tardus Patronus. LX.

*Arnus nuper adit nevus cliens me,*
*Ut patrocinium ſuum ſubirem :*
*Suſcepi fateor lubens volenſque,*
*At nil obtulit Arnus advocato.*
*Paucis poſt rediit diebus Arnus,*
*Ut cauſam peragam rogat moleſtus,*
*Sed Arno mihi non datur vacare.*
*Idem poſtea tertiò atque quartò*
*Et quintò vacuus domum reviſit,*
*Meque ſollicitè angit, urget, inſtat,*
*Sed nil proficit ille plus apud me.*
*Hinc cœlum variis ciens querelis,*
*Accuſat malè, meque ſeque damnat,*
*Quòd talem ſibi nactus eſt patronum :*
*In ſumma nihil Arnus ipſe credit,*
*Suo vivere tardius patrono :*
*Et eſt tam tamen hic cliens ſupinus ;*
*Ut ſe non putet eſſe tardiorem.*

Ad ſolvendam ſcilicet.

### Officiis nonnunquam emuntur inimicitiæ. LXI.

*Mutua cum centum ſeſtertia, Marce, rogares,*
*Per ſanctum obteſtans numen amicitiæ,*

Non

*Non habeo, dixi, & si forsitan arca recondat,*
*Hæc tibi habe paucis, hoc tibi non habeam.*
*Protinus exclamas, cælumque ululatibus implens,*
*Officio quereris me cecidisse meo.*
*Siccine amicitiam nostram, inquies, perdis? at inquam;*
*Tanti* 1 *inimicitias non emo, Marce, tuas.*

1 Quia dum reposcerem, inimicum me tibi fieri necesse esset.

## Nimius cunctator. LXII.

*DUm dubius fluat hac aut illac, dum timet anceps;*
*Ne malè quid faciat, nil benè Quintus agit.*

Scitè & sapienter dictum.

## Philippus. LXIII.

*NIl non Asper agit, pro me si forte rogetur,*
*Quicquam agere: at nusquam commodat Asper equum.*
*Quæro operam aut studium; studium mihi protinus Asper*
*Non negat: at nusquam commodat asper equum.*
1 *It, redit, & currit pro me, si forte rogetur*
*Currere: sed nusquam commodat Asper equum.*
*Quàm sapis, ô Asper, quàm te bene noscis, amice,*
*Pluris quàm ipsum qui facis, Asper, equum.*

1 Acutum Epigramma; at aliquanto malignius.
2 Imitatione dictum ex Horatio. *It, redit, & narrat.*

In

## In Judicem. LXIV.

Mille mihi nummos fidei dederat Heliodorus,
In quem bella fori litigiosa pare.
Causam ego in anclis, longoque examine utrinque
Res trahitur, negat is, contra ego teste probo.
Convictus tandem furti damnatur, eadem
Pœna & perpetui scribitur exilii.
Restitui argentum decernitur: at prius à me,
Mercedem juste exigit ipse suam.
Sic qui judicio mihi reddi mille putabam,
Exhaustis primis, altera mille dedi.
In jus iterum judex ut teretor eamus,
Mille ego si dederam, millia bina rapis.

## Ad Achillem Harlæum Baumontium in Parisienli Senatu Præsidem. LV.

Quod nullum judex sceleris principis aulam,
Integer & vitæ, propositique tenax,
Et rigidus justi cultor, pietatis, honesti,
Temperiusque ipsis non pavet esse malis?
Hæc superis primus, tum debes omnia fatri.
Quem tu Justitiæ, quam pietate refers.

## IN POSTHUMIUM.

### Miser suo judicio vere miser. LXVI.

Error Posthumium fallens qui putat: ipse
Posthumius miserum se putat, & miser est.

Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.

## LXVII.

*Omnia pauperibus viciis deesse videmus,*
*Ut se non sicam coprimat invidia finus.*

## Iriconstans. LXVIII.

*Dotis, edificat, mutas quando uxorem, mundi,*
*Præcipitique vadit omnia consilio.*
*Tum quod consuluit levitas, ratione caruit:*
*Ni caveas, fies, tutti ratione miser.*

## Franciſci primi Galliarum regis, morientis ad Erricum filium verba. LXIX.

*Nato hæc Franciscus dixisse novissima verba*
*Fertur, & in gentes prosiluisse pios.*
*In primis venerare Deum, Charissime fili.*
*Mox tibi sit populi cura laborque tui.*
*Dixit, & occubuit. Quo se pietate ferebat*
*Alterutri, sic est sortis utrique deus!*
*Nam cui nulla Dei cura, nec cui populorum*
*Et cui non populi cura, nec ulla Dei.*

## Epitaphium Iuſti Lipſii Imperatoris. LXX.

*Felsius, Augustus stetit, pavit, impulit, rexit,*
*Vandalici, Alani victor & Imperii,*
*Franciscus, Antiquis, dic Gallicus, Gentilitius, idem*
*Altus attinens, hoc me Monte conjugeram*

*Quis docet hæc? Lapis unus: at ô sine cuspide cernam!*
*Tot titulos, mutum non nisi marmor habet.*

## Non quicquid cum antiquis convenit, ex antiquis sumptum. LXXI.

*Plurima me veterum sensa expressisse fatebor,*
*Ni fatear, fur sim, vel furiosus ego.*
*Multa sed ex aliis falso sumpsisse putabis,*
*Quæ mea perperam dicier, & mea sunt.*
*Conveniunt tamen hæc antiquis: Dii malè perdant*
*Antiquos, mea qui præripuere mihi.*

## Jugum conjugii. LXXII.

*Nulla dies nobis, non horula præterit una,*
*Non punctum, nullus temporis orbiculus;*
*Quo non (væ!) miseræ servis succensear uxor,*
*Succensetque mihi ni simul ipse queram.*
*Illius ad nutum vultus componor, & idem*
*Pacificus cum sim, tristia bella gero.*
*Sic mihi pax belli, sic bellum pacis parentur,*
*Et placidè ut possim vivere, vivo miser.*
*Sic vel cum servo est conjux lintea, sic est*
*Hei mihi! conjugium litigiosa amor.*

## NICOLAUS FABER.

### Ex Græco Nazianzeni in tetrasticis. LXXIII.

*Nemo sim domine, tibi sit quam magna potestas,*
*Sentias officii plurima posse proba.*

*Quantula enim Laus est, vel multum posse nocere?*
*Frigidus hoc serpens, hocque cicuta potest.*

Mediocre ac urile epigramma. Theodorus, inquit Cicero Tusculanarum 5 Lysimacho mortem minitanti. *Magnum vero, inquit, effecisti, si cantharidis vim consecutus es.*

## SCÆVOLA SAMMARTHANUS.

### Ad amplissimum virum Philippum Hurault tum Chevernium Franciæ Cancellarium. LXXIV.

*Clare senex, veteri cui dulcius origine sanguis*
*Armoricos longo stemmate jactat avos.*
*Cujus, & in dubiis, Regi prudentia, rebus,*
*Cognita, & adverso tempore certa fides,*
*Supremum hoc meruêre decus, regnique labantis*
*Molem ingentem humeris imposuere tuis.*
*Si vacat, & gravium magna inter pondera rerum*
*Aonii memorem non piget esse chori,*
*Hoc etiam tenui quos edimus arte libellos*
*Sume libens, vatis dulce jocantis opus.*
*Quid vetat ingenuis post seria lusibus uti,*
*Ingratasque hilari pellere fronte minas?*
*Dura tot humanam vexent cum taxtiâ vitam,*
*Tristia qui Latis temperat, ille sapit.*

Hujus elogium habes apud Samarthanum lib. 5. elogiorum his verbis. Philippum Hurault um Chevernii Comitem, ex Britannica nobilitate oriundum, Bel-

Belnea mater fœmina quoque nobilis ultimo partu, posthumum edidit, cum Rodulphus pater aliquot antè mensibus Neapolitano bello periisset. Adolescentem excepit Academia Pictavienſis, legum studio celeberrima; cui tamen ita se dedit, ut historiarum interim & earum artium quæ ad Imperii gubernacula pertinerent aliquanto curiosior, unum ferè Tacitum aut Cominium, & alios ejusdem notæ scriptores haberet in manibus, eorumque diligenti & quotidianâ lectione mirificè delectaretur. Scilicet generosi adolescentis egregia jam tum indoles viam sibi ad intima Principum consilia, tanquam naturâ duce per hæc studia parabat ac muniebat. Nec tantæ spei posteà defuit ad facilem eventum præsens & opportuna sortis occasio. Duxit enim uxorem Philippus Christophori Thuani Senatûs Principis filiam, qui vir clarissimus, & in assiduâ tanti muneris functione occupatus, cum ab Henrico Regis fratre ad Cancellariæ dignitatem invitaretur, maluit eam ad generum suum deferri, unde præcipuus illi deinceps patuit ad Regem futurum authoritatis & gratiæ locus. Cui demum absenti, & è Sarmatia reditum in Galliam, audito fratris funere, molienti sic adfuit, ejusque rationibus adeo cautè fideliterque prospexit, ut nunquam ingratus Princeps matris quidem authoritate, sed salutaribus Huralti consiliis assertum sibi & servatum fuisse Imperium non obscurè profiteretur, neque porro conquiesceret, donec eum in supremo Togatæ militiæ gradu collocaret: lubrico illo quidem & ancipiti, sed in quo tamen vir incomparabili prudentia vel inter medios aulæ fluctus, & latentes æmulorum insidias perstitit incolumis, & in perpetuo prosperitatis tenore diu permansit; nullam instabilis & iniquæ fortunæ vicem experturus, nisi optimus Princeps qui detectâ multorum perfidiâ destertum se turpiter à suis & proditum sentiret, suspicionum ideo plenus, omnes quantumvis probatos & fideles ministros, atque in iis Huraltum ipsum Regiâ pepulisset ac summovisset. Verum altero post anno revocavit eum novus Regni successor Henricus IV. & pristinæ dignitati restituit;

estimavit. Erat statura mediocri, specie decora, moribusque suavissimis: nulli se in accessu difficilem aut asperum, nulli morosum ostendebat, ea comitate vultus, eaque blandi sermonis efficacia, ut etiam eos qui repulsam paterentur, nunquam nisi lætos ac benè sperantes à se dimitteret. Nec eò minus gravitatem in consiliis, & insignem totius rei Gallicæ peritiam, quodque miremur in tanta negotiorum multitudine & varietate paratam semper & expeditam acerrimi judicii vim præferebat. Sane constat ejus interitum Regi maximo, & omnibus æquis valdè fuisse tristem & acerbum. Longe tamen acerbiorem futurum, nisi amplissimi viri Pomponii Bellevræi successoris eo loco dignissimi admirabilis integritas cum singulari doctrina & longissimo rerum usu conjuncta, huic facilè desiderio modum adferret. Vixit ad sexagintà duos annos, vividò semper ingenio, & sensibus integerrimis, annoque tandem supra mille & quingentos undecentesimo, sextili mense apud Chevernium suum, ubi natus erat, mortuus est, ac ibidem in majorum conditorio juxta parentis ossa, quæ Capuâ jusserat in Galliam asportari, tumulatus.

## Ad Franciscum Sanlucium Picardiæ Præfectum. LXXV.

*NE tibi quid desit, refaros 1 ut totus Achillem,*
*Dum pia pro patria fortiter arma geris,*
*2 Quondam etiam dulces Musæ digressus in hortos*
*Aonium 3 patrio pectine tangis 4 æbur.*
*Nec placidam tractare 5 Chelyn post horrida bella*
*Negligit hostili sanguine tincta manus.*
*Quos titulos, quæ non meruit præconia laudum,*
*6 Quique canenda gerit, quique gerenda canit?*

1 Arma cantibus sociantem. 2 Aliquando. 3 Versibus gallicis ludis. 4 Citharam eburneam. 5 Lyram pacis

pacis amicam. Lusus in verbo de quo diximus in præfatione.

## In quosdam hujus ætatis Scriptores.
## LXXVI.

*Quid juvat obscuris involvere scripta latebris?*
*Ne pateant animi sensa, tacere potes.*

## Ad Petrum Ronsardum. LXXVII.

*Mula dum Latiis Ronsardi Gallica nostri*
*Conor ego in Latios vertere scripta modos:*
*Me vis agit major, solito, ignotaque per auras*
*Abripit hinc tanti spiritus ille viri.*
*Quique olim propria cum plectra furore moveret,*
*Vix bene sua aëra ferre vilis putat.*
*Summa ferox super astra: juvat quoscumque poëtas*
*Despicere, et sacri pectinis esse patrem.*
*Sic olim ætherias aquilæ dum regibus alis*
*Suscipitur, reliquas despicit altus aves.*

Quanto olim in pretio Ronsardus extiterit, & omnium illius ætatis in eum congestæ laudes, hoc unum Epigramma satis testatur. Sed ipsum nunc negligi non mirabitur quisquis fucatam & temporariam pulchritudinem à verâ & perenni novit internoscere. Scilicet rudes ad hæc Gallicæ Poëseos populorum aures facile fuit Ronsardo qualibuscunque versibus detinere. At postquam acrioribus studiis vera nostræ Poëseos elegantia cœpit inquiri, Ronsardi illicò vitia patuerunt, admiratio concidit. Quod totum contra Virgilio accidit ob eam quam diximus in præfatione causam.

1 Latinorum carminum dignitatem asequenda. Olim, id est aliquando.

## BARCLAIUS.

### Epitaphium Seleniſſæ. LXXVIII.

*Buſta vides, ſæviique boſpes monimenta doloris,*
*Bis moritur, quæ ſe eſſ judice digna mori.*
*Non eſſare tamen ſeu verba gravantia manes,*
*Seu placidâ faciunt qua leve pondus humo.*
*Huic tumulo pacemque neſas 1 ſtimuloſve precari,*
*Dic tantùm ut merita es, ſit precor umbra tibi.*
*Nempe Seleniſa eſt, dubium furioſa magiſne*
*Læſerit, an læſam ſit magis ulta fidem.*

Seleniſſa ficta perſona in Argenidis fabulâ de quâ hæc accipe quæ ad hujus Epigrammatis intelligentiam ſufficiunt. Ingens illa arcanum dotis à Rege Sardiniæ corrupta prodiderat, mox perfidiæ convicta tantum inde pudoris cepit, ut necem ſibi ipſa conſciverit. Furiarum ſtimulos faces umbras excruciantes.

### De Margaretâ Valeſia, Navarræ Reginâ. LXXXI.

*O Patria, ô arces, ô dulcia tecta parentum,*
*Unde 1 avus, unde 2 pater, 3 tres unde ex ordine fratres*
*Sceptra tulere mei, mene ô agnoſcitis arces?*
*Illa ego ſum, cui vos cunabula cara dediſtis,*
*Et patrio ingentem cultu jactaſtis alumnam;*
*Stirpe deas, & fronte deas, & ſidera vultu*
*Cum premerem, 4 amborum ſpes ambitioſa procorum,*

5 *Nunc conjux vidua, & vani cum nomine regni,*
6 *Rupibus è nudis, longique è carcere montis*
*Excedo. Sed & hic cauſas infeſta dolendi*
*Diſponit fortuna mihi, 7 monſtratque colendam*
*Quæ mihi ſucceſſit, 8 quique, ab, de corpore noſtro*
*Debuit eſſe puer. Nec jam contendere promtum*
*Damnavit dudum miſeram fecitque nocentem*
9 *Cum tali certaſſe viro. Jam cedere divis,*
*Feliceſque ſequi juvat, & ſubſcribere fato.*
*O dolor! an potui victos inflectere vultus,*
10 *Deſpectoſque oraſſe viros? Ne credite, vivam,*
*Jamdudum perii, jamdudum extincta ſuperſum;*
*Et vivo, & morior toties; Me funere longo*
*Nempe mori decuit, quæ tot per ſecula clarum*
*Induco tumulis ſuprema Valeſia nomen.*

1 Franciſcus primus. 2 Henricus ſecundus. 3 Franciſcus 2. Carolus 9. & Henricus tertius. 4 Henrici Guiſii & Henrici Navarræ regis. 5 Quia ab Henrico 4. repudium ipſi miſſum eſt. 6 Ubi diu in quodam velut exilio degere coacta eſt. 7 Reginam Mariam Mediceam quæ in ejus thorum ſucceſſerat. 8 Rex Galliæ Ludovicus 13. 9 Cùm Henrico 4. ſimultates exercuiſſe. 10 Olim illa Henricum deſpectui habuerat multò in Guiſium propenſior.

## NICOLAUS BORBONIUS.

### In depictam Carthuſiæ majoris vaſti montis ſolitudinem. LXXX.

*HAs ſterilis ſaltus rupes & inhoſpita ſaxa*
*Ne deſerta voces: omnia plena Deo.*

*Hac*

*Hac I pater in angustis in cœlum callibus ibat*
*Noster, inaccessas impiger ire vias :*
*Quemque nec in mediis invenerat urbibus unum*
*Quærebat cupidus colle silente Deum.*
*Credo equidem sancto Brunonis pectore, & illic*
*Numen in ardenti cernere latuisse rubo.*

Clausula hujus Epigrammatis non satis belle è superioribus versibus fluit, reliqua omnia satis sunt. I Bruno Majoris Carthusiæ totiusque Ordinis conditor.

## In opera Philosophica Crassotii eximii Philosophi. LXXXI.

*POst cineres authoris, abi, securus edacis*
*Invidiæ, meritâ luce, libelle, frui :*
*Fixerit hæc vivo dentem : fortuna negarit*
*Quæ bene pro meritis, non satis, æqua, solet.*
*Omnis eo sortis vis est consumpta maligna,*
*Et nasci fato jam meliore potes.*
*Alterum, in excusis sera amplexabitur ætas,*
*Quem seu sprevêrunt sæcula, Aristotelem.*

Viventi enim Crassotio non satis æqua hominum judicia fuerunt ; credo illius inculta & horrida specie alienata : at posthumis ejus operibus quæ debebatur existimatio reddita est. Aristotelicæ Philosophiæ peritissimum fuisse Crassotium omnes fatentur, imò ipso Aristotele in plerisque subtiliorem : nusquam enim ille major quàm cum ab Aristotele discedit.

Hugo

## HUGO GROTIUS.

### Erudita ignorantia. LXXXII.

*QUi curioſius poſtulat 1 totum ſuæ*
*Patere menti, ferre qui non 2 ſufficit*
*Mediocritatis conſcientiam ſuæ,*
*Judex inquus, æſtimator eſt malus*
*Suique, naturæque: nam rerum parens,*
*3 Libanda tantum quæ venit mortalibus,*
*Nos ſcire pauca, multa mirari jubet.*
*Hic primus error author eſt pejoribus:*
*Nam qui fateri nil poteſt incognitum,*
*4 Falſo neceſſe eſt placet ignorantiam.*
*Magis quieſcet animus, errabit minus,*
*Contentus eruditione 5 parabili;*
*Nec quæret illam, ſi qua quærentem fugit.*
*Neſcire quædam magna pars ſapientiæ eſt.*

Epigramma egregium pulchris & gravibus ſententiis elegantèr expreſſis refertum. 1 Totum poſuit pro eo quod eſt omnia. 2 Non poteſt, non valet, qui ſe tam exigua rerum ſcientia præditum ægrè fert. 3 Non iocus ſcrutanda, ſed ſtrictim tantùm & leviter attingenda. 4 Subtilius & ideò obſcurius dictum; hoc tamen credo ſenſu, neceſſe eſt ut multis falſis aſſentiatur, dum nihil ſibi incognitum fateri vult. 5 Quæ facile parari poteſt.

### Oſtenda loquitur. LXXXIII.

*AArea perva 1 ducum, 2 totus quam reſpicit orbis,*
*3 Celſior una malis, & 4 quam damnare ruinæ,*
*Nunc*

*Nunc quoque fata timent, 5 alieno in littore restat.*
*Tertius annus abit: 6 toties mutavimus hostem*
*Sævit hyems pelago, morbisque furentibus æstas, :*
*Et minimum est quod fecit Iber 7 crudelior armis*
*In nos orta lues, 7 nullum est sine funere funus,*
*Nec perimit mors 8 una semel. Fortuna quid hæres?*
*Quâ mercede tenes mixtos in sanguine 9 manes?*
*Quis 10 tumulos moriens hoc occupet hoste perempto*
*Queritur, & sterili tantum de pulvere pugna est.*

Hoc Epigramma proculdubio nobile gallicis versibus reddidit Malherbius in poëmatis. notum est Ostendæ obsidionem per tres annos duravisse, obsessis novos semper aggeres, nova propugnacula struentibus, in quæ prioribus depulsi se se recipiebant, ut ad extremum exigua tantum area superesset. 1 Quam Duces tùm Batavi, tum Hispani, certaminis campum delegerint. 2 In quam arrecti sunt omnium animi. 3 Calamitatibus nacta celebritatem. 4 Nondum audent fata decernere ut ab Hispanis capiatur. 5 Hispanorum ditione undique circumcessa. 6 Dum novi subinde milites obsidioni succederent. 7 Singulæ mortes alias item mortes contagione accersunt. 8 Plures in quemque confluunt causæ, moriendi fames, frigus, lues, &c. 9 Non jam homines vivos, sed meras umbras sanguine concretas. 10 Tumulos vocat, quia exigua illa area mortuorum corporibus tumulandis vix satis erat.

## In Obitum I. Lipsii. LXXXIV.

*HOc quoque fer totum, sed tristis fama per orbem:*
*1 Ille diu plausus, deliciæque tuæ,*
*Quem populis unum cunctis narrare solebas,*
*Occidit, & tantùm vivit in ore tuo.*
*Omnis ad exequias, quâ sol oritur que, cadítque,*
*Hoc est, quâ legitur Lipsius, orbis eat.*

Pra

*Præcipuè aspicies* 2 *domini cum Tibridis arces,*
*Hæc septem refonet vox lacrymosa* 3 *jugis :*
*Lipsius occubuit,* 4 *cui quantum defuit ævi,*
*Tantum nescitur maxima Roma tui.*

1 Lipsius. 2 Quod urbem Romam olim tertiam deliniam præterfluat. 3 Septem collibus urbis Romæ. 4 Miram enim curam Lipsius posuit in veteris Romæ monumentis eruendis & illustrandis.

## In mortem Scaligeri. LXXXV.

*UNica lux sæcli,* 1 *genitoris gloria, nemo*
*Quem* 2 *puerum, nemo credidit esse* 3 *senem :*
*Tam sibi par semper, quàm* 4 *cunctis celsior unus,*
*Et qui se* 5 *totum debuit ipse sibi :*
*Exsuperans famâ quos æquat sanguine* 6 *reges,*
*Sceptrigeris majus nomen adeptus avis,*
*Hic jacet ille capax immensi Scaliger ævi,*
*Nec sibi mors unquam plus licuisse potest.*
*Quid quærimur raptum ? mens est quâ vivitur : annos*
*Ille tot* 7 *exegit mente quot orbis habet.*
*Omnia dum retro mundi vestigia quærit,*
*Quærentem retro destituere dies.*
*Emensus populos &* 8 *dissona gentibus ora,*
*Ambierat quantum lumine Phœbus obit.*
9 *Testamur natura tibi non defuit ille :*
*Tu genres alias sæcula plura dares.*
*Ultrà Scaligerum nihil est : nec Scaliger ultrà :*
*Ille tui finem repperit, ille sui.*

Josephi Scaligeri elogium in quo multas fuisse lineas fatentur omnes. 1 Julii Scaligeri. 2 Ob adultam ætatem

& præcoquem maturitatem. 3 Glandividum & nulla ex parte debilitatum ingenium. 4 In humanioribus litteris vel chronologicis rebus. 5 Eruditionem suam non aliunde mutuatus est. 6 Orcos & sanguine principum semper Scaligeri venditarunt. 7 Præclarum certe inventum Josephi Scaligeri, quo periodi illi debetur, sed utrum in reliquis ea diligentia fuerit, lege Pontanum. 8 Fuit is Scaligero magna variarum linguarum notitia. 9 Non dubito quin his Grotii hyperbolis aliquantum lector succenseat.

## In effigiem Scaligeri in Bibliothecâ servatam. LXXXVI.

INter mille libros (nec sedes dignior ulla)
Quæ tulit immensos, Scaliger ora vides.
Mille libros hospes nimium ne respice, major
Hic tibi quem monstro bibliotheca fuit.

## Aliud. LXXXVII.

CUm 1 pluteis docti pungerent undique cartis,
Quos velut æterno fama sonare sinu.
Exheredavit meritus se Scaliger orbem,
Et voluit post se scripta videre diem.
Heu nimium duræ 2 mitis gestare legis.
Pro quibus impietas magna sit esse pium.
Digna sit hac pœna profecto quæ vivitur ætas,
2 Nempe hac qua Titius, sic quandoque tulit.
Sed quæ posteritas meruit non posse doceri?
Aut quid fecerunt tam bona scripta mali?
Parce pater, si nos rectè tibi cuncta monenti,
Credere in hoc uno credimus esse nefas.

Publi-

*Publica sunt istbæc ; semel ja te fata dederunt*
*Omnibus, inde potest jam nihil esse tuum.*
*Sit tamen, ut mandas : loquuntur vel pressa labore,*
*Quæ tantum ex tanto nomine lucis habent.*
*Quicquid nescitur, sollis quæritur in istis,*
*Hinc sibi responsum maxima turba petet,*
*Quanta nec Euboicæ celebravit virginis antrum,*
*Nec Tripodes medio quos habet orbe locus.*
*Quid juvat in populos hos non dimittere cartas ?*
*Scaligeri circum scrinia mundus erit.*

1 Armaria Bibliothecarum. 2 Obtrectatores Scaligeri.

## In Meursii lexicon græcobarbarum. LXXXVIII.

*Accipe quem tibi dat, lector studiose, laborem*
*Meursius, hac charta Græcia tota patet.*
*Non quæ Socratico quondam sermone locuta est,*
*Quæ Macetum linguæ 1 fœmina flexit opes :*
*Sed qualis moriens in regni sede superbi,*
*Singultus olim mœstaque verba dedit,*
*Cum Byzantinos habuit nova Roma Quirites,*
*Heu male vicinis prædæ futura Getis !*
*Doctrinæ cultusque parens ( quis credere possit ? )*
*Græcia, quâ demptâ barbarus orbis erat.*
*Hinc tecum Græcos velis ut qui discere libros,*
*Debeas hinc Græcum discere barbariem.*

1 Mirdi Philippi Macedonum molitiones orationibus suis disturbavit Demosthenes, irrito tamen ad ultimum eventu.

In

## In Effigiem Henrici magni Regis Galliarum. LXXXIX.

*Quantum alijs reges, hic tantum regibus extans;*
*In bello, & belli victor, & ipse sui.*
*Hic ille Henricus, qui, Gallia, dante recepit*
*Fralia decus, mores barbara, pauper opes.*

## In orationes Danielis Heinsii. XC.

*Jam Demosthenicæ 1 siritor unde*
*Linquis 2 Pegaseos, amice, fontes,*
*Regnum eloquio solutiore?*
*Dum nunc ingenii fluentis æstum*
*Libertas tibi Tulliana 3 laxat:*
*Nunc facundia Plinium secuta*
*Constringi studet 4 arctiore gyro:*
*Nunc docti Senecæ refert acumen*
*Densis pagina sentnata gemmis;*
*Hospes, vive diu, dilque de te*
*Certent suada potens, novemque Musæ.*
*Quicquid 5 nominibus priscis evi*
*Æternam potuit parare famam,*
*Hoc in te licuit fingere solo,*
*Millenis facibus superba nox est,*
*Astrum sufficit unicum dies.*

Epigramma compti & elegantibus verbis, vulgaribus sententiis. 1 Qui siris. 2 Præcipuam reliquis ut ad solutam orationem te transferas. 3 Qui amplioribus periodis explicandi ingenii copiam præbet. 4 Quia Plinius numeris ad strictior. 5 Celebratis priscis evi scriptoribus.

## In Illustrissimi Principis currus veliferos. XCI.

*Hactenus immensum Batavi decurrimus æquor,*
*Oceani nobis invia nulla via est.*
*Videre Amstelias vada Calpetana carinæ,*
*Vidit in oppositio littore fuscus Arabs:*
*Quâque Magellanum cohibent freta fervida mundum,*
*Quâque procellosas Iæva colorat aquas;*
1 *Quâque ruit Ganges cognato turbidus auro*
*In mare, & Arctio quâ riget unda gelu;*
*Nerea Cattorum soboles consumsimus omnem*
*Jam nihil est ultra; velificatur humus.*

1 Nimiam in enumerando diligentiam non satis vitavisse Grotium censuerunt viri acuti, qui propterea duos illos versus resecandos existimabant.

---

## FAMIANUS STRADA.

### Fidicinis & Philomelæ certamen. XCII.

*Jam sol à medio pronus deflexerat orbe*
*Mitius è radiis vibrans crinalibus ignem*
*Cum fidicen propter Tiberina fluenta, sonanti*
*Lenibat plectro curas, æstumque levabat*
*Ilice defensus nigrâ, scenaque virenti.*
*Audiit hunc hospes sylvæ Philomela propinquæ,*
*Musa loci, nemoris Siren, innoxia Siren,*

*Et prope ſuccedens ſteriit abdita frondibus, alte*
*Accipiens ſonitum, ſeſeque remurmurat, & quos*
*Ille modos variat digitis, hæc gutture reddit.*
*Senſit ſe fidicen, Philomelâ imitante, referri,*
*Et placuit ludum volucri dare; plenius ergo*
*Explorat citharam, tentamentumque futuræ*
*Præbeat ut pugnæ, percurrit protinus omnes*
*Impulſu pernice fides. Nec ſegnius illa*
*Mille per excurrens variæ diſcrimina vocis*
*Venturi ſpecimen præfert ab gutula cantus.*
*Tunc fidicen per fila movens trepidantia dextram,*
*Nunc contemnenti ſimilis diverberat ungue*
*Depectitque pari chordas & ſimplice ductu:*
*Nunc carptim replicat, digitiſque micantibus urget*
*Fila minutatim, celerique repercutit ictu.*
*Mox ſilet. Illa modis totidem reſpondet, & artem*
*Arte refert. Nunc ceu rudis aut incerta canendi*
*Projicit in longum, nulloque plicatile flexu*
*Carmen init, ſimili ſerie, jugique tenore*
*Præbet iter liquidum labenti in pectore voci:*
*Nunc cæſim variat, moduliſque canora minutis*
*Delibrat vocem, tremuloque reciprocat ore.*
*Miratur fidicen parvis è faucibus ire*
*Tam varium, tam dulce melos: majoraque tentans*
*Alternat mirâ arte fides: dum torquet acutas,*
*Inciditque, graves operoſo verbere pulſat,*
*Permiſcetque ſimul certantia rauca ſonoris,*
*Ceu reſides in bella viros clangore laceſſat.*
*Hoc etiam Philomela canit: dumque ore liquenti*
*Vibrat acuta ſonum, moduliſque interplicat æquis;*
*Ex inopinato gravis intonat, & leve murmur*

*Turbinat introrſus, aliernantique ſonore*
*Clarat & infuſcat, ceu Martia claſſica pulſet.*
*Scilicet erubuit fidicen, irâque calente,*
*Aut non hoc, inquit, referes Citharistia ſilva,*
*Aut fractâ cedam citharâ. Nec plura locutus,*
*Non imitabilibus plectrum concentibus urget.*
*Namque manu per fila volat, ſimul hos, ſimul illos*
*Explorat numeros, chordâque laborat in omni,*
*Et ſtrepit, & tinnit, creſcitque ſuperbius, & ſe*
*Multiplicat relegens, plenoque choreumate plaudit.*
*Tum ſtetit expectatis, ſi quid paret æmula contra.*
*Illa autem, quamquam vox dudum exercita fauces*
*Aſperat, impatiens vinci ſimul advocat omnes*
*Nequicquam vires; nam dum diſcrimina tanta*
*Reddere tot fidium natrvâ & ſimplice tentat*
*Voce, canaliculiſque imitari grandia parvis;*
*Impar magnanimis auſis, impar què dolori*
*Deficit, & vitam ſummo in certamine linquens*
*Victoris cadit in plectrum, par nacta ſepulchrum:*
*Uſque adeò & tenues animas ferit æmula virtus!*

Hic eſt ille Stradæ quem ſcripta Belgicarum turbarum hiſtoria ſatis nobilem fecit: ſcripſit idem prolusiones quaſdam ſive orationes initio prælectionum à ſe ecitatas in quarum unâ non infeliciter varios Poëtarum caracteres imitatur: ex eâ ſumptum eſt illud carmen in quo Claudianum ſibi propoſuit effingendum, an belle ipſi ceſſerit imitatio alii judicent: ipſum certè carmen per ſe elegans & digaum quod in ſimilibus argumentis alii imitentur.

## VINCENTIUS GUINISIUS.

### De ſancta Felicitate filios ad mortem exhortante. XCIII.

*Ite mea, ô quondam, nunc Chriſti pignora, dixit*
*Dum natos mortem vidit adire parens.*
*Ite & magnanimo teſtetur ſanguine virtus,*
*Non vos feminei germinis eſſe genus.*
*Vos ego pone ſequar; quæ veſtra credita vita*
*Mater eram, veſtræ filia mortis ero,*
*O pluſquam mater! bis prolem enixa! nec illud*
*Extinxiſſe genus, ſed peperiſſe fuit.*

### De ſacro jejunio. XCIV.

*Deſinite in medio jejunia quærere luxu,*
*Atque inopem victum dicere mille dapes:*
*Ingluvies eſt & rabies fœdiſſima ventris,*
*Sive ſit hæc cælo, ſeu ſaturata mari.*
*Jejunum non eſca facit quæſita ſub undis.*
*Mutant delicias æquora, non prohibent.*

### De eodem argumento. XCV.

*Quid juvat exiguis jejunia ponere menſis,*
*Et ſeſe tenuî debilitare cibo?*
*Si gravis eſt vitiis animus, ſi pectus onuſtum*
*Criminibus, ſaties ſit tibi nulla mali eſt:*
*Non domat is corpus, dapibus qui parcit opimis:*
*Qui vitiis animum non alit, ille domat.*

IN-

# INCERTORUM AUTORUM.

## De 1 Matilde Imperatrice. XCIV.

*ORtu magna, viro major, sed 2 maxima prole*
*Hic jacet Henrici filia, sponsa, parens.*

1 Hæc patrem habuit Henricum I. Regem Angliæ, virum Henricum IV. Germaniæ Imperatorem, filiumque Henricum II. ejusdem Angliæ Regem 2. Et prole quidem illa maxima & longè felicissima fuit. Henricus enim II. ejus filius, ut scripsit qui tum vixit Ivo Præsul Carnotensis: *Rex optimus apud Britannias, Normannorum & Aquitanorum Dux felicissimus, & primus tam amplitudine rerum, quam splendore virtutum. Quàm strenuus, quàm magnificus, quàm prudens & modestus ab ipsa ut dicam infantia, nec ipse liver silere nec dissimulare potest, cum opera recentia & manifesta sint, & à Britanniarum finibus ad Hispania limites virtutis suæ protenderit & continuaverit titulos.* De hoc autem Epigrammate sic in suâ Britanniâ Camdenus, cui vulgatum debetur; *Accipe*, inquit, *distichum tumulo Mathildis inscriptum, & illud meo sanè judicio Musis faventibus natum.*

## In statuam equestrem Ludovici XIII. positam Parisiis in circo regali. XCVII.

*QUod bellator hydros pacem spirare rebelles,*
*De plumes trepidare aquilas, mitescere pardos,*
*Et depressa jugo submittere colla leones*
*Despectat* LODOICVS *equo sublimis aheno,*
*Non digiti, non artifices finxere camini,*
*Sed virtus, & plena Deo fortuna peregit:*

*Armandus fidei vindex pacisque sequester,*
*Augustum curavit opus, populisque verendam*
*Regali voluit statuam consurgere circo;*
*Ut post civilis depulsa pericula belli,*
*Et circum domitos armis felicibus hostes,*
*Æternum domina Lodoicus in urbe triumphet.*

## Inscriptio armamentarii Regii Parisiensis vulgo dicti Arsenal, XCVIII.

*Aetna hæc Henrico vulcania tela ministrat;*
*Tela Gigantæos debellatura furores.*

---

SEN-

# SENTENTIÆ ILLUSTRIORES, Ex antiquorum Poëtarum Principibus ſelectæ.

## PLAUTUS.

### I.

*SAt habet* 1 *favitorum ſemper qui rectè facit.*

1 Favitorum pro fautorum antiquè dictum.

### II.

*Opulento homini hoc ſervitus dura eſt :*
*Magis miſer eſt* 2 *divitis ſervus.*

2 Id eſt, hoc ipſo dura eſt ſervitus quo opulento homini ſervitur.

### III.

*Satin, parva res eſt voluptatum in vita atque in ætate Agunda,* 3 *præ quàm quod moleſtum eſt.*

3 Si cum moleſtiis conferas.

### IV.

*Semper oculatæ ſunt noſtræ manus; credunt quod vident.*

### V.

4 *Neceſſe eſt facere ſumptum, qui quærit lucrum.*

4 Ita Terentius: *Pecuniam in loco negligere maximum interdum eſt lucrum.*

## VI.

*Non decet superbum esse hominem servum.*

Homines omnes servi ergo Deum: nemo ergo superbit.

## VII.

5 *Verisimile non est hominem pauperem*
*Pauxillum parvi facere quin nummum petat.*
*Dummodo morata veniat, dotata est satis.*

5 Exemplum est conjectura, quæ tamen sæpè fallit.

## VIII.

*Festo die si quid prodegeris*
6 *Profesto egere licebit nisi peperceris.*

6 Non festo.

## IX.

*Nam quæ indotata est, ea in potestate est viri:*
*Dotatæ mactant & malo, & damno viros.*

## X.

*Enimverò Dii nos* 7 *quasi pilas homines habent.*

7 Hominum vitam ac fortunas parvi æstimant.

## XI.

*Sum denique omnes nostra intelligimus bona,*
*Quum quæ in potestate habuimus ea amisimus.*

## XII.

*Ut sæpe summa ingenia in occulto latent.*

## XIII.

*Nam doli non doli sunt,* 8 *nisi astu colas.*

8 Nisi astu tractes & gubernes.

*Nam*

XIV.

*Nam ferè maxuma pars morem hunc homines habent;*
*Dum id impetrant boni sunt, sed ubi jam penes se habent,*
*Ex bonis pessumi, & fraudulentissimi sunt.*

XV.

*Fortuna 9 humana fingit artatque ut lubet.*

9 Humanas res pro libito componit, solvit, adstringit.

XVI.

*Est profectò Deus qui quæ nos gerimus auditque & videt.*

XVII.

*Meus mihi, suus cuique est charus.*

XVIII.

*Est miserorum ut malevolentes sint atque invideant bonis.*

XIX.

*Cur ego te non novi? R. Quia mos oblivisci hominibus,*
*Neque novisse 10 quovis nihili sit facunda gratia.*

10 A quo nihil amplius speres.

XX.

*Noli amabo verberare lapidem, ne perdas manum.*

XXI.

*Plerique homines quos cum nihil refert pudet.*
*Ubi pudendum est, ibi deserit eos pudor,*
*Quum magis usus est ut pudeat.*

Pol

## XXII.

*Pol quidem meo animo ingrato homine nihil* 11 *impensius.*

11 Id est perniciosius, gravius, molestius.

## XXIII.

*Malefactorem amitti satius, quam relinqui beneficium.*

## XXVI.

*Nimio præstat* 12 *impendiosum te quàm ingratum dicier:*
*Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali:*

12 Id est prodigum & effusum in sumptus.

## XXV.

*Unum hoc scito, nimio celerius*
*Venire quod molestum est, quam id quod cupide petas.*

## XXVI.

*Hospes nullus, tam in amici hospitium* 13 *divorti potest,*
*Quin ubi triduum continuum fecerit, jam odiosus fiet;*
*Tametsi dominus non invitus patitur, servi murmurant.*

13 Pro diversere.

## XXVII.

14 *Quod eorum causa obsonatum est culpant, sed comedunt tamen.*

14 De iis facete dictum qui nimio apparatu excipi se queruntur.

## XXVIII.

*Nemo* 15 *solus sapit.*
16 *Feliciter is sapit qui periculo alieno sapit.*

15 Sine consilio. 16 Scitum est, periculum ex aliis facere.

In

## XXIX.

*In pertusum ingerimus dicta dolium.*

## XXX.

*Omnes res perinde sunt ut agas, ut eas magni facies.* 16

## XXXI.

*Bene* 17 *ubi quid discimus consilium accidisse, hominem cautum eum*
*Esse declaramus; stultum autem illum cui vortit malè.*

17 Ex eventis homines judicamus, sed nonnunquam malè.

## XXXII.

*Magnum hoc vitium vino est, pedes captat primum,*
*Luctator dolosus est.*

## XXXIII.

18 *Viam qui nescit qua deveniat ad mare,*
*Eum oportet amnem quærere comitem sibi.*

18 Longiorem quidem amnis & certam demonstrat viam ad mare.

## XXXIV.

*Pluris est oculatus testis unus, quàm auriti decem.*

---

# TERENTIUS.

## I.

1 *Faciunt ne intelligendo ut nihil intelligant,*

1 Rectè hoc dicitur in amicum & morosam diligentiam.

## II.

2 *Sic vita erat; facile omnes perferre ac pati*
*Cum quibus erat cumque unâ, his se dedere,*
*Eorum obsequi studiis, adversus nemini,*
*Nunquam præponens se illis; ita facillimè*
*Sine invidiâ laudem invenias, & amicos parès.*

2 Egregia imago compositi adolescentis, imò viri aulici.

## III.

3 *Obsequium amicos, veritas odium parit.*

3 Obsequium hoc sensu primus Terentius dixit.

## IV.

*Id arbitror apprimè in vitâ utile, ut nèquid nimis.*

## V.

*Dum in dubio est animus paulo momento hûc illuc impellitur.*

## VI.

*Quoniam id fieri quod vis non potest, velis id quod possis.*

## VII.

*Facilè omnes cum valemus recta consilia ægrotis damus*
*Tu si hîc sis, aliter sentias.*

## VIII.

*Neutiquam officium liberi esse hominis puto*
*Cum is nihil promereat postulare id gratiæ apponi sibi.*

## IX.

*Verum illud verbum est vulgo quod dici solet,*
*Omnes sibi malle melius esse quàm alteri.*

X.

*Amantium iræ amoris integratio est.*

XI.

*Scio, coactus tuâ voluntate es.*

XII.

4 *Nihil ne esse proprium cuiquam!*

4 Nihilne ab ullo perpetuo constanterque possideri, id enim est proprium apud latinos. Virg. *Propria hæc si dona fuissent.*

XIII.

*Fallacia alia aliam trudit.*

XIV.

*Paulùm interesse censes ex animo omnia*
*Ut fert natura facias, an de industriâ?*

XV.

*Here quæ res in se neque consilium, neque modum*
*Habet ullum, eam consilio regere non potes:*
*In amore hæc omnia insunt vitia; injuriæ,*
*Suspiciones, inimicitiæ, induciæ,*
*Bellum, pax rursus, incerta hæc si tu postules*
*Ratione certa facere, nihilo plus agas*
*Quam si des operam, ut cum ratione insanias.*

XVI.

*Dî immortales homini homo quid præstat: stulto intelligens*
*Quid interest!*

XVII.

5 *Imperavi egomet mihi,*
*Omnia assentari. Is quæstus est multò uberrimus.*

5 Assentationis effigies.

## XVIII.

*6 Omnium rerum, heus vicissitudo est!*

6 Guisiana Sententia.

## XIX.

*7 Tacent, satis laudant.*

7 Eo ipso quo rem sibi invisam vituperare non audent extra reprehensionem esse confitentur.

## XX.

*Quod cavere possit, stultum admittere est;*
*Malo ego nos prospicere, quàm hunc ulcisci accepta injuria.*

## XXI.

*Omnia prius experiri quàm armis sapientem decet.*

## XXII.

*Novi ingenium mulierum,*
*Nolunt ubi velis, ubi nolis cupiunt ultrò.*

## XXIII.

*Nullum est jam dictum, quod non dictum sit prius.*

## XXIV.

*8 Primùm ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim,*
*Me hujus quidquid facio id facere maxume causa mea:*
*Verùm si idem vobis prodest vos non facere inscitia est.*

8 Multùm habet elegantiæ sic simpliciter cupiditatem confiteri satis suapte vi apparentem, nec dissimulare frustra quod tegi non potest.

## XXV.

*Homo sum, humani à me nil alienum puto.*

XXVI.

*Quem ferret si parentem non ferret suum?*

XXVII.

*Bona fortunæ perinde sunt, ut illius animus qui ea possidet,*
*Qui uti scit, ei bona: qui non utitur recte, mala.*

XXVIII.

*Verum ubi animus semel se cupiditate devinxit mala,*
*Necesse est consilia consequi consimilia.*

XXIX.

*Scitum est periculum ex aliis facere, tibi quod ex usu siet.*

XXX.

*Quam 9 iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices,*
*Qui æquum esse censent nos jam à pueris ilicò nasci senes,*
*Ex sua libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit.*

9 Veritatem aliquam habet sententia in patres quosdam nimio plus rigidos nec satis ætati puerorum indulgentes.

XXXI.

*Ea res dedit tum existimandi copiam,*
*Cotidianæ vitæ consuetudinem*
*Quo cujusque ingenium ut sit declaratum maximè.*

XXXII.

——— 10 *Haud stulte sapis*
*Siquidem id sapere est velle te id quod non potest contingere*

*Aut*

*Aut hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his amittenda sunt.*

10 In eos dictum qui mala & bona invicem nexa volunt dissociare, & secretis malis bonis frui contra naturam.

## XXXIII.

*Dies adimit ægritudinem hominibus.*

## XXXIV.

*Vehemens in utramque partem Menedeme es nimis.*

## XXXV.

*Nam deteriores omnes sumus licentiâ.*

## XXXVI.

*Ita comparatam esse naturam omnium,*
*Aliena ut melius videant & dijudicent,*
*Quam sua. An eò fit, quia in re nostrâ aut gaudio*
*Sumus præpediti nimio, aut ægritudine?*

## XXXVII.

*Ne iste hercle magno conatu magnas nugas dixerit.*

## XXXVII.

*Jus summum sæpe summa est malitia.*

## XXXIV

*Nulla est tam facilis res quia difficilis fiet,*
*Quam invitus facias.*

## XL.

*Nonne id flagitium est, te aliis consilium dare*
*Foris sapere, tibi non posse auxiliarier.*

## XLI.

*Nam qui mentiri aut fallere insuerit patrem,*
*Tanto magis audebit cæteros.*

XLII.

XLII.

*Pudore & liberalitate liberos*
*Retinere satius esse duco quàm metu.*

XLIII.

*Et errat longe meâ quidem sententiâ,*
*Qui imperium credat, gravius esse aut stabilius*
*Vi quod sit, quàm illud quod amicitia adjungitur.*

XLIV.

*Malo coactus qui suum officium facit,*
*Dum id rescîri posse credit, tantisper cavet;*
*Si sperat fore clàm, rursus ad ingenium redit:*
*Ille quem ex beneficio adjungas ex animo facit;*
*Studet par referre, præsens absensque idem erit.*

XLV.

*Hoc patrium est, potiùs consuescere filium*
*Sua sponte rectè facere, quàm alieno metu.*
*Hoc pater ac Dominus interest; hoc qui nequit,*
*Fateatur se nescire imperare liberis.*

XLVI.

*Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est*
*lucrum. R. Ego spem pretio non emo.*

XLVII.

*Quid facias, ut homo est, ita morem geras.*

XLVIII.

*Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sunt ne-*
*scio quo modo.*
*Suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis,*
*Propter suam impotentiam, se semper credunt negligi.*

XLIX.

*Ita vita est hominum quasi cum ludas tesseris,*

*Si illud quod maxime opus est jactu non cadit ;*
*Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.*

## L.

*——— Multa in homine*
*Signa insunt, ex quibus conjectura facilè fit,*
*Duo cum idem faciunt, sæpe ut possis dicere,*
*Hoc licet impune facere huic, illi non licet ;*
*Non quò dissimilis res sit, sed quod qui facit.*

## LI.

*Ad omnia alia ætate sapimus rectius ;*
*Solum unum hoc vitium affert senectus hominibus,*
*Attentiores sumus omnes ad rem quàm par est.*

## LII.

*Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit,*
*Quin res, ætas, usus, semper aliquid apportet novi,*
*Aliquid moneat ; ut ea quæ te scire credas, nescias,*
*Et quæ tibi putaris prima, in experiundo ut repudies.*

Nunquam ita quisquam recte de vitâ agendâ deliberavit, &c.

## LIII.

*Proh Deum atque hominum fidem ! Quod hoc genus est, quæve est hæc conjuratio,*
*Ut omnes mulieres eadem æque studeant, nolintque omnia,*
*Neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio ullam reperias,*
*In eodem omnes mihi videntur ludo doctæ ad malitiam.*

Non

## LIV.

*Non maxumas, quæ maxuma sunt interdum iræ, injuriæ*
*Faciunt: nam sæpe est quibus in rebus alius ne iratus quidem est*
*Cum de eadem causa est iracundus factus inimicissimus.*
*Pueri inter se quàm pro levibus noxiis iras gerunt*
*Quapropter quia enim qui eos gubernat animus infirmum gerunt.*
*Itidem illæ mulieres sunt fermè ut pueri, levi sententiâ.*

## LV.

*II. Qui amat cui odio ipsûs est, bis facere stulte duco:*
*Laborem inanem ipsus capit, & illi molestiam affert.*

II. Sententia hæc etsi prima fronte videatur manifestudini christianæ adversa, tamen bene intellecta cum ea facile conciliatur: non enim de ipso amore interiore loquitur, sed de externis amoris officiis quæ inimicis adhibere tum non necesse est, cum illis ipsi magis ab alienantur & exasperantur.

## LVI.

*Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.*
*O fortuna ut nunquam perpetuò es bona!*

## LVII.

*Homine imperito nunquam quidquam injustius,*
*Qui nisi quod ipse facit, nil rectum putat.*

## VIRGILIUS.

### I.

1 *Trahit sua quemque voluptas.*

1 Necesse est secundùm id operari quod magis delectat.

### II.

2 *Quis enim modus adsit amori?*

2 Nullus, quia cupiditate sua res non veritate metitur.

### III.

——— *Non omnia possumus omnes.*

### IV.

*An qui amant ipsi sibi somnia fingunt.*

### V.

*Omnia* 3 *fert ætas, animum quoque.*

3 Aufert.

### VI.

*Omnia vincit amor.*

### VII.

——— 4 *Labor omnia vincit*
5 *Improbus, & duris urgens in rebus egestas.*

4 Industria. 5 Assiduus.

### VIII.

——— ——6 *Sic omnia fatis*
*In pejus ruere, ac retro sublapsa referri.*

6 Omnia fato desinunt & collabuntur.

IX.

7 *Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt.*

7 Non omnia ingenia iisdem rebus apta.

X.

——*Adeo in teneris consuescere multum est!*

XI.

——— 8 *Laudato ingentia rura,*
*Exiguum colito.*

8 πολλα χαιρειν φρασ. Multam salutem dic ingentibus ruribus. Est enim hic ea vis verbi *laudare*, quemadmodum & ἐπαινεῖν, apud græcos, ut notat Plutarch. tract. de leg. poëtis.

XII.

*O fortunatos nimium sua si bona norint*
*Agricolas, quibus ipsa procul discordibus armis*
*Fundit humo facilem victum 9 justissima tellus.*

9 Tellus non ingrata laboribus.

XIII.

10 *Felix qui potuit rerum cognoscere causas,*
*Atque metus omnes, & inexorabile fatum*
*Subjecit pedibus, strepitumque acherontis avari.*

10 Stultus qui hoc speret in hac mortali vita.

XIV.

*Optima quæque dies miseris mortalibus ævi*
*Prima fugit, subeunt morbi, tristisque senectus*
*Et labor, & duræ rapit inclementia mortis.*

XV.

*Præcipuum jam inde à teneris impende laborem.*

XVI.

*Tantus amor laudum, tantæ est victoria curæ!*

XVII.

*——Viamque insiste domandi,*
*Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas.*

XVIII.

*Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.*

XIX.

*——Alitur vitium, vivitque 11 tegendo.*

11 Tegendo, id est dum tegitur: passivè sumptum.

XX

*Continuo culpam ferro compesce, priusquam*
*Dira per incautum serpant contagia vulgus.*

XXI.

*In tenui labor, 12 at tenuis non gloria.*

12 Enitescit enim non minus in levibus ars & industria, quam in gravibus.

XXII.

*Ingentes animos angusto in pectore versant.*

XXIII.

*——Si parva licet componere magnis.*

XXIV.

*——Rege incolumi mens omnibus una est;*
*Amisso rupêre fidem.*

XXV.

*——Tantæne animis cœlestibus iræ?*

XXVI.

*——Sævitque animis ignobile vulgus.*

Fu-

*———Furor arma ministrat.*

XXVII.

*——Dabit Deus his quoque finem.*

XXIX.

*———Forsan & hæc olim meminisse juvabit:*
*Durate, & vosmet rebus servate secundis.*

XXX.

*———Ponuntque ferocia Pœni*
*Corda, volente Deo.*

XXXI.

*Non ignara mali miseris succurrere disco.*

XXXII.

*Scinditur incertum studia in contraria vulgus.*

XXXIII.

*———Timeo Danaos, & dona ferentes.*

XXXIV.

*—— Et quæ sibi quisque timebat,*
*Unius in miseri exitium conversa tulere.*

XXXV.

*Una salus victis nullam sperare salutem.*

XXXVI.

*———Dolus an virtus, quis in hoste requirat?*

XXXVII.

*Heu nihil invitis fas quemquam fidere divis!*

XXXVIII.

*Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacænæ,*
*Culpatusve Paris, verùm inclementia Divûm*
*Has evertit opes.*

XXXIX.

—— *Facilis jactura sepulchri est.*

XL.

*Dis aliter visum.*

XLI.

—— *Quid non mortalia pectora cogis*
*Auri sacra fames!*

XLII.

*Vivite felices quibus est fortuna peracta*
*Jam sua.*

XLIII.

*Degeneres animos timor arguit.*

XLIV.

*Heu vatum ignaræ mentes! Quid vota furentem,*
*Quid delubra juvant?*

XLV.

——— *Tacitum vivit sub pectore vulnus.*

XLVI.

——— *Quis fallere possit amantem?*

XLVII.

*Omnia tuta timens.*

XLVIII.

*Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?*

XLIX.

*Fata obstant, placidasque viri Deus obstruit aures.*

L.

——— *Varium & mutabile semper*
*Femina.*

LI.

*Littus ama—Altum alii teneant:*

*Pos-*

LII.

——— *Possunt, quia posse videntur.*

LIII.

*Tutatur favor Euryalum, lacrymæque decorę:*
*Gratior ac pulchro veniens de corpore virtus.*

LIV.

*Non vires alias, conversaque numina sentis?*
*Cede Deo.*

LV.

——— *Deus ipse faces animumque ministrat.*

LVI.

——— *Quo fata trahunt retrahuntque sequamur:*
*Quicquid erit superanda omnis fortuna ferendo est.*

LVII.

*Exigui numero, sed bello urvida virtus.*

LVIII.

*Mene salis placidi vultum fluctusque quietos*
*Ignorare jubes? Mene huic confidere monstro?*

LIX.

*Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.*

LX.

*Define fata Deum flecti sperare precando.*

LXI.

*Quisque suos patimur manes.*

LXII.

*Parcere subjectis & debellare superbos.*

LXIII.

*Sævit amor ferri, & scelerata insania belli.*

LXIV.

*Aude, hospes, contemnere opes, & te quoque dignum*
*Finge Deo, rebusque veni non asper egenis.*

Sua

LXV.

———Sua cuique Deus fit dira cupido.

LXVI.

———— Speravimus ista,
Dum fortuna fuit.

LXVII.

———— Spes addita suscitat iras.

LXVIII.

Audentes fortuna juvat.

LXIX.

Numina nulla premunt; mortali urgemur ab hoste,
Mortales totidem nobis animæque, manusque.

LXX.

Stat sua cuique dies; breve & irreparabile tempus
Omnibus est vitæ; sed famam extendere factis,
Hoc virtutis opus.

LXXI.

Nescia mens hominum fati sortisque futuræ,
Et servare modum rebus sublata secundis.
Turno tempus erit, magno cum optaverit emptum
Intactum Pallanta.

LXXII.

Rebe diu, res si qua diu mortalibus ulla est.

LXXIII.

———— Experto credite.

LXXIV.

———Cuncti se scire fatentur,
Quid fortuna ferat populi, sed dicere mussant.

LXXV.

Nulla salus bello.

Cur

LXXVI.

*Cur ante tubam tremor occupat artus?*

LXXVII.

*Multa dies variusque labor mutabilis ævi*
*Retulit in melius, multos alterna revisens*
*Lusit, & in solido rursus fortuna locavit.*

LXXVIII.

*——— Vocat labor ultimus omnes.*

LXXIX.

*—— Pulchramque petunt per vulnera mortem,*

LXXX.

*—— Forsan miseros meliora sequentur.*

LXXXI.

*Usque adeone mori miserum est?*

LXXXII.

*——Nec me tua fervida terrent*
*Dicta ferox; Dii me terrent, & Juppiter hostis:*
*Ulterius ne tende odiis.*

---

## HORATIUS.

I.

*Nil mortalibus arduum est.*

II.

1 *Pallida mors æquo pulsat pede,*
*Pauperum tabernas, Regumque turres.*

1 *La pauvre en sa cabane où le chaume le couvre Est sujet aux loix.*
*Et la garde qui veille aux barrieres du Louvre*
*En defend pas nos Rois.*

Vi-

III.

*Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.*

IV.

2 *Quid sit futurum cras, fuge quærere;*
*Quem fors dierum cunque dabit, lucro*
*Appone.*

2 Epicurea sententia, sed quam non ægrè feceris Christianam. Vetat enim Christus sollicitam de crastino curam.

V.

*——————Spatio brevi*
*Spem longam reseces, dum loquimur fugerit invida*
*Ætas, carpe diem quam minimum credula postero.*

VI.

*Durum* 3 *sed levius fit patientiâ,*
*Quicquid corrigere est nefas.*

VII.

3 *Valet ima summis*
*Mutare, & insignem attenuat Deus,*
*Obscura promens.*

3 Sumptum è Græco τὸν ὑπερτερα γίγνεται ζεὺς ὑφελκόμενος.

VIII.

*——————Quid nos dura refugimus*
*Ætas? Quid intactum nefasti liquimus?*

IX.

*Latiis regnes avidum domando*
*Spiritum, quàm si Libyam remotis*

Ga-

*Gadibus jungas, & 3 uterque Pœnus*
*Serviat uni.*

4 Tyrii & Carthaginenſes.

X.

*Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops,*
*Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi*
*Fugerit venis, & aquoſus 5 albo*
*Corpore languor.*

5 Pallido.

XI.

*Æquam memento rebus in arduis*
*Servare mentem, non ſecus in bonis,*
*Ab inſolenti temperatam*
*Lætitiâ, moriture Deci.*

XII.

*Omnes eodem cogimur; omnium*
*Verſatur urna; ſerius, ocius*
*Sors exitura.*

XIII.

*Auream quiſquis mediocritatem*
*Diligit, tutus caret obſoleti*
*Sordibus tecti, caret invidenda*
*Sobrius aulâ.*

XIV.

*Sæpius ventis agitatur ingens*
*Pinus, & celſæ graviore caſu*
*Decidunt turres, feriuntque ſummos*
*Fulgura montes.*

Spe-

XV.

*Sperat infestis, metuit secundis*
*Alteram sortem, bene præparatum*
*Pectus.*

XVI.

*Rebus angustis animosus atque*
*Fortis appare, sapienter idem*
*Contrahes ventō nimium secundō*
*Turgida vela.*

XVII.

*Quid æternis minorem*
*Consiliis animum fatigas?*

XVIII.

6 *Quod quisque vitet, numquam homini satis*
*Cautum est in horas.*

6 Nemo satis prospexit quid sibi in singulas horas vitandum sit.

XIX.

*Eheu fugaces Postume, Postume,*
*Labuntur anni, nec pietas moram*
*Rugis, & instanti senectæ*
*Afferet, indomitæque morti.*

XX.

*Privatus illis census erat brevis;*
*Commune, magnum.*

XXI.

*Non enim gazæ, neque consularis*
*Summovet lictor miseros tumultus*
*Mentis, & curas laqueata circum*
*Tecta volantes.*

*Quid*

## XXII.

*Quid brevi fortes jaculamur ævo*
*Multa? Quid terras alio calentes*
*Sole mutamus? Patriæ quis exul*
*Se quoque fugit?*

## XXIII.

*Truditur dies die,*
*Novæque pergunt interire lunæ,*

## XXIV.

——— *Æqua tellus*
*Pauperi recluditur,* 7 *Regumque pueris.*

7 Id est Regibus. Phrasis Græca.

## XXV.

——— *Æqua lege necessitas*
8 *Sortitur insignes & imos:*
*Omne capax movet urna nomen.*

8 Sortes educit tum nobilium, tum plebeiorum.

## XXVI.

——— *Sed timor & minæ*
*Scandunt eodem quò dominus; neque*
*Decedit ærata triremi, &*
*Post equitem sedet atra cura.*

## XXVII.

*Dulce & decorum est pro patria mori.*

## XXVII.

*Justum & tenacem propositi virum,*
*Non civium ardor prava jubentium,*
*Non vultus instantis Tyranni,*

*Mente quatit solida, neque Auster*
*Dux inquieti turbidus Adriæ.*
*Si fractus illabatur orbis*
*Impavidum ferient ruinæ.*

XXIX.

*Vis consilii expers mole ruit sua.*

XXX.

*Fœcunda culpæ sæcula nuptias*
*Primum inquinavere & genus & domos:*
*Hoc fonte derivata clades*
*In patriam populumque fluxit.*

XXXI.

*Damnosa quid non imminuit dies!*
*Ætas parentum pejor avis, tulit*
*Nos nequiores, mox daturos*
*Progeniem vitiosiorem.*

XXXII.

*Aurum per medios ire satellites,*
*Et perrumpere amat saxa.*

XXXIII.

*Quanto sibi quisque plura negaverit,*
*A Diis plura feret.*

XXXIV.

*Magnæ inter opes inops.*

XXXV.

*Crescentem sequitur cura pecuniam,*
*Majorumque fames. Multa petentibus,*
*Desunt multa. Bene est cui Deus obtulit*
*Parcè, quod satis est, manu.*

XXXVI.

XXXVI.

*Virtutem incolumem odimus,*
*Sublatam ex oculis quærimus invidi.*

XXXVII.

*Quid tristes querimoniæ*
*Si non supplicio culpa recidit?*
*Quid leges sine moribus*
*Vanæ proficiunt!*

XXXVIII.

*Magnum pauperies opprobrium jubet,*
*Quidvis & facere & pati.*

XXXIX.

*Plerumque gratæ divitibus vices,*
*Mundæque parvo sublare pauperum*
*Cænæ, sine aulæis & ostro*
*Sollicitam explicuere frontem.*

XL.

*Prudens futuri temporis exitum*
*Caliginosa nocte premit Deus,*
*Ridetque, si mortalis ultra*
*Fas trepidat. Quod adest memento*
*Componere æquus.*

XLI.

*——Ille potens sui*
*Lætusque deget, cui licet in diem*
*Dixisse, vixi.*

XLII.

*Fortuna sævo læta negotio,*
*Ludum insolentem ludere pertinax,*
*Transmutat incertos honores,*

*Nunc mihi, nunc alii benignus.*
*Laudo manentem; si celeres quatit*
*Pennas, resigno quæ dedit, & mea*
*Virtute me involvo, probamque*
*Pauperiem sine dote quæro.*

## XLIII.

*Fortes creantur fortibus & bonis:*
*Est in juvencis, est in equis patrum*
*Virtus, nec imbellem feroces*
*Progenerant aquilæ columbam.*

## XLIV.

*Doctrina sed vim promovet insitam:*
*Paulum sepulta distat inertia*
*Celata virtus.*

## XLV.

*Quid sit Mecænas, ut nemo quem sibi sortem,*
*Seu ratio dederit, seu sors objecerit, illâ*
*Contentus vivat, laudet diversa sequentes?*

## XLVI.

*——Ridentem dicere verum,*
*Quid vetat?*

## XLVII.

*At bona pars hominum decepta cupidine falso,*
*Nil satis est, inquit, quia tanti quantum habeas sis.*

## XLVIII.

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,*
*Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

## XLIX.

*Neglectis urenda filix innascitur agris;*

*Rheni*

LI.

*Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam?*
*Nam vitiis nemo sine nascitur. Optimus ille est,*
*Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut aequum est*
*Cum mea compensat vitiis bona, pluribus hisce*
*Si modo plura mihi bona sunt inclinet, amari*
*Si volet, hac lege in trutina ponetur eadem.*
*Peccatis veniam poscentem reddere rursus.*

LII.

*Avidus vicinum funus ut aegris*
*Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit;*
*Sic teneros animos aliena opprobria saepe*
*Abterrent vitiis.*

LIII.

*Judice quo? Nosti populo, qui stultus honores*
*Saepe dat indignis, & fama servit ineptus*
*Qui stupet in populis & imaginibus.*

LIV.

*Nil sine magno*
*Vita labore dedit mortalibus.*

LV.

*Ridiculum acri*
*Fortius & melius magnas plerumque secat res.*

LVI.

*Est brevitate opus, ut currat sententia, neve*
*Impediat verbis lassas onerata per aures.*

LVII.

*Saepe stilum vertas, iterum quae digna legi sint*

*Scripturus; neque te ut miretur turba labores,*
*Contentus paucis lectoribus.*

LVII.

*——— Male verum examinat omnis*
*Corruptus judex.*

LVIII.

*Jejunus raro stomachus vulgaria temnit.*

LIX.

*——— ——— Corpus onustum*
*Externis vitiis animum quoque prægravat unà.*

LX.

*Ad casus dubios fidet sibi certius, hic qui*
*Pluribus assuerit mentem corpusque superbum,*
*An qui contentus parvo, metuensque futuri*
*In pace ut sapiens aptarit idonea bello.*

LXI.

*——— Quoad vixit, credidit ingens*
*Pauperiem vitium.*

LXII.

*Si quis amat citharas, emptas comportet in unum*
*Nec citharæ studiis, nec musæ deditus ulli*
*Si scalpra & formas non sutor; nautica vela*
*Aversus mercaturis, delirus & amens*
*Undique dicatur merito. Qui discrepat istis*
*Qui nummos aurumque recondit, nescius uti*
*Compositis, metuensque velut contingere sacrum*
*Nimirum insanus paucis videatur, eo quod*
*Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.*

LXIII.

*O major tuidem parcas insane minori.*

Nil

LXIV.

*Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.*

LXV.

*Et genus & virtus nisi cum re, vilior alga est.*

LXVI.

*Pars hominum gaudet vitiis constanter & urget*
*Propositum; pars multa natat, modo recta capessens,*
*Interdum pravis obnoxia.*

LXVII.

*——— Laudat*
*Fortunam & mores antiquæ plebis, & idem*
*Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:*
*Aut quia non sentis quod clamas rectius esse,*
*Aut quia non firmus rectum defendis & hæres,*
*Ne quicquam cano cupiens evellere plantam.*

LXVIII.

*Quisnam igitur liber, sapiens, sibique imperiosus?*
*Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent.*
*Responsare cupidinibus, contemnere honores,*
*Fortis & in seipso totus teres atque rotundus.*

LXIX.

*——— Ingenium res*
*Adversæ nudare solent, celare secundæ.*

LXX.

*Et mihi res, non me rebus submittere conor.*

LXXI.

*Est aliquo prodire tenus, si non datur ultrà.*

LXXII.

*Virtus est vitium fugere, & sapientia prima*
*Stultitia caruisse.*

LXXIII.

*Hic murus aheneus esto,*
*Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.*

LXXIV.

*Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.*

LXXV.

*Vivendi recte qui prorogat horam,*
*Rusticus expectat dum defluat amnis, at ille*
*Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.*

LXXVI.

*Quod satis est cui contigit, nil amplius optet.*
*Non domus & fundus, non æris acervus & auri*
*Ægrotum domini deducit corpore febres,*
*Non animo curas. Valeat possessor oportet,*
*Si cupiat sanis rebus sanus vigere.*

LXXVII.

*Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis acescit.*

LXXVIII.

*Omnem crede diem tibi diluxisse supremum:*
*Grata superveniet quæ non sperabitur hora.*

LXXIX.

*Ira furor brevis est: animum rege, qui nisi paret*
*Imperat, hunc frenis, hunc tu compesce catenâ.*

LXXX.

*Quo semel est imbuta recens servabit odorem,*
*Testa diu.*

Nil

LXXXI.

*Nil admirari, prope res est una, Numici,*
*Solaque, quæ possit facere & servare beatum.*

LXXXII.

*Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret,* ——
*Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.*

LXXXIII.

*Quem res plus nimio delectavere secundæ,*
*Mutatæ quatient. Si quid mirabere, pones*
*Invitus.*

LXXXIV.

*Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.*

LXXXV.

*Strenua nos exercet inertia. Navibus atque*
*Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis hic est,*
*Est ulubris, animus si te non deficit æquus.*

LXXXVI.

*Pauper enim non est cui rerum suppetit usus:*
*Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis, nil*
*Divitiæ poterunt regales addere majus.*

LXXXVII.

*Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum,*
*Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.*
*Stultus uterque locum immeritum causatur inique,*
*In culpa est animus qui se non effugit unquam.*

LXXXVIII.

*Stultorum incurata malis pudor ulcera celat.*

LXXXIX.

*Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicas.*

*Servus ; habes pretium, loris ne ureris, ajo.*
*Non hominem occidi ; non pasces in cruce corvos.*

XC.

*Virtus est medium vitiorum utrinque reductum.*

XCI.

——*Qui capiet, meminet quoque.*

XCII.

*Percunctatorem fugito, nam garrulus idem est,*
*Nec retinent patulæ commissa fideliter aures.*

XCIII.

*Qualem commendes etiam atque etiam inspice, ne mox*
*Incutiant aliena tibi peccata pudorem.*

XCIV.

*Urit enim fulgore suo qui prægravat artes*
*Infra se positas : extinctus amabitur idem.*

XCV.

*Discite enim citius, meminisque libentius illud*
*Quod quis deridet, quam quod probet aut veneratur.*

XCVI.

*Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo*
*Laudat venales qui vult extrudere merces.*

XCVII.

*Si tibi nulla sitim finiret copia limphæ*
*Narrares medicis ; quod quanto plura parasti,*
*Tanto plura cupis, nunquid te faceret audes ?*

XCVIII.

——*Pictoribus, atque poëtis*
*Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.*

*Sed non ut placidis coeant immitia, non ut*
*Serpentes avibus* 1 *geminentur, tygribus agni.*

1 Copulentur & sub uno jugo exhibeantur.

XCIX.

*In vitium ducit culpæ fuga.*

C.

*Sumite materiam vestris qui scribitis æquam*
*Viribus, & versate diu quid ferre recusent,*
*Quid valeant humeri; cui lecta potenter erit res,*
*Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.*

CI.

*Multa renascentur quæ jam cecidere, cadentque*
*Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,*
*Quem penes arbitrium est & vis, & norma loquendi.*

CII.

*——Si vis me flere, dolendum est*
*Primum ipsi tibi.*

CIII.

*Reddere qui voces jam scit puer, & pede certo*
*Signat humum, gestit paribus colludere, & iram*
*Colligit ac ponit temere & mutatur in horas.*

CIV.

*Imberbis juvenis tandem custode remoto*
*Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine campi;*
*Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,*
*Utilium tardus provisor, prodigus æris,*
*Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.*

CV.

*Conversis studiis ætas animusque virilis*

Quæ-

*Quærit opes & amicitias, inservit honori,*
*Commisisse cavet quæ mox mutare laboret.*

CVI.

*Multa senem circumveniunt incommoda, vel quod*
*Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti;*
*Vel quod res omnes timidè gelideque ministrat,*
*Dilator, spe longus, iners avidusque futuri,*
*Difficilis, querulus, laudator temporis acti*
*Se puero; censor, castigatorque minorum.*

CVII.

*——Carmen reprehendite, quod non*
*Multa dies & multa litura coercuit, atque*
*Perfectum decies non castigavit ad unguem.*

CVIII.

*Verbaque provisam rem non invita sequentur.*

CIX.

*Respicere exemplar vitæ morumque jubebo*
*Doctum imitatorem, & vivas hinc ducere voces.*

1 Non mortuas, ut à libris.

CX.

*Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes,*
*Culpabit duros, incomptis illinet atrum*
*Transverso calamo signum, ambitiosa recidet*
*Ornamenta, parum claris lucem dare coget.*

CXI.

*——Versus inopes rerum nugaque canoræ.*

CXII.

*Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,*

Qui-

CXIII.

*Quicquid præcipies, esto brevis.*

CXIV.

——2 *Mediocribus esse poëtis*
*Non homines, non Dî, non concessere columnæ.*

2 Rationem reddit Horatius: quia in necessariis est mediocribus locus: at in voluptariis nonnisi eximii probantur. Idem habet Crassorius.

# LUCRETIUS.

*Lucretium, quia in ordine suo prætermissus est, volumus hoc in loco reponere, quæ pro omnino omittere, ne id quod ex operibus ejus excerpsimus, quantulumcumque sit, hoc in libro desideraretur.*

I.

—— —— *Olim*
*Religio peperit scelerosa atque impia facta.*

II.

*Sed veluti pueris absinthia tetra medentes*
*Cum dare conantur, prius oras pocula circum*
*Contingunt mellis dulci flavoque liquore,*
*Ut puerorum ætas improvida ludificetur*
*Labrorum tenus, interea perpotet amarum*
*Absinthi laticem: volui sic suave loquenti*
*Carmine Pierio rationem exponere nostram.*

III.

*Suave mari magno turbantibus æquora ventis,*
*E terrâ magnum alterius spectare laborem;*

*Non*

*Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas,*
*Sed quibus ipse malis careas quia cernere suave est.*
*Suave etiam belli certamina magna tueri,*
*Per campos instructa, tuâ sine parte pericli:*
*Sed nil dulcius est bene quam munita tenere*
*Edita doctrinâ sapientum templa serenâ*
*Despicere unde queas alios, passimque videre*
*Errare, atque viam palmes quærere vitæ.*

IV.

*Nam veluti pueri trepidant atque omnia cæcis*
*In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus*
*Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm*
*Quæ pueri in tenebris pavitant, metuuntque futura.*

V.

*Quo magis in dubiis hominem spectare periclis*
*Convenit, adversisque in rebus noscere qui sit:*
*Nam vera voces tum demum pectore ab imo*
*Ejiciuntur, & eripitur persona, manet res.*

VI.

*O miseras hominum mentes! ô pectora cæca!*
*Qualibus in tenebris vitæ, quantisque periclis*
*Degitur hoc ævi quodcumque est!*

VII.

*Porro puer, ut sævis projectus ab undis*
*Navita, nudus humi jacet infans indigus omni*
*Vitali auxilio cum primum in luminis oras*
*Nixibus ex alvo matris natura profudit,*
*Vagituque locum lugubri complevit ut æquum est,*
*Cui tantum in vita restet transire malorum.*
*At variæ crescunt pecudes, armenta feraque*

Nec

*Nec crepitaculis opus eſt, nec cuiquam adhibenda eſt*
*Almæ nutricis blanda atque infracta loquela,*
*Nec varios quærunt veſtes pro tempore cœli.*
*Denique non armis opus eſt non mœnibus altis*
*Queis ſua tutentur, quando omnibus omnia largè*
*Tellus ipſa parit naturaque Dædala rerum.*

Pulcherrimè idem ſolutè oratione Plinius Hiſtoricus perſequutus eſt in Præfatione lib. 7. *Cæteris variè, inquit, tegumenta naturâ tribuit, teſtas, corticem, coria, ſpinas, villos, ſetas, pilos, plumam, pennas, ſquammas, vellera; hominem tantùm nudum & in nuda humo natali die abjicit, ad vagitus ſtatim & ploratum. Ab hoc lucis rudimento jacet manibus pedibuſque revinctis flens animal cæteris imperatuream & à ſupplicüs vitam auſpicatur, unam tantùm ob culpam quia natum eſt. Hæc dementiam, ab his initiis exiſtimantium ad ſuperbiam ſe genitos.* Nec ineleganter Cicero in libris de repub. ab Auguſtino laudatus. 14. contra Julianum. *Id enim Tullius*, inquit, *hominem dixit* non ut à matre, ſed ut à novercâ naturâ editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo, animo autem anxio ad moleſtias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines, in quo tamen ineſſet tamquam obrutus quidam divinus ignis ingenii & mentis.

---

## MANILIUS.

### I.

*PEr varios uſus artem experientia fecit,*
*Exemplo monſtrante viam, ſpeculataque longè*
*Deprendit tacitis dominantia legibus aſtra.*

### II.

*Sed cum longa dies acuit mortalia corda,*

*Et*

*Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemque*
*Advigilare sibi justit fortuna premento.*
*Seducta in varios certarunt pectora curas,*
*Et quæcumque sagax tentando repperit usus,*
*In commune bonum commentum lata dedere,*
*Omnia conando docilis solertia vicit.*

III.

*Quis credat tantas operum sine numine moles,*
*Ex minimis 1 cæcoque creatum fabricæ mundum?*
*2 Si fors ista nobis dedit, fors ipsa gubernet.*

1 Sine intelligentia & ratione. 2 Ostendit mundum à fortuito conflictu non potuisse, quia certa ratione gubernatur.

IV.

*Ornari res ipsa negat, contenta doceri.*

V.

*Quid tam sollicitis vitam consumimus annis,*
*Torquemurque metu cæcaque cupidine rerum,*
*Æternisque senes curis dum quærimus ævum*
*Perdimus, & nullo votorum fine beati,*
*Victuros agimus semper, nec vivimus unquam;*
*Paupertorque bonis quisque est qui plura requirit,*
*Nec quod habet numerat, tantum quod non habet optat;*
*Cumque sui parvis usus natura reposcat,*
*Maceriam struimus magna per vota ruinæ,*
*Luxuriamque lucris emimus, luctuque rapinas*
*Et summum census pretium est, effundere census.*

VI.

*Solvite mortales animos curamque levate,*

*Tuque*

*Totque supervacuis vitam deflere querelis;*
*Fata regunt orbem, certa stant omnia lege.*

VIII.

*Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.*

VII.

*—Quid mirum, noscere mundum*
*Si possint homines, quibus est & mundus in ipsis,*
*Exemplumque Dei quisque est in imagine parva.*

---

## OVIDIUS.

I.

*Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,*
*Tempore sic duro est inspicienda fides.*
*Si non Euriales Rutulos cecidisset in hostes*
*Hyrtacida Nisi gloria nulla foret.*

II.

*In pretio pretium nunc est, dat census honores,*
*Census amicitias, pauper ubique jacet.*

III.

*Omne solum forti patria est, ut piscibus aequor;*
*Ut volucri vacuo quicquid in orbe patet.*

IV.

*Fertilis assiduo si non renovetur ab atro*
*Nil nisi cum spinis, graminis habebis ager.*

V.

*Nescio qua natale solum dulcedine cunctos*
*Ducit, & immemores non sinit esse sui.*

in-

VI.

———intra
Fortunam debet quisque manere suam.

VII.

Eximia est virtus præstare silentia rebus:
At contra gravis est culpa tacenda loqui.

VIII.

Terra salutiferas herbas eademque nocentes
Nutrit, & urticæ proxima sæpe rosa est.

IX.

Tempore ducetur longo fortasse cicatrix,
Horrent admotas vulnera crudа manus.

X.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus habendi:
Vix ultra quò jam progrediatur, habet.
Creverunt & opes, & opum furiosa cupido,
Et cum possideant plurima, plura petunt.
Sic quibus intumuit suffusa venter aquâ,
Quo plus sunt potæ plus sitiuntur aquæ.

XI.

Interdum lacrymæ pondera vocis habent.

XII.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.
Hæc facit ut veniat gratus quoque pauper ad aras,
Et placeat cæso non minus agna bove.

XIII.

Conscia mens recti famæ mendacia timet,
At nos in vitium credula turba sumus.

XIV.

XIV.

*Quo quisque est major, magis est placabilis iræ.*
*Et faciles motus mens generosa capit.*
*Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni,*
*Pugna suum finem cum jacet hostis habet.*
*At lupus & turpes instant morientibus ursi,*
*Et quæcumque minor nobilitate fera est.*

XV.

*Terretur minimo pennæ stridore columba,*
*Unguibus accipiter saucia facta tuis.*
*Haud procul à stabulis audet discedere, siqua*
*Excussa est avidi dentibus agna lupi.*

XVI.

*Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.*

XVII.

*Æra nitent usu, vestis bona quærit haberi:*
*Canescunt turpi tecta relicta situ.*

XVIII.

*Luxuriant animi rebus plerumque secundis,*
*Nec facile est æquâ commoda mente capi.*

XIX.

*Sit piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,*
*Et doleat quoties cogitur esse ferox.*

XX.

*Non est in medico semper relevetur ut æger,*
*Interdum docta plus valet arte malum.*

XXI.

*Est Deus in nobis, agitante calescimus illo*
*Impetus hic sacræ semina mentis habet.*

XXII.

*Leviter ex merito quidquid patiare ferendum est.*
*Quæ venit indigne pœna dolenda venit.*

XXIII.

*Pascitur in vivis livor, post fata quiescit,*
*Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.*

XXIV.

*Serò respicitur tellus ubi fune soluto*
*Currit in immensum pandæ carina salum.*

XXV.

*Cui peccare licet peccat minus; ipsa potestas*
*Semina nequitiæ languidiora facit.*
*Nitimur in vetitum semper cupimusque negata,*
*Sic interdictis imminet ager aquis.*

XXVI.

*Si non peccassem, quid tu concedere posses:*
*Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.*

XXVII.

*In causa facili quemvis licet esse disertum.*

XXVIII.

*Non facile invenies multis in millibus unum*
*Virtutem pretii qui putet esse sui.*
*Ipse decor recti facit si præmia desint*
*Non movet & gratis pœnitet esse probum.*

XXIX.

*Ludit in humanis divina potentia rebus,*
*Et certam præsens vix habet hora fidem.*

*Credo*

XXX.

*Crede mihi miseros prudentia prima relinquit,*
*Et sensus cum re consiliumque fugit.*

XXXI.

*Ne quoddam officiis odium queratur in ipsis:*
*Sit suus in blanda sedulitate modus.*

XXXII.

*Principiis obsta, sero medicina paratur*
*Cum mala per longas convaluere moras.*

XXXIII.

*Jam propera, nec te venturos differ in horas,*
*Qui non est hodie, cras minus aptus erit.*

XXXIV.

*Otia si tollas periere cupidinis arcus,*
*Contemptæque jacent & sine luce faces.*
*Quæritur Ægistus quare sit factus adulter?*
*In promptu causa est, desidiosus erat.*

XXXV.

*Ut corpus redimas ferrum patieris & ignes,*
*Arida nec sitiens ora levabis aqua.*
*Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis:*
*At pretium pars hæc corpore majus habet.*

XXXVI.

*Livor iners vitium mores non cadit in altos:*
*Utque latens ima vipera serpit humo.*

XXXVII.

*Res est solliciti plena timoris Amor.*

XXXVIII.

*Tardè quæ credita lædunt*
*Credimus.*

XXXIX.

*Errat,*
*Quisquis ab eventu facta notanda putat.*

XL.

*Credula res amor est.*

XLI.

*Acceptissima semper*
*Munera sunt autbor quæ pretiosa facit.*

XLII.

*Tarda solet magnis rebus inesse fidē.*

XLIII.

*Meminerunt omnia amantes.*

XLIV.

*Leve fit quod bene fertur onus.*

XLV.

*Qui dabit, is magno fiet mihi major Homero.*
*Crede mihi res est ingeniosa dare.*

XLVI.

*Qui non vult fieri desidiosus* 1 *amet.*

1 Vera enim charitas, ut ait toties Divus Anguſtinus, vacare non poteſt.

XLVII.

*Ut ameris, amabilis esto.*

XLVIII.

*Dos est uxoria lites.*

XLIX.

*Secum habet ingenium, qui cum libet accipe dicit.*

L.

*Cede repugnanti, cedendo victor abibis.*

LI.

*Quod malè fers, assuesce, feres bene.*

Quæ

LII.

*Quæ non prosunt singula, multa juvant.*

LIII.

*Enervant animos cythara, cantusque, Lyræque.*

LIV.

*Heu quàm difficile est crimen non prodere vultu.*

LV.

*Nulla est sincera voluptas,*
*Sollicitumque aliquid lætis intervenit.*

LVI.

*Medio tutissimus ibis.*

LVII.

*Invia virtutis nulla est via.*

LVIII.

*In audaces non est audacia tuta.*

LXIX.

*Ultima semper.*
*Expectanda dies homini est; dicique beatus*
*Ante obitum nemo supremaque funera debet.*

---

# LUCANUS.

I.

——————— 1 *Scelera ipsa; nefasque*
*Hac mercede placent.*

1 Pessimè hâc sententia Lucanus utitur, qui id de Nerone dicit, cui bella civilia Cæsaris & Pompeii aditum ad imperium paraverunt: at non insciè idem accommodari potest quibusdam culpis & peccatis, è quibus Deus pro suâ sapientiâ magna nonnumquam bona magnam utilitatem elicit.

II.

——— 2 *Summisque negatum*
*Stare diu, nimioque graves sub pondere lapsus.*
*Nec se Roma ferens.*

2 Causas illas affert Lucanus eversæ Reipublicæ.

III.

*In se magna ruunt: lætis hunc nomina rebus*
*Crescendi posuere modum.*

IV.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas*
*Impatiens consortis erit: nec gentibus ullis*
*Credite, nec longè fatorum exempla petantur;*
*Fraterna primi maduerant sanguine muri.*
*Nec pretium tanti tellus, pontusque furoris*
*Tunc erat, exiguum dominos commisit asylum.*

3 Muri sive potius agger quo primum Roma septa est. Nota Romuli & Remi historia de quâ vide Livium lib. 1.

V.

*Quæ mare, quæ terras, quæ totum possidet orbem:*
*Non cepit fortuna duos.*

VI.

*Nec quemquam jam ferre potest, Cæsarve priorem*
*Pompejusve parem. Quis justius induit arma*
*Scire nefas; magno se judice quisque tuetur:*
*Victrix causa Diis placuit, sed victa Catoni.* 4.

4 Nobilis et horribilis Impietas ex qua cognosci potest quàm Deos suos Ethnici parvi fecerint.

5

VII.

——5 *Stat magni nominis umbra.*

5 Hoc de Pompeio Lucanus, quòd commode in eos transtulerit, qui viribus defecti ante parta sibi fama sustentant.

VIII.

——6 *Gaudetque viam fecisse ruina.*

6 Cæsar.

IX.

——7 *Mensuraque juris,*
*Vis erat.*

7 Tantum sibi quisque licere putabat quantum poterat.

X.

——8 *Partiri non potes orbem*
*Solus habere potes.*

8 Curionis ad Cæsarem verba sunt.

XI.

——9 *Arma tenenti*
*Omnia dat, qui justa negat.*

9 Hoc Cæsaris verbum inscripsit statuæ suæ Anna Montmorantius Franciæ Connestabilis.

XII.

10 *Solis nosse Deos; & cœli numina vobis*
*Aut solis nescire datum.*
*Certe populi quos deficit Arctos*
*Felices errore suo; quos ille timorum*
*Maximus haud urget leti metus, inde ruendi*
*In ferrum, mens prona viris, animæque capaces*
*Mortis, & ignavum redituræ parcere vitæ.*

10 De Druidis hoc dictum, quibus religio a cæteris Ethnicis planè diversa. Erant enim in ea opinione, cujus author Pythagoras, animas è corpore exeuntes in alia migrare corpora, quam metempsychosim vocant. Sed si stulta illa persuasio, tantum in illis poterat ad amovendam metus formidinem, quanto plus in Christianis valere debet felicis immortalitatis & certæ resurrectionis expectatio?

XIII.

——— *Sic quisque pavendo*
*Dat vires famæ; nulloque auctore malorum*
*Quæ finxere timent.*

XIV.

*O faciles dare summos Deos, eademque tueri*
*Difficiles!* ———

XV.

——— 11 *Nunc flere potestas*
*Dum pendet fortuna ducum, cum vicerit alter*
*Gaudendum est.*

11 Simulanda lætitia.

XVI.

——— *Trahit ipse furoris*
*Impetus, & visum est lenti* 12 *quæsisse nocentem.*

12 Tardi sibi viderentur illi carnifices, si nocentes ab innocentibus secernere curavissent.

XVII.

*Ille fuit vitæ Marlo modus, omnia passo*
*Quæ pejor fortuna potest, atque omnibus uso*
*Quæ melior.* ———

XVIII.

*Invenit insomni volventem publica curâ*

Fa-

*Fata virum, casusque urbis cunctisque timentem*
*Securumque sui.*

XIX.

13 *Accipient alios, faciens te bella nocentem.*

13 Bruti ad Catonem verba.

XX.

*Lege Deum, minimas rerum discordia turbat:*
*Pacem summa tenent.*

XXI.

*Sed quo fata trahunt, virtus secura sequetur,*
14 *Crimen erit superis te me fecisse nocentem.*

14 En illius sapientis pietatem.

XXII.

15 *Uni quippe vacat studiisque odiisque carenti*
*Humanum lugere genus.*

15 Catoni.

XXIII.

*——Hi mores, hæc duri immota Catonis*
*Secta fuit; servare modum, finemque tenere,*
*Naturamque sequi, patriæque impendere vitam;*
*Nec sibi sed toti genitum se credere mundo.*
*Huic epulæ, victisse famem; magnique Penates*
*Submovisse hyemem tecto.——————*
*——————Urbi pater est urbique maritus;*
*Justitiæ cultor, rigidi servator honesti,*
*In commune bonus: nullosque Catonis in actus*
*Subrepsit partemque sibi nata voluptas.* 16.

16 Sibi nata id est propter se expetita voluptas, non utilitati serviens, falso tamen hoc de Catone dictum, quem

quem aiunt saepè crapula & ebrietati operam dedisse. Unde Horatius de illo.

*Narratur & Prisci Catonis,*
*Saepè mero caluisse virtus.*

Sed tamen ipsa sententia per se praeclara longèque haec in parte severior Stoicorum Philosophia quam nostratium Casuistarum qui voluptates sensuum per se expeti posse impudenter affirmant.

## XXIV.

——17 *Tot rebus iniquis*
*Paruimus Vtti: venia est hac sola pudoris*
*Degenerisque metus, nil jam potuisse negari.*

17 Solita eorum excusatio qui nolunt brachia tendere contra torrentem & vitam impendere vero.

## XXV.

*Audendo magnus tegitur timor.*

## XXVI.

——*Quidquid multis peccatur inultum est.*

## XXVII.

——*Rheni mihi Cæsar in undis*
*Dux erat, hic socius. Facinus quæ inquinat æquat.*

## XXVIII.

——18 *Quidquid gerimus fortuna vocatur.*
*Nos fatum sciat esse suum: licet omne Deorum*
*Obsequium speres, irato milite Cæsar,*
*Pax erit.*

18 Cæsarianorum militum in seditione oratio.

## XXIX.

——19 *Stetit aggere fultus,*
*Cespitis intrepidus vultu, mentisque timori*
*Non metuens,*

19 Cæsar.

An

XXX.

——*An vos momenta putatis*
*Ulla dediſſe mihi ? Nunquam ſic cura Deorum*
20 *Se premit, ut veſtræ morti veſtraque ſaluti*
*Fata vacent : Procerum motus hæc cuncta ſequuntur.*

20 Se premit & dejicit in rem tam humilem.

XXXI.

21 *Infelix quantâ Dominum virtute parâſti !*

21 Se Scæva milite Cæſariano qui ſolus penè totam Pompeianam aciem ſuſtinuit.

XXXII.

22 *Hoc placet, ô ſuperi, cum vobis vertere cuncta*
*Propoſitum noſtris erroribus addere crimen*
*Cladibus irruimus, nocituraque poſcimus arma.*

22 Inde ſumpta eſt celebrata Paterculi ſententia lib. 2 cujuſcumque Deus fortunam mutare conſtituit Conſilia corrumpit & Ammiani, mentem injicientibus fatis hebetari ſenſus hominum & obtundi.

XXXIII.

——23 *Multos in ſumma periſula miſit*
*Venturi timor ipſe mali.*

23 Fugiendo inquit Livius in media ſæpè ruitur fata & Seneca. Multi ad fatum venere ſuum dum fata timent.

XXXIV.

——*Vivit poſt funera Magnus*
*Sed fortuna perit : quod deſſes illud amaſti.*

XXXV.

——*Exeat Aulâ*

Qui

*Qui volet esse pius: virtus & summa potestas*
*Non coëunt.*

XXXVI.

*——Serpens, sitis, ardor, arena*
*Dulcia virtuti: gaudet patientia duris.*
*Latius est quoties magno sibi constat honestum.*

XXXVII.

*——Sic concitus irâ*
*Excussit galeam suffecitque omnibus unda.*

XXXVIII.

*Estne Dei sedes, nisi terra & pontus, & aër,*
*Et cœlum & virtus? Superos quid quærimus ultra?*
*Juppiter est quodcunque vides, quodcunque moveris.*

XXXIX.

*Illic Pellæi proles Vesana Philippi*
*Fœlix prædo jacet.*
*Terrarum fatale malum, fulmenque quod omnes*
*Percuteret pariter populos & sidus iniquum*
*Gentibus.*

XL.

*Nulla fides pietasque viris qui castra sequuntur,*
*Venalesque manus ibi fas ubi maxima merces.*

---

## SENECA.

I.

*——Ira quæ tegitur nocet,*
*Professa perdunt odia vindictæ locum.*

II.

*Levis est dolor qui capere consilium potest.*

Fortuna

III.

*Fortuna fortes metuit, ignavos premit.*

IV.

*Numquam potest non esse virtuti locus.*

V.

*Fortuna opes auferre non animum potest.*

VI.

*Si judicas, cognosce; si regnas jube.*

VII.

*Iniqua numquam regna perpetuo manent.*

VIII.

*Qui statuit aliquid parte inaudita altera*
*Æquum licet statuerit haud æquus fuit.*

IX.

*Confide regnis, cum levis magnas opes*
*Huc illuc ferat casus. Hoc reges habent*
*Magnificum & ingens, nulla quod rapiet dies,*
*Prodesse miseris.*

X.

*Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.*

XI.

*Amor timeræ neminem verus potest.*

XII.

*Gravis ira regum est semper.*

XIII.

——— *Cui prodest scelus*
*Is fecit.*

XIV.

*Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.*

XV.

——— *Quisquis in primo obstitit*
*Repulitque amorem, tutus ac victor fuit*
*Qui blandiendo dulce nutrivit malum*
*Serò recusat ferre quod subiit jugum.*

XVI.

* *Fortem facit vicina libertas senem.*

* Tacitus eodem sensu. Præter ferociam animi extrema senecta liber.

XVII.

*Quid pœna præsens conscię mentis pavor*
*Animusque culpa plenus & semet timens.*
*Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit.*

XVIII.

*Quod non potest, multi posse, qui nimium potest.*

XIX.

*Pars sanitatis velle sanari fuit.*

XX.

*Alium silére quod voles primus sile.*

XXI.

*Cur omnium sit culpa, paucorum scelus.*

XXII.

——— *Qui timidè rogat*
*Docet negare.*

XXIII.

*Honesta quædam scelera successus facit.*

Cu-

XXIV.

*Cuncta leves loquuntur, ingentes stupent.*

XXV.

——— *Scelere velandum est scelus.*

XXVI.

1 *Tutissimum est inferre cum timeas gradum.*

1 Eodem sensu Lucanus Audendo magnus regitur timor.

XXVII.

*O vita fallax abditos sensus geris*
*Animisque pulchram turpibus faciem indis*
*Pudor impudentem, celat audacem quies*
*Pietas nefandum.*

XXVIII.

——— *O, nimium potens*
*Quanto parentes sanguinis vinclo tenes*
*Natura, quàm te colimus, inviti quoque!*

XXIX.

*Haud quisquam honestè flere quod voluit potest.*

XXX.

*Quanti casus humana rotant!*

XXXI.

*Minus in parvis fortuna furit*
*Leviusque ferit levior a Deus.*

XXXII.

——— *Non capit unquam*
*Magnos motus humilis tecti*
*Plebeia domus,*
*Circa regna tonat.*

*Volat*

*Volat ambiguis*
*Mobilis alis hora, nec ull*
*Præstat velox fortuna fidem.*

XXXIII.

*—— Regium hoc ipsum reor*
*Adversa capere.*

XXXIV.

*—Qui pavet vanos metus*
*Veros fatetur.*

XXXV.

*—Odia qui nimium timet*
*Regnare nescit.*

XXXVI.

*Qui sceptra duro sævus imperio regit;*
*Timet timentes, metus in authorem redit.*

XXXVII.

*Quidquid excessit modum*
*Pendet instabili loco.*

XXXVIII.

*Fatis agimur, cedite fatis,*
*Non sollicitæ possunt curæ*
*Mutare rati stamina fusi,*
*Quidquid patimur mortale genus,*
*Quidquid facimus venit ex alto,*
*Et cuique ratus prece non ullâ*
*Mobilis ordo; Multis ipsum*
*Timuisse nocet; multi ad fatum*
*Venêre suum, dum fata timent.*

XXXIX.

*Juvenile vitium est regere non posse imperium.*

XL.

XL.

*Quo plura possis, plura patienter fer as.*

XLI.

*Violenta nemo imperia continuit diu.*
*Moderata durant.*

XLII.

——*Quisque fortuna abiit*
*Evexit ac levavit humanas opes;*
*Hoc se magis supprimere felicem decet,*
*Variosque casus tremere, metuentem Deos*
*Nimium faventes. Magna momento obrui*
*Vincendo didici.*
* *Time superbum Priame tu timidum facit.*

* Tua clades ô Priame & me superbum facit quia te vici & timidum quia celsâ ruere posse demonstrat.

XLIII.

*Qui non vetat peccare cum possit, jubet.*

XLIV.

*Est regis alti spiritum regi Jovi*

XLV.

*Præferre patriam liberis regem decet.*

XLVI.

*Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.*

XLVII.

*Minimum decet libere, cui multum licet.*

XLVIII.

——*Levia perpessi sumus*
*Si fienda Patimur.*

XLIX.

*Hic mihi malorum maximum fructum abstulit.*
*Nihil timere.*

L.

*Miserrimum est timere, cum speres nihil.*

LI.

*Grave pondus illum, magna nobilitas premit.*

LII.

*Miser occupet præsidia, secutus degat.*

LIII.

*Levius solet timere qui parvis timet.*

LIV.

*Generosa in ortus semina exurgunt suos.*

LV.

*Dedisci animus sero, quod didicit diu.*

LVI.

*——— Domini pudet*
*Non servitutis.*

LVII.

*Dulce mœrenti populus dolenti*
*Lenius luctus lacrymæque mordent.*
*Turba quas fletu similis frequentat*
*Ferre quam sortem patienter omnes,*
*Nemo recusat.*

LVIII.

*Sidunt ipso pondere magna,*
*Ceditque oneri fortuna suo.*

LIX.

*——— Quidquid in altum*

*Fortuna tulit rultura levat.*

LX.

*——Redire cum perit, nescit pudor,*

LXI.

*Per scelera semper sceleribus certum est iter.*

LXII.

*Quod ratio nequiit sæpe sanavit mora.*

LXIII.

*Nec regna socium ferre, nec tædas sciunt.*

LXIV.

*Det ille viam facilè cui venia est opus.*

LXV.

*Id esse regni maximum pignus putant*
*Si quidquid aliis non licet, solis liceat.*

LXVI.

*Pretia comparata vinctus pretio fides.*

LXVII.

*O quàm miserum est nescire mori.*

LXVIII.

*Mortem aliquid ultra est? Vita si cupias mori.*

LXIX.

*——Novit paucos*
*Secura quies, qui veloces*
*Memores ævi tempora numquam*
*Reditura tenent dum fata sinunt*
*Vivite læti, properat cursu*
*Vita citato, volucrique die*
*Rota præcipiti vertitur anni.*
*At gens hominum ferox rapidis*

*Obvia fatis, incerta sui.*
*Stygias ultro quærimus undas.*

LXX.

*Altè virtus animosa cadit.*

LXXI.

*——— Finis alterius mali,*
*Gradus est futuri.*

LXXII.

*—— Prosperum ac felix scelus*
*Virtus vocatur.*

LXXIII.

*—— Quod nimis miseri volunt*
*Hoc facilè credunt.*

LXXIV.

*——— Immo quod metuunt, nimis*
*Numquam amoveri posse, nec tolli putant.*
*Prona est timori semper in pejus fides.*

LXXV.

*Quem sæpe transit casus aliquandò invenit.*

LXXVI.

*——Qui genus jactat suum*
*Aliena laudat.*

LXXVII.

*——— Alieno in loco*
*Haud stabile regnum est.*

LXXVIII.

*Ars prima regni est posse te invidiam pati.*

LXXIX.

*Sequitur superbos ultor à tergo Deus.*

LXXX.

*Cogi qui potest, nolit mori.*

LXXXI.

*Imperia dura tolle quid virtus erit?*

LXXXII.

*Non est ad astra mollis è terris via.*

LXXXIII.

*Quemcumque miserum videris hominem scias.*

LXXXIV.

*Quemcumque fortem videris, miserum negas.*

LXXXV.

*O Fortuna viris invida fortibus,*
*Quam non æqua bonis præmia dividis.*

LXXXVI.

——*Quæ fuit durum pati,*
*Meminisse dulce est.*

LXXXVII.

——*Quos cogit metus*
*Laudare eosdem reddit inimicos metus.*

LXXXVIII.

*Rex velit honesta, nemo non eadem volet.*

LXXXIX.

——*Ubi non est pudor*
*Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides,*
*Instabile regnum est.*

XC.

*Nefas nocere vel malo fratri puta.*

XCI.

*Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.*

XCII.

*Ut nemo doceat fraudis & scelerum vias,*
*Regnum docebit.*

XCIII.

*——Magna nolentem quoque*
*Consilia produnt.*

XCIV.

*Regem non faciunt opes:*
*Rex est qui posuit metus.*
*Et diri mala posteris*
*Mens regnum bona possidet.*
*Rex est qui metuit nihil:*
*Rex est quique cupit nihil.*

XCV.

*Illi mors gravis incubat*
*Qui notus nimis omnibus*
*Ignotus moritur sibi.*

XCVI.

*Est miser nemo, nisi comparatus.*

XCVII.

*Cum quid datur spectabis, & dantem aspice.*

XCVIII.

*Venenum in auro bibitur.*

XCIX.

*Serum est cavendi tempus in medijs malis.*

C.

*Pejor est bello timor ipse belli.*

CI.

*Vos quibus rector maris atque terræ*

*Jam*

*Jus dedit magnum necis atque vitæ,*
*Ponite inflatos, animidoque vultus.*
*Quicquid de vobis minor extimescit*
*Major hoc vobis Dominus minatur.*
*Omne sub regno graviore regnum est.*

CII.

*Quem dies vidit veniens superbum,*
*Hunc dies vidit fugiens jacentem,*
*Nemo confidat nimium secundis,*
*Nemo desperet meliora lapsis.*

CIII.

*Nemo tam dives habuit fidentes*
*Crastinum ut posset sibi polliceri,*
*Res Deus nostras celeri citatas*
*Turbine versat.*

CIV.

*Proprium hoc miseros sequitur vitium*
*Numquam rebus credere lætis,*
*Redeat felix fortuna licet*
*Tamen afflictos gaudere piget.*

CV.

*——Tanti in malis vinci malum est.*

CVI.

*Eripere vitam nemo non homini potest,*
*At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent.*

CVII.

*——Non est virtutis ut patres*
*Timere vitam, sed malis ingentibus*
*Obstare, nec se vendere ac vero dare.*

CVIII.

*Invisa nunquam imperia retinentur diu.*

CIX.

*Contempsit omnes ille qui mortem prius.*

CX.

*Pauci reges non regna colunt,*
*Plures fulgor convocat aulæ.*

CXI.

*Id facere laus est quod decet, non quod licet.*

---

## PERSIUS.

L.

1 *QUis expedivit psittaco suum χαῖρε,*
*Picasque docuit nostra verba conari?*
*Magister artis ingeniique largitor*
*Venter, 2 negatas artifex sequi voces.*

1 Quis docuit psittacum expedite suum χαῖρε pronunciare?

2 Qui callet linguarum voces à natura sibi non concessas.

LI.

*O curas hominum! O quantum est in rebus inane!*

LII.

——— 3 *Usque adeone*
*Scire tuum nihil est, nisi te scire id sciat alter?* ———

3 Vulgaris sententia & ipso usu fœcundissima.

IV.

*Nec nostra quæ non*

*Plorabit, qui me volet incolumem velle.*

4 Lacrymas nocte paratas profundet.

V.

*Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.*

5 In lodiligentia poetæ.

VI.

*O curvæ in terras animæ & cœlestium inanes!*
*Quid juvat hos templis nostras immittere mores?*

VII.

*Dicite Pontifices, in sacro quid facit aurum?*

VIII.

6 *Udum & molle lutum es; nunc nunc properandus & acri*
*Fingendus sine fine rotæ.*

6 In juvenum ætatem convenit.

IX.

7 *Ad populum phaleras; ego te intus & in cute novi.*

7 Ad populum ablegat vanos: filius omnium quos ic. jactat.

X.

*Magne pater Divûm, sævos punire Tyrannos*
*Haud aliâ ratione velis, cum dira libido*
*Moverit ingenium ferventi tincta veneno;*
8 *Virtutem ne videam, intabescamque relicta.*

8 Erit etiam hæc damnatorum maxima pœna.

XI.

9 *Eſt aliquid quò tendis? Quod diligis, æquum* ——
*An paſſim ſequeris corvoli exemplar? Inane*
*Securus quo ſpes ferat; atque ex tempore vivis?*

9 In eos qui in diem vivunt.

10 *Diſcite ô miſeri & cauſa cognoſcite rerum;*
*Quid ſumus, aut quidnam vitæ genus hoc? Quis datus? ..... Quem te Deus eſſe*
*Juſſit, & humanæ quæ ſors tua finis & ejus?*

10 Horum nihil ſcitis, qui hæc dixit.

XIII.

*Tange miſer venas, & ſpes in pectore dextram.*

XIV.

*Reſpice quod ſis; tuliſt ſua numina cerdo.*
*Tecum habita, & noris quam ſit tibi curta ſupellex.*

XV.

*Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo*
*Sed præcedenti ſpectatur domnica tergo.*

XVI.

11 *Cæcique, impune vitam prolemus, cruce flagellis.*
*Vivitur hoc pacto.*

11 Alii obnoxiam alii nobis habentes.

XVII.

12 *Non equidem hoc ſtudio poſitis aſtabit in ungis*
*Pagina turgeſcat, dare pondus idonea fumo.*

12 In omnibus ſcripturis.

*Mille*

XVIII.

*Mille hominum species & vitæ discolor usus,*
*Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.*

XIX.

13 *Cras hoc fiet idem, cras fiet. Quid quasi magnum*
*Nempe diem donas. Sed cum lux altera venit*
*Jam cras hesternum consumpsimus. Ecce aliud cras*
*Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.*

13 In dilatores.

XX.

*Vive memor lethi, fugit hora: hoc quod loquor inde est.*

## STATIUS.

I.

*——Nos ultis turba caducis*
*Deservire bonis, semperque optare parati,*
*Spargimur in casus. Celsâ in mentis ab arce*
*Despicis errantes, humanaque gaudia ridet.*

II.

*——O cæca nocentum*
*Consilia! ô semper timidum scelus!*

III.

*Dulce loqui miseris, veteresque reducere questus.*

IV.

*Dæsthinum tenuemque moram, malè cuncta ministrat*
*Impetus.*

Ju-

## JUVENALIS.

### I.

*Vade aliquò trecubus 1 gratis & carcere dignum*
*Si vis esse aliquid; probitas laudatur & alget.*

1 Gisen mons Ægei insula in quam exules deportabantur.

### II.

2 *Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum Majestas.*

2 Nihil tam sanctè colimus quàm divitias.

### III.

3 *Nil erit ulterius quod nostris moribus addat Posteritas; eadem cupient facientque minores, Omne in præceps vitium stetit.*

3 Vitia ad summum perveneré.

### IV.

4 *Frontis nulla fides.*

4 Oculi, vultus, frons persæpe mentiuntur.

### V.

*Dat veniam corvis, vexat censura columbas.*

### VI.

5 *Nemo repente fuit turpissimus.*

5 Quibus gradibus ad summum turpitudinis descenditur.

VII.

6 *Quid Romæ faciam? mentiri nescio.*

6 Commodè hoc ad aulam transfulcris, de qua Lucanus: *Erat aula qui velit esse pius.*

VIII.

*Quis nunc diligitur nisi conscius, & cui fervens*
*Æstuat occultis animus semperque tacendis?*

IX.

7 *Græculus esuriens in cœlum jusseris ibit.*

7 De Assentatoribus recte dicitur.

X.

*Quantum quisque sua nummorum condidit arca,*
*Tantum habet & fidei: jures licet & sanctos Hecatem*
*Atque Deos omnes. Contemnere fulmina pauper*
*Creditur atque Deos, Dis ignoscentibus ipsis.*

XI.

8 *Nil habet infelix paupertas durius in se*
*Quàm quod ridiculos homines facit.*

8 Digna hâc ratione sententia, qui nullis exemplis beati pauperis esse putaverunt. Aliter pie & verè Christiani sentiunt, quibus contra nihil videtur in paupertate felicius quam quod homines abjectos atque adeò humiles faciat.

XII.

*Haud facile 9 emergunt quorum virtutibus obstat*
*Res angusta domi.*

9 Ad altiorem statum ascendunt.

XIII.

——10 *Hic Gradivus ambitiosa*
*Sumptuat aere domos.*

10 Convenit hoc dictum in multos, qui dum ambitioni serviunt, immodicis sumptibus rem familiarem exhauriunt.

XIV.

——11 *Nihil est quod credere de se*
*Non possit, cum laudatur Diis æqua potestas.*

11 Quascunque adulationes quamlibet absurdas patiuntur, & merito sibi tribui putant.

XV.

——12 *Sed quid violentius aure tyranni.*

12 Cum sæliores tepide audiunt & admovent.

XVI.

13 *Ille igitur nunquam direxit brachia contra*
*Torrentem, nec civis erat qui libera posset*
*Verba animi proferre, & vitam impendere vero.*

13 Hoc de quodam dictum, quod idem in omnes illos convenit qui malis temporibus se accommodant, & dum animis salvi confidunt, patriam confidunt vetustæ.

XVII.

14 *Nobilitas sola est atque unica virtus.*

14 Vulgaris sententia.

XVIII.

15 *Rarus enim fermè sensus communis in illa*
*Fortuna.*

15 In malos nobiles belle cadit, quibus pulchrum est imperitos & absurdos esse.

XIX.

16 *Tollas licet omne quod usquam est*
*Auri, atque argenti, scrutatis artibus imum*

16 In eos qui dum populum nimis onerant tributis, sic ipsos ad rebellionem compellunt.

XX.

17 *Omne animi vitium tanto conspectius in se*
*Crimen habet, quanto major qui peccat habetur.*

17 Pulcherrima sententia, sed gentili communior.

XXI.

*Nam lingua mali pars pessima servi.*

XXII.

*Quid enim ratione timemus*
*Aut cupimus?*

XXIII.

18 *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

18 Trita sententia.

XXIV.

19 *Sed nulla aconita bibuntur*
*Fictilibus.*

19 Quia venenis magnas hereditates petuntur.

XXV.

*Et qui nolunt occidere quemquam*
*Posse volunt.*

XXVI.

20 *Nam qui nimios poscebat honores,*
*Et nimias poscebat opes, numerosa parabat*

Ex-

*Excelsæ turris tabulata, quo altior est*
*Casus, & impulsa præceps immane ruinæ.*

20 De Sejano hæc dicit; sed potuit de aliis dici qui potest qui Sejanum imitantur.

## XXVII.

——21 *Quis enim virtutem amplectitur ipsam*
*Præmia si tollas?*

21 Ut patet eos non virtutem sequi, sed præmia.

## XXVIII.

——22 *Mors sola fatetur*
*Quantula sint hominum corpuscula.*

11 Quia vivis nihil satis utilitatis est, sed cupiditate omnia amplectimur.

*Nil ergo optabunt homines? Si consilium vis*
*Permittas ipsis expendere numinibus quid*
*Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.*
*Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dii;*
*Carior est illis homo quam sibi.*

*Interea gustus elementa per omnia quærunt*
*Numquam animi pretio satiandi.* 23 *Interius si*
*Attendas, magis illa juvabit quæ pluris emuntur.*

23 Plus enim illos in loco isto juvat quod quidquid habet voluptas.

## XXXI.

*Exemplo quodcunque malo committitur, ipsi*

Dis-

*Displicet autori.* 24 *Prima est hæc ultio, quod se*
*Judice nemo nocens absolvitur,* 25 *improba quamvis*
*Gratia fallaci Prætoris vincerit urnâ.*

24 Ob morsus conscientiæ quos sedare non potest.
25 Quamvis judices gratiâ corruperit.

XXXII.

——————*Ducimus autem*
*Hos quoque felices qui ferre incommoda vitæ,*
26 *Nec jactare jugum vitâ didicêre magistrâ.*

26 Et humanæ conditioni sponte se submittere multo rerum humanarum usu didicerunt.

XXXIII.

*Committunt eadem diverso crimina fato*
*Ille crucem sceleris pretium tulit, hic diadema.*

XXXIV.

——— ——— ———*Majore tumultu*
*Planguntur nummi, quam funera. Nemo dolorem*
*Fingit in hoc casu....*
*Ploratur lacrymis amissa pecunia* 27 *veris.*

28 Non fictis, ut in luctu propinquorum.

XXXV.

*At vindicta bonum vitâ jucundius ipsa*
*Nempe hoc indolli quorum præcordia nullis*
*Interdum aut levibus videas flagrantia causis.*
*Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis*
*Ingenium,* 28 *dulcique senex vicinus bymetto*
*Qui partem acceptæ sævæ inter vincla cicutæ*
*Accusatori nollet dare.*

28 Socrates.

## XXVI.

——Minuti
*Semper & infirmi est animi exiguique voluptas*
*Ultio.*

## XXXVII.

——Cur tamen illos
*Evasisse putes*, 29 *quos diri conscia facti*
*Mens habet attonitos, & surdo verbere caedit,*
*Occultum quatiente animo tortore flagellum?*

29 Pulchre conscientiæ laniatus effingit.

## XXXVIII.

30 *Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,*
*Facti crimen habet.*

30 Notanda sententia quâ damnatur Pharisaïca virtus, manum tantùm à flagitio cohibens, non animum.

## XXXIX.

*Mobilis & varia est fermè natura* 31 *malorum*
*Cum scelus admittunt*, 32 *superest constantia*; 33 *quod*
*fas*
*Atque nefas tandem incipiunt sentire peracta*
*Criminibus.*

31 Improborum. 32 Firmi & constantes sunt. 33 Transacta voluptate flagitii quâ cæcabantur, accedente fastidio, & conscientiæ morsu.

## XL.

——Dociles imitandis
*Turpibus & pravis omnes sumus.*

## XLI.

*Sic natura jubet, velocius & citius nos*
*Corrumpunt vitiorum exempla domestica, magnis*
*Cum subeunt animos autoribus.*

Nec

XLII.

*Nec dictu fœdum visuque hæc limina tangas*
*Intra quæ puer est.*

XLIII.

34 *Unde tibi frontem libertatemque parentis,*
*Cum facias pejora senex?*

34 Quo jure tibi sumis paternam in castigando severitatem?

XLIV.

*Sponte tamen juvenes imitantur cætera; solam*
*Invîti quoque avaritiam exercere jubentur*
35 *Fallit enim vitium specie virtutis & umbrâ,*
*Cum sit triste habitu, vultuque, & ore severum.*

35 Vitium enim avaritiæ, parsimoniæ & prudentiæ nomine præterxitur.

XLV.

*Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit;*
*Et minus hanc optat qui non habet.*

XLVI.

——36 *Nam dives qui fieri vult;*
*Et citò vult fieri.*

36 Convenit in nostros publicanos.

XLVII.

——37 *Lucri bonus est odor ex re*
*Quâlibet.*

37 Sententia Vespasiani.

LXVIII.

38 *Unde habeas quærit nemo; sed oportet habere.*

38 Exprimit hic improborum vocem.

XLIX.

*Senſit Alexander te ſta cum vidit in illa*
39 *Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui*
*Nil caperet, quàm qui totum ſibi poſceret orbem*
*Paſſurus geſtis aquanda pericula rebus.*

39 Diogenem quem in dolio vidit.

L.

40 *Numquam aliud natura, aliud ſapientia dicit.*

40 Quia ſapientia eſt congruere naturæ.

LI.

*Tantis parta malis curâ majore metuque*
*Servantur, miſera eſt magni cuſtodia cenſus.*

---

## SILIUS ITALICUS.

I.

*——————Blandoque veneno*
*Deſidiæ, virtus paulatim exſtinxit a ſeneſcit.*

II.

*Explorant adverſa viros; perque aſpera duris*
*Nititur ad laudem virtus interrita clivos.*

---

## CLAUDIANUS.

I.

*——————Tollimur in altum*
*Ut lapſu graviùs ruamus.*

Deſi-

II.

*Desinat elatis quisquam confidere rebus;*
*Omnia mors aequat.*

III.

*Semper inops quicumque cupit.*

IV.

*Vivitur exiguo melius; natura beatis*
*Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.*

V.

*Eheu quàm brevibus pereunt ingentia causis!*

VI.

*Si metuis, si prava cupis, si duceris irâ,*
*Servitii patiere jugum, tolerabis iniquas*
*Interius leges. Tunc omnia jure tenebis*
*Cùm poteris rex esse tui.*

VII.

*Nec tibi quid liceat; sed quid fecisse decebit*
*Occurrat, mentemque domet respectus honesti.*

VIII.

*Qui terret, plus ipse timet.*

IX.

*Tu civem, patremque gerас; tu consule cunctis,*
*Nec tibi; nec tua te moveant, sed publica vota.*

X.

——— *Componitur orbis*
*Regis ad exemplum; nec sic inflectere sensus*
*Humanos edicta valent, quàm vita regentis.*

XI.

*Inquinat egregios adjuncta superbia mores.*

XII.

——Sola Deus æquat clementia nobis.

XIII.

Quàm bene dispositum terris, ut dignus iniquæ
Fructus consilii primis autoribus instet!

XIV.

Asperius nihil est humili cum surgit in altum,
Cuncta ferit, dum cuncta timet: desævit in omnes
Ut se posse putent.

XV.

Sed quàm cæcus inest vitiis amor! Omne futurum
Despicitur, suadentque brevem præsentia fructum;
Et ruit in vetitum damni secura libido
Dum mora supplicii lucro, serumque quod instat
Creditur.

XVI.

Damna minùs consueta movent.

XVII.

Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque latè
Fortunæ secura nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausúve capit clarescere vulgi,
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis;
Divitiis animosa suis, immunisque cunctis
Casibus, ex altâ mortalia despicit arce.

XVIII.

Qui fruitur pœnâ, servet, legumque videtur
Vindictam præstare sibi.

XIX.

——————Dis proximus ille est

Quem

*Quem ratio non ira movet; qui facta rependens*
*Consilia punire potest.*

XX.

*——————Peragit tranquilla potestas*
*Quod violenta nequit, mandataque fortius urget*
*Imperiosa quies.*

XXI.

*Est aliquid meriti spatium, quod nulla furentis*
*Invidiæ mensura capit.*

XXII.

*Fallitur egregio quisquis sub principe credit*
*Servitium; nunquam libertas gratior exstat,*
*Quàm sub rege pio.*

XXIII.

*Publicus hinc ardescit amor, cum moribus æquis*
*Inclinat populo regale modestia culmen.*

XXIV.

*Mars gravior sub pace latet.*

---

## D. LABERII, P. SYRI, & aliorum veterum Sententiæ, Jambicis versibus singulis comprehensæ, ordine alphabetico.

A.

I.

*A B alio expelles aliveri quod fecerit.*

II.

*Animus vereri qui scit, scit tuto ingredi.*

III.

*Auxilia humilia firma consensus facit.*

IV.

*Aut amat, aut odit mulier: nil est tertium.*

V.

*Ad tristem partem strenua est suspicio.*

VI.

*Ames parentem, si æquus est: si alter, feras.*

VII.

*Amici vitium ni feras, prodis tuum.*

VIII.

*Absentem ladit, cum ebrio qui litigat.*

IX.

*Amans quod suspicatur, vigilans somniat.*

X.

*Ad calumniatem quilibet rumor valet.*

XI.

*Amici mores noveris, non oderis.*

XII.

*Ægre reprendas quod sinis consuescere.*

XIII.

*Amicum ita habeas, posse ut fieri hunc inimicum sciat.*

XIV.

*Amare & sapere vix à Deo conceditur.*

XV.

*Apertè mala cum est mulier, tum demum est bona.*

XVI.

*Avarus, nisi cum moritur, nil rectè facit.*

XVII.

*Avaro quid mali optes, nisi ut vivat diu?*

*Ali.*

XVIII.

*Aliena nobis, noſtra plus aliis placent.*

XIX.

*Ad pœnitendum properat, citò qui judicat.*

XX.

*Aleator quantum in arte eſt, tanto eſt nequior.*

XXI.

*Alterius damnum gaudium haud facias tuum.*

XXII.

*Avarum inritat, non ſatiat pecunia.*

XXIII.

*Amicos res opima pariunt, adverſæ probant.*

XXIV.

*Audendo virtus creſcit, tardando timor.*

XXV.

*Arcum intenſio frangit, animum remiſſio.*

XXVI.

*Amicitia ſemper prodeſt, amor & nocet.*

XXVII.

*Amicum ledere ne joco quidem licet.*

XXVIII.

*Amicitia pares aut accipit, aut facit.*

XXIX.

*A morte ſemper homines tantundem abſumus.*

XXX.

*Amicum perdere eſt damnorum maximum.*

XXXI.

*Amor miſceri cum timore non poteſt.*

XXXII.

*Æs debitorem leve, grave inimicum facit.*

B

XXXIII.

*Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.*

XXXIV.

*Bonarum rerum consuetudo pessima est.*

XXXV.

*Beneficia dare qui nescit, injustè petit.*

XXXVI.

*Bonum est fugienda aspicere in alieno malo.*

XXVII.

*Beneficium accipere, libertatem vendere est.*

XXXVIII.

*Bona nemini hora est, ut non alicui sit mala*

XXXIX.

*Bis emori est, alterius arbitrio mori.*

LX.

*Beneficia plura recipit, qui scit reddere.*

XLI.

*Bis peccat, cum peccanti obsequium adcommodat.*

XLII.

*Bonus animus læsus gravius multo irascitur.*

XLIII.

*Beneficia dando accepit, qui digno dedit.*

XLIV.

*Bonus animus nunquam erranti obsequium adcommodat.*

XLV.

*Beneficia qui dedisse se dicit, petit.*

XLVI.

*Bonitatis verba imitari, major malitia est.*

Bis

XLVII.

*Bis vincit qui se vincit in victoria.*

XLVIIII.

*Benignus etiam dandi causam cogitat.*

XLIX.

*Bis interimitur qui suis armis perit.*

L.

*Bene dormit, qui non sentit quàm malè dormiat.*

LI.

*Bonorum crimen est officiosus miser.*

LII.

*Bona comparat præsidia misericordia.*

LIII.

*Beneficium ubi des dignis, omnes obliges.*

LIV.

*Bonis nocet quisquis pepercerit malis.*

C.

LV.

*Cuivis potest accidere quod cuiquam potest.*

LVI.

*Consueta vitia ferimus, non reprehendimus.*

LVII.

*Crudelis in re adversâ est objurgatio.*

LVIII.

*Cui semper dederis, ubi negat, rapere imperas.*

LIX.

*Crudelem medicum intemperans æger facit.*

Cum

LX.

*Cum inimico nemo in gratiam tuò redit.*

LXI.

*Citiùs venit periculum cum contemnitur.*

LXII.

*Casta ad virum matrona parendo imperat.*

LXIII.

*Citò ignominia fit superbi gloria.*

LXIV.

*Consilio melius vincas quàm iracundia.*

LXV.

*Cuivis dolori remedium est patientia.*

LXVI.

*Cotidie damnatur, qui semper timet.*

LXVII.

*Comes facundus, in via pro vehiculo est.*

LXVIII.

*Citò improborum læta ad perniciem cadunt.*

LXIX.

*Contemni est gravius stultitia quàm percuti.*

LXX.

*Cottidie est deterior posterior dies.*

LXXI.

*Cupiditati tarda est ipsa celeritas.*

LXXII.

*Conjunctio animi maxima est cognatio.*

LXXIII.

*Cui plus licet quàm par est, plus vult quàm licèt.*

*Caret*

LXXIV.

*Caret periculo qui etiam tutus cavet.*

LXXV.

*Casus quem sæpe transit, aliquando invenit.*

D

LXXVI.

*Discipulus est prioris, posterior dies.*

LXXVII.

*Dolor decrescit ubi quo crescat non habet.*

LXXVIII.

*Desunt inopiæ multa, avaritiæ omnia.*

LXXIX.

*Dari bonum quod potuit, auferri potest.*

LXXX.

*Discordia sit carior concordiâ.*

LXXXI.

*Deliberandum est diu quod statuendum est semel.*

LXXXII.

*Difficilem oportet aurum habere ad crimina.*

LXXXIII.

*Damnum appellandum est cum malâ famâ lucrum.*

LXXXIV.

*Ducis in consilio posita est virtus militum.*

LXXXV.

*Despicere oportet quod possis deperdere.*

*Etiam*

E.

LXXXVI.

*Etiam innocentes cogit mentiri dolor.*

LXXXVII.

*Ex vitio alterius sapiens emendat suum.*

LXXXVIII.

*Etiam obliviſci quod ſis, interdum expedit.*

LXXXIX.

*Ex hominum quæſtu facta fortuna eſt dea.*

XC.

*Etiam qui faciunt, odio habent injuriam.*

XCI.

*Eripere telum, non dare irato, decet.*

XCII.

*Etiam capillus unus habet umbram ſuam.*

XCIII.

*Eheu quàm miſerum eſt ſieri metuendo ſenem!*

XCIV.

*Excelſis multò facilius caſus nocet.*

XCV.

*Eget minùs mortalis quo minùs cupit.*

XCVI.

*Exeritur opere nequitia, non incipit.*

XCVII.

*Etiam ſanato vulnere cicatrix manet.*

XCVIII.

*Fortuna cum blanditur, captatum venit.*

XCIX.

*Fortunam citiùs rapias quàm retineas.*

C.

*Formosa facies muta commendatio est.*

CI.

*Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.*

CII.

*Fatetur facinus is qui judicium fugit.*

CIII.

*Felix improbitas optimorum est calamitas.*

CIV.

*Feras, non culpes, quod vitari non potest.*

CV.

*Furor fit laesa saepius patientia.*

CVI.

*Fidem qui perdit, perdere ultra nil potest.*

CVII.

*Fides unanima unde abit, eò nunquam redit.*

CVIII.

*Fulmen est ubi cum potestate habitat iracundia.*

CIX.

*Frustra cum ad senectam ventum est, repetas adolescentiam.*

CX.

*Fer difficilia, ut & facilia perferas.*

CXI.

*Fortuna vitrea est: tum cùm splendet, frangitur.*

Ferat

CXII.

*Feras quod lædit, ut quod & prodeſt, feras.*

CXIII.

*Fortuna quò ſe, eòdem & inclinat favor.*

CXIV.

*Factum tacendo crimen facias acrius.*

CXV.

*Felicitas nutrix eſt iracundiæ.*

CXVI.

*Frequens vindicta paucorum odium reprimit.*

CXVII.

*Fortuna uſu dat multa, mancipio nihil.*

CXVIII.

*Fortuna magna, magna domino eſt ſervitus.*

CXIX.

*Facilius creſcit quàm inchoatur dignitas.*

CXX.

*Fortuna multis dat nimis, nulli ſatis.*

G

CXXI.

*Grævius nocet quodcumque inexpertum accidit.*

CXXII.

*Gravior eſt inimicus qui latet in pectore.*

CXXIII.

*Græviſſimum eſt imperium conſuetudinis.*

CXXIV.

*Geminat peccatum quem delicti non pudet.*

CXXV.

*Graviora quadam sunt remedia periculis.*

H

CXXV.

*Heu quàm difficilis gloriæ custodia est.*

CXXVI.

*Heu quàm est timendus qui mori tutum putat.*

CXXVII.

*Homo qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui.*

CXXVIII.

*Honesta turpitudo est pro bona causa mori.*

CXXIX.

*Habet in adversis auxilia qui in secundis commodat.*

CXXX.

*Heu quàm miserum est ab eo laudi de quo non possis queri.*

CXXXI.

*Hominem experiri multa, paupertas jubet.*

CXXXII.

*Heu dolor quàm miser est qui in tormento vocem non habet.*

CXXXIII.

*Habet suum venenum blanda oratio.*

CXXXIV.

*Homo totiens moritur, quotiens amittit suos.*

CXXXV.

*Honestus rumor alterum est patrimonium.*

CXXXVI.

*Homo vitæ commodatus, non donatus est.*

CXXXVII.

*Huic quàm multa pœnitenda incurrunt viventi diu.*

CXXXVIII.

*Heredis fletus, sub persona risus est.*

CXXXIX.

*Heredem fleri, nullus est quem quærere.*

CXL.

*Habent locum malefidi, vestra nupta.*

CXLI.

*Inferior rescit, quicquid petat superior.*

CXLII.

*Inimicum ulcisci, vitam accipere est alteram.*

CXLIII.

*Invitum cùm retinetis, cupere fugam.*

CXLIV.

*Ingenuitatem Lædis, cùm supplicem rogas.*

CXLV.

*In nullum avarus bonus est, in se pessimus.*

CXLVI.

*Inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter.*

CXLVII.

*Instructa inopia est in divitiis cupiditas.*

CXLVIII.

*Invitat culpam qui peccatum præterit.*

CXLIX.

*Jucundum nihil est nisi quod habet varietatem.*

*Iritare.*

CL.

*Iritare est calamitosum velle consilium dare.*

CLI.

*Ingratus unus miseros omnes facit.*

CLII.

*In amore semper mendacia et acerbitates sunt.*

CLIII.

*Invidia tacite, sed inimice irascitur.*

CLIV.

*Iratum breviter vites; inimicum diu.*

CLV.

*Injuriarum remedium est oblivio.*

CLVI.

*Iram qui vincit, hostem spernit maximum.*

CLVII.

*In malis sperare bene, nisi insanus, nemo solet.*

CLVIII.

*In vindicanda celeritas est celeritas.*

CLIX.

*Inimicum, quamvis humilem, docti est metuere.*

CLX.

*In calamitoso risus etiam injuria est.*

CLXI.

*Judex damnatur, cum nocens absolvitur.*

CLXII.

*In rebus dubiis plurima est audacia.*

CLXIII.

*Ira crede amica, ne sit inimica levis.*

CLXIV.

*Iratus, etiam furiosi consilium potest.*

CLXV.

*Id agas, nequis inopsè te merito oderit.*

CLXVI.

*Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.*

CLXVII.

*Ignoscito sæpe alteri, nunquam tibi.*

CLXVIII.

*Insanus omnis furere credit cæteros.*

L

CLXIX.

*Loco ignominiæ est apud indignum dignitas.*

CLXX.

*Laus nova nisi acquirat, etiam vetus amittitur.*

CLXXI.

*Levis est fortuna: citò reposcit quod dedit.*

CLXXII.

*Lex universa est, quæ jubet nasci & mori.*

CLXXIII.

*Lucrum sine damno alterius fieri non potest.*

CLXXIV.

*Lingua est malæ mentis indicium mala.*

M

CLXXV.

*Malignos fieri maximè ingrati docent.*

CLXXVI.

*Multis minatur qui facit uni injuriam.*

Mors

CLXXVII.

*Mora omnis odio est: sed facit injurium.*

CLXXVIII.

*Mala causa est quæ requirit misericordiam.*

CLXXIX.

*Miserrima fortuna est sine misericordia.*

CLXXX.

*Malus est vocandus qui sua causa est bonus.*

CLXXXI.

*Malus bonum ubi se finxerit, malo est pessimus.*

CLXXXII.

*Mortuo qui mittit munus, nil dat, nihilum sibi.*

CLXXXIII.

*Minus est quàm servire, dominus qui servos vimen.*

CLXXXIV.

*Magis heres fatus nascitur quam scribitur.*

CLXXXV.

*Magno periclo custoditur quod multis placet.*

CLXXXVI.

*Male rivum qui se semper salvum putant.*

CLXXXVII.

*Maledictum interpretem facit iracundo.*

CLXXXVIII.

*Male secum agit liger, nescit cum quo bene desinat.*

CLXXXIX.

*Mens incorrupta, misera corruptissima.*

CXC.

*Minus decipitur qui negotium ostendit.*

CXCI.

*Mutat se homines in pejora vertit.*

CXCII.

*Mulier quæ sibi cognita, male cognita.*

CXCIII.

*Malefacere qui nolit, nisi cum causam invenit.*

CXCIV.

*Male imperando summum imperium amittitur.*

CXCV.

*Malum consilium consultori pessimum est.*

CXCVI.

*Magnanimo injuria remedium oblivio est.*

CXCVII.

*Etiam dixi bonus sum, sed non potest malus esse.*

CXCVIII.

*Mortem timere crudelius est quam mori.*

CXCIX.

*Magister infidelis sit recti metus.*

CC.

*Non peccant oculi, si animus oculis imperet.*

CCI.

*Nil pœnitere decet, quod animus probat.*

CCII.

*Non citò perit ruina qui pondus habet.*

CCIII.

*Nullus tantus qualibet quod habeat pœnam.*

Nunquam

CCIV.

*Numquam periculum sine periculo vincitur.*

CCV.

*Nulla est tam bona fortuna de qua nil possis queri.*

CCVI.

*Negandi causa avaro nunquam deficit.*

CCVII.

*Nil eripit fortuna nisi quod & dedit.*

CCVIII.

*Non est tuum, fortuna quod fecit tuum.*

CCIX.

*Non est beatus ipse qui se nescit.*

CCX.

*Nimium altercando veritas amittitur.*

CCXI.

*Necessitatis est remedium parcitas.*

CCXII.

*Nulli imponas quod ipse non pelli pati.*

CCXIII.

*Nil turpius quam vivere incipiens senex.*

CCXIV.

*Non est honestas esse meliorem pessimo.*

CCXV.

*Numquam satis est quod improba spes datur.*

CCXVI.

*Non est pusillum si quid maxima est minus.*

CCXVII.

*Numquam secura est prava conscientia.*

CCXVIII.

*Negata est magnis sceleribus semper fides.*

CCXIX.

*Necesse est multos timeat, quem multi timent.*

CCXX.

*Perpetuo vincit qui victus clementia.*

CCXXI.

*Pars beneficii est, quod petitur si dato neges.*

CCXXII.

*Parere scire, par imperio gloria est.*

CCXXIII.

*Puras Deus, non plenas, adspicit manus.*

CCXXIV.

*Rati necesse est multa audaci mala.*

CCXXV.

*Quam sæpe veniam qui peccavit, petit*

CCXXVI.

*Quàm pœnitenda incautus arrogando tulit.*

CCXXVII.

*Quod facere turpe est, dicere ne honestum putes.*

CCXXVIII.

*Quid quisque possit, nisi conatu nescitur.*

CCXXIX.

*Quod nescias, damnare, summa est temeritas.*

CCXXX.

*Quod vult habet, qui velle quod satis est, potest.*

Ridiculum

B

CCXXXI.

*Ridiculum est nocentis velle videri innocentiam.*

CCXXXII.

*Repente dives nemo fallax est bonus.*

CCXXXIII.

*Res inquieta est in scelere felicitas.*

S

CCXXXIV.

*Sæpe dissimulare quàm ulcisci satius fuit.*

CCXXXV.

*Semper reddidit ipse in alios timor.*

CCXXXVI.

*Secretè amicos admone, lauda palam.*

CCXXXVII.

*Spes præmii, laboris est solatium.*

CCXXXVIII.

*Stultum est timere quod vitare non potes.*

CCXXXIX.

*Stultum imperare reliquis qui nescit sibi.*

CCXL.

*Sæpe oculi dant aures vulgi testes sunt multi.*

CCXLI.

*Suspecta semper ornamenta emendicata.*

CCXLII.

*Tam deest avaro quod habet quàm quod non habet.*

CCXLIII.

*Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.*

V

CCXLIV.

*Veterem ferendo injuriam invitat novam.*

CCXLV.

*Velox consilium sequitur pœnitentia.*

CCXLVI.

*Vitium fuit, nunc mos est adsentatio.*

---

## SENTENTIÆ BREVES, Ex Illustrioribus Autoribus Græcis, Latinis & Hispanis excerptæ.

1. *Principium dimidium totius.* Hesiodus.
Ἀρχὴ ἥμισυ παντός.

2. *Frustra habet qui non utitur.* Homerus.

3. *Eadem collyria mederi omnibus.* Hieron.

Leges, admonitiones, & objurgationes, non oportet omnibus eisdem adnectere.

4. *Annulus aureus in naribus suis.* Proverb. c. 11.

Ubi res quæpiam aut se præstare illic adsolet ubi minimè addecet.

5. *Gladiator in arena consilium capit.*

Pro eo quod est, ab eo spectare emolumentum cui ne sit quidem quod auferri queat.

6. *Caput artis est decere quod facias.* Quintil.

7. *Exacta via vitium quærere.* Cic. Seneca.

Quadrat in fabri operas.

8. *Aliarum*

8. *Aliorum medicus ipse ulceribus scates.* Plutarchus.
Ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

9. *Haudquaquam difficile, Athenienſem, Athenis laudare.* Ariſtoteles.
Οὐ χαλεπὸν Ἀθηναῖον ἐν Ἀθήναις ἐπαινεῖν.

Dictum eſt, proverbii encomiis oratione quæ Athenis ex more exhibebantur iis qui fortiter oppetiſſent in bello, in quibus quia plurima dicebantur in laudem populi Athenienſis pronis auribus audiebantur.

10. *In re malâ, animo ſi bono utare, adjuvat.* Plautus.

Maxime ſecundo vincitur malum quod evitari non poteſt.

11. *Magiſtratum gerens audi & juſtè & injuſtè.* Solon.
Ἄρχων ἄκουε καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως.

Sumptum aiunt ex Solonis elogiis. Admonet ut qui in tractandis Reip. muneribus verſatur, patientiſſimis ſit auribus.

12. *Aſinus aſino, & ſus ſui pulcher.* Alcim.
Ὄνῳ τ' ὄνος καλλίστῳ, ὗς δ' ὑὶ τέρπει.

13. *Non dictu ſed remedio opus in malis.* Homerus.

14. *Ne depugnes in alieno negotio.* Homerus.

15. *Quæ ſuperâ nos nihil ad nos.*
Τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

Dictum Socraticum in Aſtrologos. Torqueri poteſt in illos qui de negotiis Principum aut Theologiæ myſteriis temerè loquuntur. Vetuere Deorum & in contrarium; *Quæ ſuperâ nos, nihil ad nos.*

16. *Mores*

16. *Mores amici, noveris, non oderis.* Porphyr.
Φίλου τρόπους γίνωσκε, μισεῖν δ' οὐ.

17. *Novos amicos dum paras, veteres cole.* Hermol.

18. *Neque nulli sis amicus, neque multis.* Hesiod.

19. *Amicorum omnia communia.* Pythagor.

20. *Vultu fere laditur pietas.* Cicero.

21. *Amicus magis necessarius quam ignis & aqua.* Plutarch.

22. *In tempestiva benevolentia nihil à simultate differt.* Suidas.

23. *Multas amicitias inanium diremit.* Aristot.
Πολλὰς φιλίας ἀπεσπάσθαι φιλονεῖν.

24. *Amicus usque ad aras.* Aulus Gell.

25. *Animo ægrotanti medicus est oratio.* Plutarch.
Ψυχῆς νοσούσης οἷόν ἐστι λόγος.

26. *Conciliant homines mala.* Aristot.

27. *Quæruli ad amicitiam parum apti.* Herodot.
Οἱ φιλομυθέες οὐ φιλέουσι εὐχερέως.

28. *Felicitas multos habet amicos.* Theogn.
Εὐτυχίᾳ πολύφιλος.

29. *Amicus certus in re incerta cernitur.* Ennius.

30. *Viri infelicis procul amici.* Aristides.
Ἀνδρὸς κακοῦ πόρρω φίλοι.

31. *Sapientes principes sapientium congressu.* Plutarch.
Σοφοὶ γὰρ ἄρχοντες σοφῶν συνουσίᾳ.

32. *Ami-*

32. *Amicitias immortales esse oportet.* Cicero.
33. *Qui non Zelat, non amat.* Augustus.
34. *Magister artis usus.* Augustus.
35. *Vel capillus habet umbram suam.* Publius.
36. *Ut possumus, quando ut volumus non licet.* Terent.
37. *Mortuo leoni & lepores insultant.* Homerus.

Vulgare Philonis Elogium quod nosse expedit.

38. *Assidua stilla saxum excavat.* Homerus.
Παρὰ τὸ ἀεὶ πίπτουσα κοιλαίνει τὸν λίθον.
39. *Dicendo dicere discam.* Zenod.
Ἐκ τοῦ λέγων τὸ λέγειν μαθήσεται.
40. *Exercitatio potest omnia.* Perian.
Μελέτη πάντα δύναται.
41. *Hoc age.* Homer.

Cum aliquem jubemus esse attentum, dicimus, Hic esto, aut hoc age.

42. *Consulendum & consiliis parendum.* Homer.
43. *Fortes fortuna adjuvat.* Tullius. Terentius.
44. *In discrimine apparet qui vir.* Aristot.
45. *Sapiens sua bona secum fert.* Suidas.
Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὰ ἴδια.
46. *Tranquillo quilibet gubernator est.* Seneca.

47. *Gratia*

47 *Gratiæ brevitatis causâ.* Χάριτος βραχύτητος ἕνεκα.

48. *Pauciloquus, sed expeditus.* Varro.

49. *Neque cæcum ducem, neque amicum consolarem.* Aristoph.

50. *Unus vir, nullius vir.* Plato. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ.

Sensus est nihil egregium præstari posse ab uno homine.

51. *Sine ope divinâ nihil valemus.* Homerus. Πάντες ἧ θεῶν χωόμεθ' ἀνδράσιν.

52. *Ne gladium tollas mulier.* Homerus.

Ne suscipias negotii molem, cum nequeas augillari.

53. *In magnis voluisse sat est.* Tibull.

54. *De alieno liberalis.*

55. *Ut sementem feceris ita & metes.* Cicero.

56. *Qualis vir talis oratio.* Seneca.

57. *Protinus apparet quæ planta frugifera sutura.* Seneca.

58. *Consilium mores facit.* Benedi.

59. *E flagitiis cibum petere.* Terent.

Hoc est quidvis cibi causâ pati & facere.

60. *Corrumpunt bonos mores colloquia prava.* Paulus. Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι πονηραί.

Mchan-

Menandricus senarius quem Divus Paulus haudquaquam gravatus est, in 1. Corinthiorum epistolâ citare. Celebratur & hic senarius à Græcis;

Κακοῖς ὁμιλῶν κ' αὐτὸς ὀυβδὲν κακὸς.
*Malus ipse fies si malis conviveris.*

61. *A bonis bona discе.* Theogn.

62. *Nihil est insanius quàm multa scire.*
Πολυμαθυμοσύνης ὲ κεκακότερον ἄλλο.

63. *Multæ regum aures atque oculi.* Lucianus.

64. *Bis dat qui cito dat.*

65. *Heroum filii noxæ.*
Ἀνδρεῶν ἡρώων τέκνα πάμπλα.

Manet & hodie vulgatus jocus, ex sapientissimis pueribus stultissimos propagari liberos.

66. *Difficilia quæ pulchra.* Sofon.

67. *Quot servi, tot hostes.* Seneca.

68. *Hostium numero non numero.*

69. *Homo homini lupus.*

70. *Homini diligenti semper aliquid superest.* Chryf.

Qui verè diligens in negocio nunquam sibi satisfaciet.

71. *Flamma fumo proxima est.* Plautus.

72. *Ne puero gladium.* Suidas.

Subaudiendum, commiseris.

73. *Quid sæco cum speculo.* Stobæus.

74. *Asinus*

74. *Asinus portans mysteria.* Aristoph.

In eum dicebatur qui præter dignitatem in munere quopiam versabatur.

75. *In eburnâ vaginâ plumbeus gladius.* Diogen.

76. *Dives aut iniquus est aut iniqui hæres.* Hieron.

77. *Satietas ferociam parit.* Theogn.

78. *Vestis virum facit.*
Ἐσθὴς ἄνδρα ποιεῖ.

79. *Nemo benè imperat nisi qui paruerit imperio.* Aristor.
Οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξειν μὴ ἀρχθέντα.

80. *Beni ducis boni comites.*

81. *Arbore dejectâ quivis ligna colligit.* Juvenal.
Δρυὸς πεσούσης πᾶς τις ἁνὴρ ξυλεύεται.

82. *Solus sapit.* Homerus.

83. *Si tanti vitrum quanti margaritum?* Tertull.

84. *Mali principii malus finis.* Acolus.

85. *Respublica virum docet.* Plutarch.

86. *Post malam segetem serendum est.* Seneca.

87. *Tunc canent cygni, cum tacebunt graculi.* Greg. Nazianzenus.

88. *Odi puerulos præcoci sapientiâ.* Apuleius.

89. *Festina lentè.*

90. *Priscis*

90. *Priſcis credendum.* Tullius.

91. *Ignis, mare, mulier, tria mala.* Homer.

92. *Optimum obſonium labor.*

93. *Qui non litigat, cœlebs eſt.* Hieron.

Quia conjugati ſemper rixas habent.

94. *Simia eſt ſimia, etſi aurea geſtet inſignia.* Lucian.

95. *Simiarum pulcherrima deformis eſt.* Plato.

96. *Nemo mortalium omnibus horis ſapit.* Plinius.

97. *Malum vas non frangitur.* Sophocl.

98. *Ne quære mollia ne tibi contingant dura.* Phurn.

99. *Duos qui ſequitur lepores, neutrum capit.*

100. *Spem prætio emere.* Terent.

101. *Semper agricola in novum annum dives.*

Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέον πλούσιος.

102. *Scipioni arundineo inniti.* Iſaias.

103. *Non eſt ejuſdem multa & opportuna dicere.* Menand.

Χαλεπὸν τόδ' ἐστὶν πολλὰ καὶ τὰ καίρια.

104. *Leviſſima res gratia.* Syneſius.

105. *Ignavis ſemper feria ſunt.*

106. *Fontes ipſi ſitiunt.* Cicero.

107. *Dulce bellum inexperto.* Veget.

108. *Compendiaria res improbitas, utrinque tarda.*
Σωτομεῖ ἡ πονηρία, βραδύνει ἡ ἀρετή.
109. *Insania non omnibus eadem.*
110. *Canes timidi vehementius latrant.*
111. *Leonem larvâ terres.* Diogen.
112. *Mortuo verba facis.* Plautus.
113. *Reti ventos venaris.* Lucianus.
114. *Aranearum telas texere.* Basilius.
115. *Cum diis pugnare.* Cicero.
Θεομαχεῖν.
116. *In cœlum jaculari.* Zenod.
117. *Contra stimulum calces.* Hieron. Terent.
118. *Ver ex anno tollere.* Herodot.
119. *Umbræ pro corpore.*
120. *Lachrymâ nihil citius arescit.* Tullius.
121. *Multa nôris oportet quibus Deum fallas.*
122. *A fonte puro fluvius desinit aqua.* Theogn.
123. *E se finxit velut araneus.*
124. *Tempus omnia revelat.* Tertull.
125. *Neque mel neque apes.* Tryph.
Μήτε μέλι μήτε μέλισσας.

1 In eos dici solitum qui reculant incommodum ferre quod fit cum commodo quopiam conjunctum.

126. *Serere*

126. *Serere ne dubites.* Columell.

Ne pigeat ejusmodi rerum aliquid moliri, è quibus parum dispendii, sed plurimùm emolumenti possit proficisci.

127. *Proba est materia, si probum adhibeas artificem.* Plaut.

Egregia quidem indoles si rectè instituatur.

128. *Obedientia felicitatis mater.* Aeschines. Πειθαρχία δὲ ἐστι τῆς εὐτυχίας μήτηρ.

129. *Lupus pilum mutat non mentem.*

130. *Senectus ipsa morbus est.* Terent.

131. *Corpus sine pectore.* Horat.

132. *Rosam quæ præteriit ne quæras iterum.* Aristoph.

133. *Molestum sapientem apud stultos loqui.* Diogen. Ἀργαλέον σοφὸν παρὰ ἄφροσι μῦθον ἀγορεύειν.

134. *In pace leones, in prælio cervi.*

135. *Esurienti ne occurras.* Theocr.

Fames enim exasperat irascendum.

136. *Figulus figulo invidet. Faber fabro.* Hesiod. Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων.

137. *Inimicus & invidus vicinorum oculus.* Alcipp.

138. *Expertes invidentiæ Musarum fores.* Ἀφθόνοι Μουσῶν θύραι.

139. *Jactantia comes invidiæ.* Homerus.

140. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.* Horatius.

141. *Fertilior seges est alieno semper in agro.* Ovid.

142. *Non licet in bello bis peccare.*

143. *Quòd index auro, id aurum homini.*

144. *Justitia virtutem in se complectitur omnem.* Aristot.

Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετ' ἔστιν.

145. *Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.* Plutarchus.

146. *Nemo quemquam ire prohibet publicâ viâ.* Plautus.

147. *Quod alii vitio vertas ipse ne feceris.* Homerus.

148. *Unguis in ulcere.* Cicero.

Cicero in Clodium qui populum fame jam exasperatam concionibus insuper seditiosis in rabiem agebat: *Ut tu,* inquit, *in hac micere tanquam unguis existeres.*

149. *Veritas simplex oratio.* Diogen.

150. *Maturè fias senex.* Cicero.

Maturè fias senex, si diu velis esse senex.

151. *Venter auribus caret.* Plutarch.

152. *Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.* Terent.

153. *Ignis non extinguitur igni.*

154. *Oleo incendium restinguere.* Plato.

155. *Nota*

155. *Nota res mala, optima.* Plautus.

Dictum eſt apud Plautum ſub perſonâ ſenis, ſuadere conantis amico ne uxorem malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quod plerumque fit, ut qui commutat, primum pro malo pejus accipiat, tum ignotum pro noto, inſuetum pro familiari.

156. *Sibi parat malum qui alteri parat.* Ariſtot.

157. *Colubrum in ſinu fovere.* Æſop.

158. *Nemo læditur niſi à ſeipſo.* Diogen.

159. *Malum bene conditum ne moveris.* Virgil.

160. *Facem bibat, qui vinum bibit.* Ariſtoph.

161. *Fumum fugiens in ignem incidi.*

162. *Jucundi acti labores.* Cicero.

163. *Ubi quis dolet, ibidem & manum habet.* Plut.
Ὅποι τις ἀλγεῖ, κεῖσε καὶ τὴν χεῖρ' ἔχει.

Plutarchus huc torquet, ubi quid ſive dolet, ſive delectat, ibi quiſque linguam habet.

164. *Meminiſſe gaudet laborum qui ſervatus eſt.*
Ἀλλ' ἡδὺ τὰ σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων.

165. *Conſcientia mille teſtes.* Quintil.

*Heu quàm difficile eſt crimen non prodere vultu.*

166. *Noſce teipſum.* Plato.

Juvenalis: *E cœlo deſcendit,*
Γνῶθι σεαυτόν.

167. *Secum vivere.*

Conſine eſt cum illo; *Tecum habita.*

168. *Ne vities muſicam.* Plutarch.
Μὴ κακιζεῖν τὴν μουσικήν.

Ne loquaris diſcrepantia, ne nova moliaris.

169. *Ubi paveris impera.*

170. *Jucunda rerum viciſſitudo.* Ariſtot.
Μίσλακτα πάντων γλυκύ.

171. *Iniquum petendum ut æquum feras.* Quintil.

172. *Summum cape, & modicum habebis.* Zenod.

173. *Donum quodcunque aliquis dat, proba.* Strabo.

174. *Ingens telum neceſſitas.*

175. *Feras non culpes quod vitari non poteſt.* Gellius.

176. *Deum ſequere.*

177. *Mortuis non convitiandum.* Homerus.

178. *Jugulare mortuos.*

179. *Carpet citius aliquis quam imitabitur.* Diogen.
Μουσᾶται τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

180. *Tollenda mali occaſio.* Homerus.

181. *Non ſemper erit æſtas.* Heſiod.

182. *Cum licet fugere, ne quære lites.* Alcibiad.

183. *Oderint dum metuant.* Cicero.

*Bonæ leges malis ex moribus procreantur.* Macrob.

185. *Mala*

185. *Multa docet fames.*
Πολλῶν ὁ λιμὸς ἡγεμὼν διδάσκαλος.

186. *Quærenda facultates, deinde virtus.* Diogen.

187. *Mendico ne parentes quidem amici sunt.*

188. *Lunæ radiis non maturescit botrus.* Plutarch.

Convenit in eos qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere.

189. *Quod virtutis satis est.* Augustinus.

190. *Patriæ fumus igne alieno luculentior.* Lucianus.

201. *Multi te oderint si teipsum ames.*

202. *Sine rivali diligere.* Ausonius.

203. *Preces armatæ.*

M. Tullius περιστατικὴν appellat suasionem cum necessitate vique conjunctam; quales sunt Principum preces: Tacitus; *Preces erant quibus contradici non posset.*

204. *Pinguis venter sensum non gignit tenuem.* Hier.
Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

205. *Homo homini Deus.*

206. *Ex otio negotium.* Lucian.

207. *Nequicquam sapit qui sibi non sapit.* Plautus.

208. *Quod adest boni consule.* Homer.

209. *Senesco semper multa addiscens.* Solon.
Γηράσκω δ' ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

210. *Nec passim, nec omnia, nec ab omnibus.* Ulpian.

Nam inhumanum à nemine accipere: sed passim vilitissimum est. & omnia avarissimum.

211. *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.* Sueton.

Hodie vulgò celebratum durat, ubi quis est exactor durior atque instantior.

212. *Summum jus summa injuria.* Cicero.

213. *Destitutus ventis remos adhibe.* Hermol.

Cum res non succedit ut volumus, ad alia præsidia confugiendum est.

214. *Optimum alienâ insaniâ frui.* Plinius.

215. *Satius est initiis mederi quam fini.* Suidas.

216. *Post bellum auxilium.* Suidas.

217. *Ægroto dum anima est, spes est.* Cicero.

218. *Spes alunt exules.* Euripid.

219. *In beato omnia beata.* Horat.

A divitibus omnia magnificè fiunt.

220. *Mulierem ornat silentium.* Cophor.

221. *Quam quisque novit artem in hac se exerceat.* Cicero.

222. *Insciția confidentiam parit.* Thucidid.

223. *Aliam ætatem alia decent.*

224. *Emere*

224. *Emere malo, quàm rogare.* Suidas.

225. *Ante tubam trepidas.* Zenod.

226. *Mulier imperator & mulier miles.* Plutarch.

Quoties totum negotium ignavis commissum est.

227. *Vir fugiens & denuò pugnabit.* Plutarch.
Ἀνὴρ ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.

228. *Initio confidens in facto timidus.* Eustath.

229. *Lingua bellare.* Aristoph.

230. *Cum adsit via, semitam quæris.* Homer.

231. *Fumos vendere.* Martial.

Principum benevolentiam simulato commendationis officio per occasionem familiaritatis pretio vendere.

232. *Leonis catulum ne alas.*

Admonet adagium non esse fovendam potentiam quæ leges possit opprimere.

233. *Leonina societas.*

Cum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis vi fraudatis.

234. *Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus.* Plutarch.

Somno qui velut fœnerator dimidium vitæ aufert.

235. *Vita*

235. *Vita hominis peregrinatio.* Plato.

236. *Longa regum manus.* Ovidius.

237. *Inest & formicæ bilis.* Lucianus.
Ἔστι καὶ μύρμηκι χολή.

238. *Malè parta malè dilabuntur.* Plautus.

239. *Malis ter mala.* Stobæus.
Τοῖς κακοῖς τρὶς κακά.

240. *Sui cuique mores fingunt fortunam.* Cornelius Nepos.

241. *Vindicta tarda sed gravis.* Homer.

242. *Adoraturi sedeant.* Plutarch.

243. *Præterita semper meliora.* Diogenes.
Ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω.

244. *Felix qui nihil debet.*

245. *Bos lassus fortius figit pedem.* Hieron.

---

## SENTENTIÆ BREVES,
### è solis Græcis excerptæ.

1. *Præstat principio mederi, quam fini.*
Ἀρχὴ ἥδε πολὺ λῷον ἢ τελευτή.

2. *Tutius est tacere quàm loqui.*
Ἀσφαλέστερον τὸ λεγεῖν τοῦ σιγᾶν.

3. *Sponte*

3. *Sponte Deus bona emittit.*
Αὐτομάτως ὁ θεὸς ἀγαθά.

4. *Vir ſapiens forti melior.*
Βέλτιος ἀνὴρ σοφὸς ἰσχυροῦ ἀνδρός.

5. *Brevis voluptas mox doloris eſt parens.*
Βραχεῖα τέρψις ὀδυνῶν τίκτει λύπην.

6. *Vetulus ſimius non capitur laqueo.*
Γέρων πίθηκος οὐκ ἁλίσκεται πάγῳ.

7. *Fruſtra ſenem lapſum in juventa corrigas.*
Γέροντα δ' ἐξ ὀδόντων φλαυρὸν, ὃς νέος πέσῃ.

8. *Senectus omnimoda mutilatio; omnia habet, & omnium indiget.*
Γῆρας ὁλόκληρός ἐστι πήρωσις, πάντα ἔχει, καὶ πάντων ἔνδεής.

9. *Senectus atque paupertas duo ſunt vulnera immedicabilia.*
Γῆρας καὶ πενία δύο τραύματα ἀνθεκτάθλα.

10. *Lingua maledica improba mentis argumentum.*
Γλῶσσα βλάσφημος διανοίας κακῆς ἔλεγχος.

11. *Lingua demens pœnæ conciliatrix.*
Γλώσσῃ ματαίᾳ ζημίαι περιτείθεται.

12. *Lingua quò vadis urbem inſtaurans, & rurſum illam ſubvertens?*
Γλῶσσα ποῦ ποιεῖς, πόλιν ἀναρθόῤῥασα, καὶ πάλιν καθαιροῦσα.

13. *Silentium*

13. *Silentium & taciturnitas, ô mulier, vestrum decorat genus.*

Γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.

14. *Confide verum proloquens, nunquam cades.*

Θάρσει λέγων τ' ἀληθὲς, ἡ σφαλῇ ποτὲ.

15. *Deo favente livor haud quicquam potest; at non favente, nil potest ullus labor.*

Θεῦ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόνος· καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

16. *Nempe otiosis nullus adsistit Deus.*

Θεὸς γε τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται.

17. *Medela linguæ ventris abstinentia.*

Ἴαμα γλώσσης ἐγκράτεια κοιλίας.

18. *Ubi enim timor, ibi & pudor.*

Ἵνα γὰρ ΝΩ, ἐνθα καὶ αἰδώς.

19. *Æqualitas bellum non parit.*

Ἴσα πόλεμον οὐ ποιῶ.

20. *Tempus anima rei.*

Καιρὸς ψυχὴ πράγματος.

21. *Audire nempe quàm loqui præstat male.*

Κακῶς ἀκούειν κρεῖσσον ἢ λέγειν κακῶς.

22. *Honesta paupertas prior quàm opes male.*

Καλῶς πενεσθαι, ἢ πλουτεῖν κακῶς.

23. *Commune naufragium omnibus est consolatio.*

Κοινὸν ναύαγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον.

24. *Præ-*

24. *Præstat ipsum esse plurimi, quàm res plurimi possidere.*

Κρεῖσσον αὐτὸς εἶναι πολλοῦ ἀξίους, ἢ κεκτῆσθαι πολλοῦ ἄξια.

25. *Optima loquere, pulcherrima fac.*

Λέγειν μὲν τὰ ἄριστα, πράττειν δὲ τὰ κάλλιστα.

26. *Lapis qui volvitur algam non generat.*

Λίθος κυλιόμενος φῦκος οὐ ποιεῖ.

27. *Lupus pastor.*

Λύκος ποιμήν.

28. *Certamen non admittit causationes.*

Ἀγὼν οὐ δέχεται σκηψεις.

29. *Os ostio carens.*

Ἀτύρωτον στόμα.

30. *Infructuosus rebus in malis pudor.*

Αἰδὼς γὰρ ἐν κακοῖσιν οὐδὲν ὠφελεῖ.

31. *Audi quæ ex corde dicuntur.*

Ἄκουε τὰ ἐκ καρδίας.

32. *Non id quod magnum est, pulchrum est: sed id quod pulchrum, magnum.*

Ἀλλ' οὐ τὸ μέγα τὸ ὄν, τὸ δὲ τὸ μέγα.

33. *Delicti causa, melioris ignorantia.*

Ἁμαρτίας αἰτία, ἡ ἀμαθία τοῦ κρείσσονος.

34. *Simul da, & accipe.*

Ἅμα δίδου καὶ λάμβανε.

35 *Viri*

35. *Viri probi tyrannidem pulchrum est pati.*

Ἀνδρὸς δ' ἀγαθοῦ καὶ τυραννίδος καλόν.

36. *Si amicos oderimus, quid facietmus iis qui nos oderunt.*

Ἂν τοὺς φίλους μισοῦμεν, τί ποιήσομεν τοὺς μισοῦντας.

37. *Nullam rebellione majus est malum.*

Ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν.

38. *Si claudo cohabites, subclaudicare disces.*

Ἂν χωλῷ παροικήσῃς ὑποσκάζειν μαθήσῃς.

39. *Omne solum viro forti patria est.*

Ἅπασα δὲ χθὼν ἀνδρὶ γενναίῳ πατρίς.

40. *Sermo simplex veritati convenit.*

Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῇ ἀληθείᾳ ἥκει.

41. *Prudentiæ sunt universa subdita.*

Ἅπαντα δοῦλα τῆς φρονήσεως καθίσταται.

42. *Trepidum opes, at gratum animo sunt malum.*

Δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν.

43. *Gladius calumniâ acutior, modo gladius calumniatorem antevertat.*

Διαβολῆς ὀξύτερον τὸ ξίφος, εἰ τὸ ξίφος φθάσει τὸν διαβάλλοντα.

44. *Litem parit lis, noxamve noxam parit.*

Δίκη δίκην τίκτει καὶ βλάβη βλάβην.

45. *Quærentibus bona vix obveniunt, mala autem etiam non quærentibus.*

Διζημένοισι

Διζημιώσεσι τ' ἄγαθα μᾶλλον παραγίνεται· τὰ δὲ κακὰ ἧττον μὲν ἐζημιώσεσι.

46. *Bis pueri senes.*

Δὶς παῖδες οἱ γέροντες.

47. *Turpe est eundem bis ad lapidem impingere.*

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχιὸν προσκρούειν λίθῳ.

48. *Ad imbecilles imbecillis advenis.*

Εἰς ἀδυνάτους ἀδυνάτων ἐλήλυθας.

49. *Unus vir non omnia videt.*

Εἷς ἀνὴρ οὐ πάντ' ὁρᾷ.

50. *Ex aspectu hominibus nascitur amor.*

Ἐκ τοῦ εἰσορᾶν γίνεται ἀνθρώποις ἔρως.

51. *Ex unguibus leonem.*

Ἐκ τοῦ ὄνυχος τὸν λέοντα.

52. *Me quidem si insaniant, te autem si sapiant.*

Ἐμὲ μὲν ἂν μαίνωσι, σὲ δὲ ἂν σωφρονῶσι.

Phocionis responsio adversus nescio quem importune sibi occinentem te Phocion interficient Athenienses.

53. *Solertiâ capiuntur quæ aliquâ copiâ nequeunt.*

Ἐπινοίαις θηρεύεται τὰ ἀδήρατα.

54. *Res juvenum, consulite vestrum, sunt vestra senectæ.*

Ἔργα νέων, βάλλε δὲ μέσσων, ἔχει δὲ γεραίων.

55. *Aut opportunum silentium, aut sermonem habet.*

Ἢ

Η᾽ ἀγλωὸ παίειον, ἢ λόγον ὠφέλιμον.

56. *Modestius de se sentire, aut plus virium habere oportet.*

Η᾽ φρονεῖν ἔλαττον, ἢ δικαιοῦ δεῖ μᾶζον.

57. *Ubi virtuti suus honos deest, improbitas licentius grassatur.*

Μὴ τιμωμένης ἀρετῆς, ἢ κακία παῤῥησιάζεται.

58. *Certamen exile haud decus magnum parit.*

Μικρᾶ ἢ ἀγῶνος ἢ μὴ᾽ ἔρχεται κλέος.

59. *Una hirundo non facit ver.*

Μία χελιδὼν ἦρ ἢ ποιεῖ.

60. *Odi sophistam qui sibi haud sapit sibi.*

Μισῶ σοφιςὴ ὅςις ἢχ αὐτῷ σοφὸς.

61. *Alii laboris nulla habetur gratia.*

Μοχθῶ γὸ ἄλλοις τῶ παρελθόνος λόγος.

62. *Stultus tacere nescit.*

Μωρὸς σωπᾶν ἢ δύναται.

63. *Mens videt, & mens audit.*

Νῶς ὁρᾶ, καὶ νῶς ἀκύει.

64. *Servare leges patrias pulchrum ac bonum.*

Νόμους ἔτοδε τοῖς ἐγχωρίοις καλόν.

65. *Par cum Diis parentibus lege est honos.*

Νόμος γονεῦσιν ἰσοθέοις τιμὰς νέμει.

66. *Merore*

66. *Mærore morbum perpeti minus grave.*

Νόσον πολὺ κρεῖττον ἢ λύπην φέρειν.

67. *Morbus amicitiæ assentatio.*

Νόσος φιλίας ἡ κολακεία.

68. *Lignum curvum nunquam rectum.*

Ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ' ὀρθόν.

69. *Deo volente rides & flet quilibet.*

Ξὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ καὶ φιλεῖται.

70. *Communis Mars perimentem sæpe perimit.*

Ξυνὸς Ενυάλιος καὶ τὸ πλανώντα καθαιρεῖ.

71. *Punit superbè se gerentes Juppiter.*

Ὁ Ζεὺς κολάζει τὸν ἄγαν ὑπερφέροντα.

72. *Domus amica, domus optima.*

Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.

73. *Domi manere convenit felicibus.*

Οἴκοι μένειν δεῖ τοὺς καλῶς δαιμονᾶ.

74. *Vinum & pueri veraces.*

Οἶνος καὶ παῖδες ἀληθεῖς.

75. *Iones liberi quidem mali, servi autem probi.*

Οἱ Ἴωνες, ἐλεύθεροι, μὲν κακοὶ, δοῦλοι δ' ἀγαθοί.

76. *Mundus scena, vita transitus, venisti, vidisti, abisti.*

Ὁ κόσμος σκηνὴ, ὁ βίος πάροδος· ἦλθες, εἶδες, ἀπῆλθες.

77. *Tempus levabit sospitator omnium.*

Ὁ κοινὸς ἰατρὸς σε θεραπεύσει χρόνος.

78. *Oratio quidem admirabilis, sed qui illam profert non credendus.*

Ὁ μὲν λόγος θαυμαστὸς, ὁ δ' λέγων ἄπιστος.

79. *Quisquis bis naufragium faciet, frustra Neptunum accusat.*

Ὅστις δὶς ναυαγήσει μάτην μέμψεται Ποσειδῶνα.

80. *Non finit me dormire aut negligentius agere Miltiadæ trophæum.*

Οὐκ ἐᾷ με καθεύδειν ἢ ῥᾳθυμεῖν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον. Vox Themistoclis.

81. *Non potes Phocione amico & assentatore uti.*

Οὐκ ἔνι φωκίωνι φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι.

82. *In eo quod non necessarium est, necessario uteris.*

Οὐκ ἐν δέοντι χρῇ τῷ δέοντι.

83. *Nil prorsus æqui cogitat vir urbicus.*

Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀστικὸς ἀνὴρ.

84. *Homini cum Deo nefas contendere.*

Οὐκ ἔστι θεοῖς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι.

85. *Non locus virum, sed vir locum gloriosum facit.*

Οὐχ ὁ τόπος τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ αὐτὸν ἔντιμον ποιεῖ.

86. *Clavus*

86. *Clavus clavo pellitur.*

Πάσσολον πασσάλῳ πρασσύεσθαι.

87. *Pauperta sapientiam sortita est.*

Πενία σοφίαν ἔλαχεν.

88. *Multa cadunt inter calicem supremáque labra.*

Πολλὰ μεταξὺ σίλλου χείλεος καὶ χείλεος ἄκρου.

89. *Nempe, ut loquuntur, gloriæ est labor parens.*

Πόνος γὰρ ὡς λέγουσιν εὐκλείης πατήρ.

90. *Me copiosè multa ob invidiam doces, ut multa post audita, nil discam tamen.*

Πολλά με διδάσκεις ἀφθόνως διὰ φθόνου. Ὅπου ἀκούων πολλὰ μηδὲν ἂν μάθω.

91. *Sæpe etiam est stultus valde opportuna locutus.*

Ποσάκις καὶ μωρὸς ἀνὴρ καὶ καίριον εἶπεν.

92. *Quæ manibus tenentur meliora sunt iis quæ expectantur.*

Τὰ ἐν χερσὶ κρείττονά ἐστι τῶν προσδοκωμένων.

93. *Opes amicos comparant mortalibus.*

Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισιν εὑρίσκει φίλους.

94. *Veritatem reticere, aurum est sepelire.*

Τὸ σιγᾶν τὴν ἀλήθειαν χρυσὸν ἐστὶ θάπτειν.

95. *Amans, circa rem amatam cæcus redditur.*

Τυφλοῦται περὶ τὸ φιλούμενον ὁ φιλῶν.

96. *Audere multa, ut multa peccentur facit.*

Τὸ πολλὰ τολμᾶν, πολλὰ ἁμαρτάνειν ποιεῖ.

97. *Quæ consequi non possis, ne aggrediaris.*

Τῶν ἀνεφικτων μὴ ὀρέγε͂ι.

98. *Pulchrorum etiam autumnus pulcher est.*

Τῶν καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλὸν ὄζειν.

99. *Nam laborantem etiam Deus juvat simul.*

Τῷ γὰρ πονοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει.

100. *Plurium calculus vincit.*

Τῶν πλειόνων ἡ ψῆφος νικᾷ.

101. *Ab æquitate vincier pulchrum ac bonum.*

Ὑπὸ τῆς δικαίης δ' ὄζειν ἐπαίνης καλόν.

102. *Formidabilior cervorum exercitus duce leone, quàm leonum cervo.*

Φοβερώτερόν ὄζειν ἐλάφων στρατὸν ἡγεμόνι λέοντι, ἢ λέόντων ἐλάφῳ.

103. *Amare ineptè, nil ab odio discrepat.*

Φιλεῖν ἀκαίρως ἴσον ὄζει τῷ μισεῖν.

104. *Amans quæ non oportet, non amabis quæ oportet.*

Φιλῶν ἃ μὴ δεῖ, οὐ φιλήσεις ἃ δεῖ.

105. *Amat enim Deus omnia eminentia deprimere.*

Φιλεῖ γὰρ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν.

106. *Mortalem existentem non oportet altum sapere.*

Φρονεῖν ὑψηλὰ θνητὸν ὄντ' οὐ χρὴ μέγα.

107. *Tuamet*

107. *Tuamet lyra utitor, non proximi.*
Χρῶ τῇ σαυτοῦ λύρᾳ, μὴ τῇ τοῦ πλησίον.

108. *Magistratus virum demonstrat.*
Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι.

109. *Tacere oportet, aut silentio potiora loqui.*
Χρὴ σιγᾶν, ἢ κρείττονα σιγῆς λέγειν.

110. *Auro loquente sermo inanis est.*
Χρυσοῦ λαλοῦντος, πᾶς ἀνεχλείπτω λόγος.

111. *Persuadet aurum quidlibet, silens tamen.*
Πείθειν γὰρ οἶδε καὶ σιγῶν μὴ λέγειν.

112. *Probrum artis medicæ imperitorum, manifesta laus est medicorum.*
Ψόγος ἀνιάτρων ἔπαινος ἀντιτέχνοις ἰατρῶν.

113. *Mons parturivit, deinde murem enixus est.*
Ὠδίνεν ὄρος, εἶτα μῦν ἀπέκλεισεν.

114. *Cui nihil satis, huic etiam nihil turpe.*
Ὧι ἱκανὸν οὐδέν, τούτῳ γε αἰσχρὸν οὐδέν.

115. *Tace puer, multum boni in silentio.*
Ὦ παῖ, σιώπα, πολλ' ἔχει σιωπὴ καλά.

FINIS.